

उभयवेदान्तग्रन्थमाला

श्री अभिनवदेशिक वात्स्य सच्चक्रवर्ति उत्तमूर-

वीरराघवाचार्य विरचितः

“वेदान्तपुष्पाञ्जलिः”

“வேதாந்த புஷ்பாஞ்ஜலி” - (தமிழ் உரையுடன்)

VEDANTA - PUSHPANJALI

(SRINIVASA STOTRAM)

with Sanskrit Notes & Tamil Translation

By

VATSYA VIRARAGHAVACHARYA

Dedicated to the memory of

622, K/1
Dr. E. V. SRINIVASAN

(Eye Surgeon)

Price] *65/-*

1977

[Rs. 8/-

THE ACADEMY OF HINDU RESEARCH
MELKOTE 57.431
(KARNATAKA STATE)

उभयवेदान्तग्रन्थमाला

श्री अभिनवदेशिक वात्स्य सच्चक्रवर्ति उत्तमूर-

वीरराघवाचार्य विरचितः

“वेदान्तपुष्पाञ्जलिः”

“வேதாந்த புஷ்பாஞ்ஜலி” - (தமிழ் உரையுடன்)

VEDANTA - PUSHPANJALI

(SRINIVASA STOTRAM)

with Sanskrit Notes & Tamil Translation

By

VATSYA VIRARAGHAVACHARYA

Dedicated to the memory of

Dr. E. V. SRINIVASAN

(Eye Surgeon)

Price:]

197

[Rs. 8/-

சதாபிஷேக வெளியீடு

	ரூ. பை.
1. சதாபிஷேக மலர் (இரண்டு ஸம்புடம் Postage Free)	10—00
2. நடாதூர் அம்மாள் தத்துவ ஸாரம் (ஸம்ஸ்க்ருதம் தமிழ் உரைகளுடன்)	8—00
3. உபநிஷதர்த்த ஸங்க்ரஹம் (ஸம்ஸ்க்ருதம் தமிழ் உரைகளுடன்)	4—00
4. வேதாந்த புஷ்பாஞ்ஜலி (ஸம்ஸ்க்ருதம் தமிழ் உரையுடன்)	8—00
5. ஸ்ரீ வேங்கடேசாதி ஸ்தோத்ர காவ்யங்கள்	6—00
	<hr/> 36—00
6. UPAYUKTA SANGRAHA by Sri Koliyalam Swami (in English)	2—00
1. ஸ்ரீமத் ரஹஸ்யத்ரய ஸாரம் (விரிவான புதிய தமிழரையுடன் முதல் பாகம்)	10—00
2. பரமத பங்கம் (விரிவான புதிய தமிழரையுடன் முதல் பாகம்)	6—00

மற்ற க்ரந்தங்களெல்லாமும் கிடைக்கும்.
எழுதி வருவித்துக்கொள்க.

UBHAYA VEDANTA GRANTHAMALA

25, Nathamuni Street
T.Nagar, Madras - 600 017

622 X₁
N77

DEDICATION

This Book

“VEDANTA PUSHPANJALI”

is Dedicated to the Reverential Memory of

Dr. E. V. SRINIVASAN

Eye Surgeon

and

Smt. KANNAMMAL SRINIVASAN

Parents of

1. Dr. E. V. Kalyani, *M.D., (Lady Doctor)*
2. Mr. E. K. Srinivasan, *(Hercules Ins. Co.)*
along with his son Mr. E.K. Parthasarathy
3. Mr. E. V. Rajagopalan, *(Paterson & Co.)*
and Uncle and Guru of
4. Dr. Major E. C. Srinivasan, *(Eye Surgeon)*
along with his son Dr. E. C. Narasimhan,
(Eye Surgeon)

and

Published with the Donation of Rs. 2,000/-
(Rs. 500/- from each of the above four donors.)
to cover the cost of this book.

THANKSGIVING

Ubhaya Vedanta Granthamala

25, Nathamuni Street, Madras - 17

and the

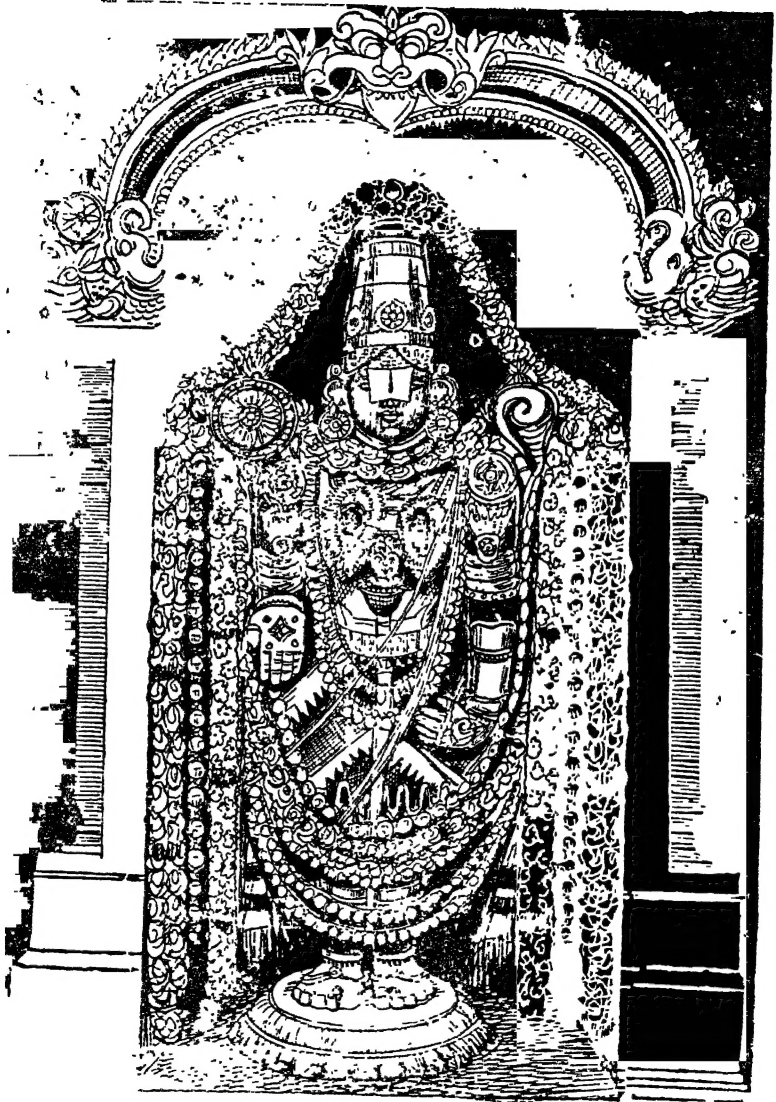
Author, Editor and Publisher of

“VEDANTA PUSHPANJALI”

Thank the family members of

Dr. E. V. SRINIVASAN, *Eye Surgeon*, for their kind donation of Rs. 2000/- to cover the cost of this book, and pray for the Prosperity, Health and Happiness of the Donors and their Families.

“May Lord SRINIVASA of the Seven Hills Shower His Choicest Blessings on them.”

श्रीवेङ्कटाद्रिनिलयः कमलाकामुकः पुमान् ।
अमंगुरविःतिर्नस्तरङ्गयतु मङ्गलम् ॥

பரமபரிவ்ராஜ ஸ்ரீரங்கராமானுஜ மஹாதேசிகன்
ஸ்ரீகோழியாலம் ஸ்வாமி பங்குனி அனுஷம்.

ஸ்ரீ:

தன்றியறிவிப்பு

வேதாந்தபுஷ்பாஞ்ஜலி என்னும் இந்த க்ரந்தம் உபய வேதாந்த க்ரந்தமாலையைத் தொடங்கும் போதே, எல்லா உபநிஷத்துக்களிலும் ஒதப்பெற்ற ப்ரஹ்மவித்யைகளெல்லாம் திருவேங்கடமுடையான் விஷயமாக அவற்றைக் கொண்டு அவனை விளித்துத் துதி செய்து எழுதப்பெற்றது பத்து உபநிஷத்துக்கள் மட்டுமல்லாமல் முன்னோர் கையாண்ட மற்றும் பல உபநிஷத்துக்களின் பொருளும் இதில் சுருக்கமாகத் தெளிவிக்கப் பட்டுள்ளது. உபநிஷத் பாஷ்யத்தின் சுருக்கமாகவும் பல புதிய அர்த்தங்களை யடக்கியம் ஸ்ரீகந்தராவ்ருத்தத்தில் செய்த ஸ்துதியாகும் இது இப்போதுதமிழரையுடன் எல்லோரும் விசேஷார்த்தங்களை யறிந்து பகவானை ஸ்துதி செய்வதற்காக வெளியிடப்படுகிறது.

முப்பது வருஷத்திற்கு முன்னமே இவ்வாறு அச்சிட்டு ப்ரசரிக்க வேண்டிய க்ரந்தம் இப்போதே இடம் பெற்றதற்கு இதற்குப் பணவுதவி புரிய முன்வந்த நல்லோரே காரணமென்னலாம். திருவேங்கடமுடையானிடம் விசேஷ பக்தியுடன் ஶ்ரீநிவாஸனென்ற அவன் திருநாமத்தை இக் குடும்பத்தாரின் பெயர் ஒவ்வொன்றிலும் அவர்கள் சேர்த்துக் கொண்டிருப்பதால் இவர்களுையே இதற்கு நன் கெ-டை யளிக்க முன் வருவிக்க அவன் திருவுள்ளம்

கொண்டான். உலக ப்ர்ளித்தராய், கண்வைத்ய த்தின் கரை கண்டவராய், வெளிநாட்டாராலும் புகழ்ப்பெற்றவராய் ஏழையானவர்களுக்கு இலவசமாகவே கண்வைத்யம் செய்பவராய் வர்ணச்ரம தர்மத்திலே: விசேஷ ஊக்கமுடையராய் ஒருநாள் கூட விடாமல் விடியற்காலத்தில் ஸ்னானம் ஸந்தியை திருவாராதனம் செய்துவிட்டே கண்வைத்ய சாலைகளுக்குப் போகின்றவராய் ஶீகோழியாலம் ஸ்வாமியி திருவடியை யாச்ரயித்து ஆத்மாவை உய்வித்துக் கொண்டு நீடுழி விளங்கிய இ. வி. ஸ்ரீநிவாஸன் என்ற கண்டாக்டர் கண்கொடுக்கும் தெய்வம் என்னப்பட்டவர். ஆசார்யனுக்கும் கண்வைத்யம் செய்து கைங்கரியத்தி லீடுபட்டவர். இவர் குடும்பத்தைச் சார்ந்தவர்கள் தங்களுக்கு எல்லோருக்கும் இதில் ஸம்பந்தம் வேண்டுமென்று ஆசைப்பட்டு அவருடைய ஜ்ஞாபகார்த்தமாக இதை ப்ரசரம் செய்ய உதவினர் அவர்களுடைய பெயர்களின் விவரம் முன்பக்கத்தில் விரிவாகக் குறிக்கப் பெற்றுள்ளது. திருவேங்கடமுடையானின் படமும் ஶ்ரீகோழியாலம் ஸ்வாமியின் படமும் ஸாத்விகத்யாகத்துடன் சேர்க்கப்பட்டுள்ளன. ஒரு ஸமயத்தில் ஶீகோழியாலம் ஸ்வாமியின் ஆச்ரமம் செப்பனிட இக் கண்டாக்டர் என்னிடம் ரூபாய் அளித்தார் பிறகு பார்த்தசுபோது த்ரவ்யம் அவசியமில்லை யென்றேற்பட்டதால் அவரிடமே திருப்பிக் கொடுத்து, இருப்பதைச் சொன்னேன். அவர் மஹோதாரரானபடியால் அந்த த்ர

வ்யம் விசேஷ வட்டியுடன் இப்போது இந்த மஹத் தான கைங்கர்பத்திற்கு அவர் ஸந்ததி மூலம் என்னிடமே சேர்ந்தது போலும்.

திருவேங்கட முடையானுக்கு மேலான தெய்வமில்லை. உபநிஷத்தென்கிற வேதாந்தத்திற்கு மேலான க்ரந்தம் இல்லை. ஸ்தோத்ரம் செய்வதை விடச் சிறந்த தர்மம் வேறில்லை. ஸ்ரக்தராவ்ருத்த மென்னும் சந்தத்துக்கு மேம்பட்ட சந்தமில்லை உபநிஷத்திலுள்ள ஒவ்வோர் அம்சத்தையும் விடாமல், எம்பெருமானையே விளித்து அவனுக்கு அர்ச்சனை பாகப் புஷ்பங்களை ஸமர்பிக்க அமைக்கப்பெற்று மனத்தில் ஸுகமாய் தரிக்கக் கூடிய நடையிலிருப்பதால் இதை எல்விதத்திலும் பக்தஜனங்கள் ஆதரிப்பார்களென்று நம்புகிறோம். ஸ்ரீநிவாஸ குடும்பத்தார் மூலம் ஸ்ரீநிவாஸ ஸ்தோத்ரத்திற்கு த்ரவ்யம் பெற முயன்றவரும் ஆர். வெங்கடாசார்யரே. எல்லாம் அவரே. எல்லோரும் தெய்வகுருபக்தி புகழ் பணம் ஆயுள் ஸந்ததி முதலிய ஸம்பத்துடன் வாழ்க.

உத்தமூர்—தி. வீராகவாசார்யர்

உபய வேதாந்தக்ரந்தமாலா ஸம்பாதகர்.

यं वेदाः पर इत्यनन्यद्वया यं व्यूह इत्यागमाः
 यं प्राङ्मुखिभवं पुराणवचनान्वन्धे यमर्चामयम्
 यं ध्यार्यान्त च योगतन्त्रानिपुणा हार्दं वृषाद्रावयं
 श्रीमान् मद्भुतमभ्यरुणमहिमा वेवोत्तमो दृश्यताम्”

என்று நாம் வேறிடத்தில் குறித்தபடி வேத-
 பஞ்சராத்ர-புராண-ப்ரபந்த-யோகசாஸ்த்ரங்களிலே
 முறையே பர-வ்யூஹ-விபவ-அர்ச்சா-ஹார்தரூபமாக
 விளங்கும் ஸ்ரீமந்நாராயணன் திருவேங்கடமலையில்
 நம்கண்ணுக்கிலக்காகி நிற்கிறான். இவனை உபநிஷத்து
 க்களில் ஓதியடக்கி ப்ரபத்தி மார்க்கங்களைக் கொண்டு
 விளித்துரைப்பது இந்த வேதாந்த புஷ்பாஞ்ஜனி
 உபநிஷத் பாஷ்யபரிஷ்காரம், உபநிஷத்ஸாரம்,
 உபநிஷதர்த்த ஸங்க்ரஹம் என்ற மூன்று க்ரந்த
 ங்கள் எழுதி ப்ரசரம் செய்துள்ளோம். இது நேரில்
 எம்பெருமானையே விளித்துப் துதிப்பதால் அளவற்ற
 பலன் அளிப்பதாகும். இதில் பெரியபிராட்டி
 யாரை ஒதும் ஸ்ரீஸலுக்கத்தின் சுருக்கமாக ச்லோகம்
 எழுதப்படவில்லை. அதை நமது ஸ்ரீவேங்கடேச
 கல்யாண சரித காவயத்தில் (2.ஸ) காணலாம். த்வ
 யோபநிஷத்து ரஹஸ்ய விஷயமாகையால் அதை
 விவரிக்க ச்லோகம் எழுதவில்லை. இது எல்லோரும்
 பாராயணம் செய்யவான உபநிஷத்ஸ்தோத்ர
 மாகும் முடிவில் பரவித்யைகளின் பெயர்களும்
 உபநிஷத்திலுள்ள பகவந்நாமங்களும் இங்கே
 சேர்க்கப்பெற்றன.

சுபமஸ்து.

தூலாகிரியர்

ஶி:
ஶிநிவாஸபரஶஹுஷே நம:
வேதாந் பூஶ்யாஹூரி:

— 0 — 0 —

நத்வா ஶ்ரீரஶ்ராமாநுஜ.நிஶமசி்ரோலக்ஷ்ணால்யௌ முநீந்ரௌ
ஶ்ரீமந்நௌ ரஶ்ராமாநுஜமுநிதிலகௌ ஶ்ரீமதாசார்யரலம ।
நய்யந்நாசார்யஸம்ஜ்ஞ யதிபதிமஶ்வலக்ஷ்ணார்ய ஶ்ரீயஶ்
ஶ்ரீசௌலோக்ஷ்ஞஶ்ரீஶ்ரீஸ்திரஸுமஶிமஶ்வ ஶ்ரீநிவாஸம் ப்ரபஷே ॥ 1 ॥
ஶ்ரீமாஶ்யே மக்திமாதாவமில்பதி ஶுருஶ்ரஶ்ரஶி ஶ்ரீநிவாஸே
ஶ்யந்நாசார்யஸுஷ்ட: 'ஶ்ரீநிவாஸ: ஶ்ரீநிவாஸ: ।

ஸ்ரீ:

வேதாந் தபுஷ்யபாந்ரஜலிலிவரணம்

1 ஶ்ரீரங்கராமாநுஜமஹாதேசிகன் ஶாக்ஷாத்
ஆசார்யன், ஆசார்யரும் ப்ராசார்யருமானவர் ஶ்ரீவேதா
ந்நராமாநுஜமஹாதேசிகன். மேலாசார்யன் ஶ்ரீரங்க
ராமாநுஜமஹாதேசிகன். (கேதாண்டபட்டி ஶ்வாமி).
உபநிஷத் பாஷ்யகாரர் ஶ்ரீரங்கராமாநுஜ ஶ்வாமி.
எம்பெருமான் மூலம் வேதாந்நாசார்யபிருதம் பெற்ற
வர் ஆசார்யரத்தன்ம். தர்சந ஶ்தாபகர் பகவத் ராமா
நுஜமுநிவர்—இவர்க்கையும் பிராட்டியையும் வணங்கி
திருமலைமுடியில் நித்ய வைபவத்தோடு விளங்கும்
திருமாலை சரணமடைகிறேன்.

2 ஶ்ரீபாஷ்யகாரர் ஶ்ரீபாஷ்யத்தின் தொடக்க

ஶாமீ ஶ்ரீநீலமாணிக்யநிவம்புஞ்ச்சக்ஷாயமேந்

ஶுக்லரக்ஷாஶ்ரணாஶ்ரேனமதுபநிஷ்டஶ்யமாநிப்சுமான் ॥ ௨ ॥

ஶக்திந்யாஸப்ரஶிந்நா: ஶகவதி கமலாவஹ்நமே காஶ்ஷிதார்தே

வித்யா: ஶ்ருத்யாதிஸிஶ்டா: விவிததநுபுணஸ்தானகஶ்ரத்யவஸ்த்யா: ।

தத ஶ்ரத்யந்நதஶ்டா: பரஶிஶ்ரீ கुरुபி: ப்ரேக்ஷிதோஶ்ஹ் யதீத்யே

ஸாரோஶ்ரேண க்ருஶ்ந் ரவயிதமுக்ஷிதம் ஶ்ரீநிவ: ஶ்ரீஸ்தமஸ்ய ॥ ௩ ॥

த்தில் ஶ்ரீநீலமாணிக்யநிவம் தமக்கு பக்தியை வேண்டிக்
கொண்டார் ஶ்ரீமந்நிகமாந்த குருவும் அதிகரண
ஸாராவளியில், வேதகிரோபூஷணமாயிருப்பவன் ஶ்ரீநீ
லமாணன், (98) என்றார். உபநிஷத்பாஷ்யகாரரும் ஶக்ஷா-
நிஷ்வர என்று திருவேங்கடமுடையான் விஷயமாக
ச்லோகத்தை இயற்றித் தமது பாஷ்யாதிகளுக்கு
மங்கள் ச்லோகமாக்கினார். ஆகையாலும் முழு உப
நிஷதத்தையும் திருவேங்கடமுடையான் விஷயமாக
இங்கே சொல்வது தகும்

3 ச்ரீய:பத்யான பகவான் விஷயத்தில் அவரவர்
இஷ்ட எரித்திக்காக பக்தி ப்ரபத்தி யென்னும் இரு
வகையான வித்யைகளும், அவன் குணங்கள், திரு
மேனி, இருக்குமிடம் இவற்றினுடைய வேறுபாட்டி
னால் வெவ்வேறாகப் பிரிக்கப்பட்டு வேதபாஞ்சராத்ர
புராணத்தி ப்ரளித்தங்களாயிருக்கின்றன. அவற்றில்
வேதாந்தங்களில் காணப்பெற்ற வித்யைகளை ஶார
மாகக் குறித்து ஶ்ரீநீலமாணன் விஷயமாக ஶ்ரீதோத்ரம்
இயற்ற ஆசார்யகடாக்ஷ மூலம் அடியேனது முயற்சி.

भक्तिमुक्तार्थविद्या स्मृति-विदि-दृशि-निध्यानमुल्याभिधाना

लक्ष्मीकान्तैकताना बहुविधचिदचिद्भोचरत्वेऽपि सर्वा ।

नामोद्गीथादिविद्याप्रभृतिनि विविधे वेदने क्वापि कास्ये

भाति ब्रह्म स्वतन्त्रे परवति च गुणाद्युज्झितं तद्यतं वा ॥ ४ ॥

4 मुक्त्यर्थविद्यावत् फलान्तसुर्थविद्याऽप्यस्ति । तत्र मुक्ति-
विद्या भक्तिः स्मृति-वेदन-दर्शन-निध्यान-उपासनादिवाचकैश्शब्दैः
जागपशुन्यायेन सामान्यविशेषरूपेणोच्यते । मुक्तिविद्यायाः लक्ष्मी-
कान्तविषयकत्वं नियतम् । कास्यविद्या दृष्टि-प्रदृष्टिरूपेण वेदन-
उपासनादिरूपतया च विविधा । तत्र क्वचित् ब्रह्मविषयकत्वमपि ।
तत्र काश्चित् विद्याः क्रतुप्रयोगान्तर्गतोद्गीथादिविषयकत्वात् परा-
धीनाः पृथक्कर्तुंमशक्याः । यथा उद्गीथविद्या । ‘नाम ब्रह्मेत्युपासीत’
इत्यादिः नामादौ ब्रह्मदृष्टिरूपा तु क्रतुप्रयोगानपेक्षणात् स्वतन्त्रा । तत्र
काश्चित् सत्यत्वादिस्वरूपनिरूपकधर्ममानविशिष्ट ब्रह्म विषयिण्यः ।
इदमेव तस्य गुणाद्युज्झितत्वम् । उद्गीथादिविषयाः काश्चित्
विद्याः पुण्डरीकाक्षत्व-परोबरीयस्त्वादिगुणविग्रहादिविशिष्टपर-
ब्रह्मविषयिण्योऽपि ।

4 மோக்ஷார் த்தமான பக்தியென்கிறவித்தையயானது
ஸ்மரணம், வேதனம், தர்சனம், நித்யானம், உபாஸனம்,
இவை முதலான சொற்களால் உபநிஷத்துக்களில்
சொல்லப்படும், பல சேதநாசேதநங்கள் அவற்றில்
விஷயமானாலும் முக்கியமாக ச்ரிய:பதியையே
விஷயமாகக்கொண்டதாகும், காம்யமான உபாஸந
த்தில் சிலவற்றில் திருமால் விஷயமாகிறான். உதார
ணம்-தருஷ்டி விதியில், ‘நாம ப்ரஹேத்யுபாசீத’ ‘உட்ளித்ய் ஹிரமய-
புரூபமுபாசீத’ இत्याடியாம். நாமோபாஸனம் கர்மா

ब्रह्म श्रीवासमेकं प्रथममुपनिषत्सूक्तिभिः सर्वहेतुं
 व्याख्याय व्यासयोगी व्यभजत बहुधा भक्तियोगं तृतीये ।
 शास्त्रस्तोमाभ्युक्तैः शितशुभमतिभिः संप्रदायैकवेधे
 का नस्तद्भक्तिमार्गे मतिरिह तदपि स्वादु यावत् लभ्यम् ॥५
 श्रीमत्त्वय्यन्तसूरिप्रथितनिरुपमस्रग्धरास्रग्धराणां
 पुंसां तत्पुण्यगन्धप्रहणपरवतां कीदृगस्मिन् रुचिः स्यात् ।

வுக்கு ஸம்பந்தப்படாமல் ஸ்வதந்த்ரமானது; இரண்டாவது கர்மாங்கமான உக்கீத விஷயமாயிருப்பதால் பரதந்த்ரம்-யாகா நுஷ்டா நகாலத்தில் தான் செய்யப்படும். இது அதிகப்படி குணமில்லாமல் ப்ரஹ்மத்தை விஷயீகரிப்பதுமாகும். **புண்டரீகாக்ஷத்வ. பரோவரீயஸ்வாதி-சுபங்களோடு** சேர்ந்த ப்ரஹ்ம விஷயமுமாகும். (4)

5 வ்யாஸபகவான் முதலில் உபநிஷத் வாக்கியங்களைக் கொண்டு **जगत्कारणत्वं** லக்ஷணத்தினால் உபலக்ஷயமான ச்ரிய:பதியை விரிவாக நிரூபித்து அவன் விஷயமான பக்தியோகத்தை மூன்றாம் அத்யாயத்தில் மூன்றாம் பாதத்தில் பலவிதமாகப் பிரித்தருளினார். பல சாஸ்த்ரங்கள் பக்தியோக கல்பம் என்பவற்றில் **இழிந்தவராய்** கூர்மையான மநநசக்தியுள்ளவர்களுக்கு ஸம்ப்ரதாயத்தையும் கொண்டு பக்திமார்க்கம் செவ்வனே அறியப்படும். ஆயினும் இங்கு நமககுக் கிடைக்குமளவும் சுவைக்கத் தக்கதென்று இதில் இழிக்.

0 स्रग्धरास्रग्धराणां = स्रग्धरावृत्तश्लोकरूपमालाधारिणाम् ।

इत्थं सम्यग् विदन्नप्यनघगुरुवरासृष्टपद्मत्यदृष्ट्या

तद्ग्रन्थाम्यासनिर्यत्पदघटनपरस्त्वेष किञ्चित् करोमि ॥ ६ ॥

ईशावास्योपनिषत्

ईशा श्रीश! त्वयेदं निखिलमपि जगद् वास्यतेऽन्तः स्थिते त्व-
य्वेवं भोग्ये हतात्मा भ्रमति बत बहिर्मात्रगृन्नुर्जनोऽयम् ।

पद्मत्यदृष्ट्या इत्यनेन सर्वाऽपि गद्यपद्यमयी पद्धतिः एतदाचार्यसञ्चरि-
तैव । तत् प्रकारान्तरावलम्बेऽपि अचमत्कारो मादृशवाक्येषु
तुस्यः इति ज्ञाप्यते ।

7 ईशावास्यमित्यत्र पदद्वयम् । ईशेति ईशब्दः तृतीयान्तः
यौगिक इति ज्ञापयितुं ईशा इति पृथगुक्तम् । अत्र श्लोके,
भुञ्जीथाः, आत्महनो जनाः, मा गृधः कस्यस्वित् घनम्, तदन्तरस्य

6 ஸ்ரீதேசிகன் அருளிச்செய்திருக்கும் அற்புதமான
ஸ்ரக்தரா வ்ருத்த ச்லோகங்களில் ஆழ்ந்து ரளித்
திருக்கும் மஹான்களுக்கு இந்த ஸ்ரக்தரா ச்லோக
ங்களை நோக்க எங்ஙனே ருசியுண்டாகும். ஆயினும்
சீதேசிகன் தொடாத கத்யபத்யமார் கம் ஒன் றுமில்லை.
அந்த சீதேசிக சீஸலக்திகளை அதிகமாக ஆவ்ருத்தி
செய்து வருவதால் அந்த நடை சிறிதாவது இதற்கு
ஏற்படுமென்றும் இந்த கிஞ்சித்த்காரத்தில் துணிவு.
இனி, திருவேங்கடமுடையான் விஷயமாக ஒவ்வோர்
உபநிஷத்தும் எமந்வயப்படுத்தப்பெ றும்.

7 ஈசாவாஸ்யோபநிஷத்து-சீநிவாஸனே! இவ்
வுலகெல்லாம் நியமிக்கும் உன்னை வ்யாபிக்கப்
பட்டிருக்கிறது. எங்குமுள்ளே யிருக்கும் நீ போக்ய

व्याप्तं शुद्धं सुकर्मा नियमितकरणस्वामुपास्योक्तमन्त्रो
 दिव्यत्वं रूपदर्शी गतशुगकलुषस्त्वपदे त्वां नमस्येत् ॥ ७ ॥
 गीतासु ज्ञानयज्ञस्त्वयि खलु नवमेऽगीयतैकत्वयुक्ते
 क्त्वादिव्यष्टिलोकात्मनि निखिलसमष्ट्यात्मके व्याप्तबीजे ।

सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः, कुर्वन्नेवैह कर्मणि, अविद्यया
 (कर्मणा) मृत्युं तीर्त्वा, संभूतिञ्च विनाशञ्च (विनाशः शमदमादिः)
 इत्यादिवचनं स्मर्तव्यम् । उक्तमन्त्रः = उक्ताः मन्त्राः येन सः । ते च
 हिरण्यमेव पात्रेण इत्यादयः प्रार्थनामन्त्राः । त्वद्रूपदर्शीति ।
 'यत्ते रूपं कल्याणतमं तत्ते पश्यामि' इति वचनम् । गतशुक् । 'तन्न को
 मोहः कश्चोकः' इति बाधम् । अकलुषः ; गुयोधि अस्सज्जुदुराणमेव
 इति । त्वत्पदे ; सुपथा राये इति रैशब्देन परमपदं उक्तम् । त्वां नमस्ये-
 दिति । ते नम उक्तिं विधेम इति वचनम् । एवं प्रतिश्लोकं तत्तदुप-
 विषद्भागपठनेन तद्रूपपदज्ञातस्मारकत्वं श्लोकस्थपदानां यथायथं
 स्वयमेव परीशीलनीयम् । कर्मकाण्डान्तर्भवानुगुण एष आरम्भः ।

மாயீருக்க அந்தோ ! ஜீவராசி தன்னை யழித்துக்
 கொண்டு வெளி வஸ்துக்களிலெங்கும் பேராசை
 வைத்துத் திரிகின்றதே எங்கும் தங்கியும் அங்குள்ள
 தோஷங்களுக்கு இடமாகாத உன்னை இந்திரியங்களை
 யடக்கி உபாஸித்து மந்த்ரங்களைக் கொண்டு ப்ரார
 த்தனை செய்து உனது திவ்யமங்கள விக்ரஹத்தைக்
 காண்பவன் சோகம் தீர்ந்து, நீ புண்யபாபங்களெல்
 லாம் தொலைப்பதால் பரமபதம் பெற்று உன்னைத்
 தொழுபவனேயாகிறான். கர்மகாண்ட இருப்புக்குத்
 தக்க தொடக்கம் இது.

8 गीतासु, ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये, एकत्वेन पृथक्त्वेन बहुधा

8 श्रीபகவத்கீதையில் (9) அஃ க்ருது: என்று

एवरूपेण वेद्यः स वृषगिरिपते ! कर्णसे वासुदेवः

तैविद्यैः क्षुद्रकामैरिव भवविमुखैः संहितान्तेऽन्न सेव्यः ॥८॥

केनोपनिषत्

वश्यश्चेत् ब्रह्मगिर्याह्वयकरणगणः स्यात् परिच्छेदयोग्यं

विश्वतोमुखम्, अहं क्रतुरहं यज्ञः निघानं बीजमव्ययं इत्यादिकं स्मर्तव्यम् । अत्रापि ओं क्रतो स्मर, एकत्वमनुपश्यतः, याथा-
तथ्यतोऽर्थात् व्यदधात् इत्यादि । वासुदेवः इति ईशावास्यमिति
पदद्वयलक्षम् । इयमुपनिषत् कर्मकाण्डरूपं संहितान्तिमानुवाकः ।
न तु बृहदारण्यकान्तं वेदस्यान्तः । इतरवैलक्षण्येन संहितायामेव
एतद्व्यटनं फलान्तरकामैरिव निष्कामैरपि कर्मकाण्डोक्तसर्वकर्मा-
राध्यं ब्रह्म भवतीति ज्ञापनाय अयं तुरीयपादार्थः ।

ஆரம்பித்து ப்ரளயத்தில் ஒருவனாயும் பிறகு ஸமஷ்டி-
யும் வ்யஷ்டியுமான ஸர்வ வஸ்துவக்கு அந்தர்யாமி
யாய் க்ரது யஜ்ஞாதி ஸ்வரூபனுமாக உன்னை வர்ணி
த்திருக்கிறது. அதுகொண்டுமாறு இங்கும்வர்ணிக்கப்
படுகிறது. இந்த ஈசாவாஸ்யோபநிஷத்து வேறு
உபநிஷத்துக்கள் போல் தனிப்படாமல் சுகல் யஜூர்
வேத ஸம்ஹிதையில் கடைசியான நாற்பதாம்
அத்யாயமாகத் திகழ்கிறது, இக் கர்மகாண்டத்தில்
விதிக்கப்பட்ட கர்மாக்களெல்லாம் வேறு பலன்களை
விரும்புகின்றவர்களால் போல், முழுக்ஷுக்களாலும்
உன்னை ஆராதிக்க நிஷ்காமமாகச் செய்யப்பட
லாம் என்று இதலைறிவித்ததாம். (8)

9 मनःप्राणवाक्चक्षुश्श्रोत्राणि पञ्च करणानि सुमुख्य-
युक्तानि सर्वत्रोपनिषदि आहतानि ऐतरेये ब्रह्मगिरिरिति नाम्ना
निरूपितानीति वयमेव परिष्कारे विशदमवोचाम । शिष्यः तद्वशै-

कृत्स्नं ब्रह्मेति मत्या श्रुतिनिकरनुतेष्वेवधीशानुयोगे ।
प्रत्येकाधीशदुर्गे भवसि यदपरिच्छेद्यभूमा ततस्त्व-

व्याह श्रीकान्त ! तत्त्करणयमयितृत्वाधिगत्यैव मुक्तिम् ॥९

करणेन भगवन्तं पूर्णं परिच्छेद्य दिव्यधुराचार्यं पप्रच्छ, के तेषा-
मधीशा इति । एवं तच्छ्रुते अधीशविषयकेऽनुयोगे, हे श्रीकान्त !
तव तत्तदधीशदुर्गம்த்வம் अपரிच्छेद्यभूम்த்வம் तवैव सर्वकरणनिर्वाह-
क்த்வம் तावद्ब्रह्मानादेव मोक्षञ्चाचार्यं उपदिदेश । पश्यत इतो. -7.51.

9 கேநோபநிஷத்து. திருமாலே ! மனம்
வாக்கு, ப்ராணன் கண் காது என்ற ஐந்து கருவி
களை வசப்படுத்தி அவற்றின் மூலம் உன்னைப் பரி
பூர்ணமாய் அறியவேண்டுமென்று ஆசைப்பட்டு, அக்
கருவிகளை ஏவும் தேவதைகள் யாவரென்று சீடன்
ஆசார்யனைக் கேட்க, அவர், இது கூடிவராது, அவனு
டைய மேன்மையானது அளவிடப்படாதது ; அக்
கருவிகளின் தேவதைகளுக்கும் அவன் எட்டாதவ
னென்றும் அவர்களையும் அக் கருவிகளையும் நியமி
ப்பவன் அவன் என்றும் அவ்வாறு உபாஸித்தே
மோக்ஷம் பெறலாமென்றும் உபதேசித்தார், இந்த
ஐந்து கருவிகள் முழுக்ஷுவுக்கு மிகவும் உதவு
கின்றனவேன்றும் ஒவ்வொரு உபநிஷத்திலும் பல
இடங்களில் இவை புகழப்படுகின்றன என்றும்
இவற்றிற்கு ஶ்ரீகிரி என்று பெயரும் அதன் கருத்
தும் ஐதரேய உபநிஷத்தில் விளக்கப்படுமென்றும்
யாரும் கூறாதது நமது பரிஷ்காரத்தில் காண்க ;
இங்கும் 47-51. ச்லோகங்களில்.

यक्षं क्लृताग्निवायुप्रभृतिपरिभ्रं यन्महेन्द्रोऽप्युमातो

बुध्वा ब्रह्मामरेभ्यो विजयदमवदत् ; पञ्चके तं भृतीद्दे ।

प्राणादौ प्राणनाद्यावहमपि च परिच्छित्तिदूरं वनं त्वां

व्यायन्तोऽनन्तलोके तव हतदुरिताः श्रीनिवासामृताः सुः ॥१०

10 यक्ष = पूज्यं पुरुषमाविर्भूतम् । प्रभृतिपदेनेन्द्रप्रहणम् ।
 उमातः = पार्वतीमुखात् । इन्द्रो बुध्वा, अमरेभ्योऽवदत्, अस्माक-
 मसुरविजयः पतद्ब्रह्मानुग्रहादासीदिति । हे श्रीनिवास! उक्त-
 प्राणनादिशक्तिप्रदत्व - अपरिच्छिन्नत्व - वनत्वा(वननीयत्वा)दिना
 त्वद्धार्यायिनां नाशरहिते तव लोके स्वर्गस्थितिः ॥

10 श्रीநிவாஸனே ! அஸுரர்க்கோ வென்று
 தேவர்கள் வாழும்படி நீ அருள் புரிந்திருக்க
 அதை யறியாமல் அஹங்காரிகளான அவர்களுக்கு
 உண்மையை உணர்த்த ஒரு யக்ஷனாய் (பூஜிக்கத்
 தகுந்த புருஷனாய்) ஆவிர்பவித்து நின்றாய்,
 உன்னை அறிவதற்காக தேவர்கள் அக்ஷீயை
 அனுப்பினார்கள். நீ எதிரில் வைத்த உலர்ந்த
 புல் ஒன்றைக்கூட அக்ஷீ எரிக்கமாட்டாமல் வெட்க
 மூற்றான் பிறகு அவர்கள் அனுப்பிய வாயுவும்
 அப் புல்லையே அடித்துக்கொண்டு போகமாட்டா
 மல் வெள்கிணன். பிறகு இந்த்ரன் வந்தபோது
 அவனோடு பேசாமல் மறைந்தாய். அவன் வானத்
 தில் பார்வதி ஸஞ்சரிப்பதைக் கண்டு, நான் நெருங்க
 வாகாத இந்த யக்ஷன் யார் என்றான், அவள்மூலம்
 பரப்ரஹ்மமான உனது ப்ரபாவமறிந்தான். இப்படி
 ப்ராணாதி கருவிகளுக்கும் சக்தி யளிப்பவனும் எல்லை

கதோபநிஷத்

शिष्यस्यै सतत्त्वाधिगममपि वशीकारवर्मापृथक्त्वं

सर्वस्योपासकाप्यं फलमतिशयितं योगदृष्ट्योक्त्रमञ्च ।

षट् वल्लयोऽध्याय्युग्मेऽभिदधति कठगाः तत्पितुः सौमनस्यं

श्रीशार्ङ्गि नाचिकेतं त्वयि स दृढमतिमुक्तिविधाञ्च वत्ने ॥११॥

தேவர்களுக்கும் அளவிடப்படாதவனுமான உன்னை வநமென்சிற நாமத்தோடு உபாஸிப்பவர் பாபங்கள் கழிய அழிவற்ற ஸ்வர்க்கமான பரமபதத்திற்குச் சென்று சாச்வதமாயிருப்பார். வநம் = பஜநீயம்— ஸுலபம். (10)

11 हे भीश! कठोपनिषद्वल्लयः षट् षडर्थान् अभिदधति वदन्ति। शिष्यस्य रागगूलबुद्धिचलनाभावः प्रथमः । सतत्त्वशब्दः तत्त्व-पर्यायः । वशीकारः 'इन्द्रियेभ्यः परा ह्यर्थाः' इत्युक्तानाम्। सर्वस्य अपृथक्त्वमित्यन्वयः । उत्क्रमः = वेदाङ्गिक्रमणम् । अग्निः इष्टकामि-अयनेन निष्पाद्यमग्निस्थानम् । स एव नाचिकेतसाऽनायासावगत-त्वात् नाचिकेतः ।

11 श्रीநீவாஸா! இரண்டு அத்யாயமாயுள்ள கடோபநிஷத்தின் ஆறு வல்லிகளால் அடைவாக சிஷ்யனுக்கு வைராக்யத்தோடு ஸ்த்திரபுத்தியும், தத்துவத்தின் அறிவும், கருவிகளை வசிகரிக்கும் வழி யும், எல்லாம் உன்னை விட்டுப்பிரியாமையும், உபாஸக னுக்கு உயர்ந்த பலனும். யோகத்தினால் உன்னைக் கண்டு புறப்படுவதும் சொல்லப்பெறும். நசிகே தஸ்ஸு யமனது இடம் சென்றவிடத்தில் தன்னிடம் பிதா நன்மனமுடையனாயிருக்க வேணுமென்றும், நாசிகேதாக்கனியை நிருமிப்பதையும் உன்னிடம்

பாரம் விஷ்ணோ: பதம் தே கலிதரயிரயாஷாடிக்ஷி: ப்ரபந்நோ
 ஶ்ரீஸ்யோ ப்ரநியமேதீ ஶ்ஜதி ச கிர்ஜா: ஶ்வாத்மநி த்வாமுபாஸ்ய ||13||
 சர்வானாயாமிநந்நவ: சமபலதமஶாதாரமேயோ஽ந்நராதுமா
 வ்யாபீ த்வம் க்ஸலோ஽தா ஶ்ரீதரம | பூரூபோ விஷ்ணுரஶ்ரீமஶ்ரீ: |
 சாஷாத் ஶ்வாநார்திகர்தா பரிணமிதஜகட்வீஜ ஁க்தோ விதாது
 காமானா, சர்வமாஶ்ரீப்ரஶ்ரீ இஶ் ஜகத: கம்பனோ஽தீவ வெவ: ||14||

மும்இல்லை; வெகுவிதமான ஜ்ஞானமும் ஆனந்தமும்
 யாகையால். விஷ்ணுவான உனது பரமபதம் செல்ல
 எது ரதம், யார் அதற்கு உரியவன், எது குதிரை. கடி
 வாளமெதென்றெல்லாம் அறிந்து உன்னைச் சரணம்
 புகுந்து ப்ரஶ்ரீமநிஷ்ட்டனனால் ராகத்வேஷாதி முடி
 ச்சுக்களை யவிழ்த்துதறி உன்னை யுபாஸித்து ரஜோ
 குணமற்று உன்னைப் பெறுவான், (13)

14 கதோபநிஷ்டேஷா: ஶ்ரீமஶ்ரீபுணா ஁த்யந்நே ஶ்ரீதி | ஶ்ரீதரம
 ஶ்ரீதா ரமா யேந ச: | சமபலத: = சர்வபலபத:, தார: = ப்ரபவ: |

14 உனது குணங்களாவன—எல்லா தேவதங்
 களாலும் ஁தப்பெற்றவன், எல்லாப் பலனுமளிக்கும்
 ப்ரணவத்தின் பெருள். அந்தராத்மா, எங்கும்
 ப்ரவியவன், வாத்ஸல்யமுடையன். ஸம்ஶாரீ, பூரு
 ஶன், விஷ்ணு, கட்டைவிரலளவான ஶ்ரீருதயத்தி
 ஶ்ரீருப்பவன். சொப்பன வஸ்துக்களைத் தானே படைக்
 கிறவன். உலகின் விதையை முளைக்கச் செய்கிறவன்,
 ஜிஷ்டங்களை யளிப்பவன். தேசுகளுக்கும் தேசு
 அளிப்பவன், உலகு நடுங்கவாகிறவன் என்றவாரும்.

प्रश्नोपनिषत्

हेतुं जातौ प्रजानां त्रितरुम ! परतां प्राणवायोः समृद्धिं
 त्वाञ्च स्वापे प्रतिष्ठां प्रणवफलमिदां षोडशाऽऽप्तं कलाञ्च ।
 ष्ट् प्रश्ने पिप्पलादोऽवददिति तव सप्राणभूताक्षजीव-

स्यस्य ध्यानं त्रिमात्रप्रणवकरणकं कल्पते त्वत्पदाप्त्यै ॥ १५ ॥
 इष्टाद्यैर्धूमरात्र्याद्यधिगमितपथाञ्चन्द्रलोकेषु भोगान्

दिव्यान् ब्रह्मावगत्या त्वहहतदुरिता देवयानेन मुक्तिम् ।

एते जीवा लभन्तामिति सहकरणास्तान् पतिस्त्वं प्रबानां

आत्मा संयोज्य भूतैर्जनयसि बहुधेत्युक्तमाद्ये रमेश ! ॥१६॥

15 ப்ரஃநோபநிஷத்து. ஶ்ரீநிவாஸா ! ப்ரஹ்ம
 களின் பிறப்புக்குக் காரணத்தையும், ப்ராண வாயு
 வின் உயர்ச்சியையும் அதன் மேன்மையையும் உறக்
 கத்தில் உன்னிடத்தில் ஜீவன் நிலைத்திருப்பதையும்
 ப்ரணவத்தின் மாற்றைகளுக்கீடாகப் பலனில் வாசி
 யையும் பதினாறு கலைகளைப் பெற்றுள்ள ஜீவனையும்
 இவ் ஆறு விஷயங்களை ஆறுபேருக்கு பிப்பலாதர் ப்ர
 ஃநோபநிஷத்தில் உபதேசித்தார். ஆக ப்ராணன்
 ளுக்கங்கள் இந்திரியங்களென்பவற்றோடு கூடிய
 ஜீவனிடமுள்ள உன்னை வேறாக ப்ரணவத்தைக்
 கொண்டு உபாஸிக்க வேண்டுமென்றதாயிற்று.

16 யாகாதிகளைச் செய்து ஧ூமாதிமார்த்தால்
 ஸுவர்க்கத்தையும், உன்னை த்யானித்து அர்ச்சிராதி
 மார்க்கத்தினால் மோக்ஷத்தையும் ஜீவர்கள் பெறுவதற்
 காக அவர்களுக்கு தேவேஹந்த்ரியாதிகளை யளித்துப்
 பல படி பிறப்பிக்கிராய் ஶ்ரீநிவாஸானை நீயே.

मुख्यप्राणोऽक्षवर्गोऽप्युपकरणमिहाऽऽकाशमुख्योपकृष्टे

देहे वागादयः प्राक् विघ्नानिपुणं प्राणमेवाधिजग्मुः ।

त्वत्तः प्राणस्य जन्म श्रितरम ! तनुसंप्राप्तिमव्यक्षभावं

व्याप्तिञ्चाध्यात्ममेवं वहिरपि विदुषः स्यादहीनप्रजत्वम् ॥१७॥

तारं मत्वैकमातं भुवि महिततपोब्रह्मचर्यादिसंपत्

श्रीमन्! अस्मात् द्विमात्रात् शशिपदग उपैत्यन्तरिक्षे विभूतिम्!

17 देहविघ्ननादिकं प्राणवायवाद्यन्तर्मातृ वागादयो ज्ञात्वा
प्राणमस्तुवन् । हे श्रीनिवास त्वत्तः तस्य जन्म देहप्राप्तिः अव्यक्षत्वं
अन्तर्वह्निञ्च व्याप्तिरिति पञ्चकज्ञाने प्रजासमृद्धिः फलम् ।

17 ஸ்ரீநிவாஸா! பரஸ்பரம்விவாதம் செய்து தெளிந்த
வாக்கு முதலான இந்திரியங்கள் ப்ராணவாயுவே
சரீரத்தை தரிக்கிறதென்று அதனை யண்டின; உன்
னிடமே ப்ராணனுக்கும் பிறப்பு, உடலில் இருப்பு,
அரசு, உள்ளும் புறமும் பரவியிருக்கை யென்ப
வற்றை இத்துடனறிந்தவர்க்கு ப்ரஜைகளின் ஸம்
ருத்தி சொல்லப்பெற்றது.

18 एकमात्रप्रणवपूर्वकं कार्यभूतब्रह्मोपासनेन भूमौ तपःप्रभृति-
संपद्युको भवति । महितेति पदे बहुव्रीहिः । द्विमात्रप्रणवेन कार्य-
ब्रह्मोपासने चन्द्रलोकं गतः अन्तरिक्षलोके देवभोगभाक् भवति ।
जीवात्मनः प्रतिष्ठाभूतं परमपुरुषं कारणब्रह्मभूतं त्वां त्रिमात्रप्रणवेन
उपास्य, पुण्यपापविनिर्मुक्तः शान्तममृतं त्वत्स्थानं प्राप्य सर्वज्ञः
भोगसाम्यं प्राप्नोति ।

18 திருமாலே! ஒரு மாத்தரையாக ப்ராணவத்
தைச் சொல்லி கார்ய ப்ரஹ்மமான உன்னை உபா
ஸிப்பவன் புவியில் தவம் முதலான ஸம்பத்தைப்

முண்டகோபநிஷ-

வாஜிபிரோக்தாक्षरं त्वां श्रितरम! कथयन्मुण्डकं भूतयोनिं

कर्तारं रुक्मवर्णं प्रणवधनुरवष्टम्भकृतात्मबाणः ।

பெறுவதுபோல் உண்ணப்போல் அனுகூலத் தன்மையை அடைகின்றன என்று கூறி முடித்தார். (19)

20 வாஜிபிரோக்தி-வாஜிभिः-வாஜசனையிமிः-शुक्लयजुर्वेदाभ्यायिभिः प्रोक्तमक्षरम् । बृहदारण्यके गार्गीं प्रति याज्ञवल्क्येन 'एतद्वै तदक्षरं गार्गी' इत्यादिना उक्ता अक्षरविद्या अत्र मुण्डके 'यथा तदक्षरमधिगम्यते' इत्युक्ता च एकेति ज्ञापनाय इदं विशेषणम् । अत्र श्लोके मुण्डकमिति कर्तृ । वक्ति इति क्रिया । कथयन्मुण्डकमित्यत्र कथयदिति पदच्छेदः । भूतयोनित्वादिना कथयदिति मुण्डकविशेषणं नपुंसकम् । अन्त्यैः पदैः 'यद्भूतयोनिं परिपश्यन्ति' 'पश्यते रुक्मवर्णं कर्तारम्' 'प्रणवो घनुश्शरो ह्यात्मा ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते । अप्रमत्तेन वेदव्यं शरस्तन्मयो भवेत् ॥' 'सत्येन पन्था विततो देवयानः' 'निरञ्जनः परमं साम्यमुपैति, इत्यादिवचनानि स्मार्यन्ते ।

20 ஹே ஶ்ரீநிவாஸா! முண்டகோபநிஷத்தானது ப்ருஹதாரண்யகத்தில் கார்த்தியைக் குறித்து யாக்குவல்க்யர் சொன்ன அக்ஷரமான உண்ணையே சொல்லுகிறதாய் பூதங்களுக்குஉபாதாநகாரணமாயும் கர்த்தாவாயும் (நிமித்தகாரணமாயும்) ஸ்வர்ணவர்ணமாய்முள்ள உண்ணை விவேகம் விமோகம் முதலான ஶ்ரீபாஷ்ய லகு ஶித்தாந்தத்தில் விவரிக்கப்பட்ட ஏழு ஸாதநங்களைப் பெற்றவனாய் வெல்ல வேண்டுமென்கிற புத்தியுடன் ப்ரணவமாகிற வில்லை நானேற்றி ஜீவாத்மாவாகிற அம்பைத் தொடுத்து குறிபார்த்து அடித்து அர்ச்சிராதிமார்க்கத்தாலே உனது

सप्तऽऽप्तः साधनानि स्थिरजयमतिराध्याय संलक्ष्य लक्ष्यं

विष्वा लव्याचिरादिर्दिवि तव परमं साम्यमेतीति वक्ति ॥२०

क्लिष्टोपादानभावां श्रितरम! वदति क्षुद्रतां क्षुद्रलोक-

क्लिष्टक्षेमेच्छुसम्यकटुतपुरुषमुदेकार्थकर्मज्यतां ते ।

देवादिव्यष्टिसृष्टिं दिव इह हृदुपासत्तिमाध्येयतायां

त्वद्द्रष्टुर्वैभवं त्वपदभुवि समतां मुण्डके खण्डषट्कम् ॥२१

सप्त साधनानि आप्तः इत्यत्र भक्तिसाधनानि वाक्यकारोक्तानि सप्त विवेक-विमोक - अभ्यास-क्रिया-कल्याण- अनयूसाद-अनुदर्षरूपाणि श्रीभाष्यलघुसिद्धान्तव्याख्यातानि विवक्षितानि । 'नायमात्मा बलहीनेन लभ्यः' इत्यादिवाक्यानि तद्दर्शीभिः मुण्डके ।

21 मुण्डके षट् खण्डाः क्रमेणोमान् षडर्थान् आहुः-हे श्रीनिवास! तवोपादानत्वसहितं निमित्तकारणत्वम्, क्षुद्रलोकेषु लब्धक्लेशैः मोक्षरूपक्षेमेच्छुभिः बहुभुतैः पुरुषैः क्रियमाणैः स्वप्नीत्ये-कार्थैः कर्मभिः तत्राऽऽराध्यता, देवादीनां व्यष्टिसृष्टिः, ध्यान सौकर्याय उपासकहृदये स्थितिः, त्वद्द्रष्टुर्वैभवम्, परमपदे त्वत्परमसाम्यञ्चेति ।
இடம் சென்று உன்னோடு பரமஸாம்யம் பெறுகிற
சென்கிறது. (20)

21 இம்முண்டகத்தில் ஆறு கண்டங்கள் உனக்கு நிமித்த — உபாதாநகாரணத்வத்தையும் விரக்த ஜ்ஞாநி நிஷ்காம கர்மாக்களால் ஆராதிக்கப்படுகையையும் தேவாதிஸ்ருஷ்டியையும் உபாஸக ஹ்ருதயத்திலிருப்பையும் உன்னைக் கண்டவர்களின் வைபவத்தையும் மோக்ஷத்தில் உன்னோடு பரமஸாம்யத்தையும் அடைவாகச் சொல்லுகின்றன. (21)

மாண्डூக்யோபநிஷத்

ஆத்மா தாவச்சதுஷ்பாத் ஸுட்வஹிருமூ: ஸுத்சுஷ்பாபமோக்ஷ-
 ஸ்தானோ(முஷ்யுக்ரமோ சா)மூர்யுர்லயஸ்வாப்யமத்சமதயா மாவ்யஸுஷ்பாபகோடீ
 ஸ்ரீமந்! வૈஷ்வானரஸ்வம் ஧ுதிமிரமஹிதோ விஸ்வரூபோ஽நிரூ஢: ;
 ப்ராஜ்ஞஸ்ச த்வம் ஸுஷுப்த்யா஑்யபகூடவிகலா சாத்மதா ப்ரஹ்மணஸ்தே ॥ 22 ॥

22' மாண्डூக்யோபநிஷதி, அயமாத்மா சதுஷ்பரிதி ஜீவாத்மந-
 ட்வதுஷ்பாஸ்வமு஢்யத இதி அயமததி பதாத் ஢ாயதே । உஶ்ரி ஢ாபாரித-
 ஸ்வபந.ஸுஷுப்தி.மோக்ஷதஷா ஁கா: ஜீவாத்மந. பவ । தது஢்யதே ஶ்வபி,
 வஹிர்விஷயானுபவவாந் ஶ்வபந.ஸுஷுப்தி.மோக்ஷஸ்தானக஢்சேதி । ய஑ாபி
 மூர்஑்஑ாரூப முஷ்஢ி: மரணரூபமுக்ரமணமதி ஑ே தஷே ஢ந்யே ஸ்த:—அதாபி
 தயோ: ஑மதத்சமதயா—அ஢்஢ானரூபத்வாவிஷேஷாத் ஶுஷ்பாபகோடிர்மாவ்யா =
 ஶுஷுப்த்யாந்தமாவோ ஢்஢ேய: । ஢த: க஑ம஢் பரமாத்மநிரூபணமதி
 சேத்—உ஑்வதே—ஐ ஶ்ரீமந் த்வம் வૈஷ்வானரஸ்வேந வૈஷ்வானரவிஷாதிஷு ஁க:।
 ஢நிரூ஢ஸ்ய விஸ்வரூபத்வம் ப்ராஸி஢்஢ம் । ஶுஷுப்திமரணயோ: த்வம் ப்ராஜ்ஞேநாத்மநேதி
 ப்ராஜ்ஞஸந்நேநோ஢்யஸே । ஶர்வம் ஹேதத் ப்ர஢்஢ இதி ப்ர஢்஢பத் ஢ூயதே । ஆத்ம-
 ஶா஢்஑ோகம் வ்யாபித்வநியந்துத்வரூபமாத்மத்வம் த்வய்யேவ பூக்ரலம் । ஢த:
 ஁பநிஷதித்யம் த்வ:பரா ; ந கேவலஜீவபரா ।

22 மாண்டூக்யோபநிஷத்து ஜீவனைச் சொல்லுகிற
 தென்னலாம்! இங்குச் சொல்லப்படும் நாலு பாத
 ங்கள்(நாலு தசைகள்) வெளிவஸ்துவின் அநுபவமாம்
 ஜாக்ரத்தசை, ஸ்வப்நம் உறக்கம் மோக்ஷமென்பவை
 அவனுக்கேயாம். மூர்ச்சை மரணமென்ற இரு
 தசைகள் வேறு இருந்தாலும் அவற்றை உறக்கத்
 தில் சேர்க்கலாம். அறிவின்மை துல்யமாயிருப்ப
 தாலென்பர், ஆனாலும் மேலே சொல்லும் வைச்வாநர

ओङ्कारो ब्रह्मवाची स्फुटमिह कथिता ब्रह्मता ब्रह्मवाक्त्वात्
 तस्मात् आत्मा चतुष्पादिति भवति भवेत् तारसाम्यं तदर्थे ।
 विश्वं त्वां तैजसञ्च श्रितरम ! वदति प्राज्ञमेवं तुरीयम्
 व्यूहात्मत्वेन वृत्तीश्चिति दधतमहिर्बुध्यवत् श्रीशुकोऽपि॥२३

ப்ராஜ்ஞபதங்களும் கீழ்க்கூறிய ஆத்ம ப்ரஹ்ம
 பதங்களும் உனக்கே சேரும். விச்வரூபமான அநீரு
 த்தன் வைச்வாநரனாகலாம் ; ஸர்வஐநஸம்பந்த
 மிருப்பதால். உறக்கம் மரணம் இவற்றில் உபகாரம்
 செய்கிற உன்னை ப்ராஜ்ஞன் என்கிறது வேதம்.
 உனக்கே பூர்ணமான ஆத்மத்வமும் ப்ராஹ்மமென்றபடி.

23 अत्र ओमित्येतदक्षरमित्यारम्भः। ओंकारश्च ब्रह्मवाची।
 इह=ओंकारे ब्रह्मत्वकथनं ब्रह्मवाचित्वादेव। ओंकारश्चतुष्पात्।
 अतस्तस्य ब्रह्मत्ववत् ब्रह्मणस्तदर्थस्य तत्साम्यवर्णनं युक्तम्। किञ्च
 विश्वतैजसप्राज्ञतुरीयशब्दाः त्वां वदन्ति। अहिर्बुध्यसंहितायां 51.
 अध्याये विश्वःशब्दार्थोक्तिविस्तरः। चिति=जीवे जाग्रदादिवृत्ति-
 करस्त्वमिति तत्रोक्तम्। श्रीभागवते (12-11] 21—2; श्लोकाः
 द्रष्टव्याः। अतस्त्वमेवैतदुपनिषदर्थः। श्रीभाष्यस्वारस्यमपि 3.2.11.सू.

23 ஓங்காரம் தொடக்கத்திலுள்ளது, அது
 நான்கு பாதமுள்ளது. அதைப் போல் அதன் பொரு
 ளான உனக்கே நான்கு பாதங்களைச் சொல்வது
 பொருந்தும் விச்வ-தைஜஸ - ப்ராஜ்ஞ - துரீயபத
 ங்கள் உன்னைச் சொல்வன, அஹிர்புத்தந்ய ஸம்ஹி
 தை (51) அத்யாயம், ஸ்ரீபாகவதம் (12—11) அத்
 யாயம் இவற்றில் இதன் விரிவு. ஆகையால் இவ்
 வுபநிஷத்து உன் விஷயமே யாகும். (23)

ஜாபந்வாஶ்வாதஸூஶ்யகதிஸத தயா தாரமாத்நா: ஶிவாயாம்
 ஶ்ரீஶா விஷ்ணுஷ்ரு ருத்: புருஷ இதி மதா: தேவதா: ஶ்ரீநிவாஸ! |
 நாமேஜாதோஶநிர்ஶ்ட்ந்நி ஶிவிலஜனமதிப்ரேரகம் த்வாம் ப்ரபந்நோ
 ருத்: சங்க்ஷணம் த்வாம் த்வமஸி சூஜிகரோ ய: ச சித்தாஶிமானி ||
 ஜிவத்வாரம் சுவாலோபநிஸதிவ வஶி:ப்ரஜ்நதாஶம் துரியே

24 வஷ்யமாண ஜீவ ஜாபந்வாஶ்வாதஸூஶ்யகதிஸத தயா தாரமாத்நா: ஶிவாயாம்
 ஶ்ரீஶா விஷ்ணுஷ்ரு ருத்: புருஷ இதி மதா: தேவதா: ஶ்ரீநிவாஸ! |
 நாமேஜாதோஶநிர்ஶ்ட்ந்நி ஶிவிலஜனமதிப்ரேரகம் த்வாம் ப்ரபந்நோ
 ருத்: சங்க்ஷணம் த்வாம் த்வமஸி சூஜிகரோ ய: ச சித்தாஶிமானி ||
 ஜிவத்வாரம் சுவாலோபநிஸதிவ வஶி:ப்ரஜ்நதாஶம் துரியே

24 அதர்வசிகையில் ப்ரணவத்தின் மாத்திரை
 களாக விழிப்பு சொப்பனம் உறக்கம் நான்காம்
 தசை என்ற நிலைகள் சொல்லப்பெற்றன ப்ரஹ்மா
 விஷ்ணு நத்ரன் பரமபுருஷன் என்பவர் அவற்றின்
 தேவதைகளென்றது. ப்ரஹ்மா அநிருத்த மூர்த்தி
 யின் நாபியினின்று பிறந்ததாலும் நத்ரன் ஸம்ஹாரி
 யாய் அச் செயலுக்கு மூலமான ஸங்கர்ஷண மூர்த்தி
 யை யாச்ரயித்தவனாகையாலும் அவர்களும் தேவதை
 களாகின்றனர், ஆக ஜீவனின் நிலைகள் மேலே சொல்
 வன சதூர்வ்பூஹனான உனக்கு அதினங்களாகையாலே
 யாம். நீயே இவ்வுபநிஷத்தின் பொருளாவாய் (24)

15 ஜிவானா் ஜாபந்வாஶ்வாதஸூஶ்யகதிஸத தயா தாரமாத்நா: ஶிவாயாம்

25 ஜீவர்களின் விழிப்பு முதலான தசைகளுக்கு

முகார்த்தே நில்யரூபே த்வயி வி஘டயதி ஶ்ரீஷ ! மாண்டூக்யவாக்யம் ।
 ப்ராஜாப்ராஸூ ச (மृत்யு ப்ரலய) முஷ்யுக்ரமணவிலரணு; வ்யூஹமூர்தீலயீ ப்ராக்
 உக்தாஶ்நூக்ஷே சர்வேஷ்ர இதி வகநைலூககார்யப்ரவூதா ॥ 25 ॥
 ஶாடேர்ஶ்ரஶாடிலூக: ப்ரலமலிதி ஶிரஸி, ஹஸ்ரமுஷ்யஸ்ய சான்யத்
 ப்ரஶ்நே, வૈஷ்வானராதீ விடூஷ இமகாராடிலூக்ர த்விடம் ச்யாத் ।

த்வா் வ்யூஹரூபேணாவஸ்யதமுக்த்வா, அய நான்த:ப்ராஜ்ந ந வஹி:ப்ராஜ்நமித்யா-
 டினா தடூதாரா வஹி:ப்ராஜ்ந்வாடீவீஷிஷ்யம் த்வயி ப்ரவாஸுடேவரூபாபந்நே
 நாஸ்தீத்யூக்யதே, ததீவ சூஷாலூபநிஷத்யப்யேவ் சாக்யம் ஶ்யுதே । தடூரூப் ஹி
 முகூநாமநுபவார்த்தம் । ப்ரவஶ்ர, நப்ராஜ்ந நாப்ராஜ்நமிதி க்ரமேணமூர்தீவஸ்தா-
 மரணாவஸ்தானிவஹிகவீலக்ஷண்யபரம் ச்யாத் । இத: பூர்வம், ப்ரஷ சர்வீஷ்வர
 இதி ப்ரஶ்நயம் வ்யூஹரூபந்யகதவிஷேஷபரம் சத் தானிஶமநம் பஶிதூ-
 மஹீதீத்யர்த்த: ।

தீ வ்யூஹரூபியாய் தீர்வாஹகன் மேலே அந்தந்த
 தசைககு தீர்வாஹகமாகாத ரூபமென்றது ப்ரரூபம்
 அதுமுக்கதர்களின் அனுடவத்திற்கானது ஶுபாலோப
 நிஷத்திலும் இந்த நான்த:ப்ராஜ்நமீத்யாதி வாக்யமுளது.
 அங்கும் இதே பூரூள் ந ப்ராஜ்ந நாப்ராஜ்நம் என்பதற்கு
 மூர்ச்சை மரணமென்ற தசைகளுக்கு தீர்வாஹ
 மாகாதது ப்ரரூபமென்ற பூரூளாகும். இதற்கு
 முன் ப்ரஷ சர்வீஷ்வர இத்யாதி வ்யூஹரூபங்களின் திகமன
 வாக்யமாகும்

6 அகார—உகார மகாரணா் ப்ராஶ்ரவிஷ்ணுரூதார்த்தகத்வம் தத்-
 ஶூகப்ராபகத்வஶ்ராதீர்வீஷிரஸ்யுகம் ; ஹஸ்ரடீர்ஷ்ரூபநாமாப்ரலமந்யத்
 ப்ரஶ்நூபநிஷதி । ஶந்ந து அகாராடிலூக்ரநி வீஷ்வானரமூதானிஷ்ரூதாடினா

26 ஓங்காரத்தில் அகாராதி வர்ணங்களில்
 ப்ரஶ்ரஹ்ம—விஷ்ணு ரூதரர்களை பாவித்தால் அவரவரின்

आदित्वज्ञानसंतत्यखिलमितिमुखं श्रीश ! ; तुर्यात्मलाभो
मात्रातीतैकनादप्रणवपरपरध्यानधन्यस्य च स्यात् ॥ २६ ॥

तैत्तिरीयोपनिषत्

शिक्षावल्ब्राह्मणं काम्याः महितरम ! महासंहिताः पञ्च, तारात्
ब्रह्मप्रावण्यसिद्धिं परत इह फलञ्चान्यदाप्तुञ्च मन्तान् ।

वेद त्वां सर्वदेवाङ्गकमिह, कलयेत् यश्चतस्रश्चतुर्धा

भावयतां कुटुम्बे आदित्वं स्वप्रजासु ज्ञान संततिरित्यादि फलमुच्यते।
मात्रातीते नादे बासुदेवभावनायाः फलं तुरीयस्य तस्य प्राप्तिरिति च ।

லோகம் பெறலாமென்றது அதர்வசிரஸ்ஸு-
ஹ்ரஸ்வம் தீர்க்கும் ப்லுதமென்ற மாத்ரைகளுக்குப்
பலன் வேறு ப்ரச்நோபநிஷத்தில் இங்கே அகாராதி
வார்ணங்களில் வைச்வாநரனென்ற அநிருத்தாதி
பாவனையால் ஆதியாகலாம்; ஸந்ததியில் ஞானமும்
தொடரும் என்றவாறு பலன்கள் கூறப்பெற்றன.
மாத்ரைகளுக்கு மேலான நாதத்திலே வாஸுதேவ
னைக் கொள்வதால் அவனைப் பெறலாமென்றது (26)

27 महासंहिता: 'अधिष्ठोकं अधिज्योतिषम्' इति पूर्वोत्तर-
वर्षसन्धिरूपसंहितायां लोकादिभावना: 'सन्धीयते प्रजया पशुभिः'
इत्यादिफलार्थाः प्रथमं वदति शिक्षावह्नी । पश्चात् प्रणवप्रार्थनया
ब्रह्मार्ण निष्ठां परतः = लक्ष्म्यादितः ऐश्वर्यादिफलं प्राप्तुं मन्त्रान्

27 தைத்திரீய உபநிஷத்தில் முதலில் சிக்ஷா
வல்லியில் ப்ரஜை முதலான பலன்களுக்காக ஸம்
ஹிதையில் உலகம் ஐயோதி முதலானவற்றின்
த்ருஷ்டிகள் விதிக்கப்படுகின்றன ஸம்ஹிதையாவது
முன்பின் அக்ஷரங்களுடைய சேர்க்கை. இவ்வைந்து
த்ருஷ்டியே மஹா ஸம்ஹிதையாம். பிறகு ப்ரணவ

भूरादिव्याहृतीः, सोऽमरकृतबलिरित्येवमन्यच्च पथ्यम् ॥२७॥
 अग्निं वायुं रविं त्वामपि च कलितवान् भूर्भुवःखर्महश्चे-
 त्यन्तर्ह्यज्ज्वलाङ्गं त्वमृतवपुषमाध्याय मूर्धन्यनाड्या ।
 भित्त्वा शीर्षं प्रतिष्ठामनितरसुलभामग्निवाय्वर्कलोके-
 ष्वाप्त्वा स्वाराज्यभाक् त्वामनुभवति महः सूरिवत् श्रीश! भोग्यम् ॥

बदति । 'मह इति ब्रह्म अङ्गानि अन्या देवताः' इति ज्ञात्वा भूर्भुव-
 स्सुवर्महोरूपव्याहृतिचतुष्टये चतुर्विधभावनायां 'तस्मै देवा
 बलिमावहन्ति' इति देवपूज्यत्वमाह । अन्यच्च प्रणवप्रभाव-वेदा-
 नुवचनान्तराऽऽचार्योपदेशादिकं पथ्यमाह 11-27.

ப்ரார்த்தனையினாலே ப்ரஹ்மத்தினிடத்தில் நிஷ்ட்டை
 பும், லக்ஷ்மீ பகவான் இவர்கள் மூலமாக ஐச்வர்ய
 அந்நாதி பலன் பெற மந்த்ரங்களும் ஓதப்பெற்றன.
 கொண்டாடப்பட்ட ஸ்ரீதேவியை உடையவனே! நீ
 ஆத்மாவாய் மற்ற தேவதைகள் உனக்கு உடல்கள்
 என்றறிந்து நாலு வ்யாஹ்ருதிகளை நான்குவிதமாக
 பாவிப்பவன் தேவர்களால் பூஜிக்கப்படுகிறான்
 என்றது போன்ற பெரும் பலனையும் ஓதிற்று (27)

28 हे श्रीश! पूर्वोक्तभूरादिव्याहृतिप्रतिपाद्यतया अग्नि-
 वाग्वादित्यपरब्रह्मज्ञाने सति अन्तर्ह्येव आकाशे 'अमृतो हिरण्यमयः'
 इत्युक्तविग्रहध्याने कृते मूर्धपर्यन्तगतया सुषुम्नानाड्या निष्कस्य
 शीर्षं भित्त्वा अग्निवाग्वादित्येषु प्रतिष्ठां प्राप्य स्वाराज्यरूपमोक्षं
 कञ्च्वा 'शान्तिसमृद्धिममृतमभयं ब्रह्म स्वामनुभवति इत्युक्तम् ।

28 திருமாலே நாலு வ்யாஹ்ருதிகளுக்கு அக்நி
 ஷாயு, ஸூர்யன், ப்ரஹ்மம் இவை பொருளெண்
 றறிந்து ஹ்ருதயத்திலே அம்ருத ஸ்வர்ணமய உரு

सत्यं नित्यब्रह्मं निखिलविधपरिच्छेददूरं विशुद्धं

त्वामानन्दं समस्तेतरभवदभिनिध्यातृवत् ध्यातुकामः ।

हेतुत्वं तेऽन्तरात्मत्वमपि चिदचितां भुक्तिभुक्तिप्रदत्वं

भीकृत्वं श्रीश ! बुद्ध्या मतनिरवधिकानन्दसान्द्रत्वधर्मः ॥२९

तद्धर्माणं गुहायां श्रितवृषधर ! निधाय दिव्यस्वरूपं

வுடன் உன்னை த்யானித்து ஸுஷும்நா நாடி வாய்
லாக கபாலத்தைப் பிளந்து புறப்பட்டு அகந்யாதி
ஸ்தாநங்களில் சிறிது தங்கி ஸ்வாராஜ்யம் பெற்று
உன்னை யனுபவிக்கிறுனென்றது. ஸ்வாராஜ்யமாவது
புண்யபாபரூப க்ரம வச்யனான நிலை நீங்கி நிற்கை.

29-30 सत्यमित्यादिश्लोकस्य उत्तरश्लोकेनैकवाक्यता ।
पूर्वाद्यै सत्यं ज्ञानं अनन्तं ब्रह्मेति वाक्यार्थः । तत् अमलत्व-आनन्द-
स्वोपलक्षणमिति ज्ञापनाय विशुद्धमानन्दमित्युक्तम् । एषां पञ्चानां
स्वरूपनिरूपकधर्मत्वात् सर्वविद्यानिष्ठसाधारण्यमिति ज्ञापयितुं
समस्तेत्यादि । उत्तरार्धे 'इदं सर्वमसृजत' तदनुप्रविश्य सृष्ट
त्यश्चाभवत्, को ह्यवान्यात् कः प्राण्यात्, अथ तस्य भयं भवति,
भीषाऽस्मात्, स एको ब्रह्मण आनन्दः । यतो वाचो निवर्तन्ते
आनन्दं ब्रह्मणो विद्वान् इत्यादिकमनुसंधेयम् । श्रितवृषधरेति ।

29-30 வ்ருஷமலைக்கு நாதனே ச்ரிய:பதியே!
ஸத்யத்வ.ஜ்ஞாநத்வ. அநந்தத்வ. அமலத்வ ஆநந்
தத்வ தர்மங்களோடு ப்ரஹ்மத்தை எல்லா பக்த
ரையும் போலே பொதுவாக உபாஸித்து சேதநா
சேதநங்களுக்குக் காரணம், அந்தர்யாமி, போகமும்
மோக்ஷமுமளிப்பவன். அபராதிக்கு பயங்கரன்.
அளவற்ற ஆநந்தமுடையவன் என்றவாறு உன்னை

मुक्तौ सर्वात्मकं त्वामनुभवति सदेत्युक्तमानन्दवल्याम् ।
 अन्नप्राणौ परं प्राग् जनिर्धृतिरत्वेन नुत्वा भवद्वत्
 तत्रौचित्येन दृष्टिस्तव पृथगखिलानायुराप्यर्थमुक्ता ॥ ३० ॥
 प्रश्नाः श्रीनाथ ! नन्वे गलित इह परं याति लोकं किमाहो
 नैवम्, ब्रह्माश्नुते तं गत उत भजते तेन तत्रैकभूयम् ।

वृषधरः = वृषाचलः वेङ्कटाद्रिरेव। गुहायां—हृदयगुहायां। अन्नप्राणा-
 बित्यन्न 'अन्नाद्दे प्रजाः प्रजायन्ते' इत्यादिग्रहणम्। भवत इव अन्न-
 प्राणयोरपि जन्मस्थितिहेतुत्वमिति स्तुत्वा अन्नं ब्रह्मेत्युपास्ते इति
 ब्रह्मत्वेन भावनमुपदिष्टम्। अन्ने तद्दृष्टेः अन्नप्राप्तिः, प्राणे आयुः-
 प्राप्तिश्च फलम्।

ஹ்ருதய குறையில் உபாஸித்து மோக்ஷத்தில் இரு
 விபூதியோடு உன்னை யநுபவிக்கிறாடு என்று ஆநந்த
 வல்வியில் சொல்லப்பெற்றது. அன்னத்தையும்
 ப்ராணனையும் உன்னைப்போலே ஸர்வகாரணமாகத்
 துதித்து ப்ரஹ்மத்ருஷ்டியை விதித்து அதற்குப்பலன்
 அன்ன ப்ராப்தியும் ஆயு:ப்ராப்தியுமென்றது.

31 अथातोऽनुप्रश्नाः इत्यादिप्रश्नवाक्यार्थ उच्यते । अन्न
 बहुवचनसत्वात् वाक्यस्यानेकप्रश्नपरत्वं ग्राह्यम् । शरीरत्यागानन्तरं
 लोकान्तरं गच्छति न वा । तत्र ब्रह्मानुभवति वा ब्रह्मणः एकभूयं =
 एकत्वं प्राप्नोति वा । ब्रह्ममात्रं भुङ्क्ते वा विभूतिविशिष्टं वा ; नित्य-
 विभूतिमात्रं वा, एतल्लीलाविभूतिमपि वेति प्रश्नाः ।

31 ஸம்ஸாரபந்தம் நீங்கிய பிறகு வேறு
 லோகம் போகிறாடு இல்லையா? அங்கே ப்ரஹ்ம
 த்தை மட்டும் அநுபவிக்கிறாடு, நித்ய விபூதி விஸ்தா

முக்தே ஶ்ரஹேவ கிம் வா பஹுவிமவம்ஸு லாகமப்யர்ஸுதே, கிம்
 த்ந்மாத்த் லாகமேத் த்வபி ச ஐதி பவத்ராஸிவீஷயவிய்யே ॥ 31 ॥
 லோகம் யாத்யேவ தத்ரான்மயமுஶ்சமஸ்தாத்மதாம் தஸ்ய சாக்ஷாத்
 பஸ்யத்யபாக்ரதாஐஹி டிவி புவி ச சரத்யேஷ சப்ரஹ்மகான்: ।
 தத் முக்தே மானுஷாடேர்முத்மபி பஶவஐத்ததத்ரோகசாம்ய:
 ஶ்ரூ ஶாஸ்யேவ்யஷக்ஷா ப்யக்ருதிதி ரமாവാச ! ப்ரூமா த்வோக:॥32
 ப்ராணாக்ஷப்ரஹ்மபாவம் ட்ரடயதி ப்ரூகுவிவோகிதத்யந்ய(ஸ்ய)வஹ்லீ

ரத்தைதயுமா: இந்த ப்ரக்ருதி ப்ராக்ருத விபூதியும்
 அநுபவிக்கிறான இவ்வையா என்ற கேள்விகள் மேலே
 விவரிப்பதற்காகக் கூறப்பெற்றன. (31)

31 ப்ரவீக்யபரிநசமாஶானமஶ்ர. முக்தோ லோகான்தர் யாத்யேவ ।
 அஶ்ரமயப்ராணமயாத்யந்தர்யாமிதா சாக்ஷாத்ருதி । காமாஸ்ரீ காமரூபீ
 ப்ரஹ்மணா ஶஹ ச்ச்வரதி । அஹம்ஶ்ரமஹம்ஶ்ரமியதாடி காயந் யாஸ்தே ।
 சர்வத்ர கத்வா ப்ரஹ்மஷேதயா சர்வான்ந்நானுபவாடேவ ஶவ்யேபு பர்யாஸிபு,
 ஶ்ரோத்ரித்யஸ்ய சாகாமஶதஸ்யேத்யுஶ்யதே । யஸு ஶ்ரஹீக்யமஸ்யேதி, தந்ந-ஶ்வ-
 பக்ரேர்விஸ்தேட் குரதே சேத், அத தஸ்ய ப்யம் பவதி ।

32 கேள்விக்கு மறுமாற்றமிங்கு — முக்தன்
 வேறுவகம் அவச்யம் செல்லுகிறான் ப்ரஹ்மத்துடன்
 கீதம் பாடிக்கொண்டு எவ்வுலகும் செல்கிறான்
 அதனால் தான் கந்தர்வாதிரி எவ்வுலகோகாநந்தம்
 முக்தனுக்கு ஶ்ரோத்ரித்ய சாகாமஶதஸ்ய எனறது. ப்ரஹ்ம
 ஜீவைக்யம் சொன்னால் பக்திக்கு பங்கம் விளையும்.
 அப்போது பகவான் பயங்கரனாவான்.

-3 அத ப்ரூகுவஹ்லீ । ப்ரவீ பிராணமயாடிப்ரதர்ஷன் ஶ்யூலாருஶ்யதீந்யாஸேனேதி

33 வநுணனிதம் உபதேசம் பெற்று ப்ருகு

भूतिद्वन्द्वे न भीतिः क्वचिदिति च विशेषांशमाहापवृक्ते ।

दिव्यञ्जानादगानं त्वदनुचरणवच्चाह, नानाप्रतायैः

युक्ता विद्या भृगोः सा कलयति फलमन्नादतादीति चैवम् ॥

नाना श्रीनाथ ! नारायण इति विदितेऽनन्तरे प्रश्न उक्ताः

ज्ञानाहारादिसर्वाचरणसमुचिताः योगिनामाह्निकार्थाः ।

शृगुकृतविमर्शतो दृढीभवति । विभूतिद्वये कुत्रापि भीतेर्नावधार इति अपवृक्ते = मुक्ते विशेषञ्चैयमाह ; अज्ञादिगानं कामसंचारादिकञ्च । असौ मुक्तितत्त्वं विशिष्टाद्वैतिसंमतमत्र व्यक्तम् । एवम्, तद्व्रतम् अन्नं न निन्द्यात् इत्यादिव्रतविशेषविशिष्टत्वे विद्यायाः अन्नादनशीलत्वादफलमप्यत्रोक्तम् । 33

மஹர்ஷி செய்த விமர்சத்தினின்று ப்ராணாதிகளை விட்டு ஆனந்தமயமே ப்ரஹ்மமென்று தெளிவதாம். நித்யவிபூதியிலும் லீலாவிபூதியிலும் எங்கும் நிர்பயமாக ஸஞ்சாரம் = பகவானோடு செவ்வதெல்லாம் குறித்ததாலே விசிஷ்டாத்வைத எரித்தாந்தப்படியே மோக்ஷத்ததுவம் ஸ்பஷ்டம். ஆனந்தமய வித்யையில் அந்நந்தை நிந்திக்காமை முதலான வ்ரதங்கள் சேர்க்கப்பெற்றன. அவைசேர்ந்தால் வரும் பலனாகவும் அன்னம் நன்கு புசிக்க சக்தி பெறுதல் முதலானவை சொல்லப்பெற்றன. (33)

34 तैत्तिरीये द्वितीयो नारायणप्रश्नः । तत्र किमुच्यत इति आपा-
ततो न ज्ञायेत । अवधाने कृते योगिनां प्रातरुत्थान भगवत्स्तवन स्ना-
नार्थायान सांख्यकर्मानुष्ठानोपादानेज्यासाध्याययोगकाल कार्याणि

34 தீநிவாஸா—அடுத்த நாராயண ப்ரச்சந்தில் யோகிகளுடைய ஆன்னிகவிரிவென்று பரிஷ்

इष्टपूर्तादिभर्ता त्वमसि तदमृतं ते त्रिपात् धाम्नि यस्मिन्,
 श्रीमन्! तस्मिन् तृतीये त्वमृतमविकलं सूरिभोग्याभिनन्धम् ॥
 प्रज्ञाप्य प्राक्, 'य एनं ननु विदुरमृतास्ते भवन्ती'ति, पश्चात्
 भूमानं भोग्यतां ते श्रितरम! समनुस्नानमुख्यैः शुचित्वम्।
 खाहान्तान् व्याहृतीद्भान् प्रणवशिखरकं भूर्भुवस्स्वर्मनुश्च
 छान्दोग्यस्पष्टगीतां पुर इह दहरोपासनां तां विधत्ते ॥ ३६ ॥
 विद्याखन्यासु देवोऽक्षरमपि पुरुषो ब्रह्म च ज्योतिरात्मा

என்ற மந்த்ரத்தில் சொல்லப்பட்டது நீயே இஷ்டா
 பூர்த்தாதிக்களால் ஆராதிக்கப்படுகிறவன் பலனளிக்
 சிறவன். பரமபதத்தில் முக்கால்பாகமும் போக்ய
 மாய் உன்னைச் சேர்ந்தது, நீயும் நித்ய ஸூரிகளால்
 அநுபவிக்கப்பட்டு பூர்ணபோக்யமானவன் என்
 றது மேலே. (35.)

30 हे श्रीनिवास तव वेदनात् अमृतत्वं तव भोग्यतां
 अघर्षणादिभन्धपूर्वकं स्नानादिन शुचित्वं ओं भूर्भुवस्स्वहा इत्यादि
 न्याहृतिमन्त्रांश्च उक्त्वा छान्दोग्य दहरविद्यां त्वदुपासनां च 'दहं
 विद्याप्सं' इत्यादिना विधत्ते ।

36 உன்னை உபாஸித்தால் மோக்ஷமென்று
 முன்னே கூறி உனது போக்யதையும்; அறிவித்து
 சாஸ்த்ரமுறைப்படி மந்த்ர பூர்வகமான ஸ்நாநாதி
 களாலே சுத்தியும் மூராடியாஹ்ரி மந்த்ரங்களும் மேலே
 ஸ்ருக்கமாக (தஹர வித்யையும்) சொல்லப்பட்டன.

7 उपरि नारायणानुवाके परविद्यासु तत्रतत्र, देवः अक्षरं
 पुरुषः ब्रह्म शिवः इन्द्रः इत्यादिविविधनामनिर्देशोऽपि तत्रतत्र
 मोक्षार्थविद्यायां साक्षाद् व्युत्पत्त्या वाच्यो भवसि। कचिसु मनन्यथा-

तत्तदेवात्मकं त्वां पुरुषममुमनुष्याय संबत्सरात्मन् !

सायुज्यं साष्टिताञ्च श्रयति जन इदन्देवतानां तवापि ।१८

सत्यं पूर्वं तपोऽयो दम इति शम इत्येव दानञ्च धर्मोऽ-

पत्योत्पादोऽप्रयोऽपि क्रमपःरगणितं त्वग्निहोत्रञ्च यज्ञः ।

उत्कृष्टं मानसञ्चारुणिमुखमहितो न्यास एवातिरिक्तः

प्रोक्तः श्रेष्ठोऽप्युपायस्त्वमसि स इति लक्ष्मीश! विद्मो रहस्यम्॥

யவபுர்மாசி । தாஹ்ஸ த்வா் நானாதேவாத்மகம் உபாஸீந: தததேவானா்
தவ ச சாயுஜ்யம் சாஹ்ரிதா் ச ப்ராஹ்நோதி । சாயுஜ்யம் நாம சமானஹ்஑்ய
கத்வம் । சாஹ்ரிதா நாம ஹ்஑சாம்யம் ।

யுடன் நீ அந்த மண்டலத்தில் விளங்குகிறாயென்றும்
சொல்லி உன்னை அந்தந்த தேவதாஸ்வரூபமாக
உபாஸித்தால் அந்தந்த தேவபோகமும் பிறகு
உனது அனுபவமும் வருமென்றது. ச்வத்ஸராஹ்ந என்
கிற பதத்திற்கு ஸம்வத்ஸரத்திற்கு அந்தர்யாமியே!
என்று பொருள் உத்தரதக்ஷிணாயந ஸூர்ய ஸஞ்சா
ரத்தால் ஸம்வத்ஸரம் ஏற்படுவதால் ஸூர்யணீயே
ஸம்வத்ஸரமாகச் சொல்வது, ஸாயுஜ்யமாவது இரு
வருக்கும் போக்யவஸ்து ஒன்றாகை; ஸார்ஷ்டிகை
யாவது—இருவருடைய போகமும் ஸமமாயிருக்கை.

·9 ஹே லக்ஷ்மீஸ! அய சத்யமார஑்ய யஜ்஑ரய்நதான ட்ஷா஑்஑ி஑ானு உபாயானு
ப்ஸ்துத்ய ஸ்துத்வா தாவ஑்஑ேஷயா மானஸம் (஑கியோ஑்) உத்஑ூஷ்஑ுக்த்வா
ந்யாஸ ஑வ (஑ர்ந்யாஸ:-ப்ர஑்சிரேவ) சவ்ஷு ஑்ஷ: ஑தி ர஑்஑்ய஑ுக்த்வா
தந்நோ உபாயத்வ஑ு஑்யுஷ்஑ம் ।

39 ஸத்யம் சொல்வது என்றது தொடங்கி
யஜ்஑்஑ும் வரையிலாகப் பத்து உபாயங்களைப் பகர்ந்து
மானஸமென்கிற உபாயத்தை அதாவது பக்ஷி

வஸாய்யோ விஷ்வஸூத் த்வம் விஸுரூபகூதிமானு தேவயானம் நயேயா:

அந்யாரஹ்மஹ், பஹி த்வம் விதரர தினகூரஸ்யாதவெந்தோ: சயுகூவஹ் |
உகூதவீவ் த்வாமத ஸஹ், 'பூரஹ்ணபதஹ்சி பூரஹ்ணே த்வபயே த்வா-

மிஸ்யுகூதவா தாரதஸூதவா ஶ்ரிதரம! ஶரணிகூதவ ஹூகூதே தயா த்வாஹ் ||

40 ஹே ஶ்ரீபதே! த்வயி ஹந்யாஸபூகார பவம் விவூதோ வஸூரஹ்ய-
ஹ்ந்நேண த்வம் வஸூதாதிபூரஹ்ய: விஷ்வஸூரஹ்யா அஶ்ரிதாதிஹாரீ மாம் நய: தத
ஸூர்யஸாயுகூய்யம் ஶந்தூரஸாயுகூய்யம் வா கிஷ்விதூ விதேஹி ஹ்யுகூதவா ஶ்வாத்மான்
'பூரஹ்ணே ஹஹ்சே த்வா' ஹதி கூஹீதவா 'ஹோமிஸ்யாத்மான் யுகூயீத' ஹதி
பூரஹ்ணே ஶரணாகதிஹகூதா. அந்ர ஹோஷம் பூரஹ்ணவத: உஸூராயணஹரணே ஹாதி-
ஸ்யஸாயுகூய்யம் தக்ஷிணாயணஹரணே ஶந்தூரஹஸஸூரஸாயுகூய்யம் ஶ ஹந்ராகாலிகூ-
ஹுகூஹ். ஶவ்ஷாஹ் பூரஹ்ணானாஹேநதூகூலாஹாவாதூ கதஹேததூகூரஹ்ஸூதவா
பூரஹ்ணாஸ ஹதம் வஸூரஹ்யாதிஹந்நபூரஹ்யாஸதஹமிதி ஶ்ரீபதே துஹ்ஸாமி-
ரேதந்ஹந்நதாத்ரஹ்யேவம் வர்ணதஹ்.

யோகததே உதகூருஷ்டஹாககூ காட்டி அதிஹும்
ஹேஹ்பட்டதூ ந்யாஸஹ் அதாவதூ பரந்யாஸஹ் ஹனூ
உபாயஹான உன்ஹை வெளியிட்டதூ.

40 திருஹாலே! வஸூரஹ்யாதி ஹந்தூரததேஸ
ஸோல்ஶி அகூநி தோடகூகஹான அர்ஸ்சிராதி ஹார்கத
தேகூ காட்டி ஶூர்யஸந்தூர ஶாயுகூய்யததேஸ்ச சிஹிதூ
கூறி, ஹீவாத்ஹாவை நனூரூக அறிந்தூ உன்னிடத்தில்
பூரஹ்ணவதூர்வகஹாக அர்ப்பணம் ஶெய்வதூ ஹனகூற
பரந்யாஸஹ் இங்கே கூறப்பட்டதூ இந்த பரந்யா
ஸத்தில் ஹோஷம் போகூறவன் இடையில் அயனத
தூற்கூத தகூகவாஹூ ஶூர்யஸாயுகூய்யஹோ ஶந்தூர
ஸாயுகூய்யஹோ சிஹிதூ காலம் பெறுகூறன் ஹனூ
ஸோன்னதூ வஸூரஹ்ய ஹந்தூர பலத்தூறவெனூ
பூரஹ்ணாஸத்திலே ஹீரூபித்தூருக்கூறூம் (40)

अन्यादौ प्राक् त्रयीत्वाद्युपकलनसमा याजमान्यादिक्लृप्तिः
 ब्रह्माखं चेत्, कृतं स्यात् क्रतुशतमिति तन्नैरपेक्ष्यस्तुतिः स्यात् ।
 एवं, 'यो वेद', 'विद्वान्', 'विदुषः' इति वचस्स्वर्थभेदो न युक्तः
 त्वप्राप्तेः प्राक् च किं चेत् फलमिह गदितुं श्रीश! सोक्ताऽप्यनूक्ता ॥

41 ननु न्यासावध्यन्तरं, 'तस्यैवं विदुषो यन्नस्यात्मा'
 इत्यादिना वस्तुविशेषेषु यजमानत्व.तत्पत्नीत्वादि नानाविध भावना
 अङ्गत्वेत्तोक्ता । तद्वेदनफलं च. एवं विद्वानुदगयने इत्यादिनोक्तम् ।
 अतः पूर्वोक्तन्यासस्य एतद्भावनायाश्च समुच्चितत्वप्रतीत्या अयं न्यासो
 भ्रान्त्यासो न स्यात् । भक्तिविद्याविशेष एव स्यात् इत्यत्राह अग्नीति।
 मानसापेक्षया अतिरिक्तत्वेन कीर्तनात् न्यासो न भक्तिः । नापि
 संन्यासः । तस्य स्वातन्त्र्येण पृथक् साधनत्वाभावात् ; युञ्जीतेति
 योगरूपत्वाभावाच्च । अतः तस्यैवमित्यादिवचनं न किञ्चिद्भावना-
 विधायिवचनम् । किन्तु प्रपत्तेर्निरपेक्षत्वबोधकमेव । प्रपन्नस्य
 जीवनकाले वर्तमानं सर्वं सर्वविधक्रतुरूपमित्युक्तौ क्रान्तरं न
 किमपि कर्तव्यमिति स्वतः सिद्धयति । अतः पूर्वं सत्यादिद्व दश-
 निरूपणमध्ये अग्निनिरूपणे 'अग्नयो वे त्रयी विद्या, गार्हपत्य ऋक्,
 अन्वाहार्यपचनो यजुः, आहवनीयस्साम इत्यादि त्रयीत्वादिकल्पनं
 यथा अर्थवादमात्रं तथा इदमपि । तथा च प्रपत्तेर्ब्रह्मास्मत्त्वात्
 निरपेक्षत्वम् अत्र अनुष्ठितक्रतुशतत्वज्ञापनद्वारा सूच्यते । भावनान्तर-
 विधानाभावादेव य एवं वेद, तस्यैवंविदुषः इत्युक्तन्यासरूप-
 वेदनमेव अन्ते, य एवं विद्वान् इत्यत्रोच्यते । नन्वास्तां तावदिदम् ;
 ब्रह्मणोमहिमानमाप्नोति इति प्राप्तिः किमर्थं पुनरुच्यते । अतो विद्या-
 न्तरमस्त्विति चेत्—उक्तापि सा पुनरनुद्यते, उत्तरदक्षिणायनभेदेन
 सूर्यचन्द्रान्यतरसायुज्यरूपान्तरालिकफलकथनार्थम् ।

41 ந்யாஸவிதிக்குப் பிறகு யஜ்மானுடைய த்ந்யா

வேदान்தா ஢க்தியோகம் ஸுடம஢ிதததத ந்யாஸமந்தே வதந்தி

பரா: ஸ்ரீதேஸிகஸ்தத் ஸ்ம, 'ய உநிஷதாமந்த' இலாஹ ஸாரே,
 ஸ்யாமாதேஷ ப்ரபதே ஸவலமிதி ஜகௌ ஸாமவேதௌஸ்ய எவ்
 முக்யை ஸௌஃ ப்ரபதே ஸரணமிதி, ததா நாயமாத்தேல்யதர்வா ||௪௨||

கல்ப்பணை ஒருவிதம் ஸௌல்லப்படுகிறது. அதற்கு
 அவ்வாறு ஓர் உபாஸநம் ஸெய்ய வேண்டுமென்று
 கருத்தல்ல. ந்யாஸத்துடன் கூடிய யஜுமாநனிருப்பே
 இதற்கு எல்லா கர்மாக்களின் ஸேர்க்கையாகுமென்று
 இதற்கு வேறென்றும் வேண்டா என்பதிலே
 நோக்கு. ஆகையினால் இந்த ப்ரகரணத்தில் ஸௌன்ன
 வேதநமெல்லாம் ந்யாஸமென்கிற வேதநமே,
 வேறல்ல. ஒரு தரம் ஸௌன்ன ப்ரஹ்மப்ராப்தியையே
 மீண்டும் ஸௌன்னது மீயிஸையாகாது. ஸௌர்யஸந்த்ர
 ஸாயுஜ்ய பலன் நடுவிலுள்ளதென்பதற்காகவாம்.

41 தைத்திரீயமாந்ரே அந்தே ஢ரந்யாஸ உக இதி ந மந்தவ்யம் |
 அநேகாஸு உநிஷாஸு எவமித்யாஹ—வேதாந்தா இதி | ஸாரே = ரஹஸ்யத்ரய-
 ஸாரே சரமஸ்தலகா஢ிகாரே, ய உநிஷதாமந்தே இதி ஸ்தலக: | தந்
 ஢க்திஸ்தானே ஢கவாந் உபாய: இத்யபி ஢்யாப்யதே | அந்ய இதி ஸ்ரேதா: ஸ்வநர-
 வேதாந்: | அதர்வா இத்யநேந முஷகம் கூஹீநம் | நாயமாத்தா இதி மந்ந: |
 உபாயஸ்ய ஢க்திரூபத்வமித்ர அகிஞ்ஞநவிஷயே ஢க்திநிரபேக்ஷத்வமபி
 அந்ததௌ தர்ஸ்யதீதி ஢ாவ: |

42 உபநிஷத்துக்கள் பக்தியோகத்தைப் போல்
 பரந்யாஸத்தையும் முடிவில் விதிக்கின்றன, ஸாந்
 தோக்யத்திலும் ஸ்யாமாத் என்கிற மந்த்ரம், ஸ்வேதா
 ஸ்வதரத்தில் ஢ுமுஷுவே என்கிற மந்த்ரம், முண்டகத்தில்
 நாயமாத்தா என்கிறதுமாகவாம்.

வாஜ்யுக் த்வி: , 'கர்தோ த்வம் கர்தமிதி, நம இந்யுக்திமல்த்யேவமூஹம்
 தஸ்மாத் த்வய்யந்தகோடீ சுரஸி வுஷதரா஘ீஸா ! தர்ம: ஸ்திரஸ்வம் ।
 இத்யம் த்வப்ரோக்தயதீ யுஷி புனர்வத: க்ருஷ்ண ! கீதாந்ந த்வம்
 பாணிஸ்தே தாவஸாரம் த்ரதயதி விநமத்ரக்ஷிணோ தக்ஷிணோஸ்த ॥ 43

பேதரேயோபநிஷத்

யத் பங்ஙாரண்யகேஸ்தி ஹ்யபநிஷதமிதம் த்வீதரேயே த்வீதீயம்

43 வாஜ்யுக் த்விரேதி இஸாவாஸ்யே வூஹதாரண்யகே சேத்யத: ।
 தாவஸாரமிதி । ஸ்ரீநிவாஸ: ஸ்வபாத்ரதர்ஸிஸஹஸ்தமுத்ரயா ஸ்வகீயம்
 தாவம் ஸாராத்மகம் தர்ஸீயதி, 'மாமேவ யே த்ரதயந்தே மாயாமேதா த்ரந்நிதே தே'
 இதி । அஸஹீயே பாணிமுத்ராஸ்த்ரே வஹவோ தாவா: த்ரதர்ஸிதா: ; தந்நாயம்
 ஸார இதி தாவ: ।

43 வாஜ்யுவேதமாவது சக்லயஜ்ஞர்வேதம். அங்கு
 ஈஸாவாஸ்யத்திலும் ப்ருஹதாரண்யகத்திலும் கர்தோ
 என்று பகவானுக்கு ஸம்போதநம். பக்தீயே என்று
 அதன் பொருள். பகவானே பக்தீயே என்று
 வீளிப்பதால் பக்திஸ்தாநத்தில் பகவான் இருக்கிறான்
 என்றதாயிற்று அதனாலுந்தான் பகவானே ஸித்தீகா
 பாயம் என்கிறனவேதாநதங்கள். கீதையின் முடிவில்
 சுண்டோக்தமாக நீயே த்ரபத்தியைக் கூறியாய்.
 இதையே இந்த ஸ்ரீநிவாஸாவதாரத்திலும் வலக்கை
 முத்ரையாலே வெளியிடுகிறாய். என்னே உன்னு
 டைய தயை என்றபடி.

44 பேதரேயோபநிஷத் । ஸ்ரீவேதீய-பேதரேயஹ்ணாந்நர்ஸா ।
 தந்ந ஹ்ணே ஹ்ணயகானி பங்ங ஸ்நிதே । தந்ந த்வீதீயம் த்வீதீயம் ச

44 ஐதரேய த்ரஹ்ணத்தில் ஹ்ணயகங்கள்

தாரீயீகச்சு தஸ்மிந் வுஷகிரிசி஁ரோடச்சுநோபாஸ்தயஸ்தே ।
 கர்மே ப்ராக் கர்மகாண்டே வஹு஫லமுடிதம் தாவதாஸ்தாம், யதேதத்
 கர்மவ்ரஹ்ம சம்ப்ரத்யபிஹிபதமிதம் சலயமியுக்தமாதௌ ॥ 88 ॥

உபநிஷதீதி ப்ரஸி஢்டம் । நப்ர ஢்டிதீயே சப்தா஢்டியாயா:; துதீயே ஢்டு । சதஸு
 சதுர்த்யா஢்டியாயமாத்ரம் எநரேயோபநிஷரவேந சூ஢்டீதவா ஢்டா஢்டியகாரீ஢்டியா஢்டியாதம் ।
 ஢்டன்யாஸ்தஸ்ய வி஢்டாரணய஢்டா஢்டியமஸ்தி । தாத்பர்த்தீர்வந்஢்டிரகாயாமபி (10- 3)
 எத:பூர்வ஢்டிபாகோக்த஢்டிபிவாக்யம் 'வஹுவூசோபநிஷதி' இதி ஸ்தலநி஢்டேஷேந
 உதா஢்டஹம் । ஢்டத: உபநிஷரவேந ப்ரஸி஢்டாரணயக஢்டயஸ்யாபி ஢்டர்த்தஸம்ப்ரஹ்ணேந
 ஢்டிநிவாஸஸ்துதி: க்ரீயதே । ஢்டாரணயக஢்டயானுபூர்வீ:த஢்டர்த்தஸ஢்டு஢்டிரஹௌ
 ஢்டஸந்மு஢்டிரதே உபநிஷ஢்டா஢்டியமந்யே ஢்ட்ர஢்டும஢்டஹ்த: । ஢்டவாய் ஢்டலோகார்த்த:—஢்டே
 வுஷா்கிரிசி஁ர-உ஢்டச்சுந/ ஢்டகவந்/ த்வ஢்டிஷயகோபாஸநா: எதரேய ஢்டிதீய-
 துதீயாரணயகேசு ஸந்தி । தந்நார஢்டமே, 'எஷ பந்யா: எதத்கர்மே எதத஢்ட்ர஢்ட
 எதத் சரயம் । தஸாத் ந ப்ரமாதீத்' இயுக்ம । த஢்டர்த்தஸ்து கர்மகாண்டே
 நானா஫லாதீயம் யத் காம்யம் கர்மஜாதமுக்ம் தசாதவதுபே஢்ட்யமாஸ்தாம் । அதாபி
 சம்ப்ரதி உபநிஷதி ஢்டபி஢்டிதமானம் கர்மே வ்ர஢்ட ச மோக்ஷ஢்டேதுதவாத் சத்ய-
 மிதி । தீநா஢்டீதநிராஸ: ।

ஐந்து—அவற்றில் இரண்டாவது மூன்றாவது
 ஆரண்யகங்கள் உபநிஷத்தாம். இதில் இரண்டாவது
 ஆரண்யகத்தில் 4-வது அத்யாயத்திற்கு மட்டும்
 எல்லோருட பாலியம் இயற்றி யிருந்தாலும் மொத்த
 மே யிங்கு ஸங்கரஹிக்கப்படுகிறது இதன் தொடக்
 கத்தில் இந்த கர்மாவும் ப்ரஹ்மமும் ஸத்யமென்
 கிறது. அதன் கருத்தாவது—கர்மகாண்டத்தில்
 கூறிய கர்மாக்கள் அல்ப பலன்களுக்கு ஸாதநங்க
 ளாண்படியாலே அஸ்த்திரமானாலும் இங்குச்சொல்லப்
 படும் கர்மாவானது ஸ்திர பலமான மோக்ஷஸாதந

உக்யவித்யா. 2-1-3.

सत्वे संवत्सराख्ये विलसति यदुपाख्येऽहनि, प्राक्प्रसक्तं
 निष्केवल्यख्यस्त्वं त देह, तत इहाप्युक्थमेतद् गृहीत्वा ।
 दृष्टिं त्रेधाऽधिदैवं कथय देह तथाऽव्यात्ममप्याह चाहं
 नाथोऽभ्युक्थं प्रजानां पुरुष इह महानित्युपास्ति रमेश ! ॥४५

மாகையாலே ப்ரஹ்மம் போலே ஸத்யமாகும்
 என்றவாறு

- 5 सत्र इति । गवामयने संवत्सरात्मनि सन्ने महाव्रत-
 नामक.मुपान्त्यमहः । तत्र माध्यन्दिनसवनसंबन्धीनि शस्त्राणि
 प्रथमारण्यके उक्तानि । तदन्तर्गतं निष्केवल्यख्यमुक्थम् । अतो
 द्वितीयारण्यके उक्थमेव गृहीत्वा प्रथमाध्यायद्वितीयखण्डे अधि-
 दैवतमध्यात्मञ्च प्रत्येकं त्रेधा दृष्टिं विधाय मुख्योपासनाऽपि “पुरुष
 एवोक्थम् ; अयमेव महान् प्रजापतिरहमुक्थमस्मीति विधात्”
 इत्युक्तेत्यर्थः । श्लोके पुरुषइहेत्यत्र इहेति पदं पुरुषपदेन पतल्लोक-
 वर्तिशरीररूप पुरुषग्रहणार्थम् । प्राक् = प्रथमारण्यके । इह = द्विती-
 यारण्यके । इह = प्रथमाध्यायद्वितीयखण्डे ॥

45 உக்த்தவியா 2-1-3 గవாமయనమెంకిற
 యమ్వత్సర రూపஸత్రத்தில் మఱువ్వరతమెంకిற నాள்
 కడెసి అఱుస్సుకుక్కు ముఢ్తినతాక్కుమ్. అతిల్ మాత్
 యఢ్తినఱవనత్తెత్తెత్తే శేసఢ్త సస్త్రఢ్గఢ్గ (సూఱ
 కఱ నఱిల్లఱత మఢ్త్రఢ్గఢ్గ) ప్రతమఱఱణ్యకత్తిల్
 సెఱల్లపపట్టన అవఢ్ఱిల్లఢ్గక్కియత్తు ఢ్ఱిష్కేకవల్
 యమ్ ఁఢ్కిఱ ఁక్త్తమ్, అత్తు ఇఢ్గక్కు ఇఱఢ్ఢఱవత్తు
 ఆఱణ్యకత్తిల్ కఱఱఱిక్కపపట్ట. అతిఱెత్తవత్తమ్
 అత్తయఱత్తమెంఱు తెఱఱఢ్గక్కి మమ్మఢ్ఢు తక్కుష్ఠి

भानोरन्तर्बृहन् यः श्रितरम ! भुवनस्यासि मध्ये स एव
 प्राणात्मा संनिविष्टः ककुभ इति समारभ्य पूर्वं द्वितीये ।
 आदौ प्रोच्येममर्थं विविधगुणफलान्युद्गृणत् ध्यान उक्ते
 प्राहाध्याये तृतीये त्वदभिगतिफलञ्चन्द्र ! भूताधिनाथ ! ॥४६

களைக் கூறி முக்யமான உபாஸநக்தையும் விதி
 த்தது. 'ப்ரஜா நாதனான மஹானுகி நான் உக்த்தமா
 கிறேன்' என்றபடி உபாஸநம். இந்த ப்ரஜாநாதன்
 ஸ்ரீஸ்ரீவாஸனான ஸ்ரீயே.

46 भानोरिति । द्वितीयारण्यके आद्यमध्यायत्रयमुक्य-
 विद्याविषयकम् । प्रथमाध्याये, “बृहद् तस्थौ भुवनेध्वन्तः, पवमानो
 हरित आविवेश” इत्यारभ्य आदित्यप्राणरूपतया तद्विवरणात् ।
 द्वितीयाध्यायेऽपि, “एष इमं लोकमभ्याचत् । प्राणो ह्येष य एष
 तपति” इत्यादित्यप्राणोपक्रमात् । एतत्फलञ्च द्वितीयाध्यायोक्तमेव ।
 विविधगुणफलानांति । गुणाः = उक्तस्य पृथिवीत्वादिदृष्टः, बृहती-
 सहस्रवरादि च । बृहतीसहस्रे अन्नत्वादिदृष्टिश्च । प्राणस्य भूति-
 त्वामृतत्वादिः । पुरुषस्य हिरण्यत्वादि रत्येवम् । फलानि च
 अमृतत्वमिन्द्रियाद्यवाप्तिः भूत्यादिप्राप्तिः, अस्मिन् लोके हिरण्यरूप-
 वरादि च । उद्गृणत् = वदत् ; अस्य ऐतरेयमिति विशेष्यप्रध्या-
 हार्यम् । उक्ते = पूर्वश्लोकदर्शिते मुख्यत्वद्धाने फलञ्च प्राहेत्यन्वयः ।
 अत्र तृतीये बृहतीसहस्रप्रस्तावे, ‘स य एवमेतमिन्द्रं भूतानामधिपतिं
 वेद, विस्त्रसा हैवास्सःश्लोकात् प्रैति’ इति वाक्येन, पश्चात् श्लोकेषु
 ‘पापमानमपहत्य ब्रह्मणः स्वर्गं लोकमभ्येति विद्वान्’ इत्यादिना च
 प्रकर्षेणाहेत्यर्थः ।

46 இரண்டாவது ஆரண்யகத்தில் முதல்
 அத்யாயத்தில் புலந மத்யத்திலுள்ள ஆகியனாகவும்

உகூழ்ம் ப்ரஹ்லோக: பூரூப இதி வபூஸ்த்ர பாதாஈஈரோன்த்

விழ்ம் ப்ரஹ்லாத்ர ஶீபீ ஶ்ரீய உத்யபூபூ வாஈ் மன: ஶ்ரோத்ரமஶ்ஶி ।

ப்ராணஶ்வேயத்ர தேஹோத்யிதிக்ரவிமத்ராத்ர வாஈ்மூலஸ்த்ய உக்யே-

ஸ்ய:ஸ்ய: ப்ராணூ ரமேஶ ! த்வமஸி ச பூரூபூ யூஶ்ரீவத்ர ஶ்ரீரூப:॥

ப்ராணானூகவ மூன்தீனக் கூறூ இரண்டாவது அத்யாயத்திலும் முகலில் இதையே சொல்லி உக்த்தாஶிகளில் பல குணங்களையும் பலன்களையும் கூறூ மூன்றாமத்யாயத்தில் பாய்மாத்ர அபஹ்ய ஶ்வீ ஶூகமஶ்யேதி விஶ்வான்த்ர ஊன்று ஊன்தீனப் பெறுதலாகூற பலன்தீனக் கூறூற்று.

47 உகூழ்மதி. அதாதூ ரேதஸ்த்ரீரீத்யாதினா ஶாரகாஶ்டாபந்நகர்மகூதத்வாத்ர பூரூப இதி வபூரூகூழ்மதி த்ரீஶிதம் । ப்ரஹ்லூலூக இதி த்ய ப்ரஹ்லூபூர்த்வமூகம் । அத்ர பாதமாரஶ்ய ஶிர:ப்யந்த்ர-ப்ரவேஶூ ப்ரஹ்லூண உக: । த்ர வாபாதிபஶ்ஞகஸ்ய ஶீபீ ஶ்ரீதிரகூகா । தா எவ ஶ்ரீய: உத்யபூபூ: = அப்யுத்ய ப்ராநா: । மனூஶபி ஶிரூஶ்ஶிஶ்ரீதே-ந்ரீத்யவ்யாபாரணாய ஶிரஸ்யேவாஶிக்ரகாலமஸ்தீதி. பஶ்ஞகே வாபாதினாம-ஶக்த்வம் ப்ராணஸ்யேவ தேஹோத்யிதிக்ரத்வாத்ர உக்யபதார்த்வஶ்வாத்ரீஶி । ஶஸ்த்ரேப்யூக்யபதம் இத உஶ்ஶிஶ்ரீதீத்யர்த்வத்வாத்ர ப்ரயூகம் । எவஶ்ஞூக்ய-ஶஸ்த்ரதுவ்யூத்யதாவிஶிஶ்ரீப்ராணாந்தரீமீத்யூக்யபதார்த்: ஶ்யாத்ர । த்வமஸி ச பூரூபே = த்வம் ப்ராணஶரீரக: அத்ர பூரூபே = ஶரீரே வ்ர்த்ஸே । அதீத்ய மஶ்ஶலவத்ர பூரூபூஶ்யம் த்ஸாத்ர ஶிரணமய இதி அதீவன: ।

47 ஶாரவஸ்துஸ்ரூஷ்டியைச் சொல்வதாகத் தொடங்கி மானிட ஶரீரத்தை உக்த்ரூஷ்டமாகப் ப்ரஹ்மலோகமாகக் கூறூ, அதில் அடிமுதல் தலைவரையில் ப்ரஹ்ம ப்ரவேஶக்ததையும் தலைப்புறத்தில் வரக்கு மனம் காது கண் ப்ராணன் என்கூற ஶம்ப

वाक् तन्तिर्या हि बध्नात्यखिलमपि निजैर्नामभिस्ते विभूतिः

सैवं प्राणादि चैतपरिचरणपरश्चाग्निवाय्वादि सर्वम् ।

वाक्चक्षुश्श्रोत्रचित्त त्रित इह कथितो ब्रह्मगिर्याख्यया च

प्राणोऽकारायभूतत्वदुपगतमहंशब्दमाहाञ्जनेश ! ॥ ४८ ॥

த்துக்களையும் அவற்றில் தேஹத்தின் எழுச்சி முதலானவற்றிற்குக் காரணமாகப் ப்ராணனையும் கூறி அதனால் ப்ராணன் உகத்தமென்றும் அந்த ப்ராணனும் ஸூர்யமண்டலத்தில் சூர்யன் போலிருக்கும் ஸ்வர்ணமயமான நீயே என்றும் ஓதிற்று.

48 वागिति । “तस्य वाक् तन्तिः ; नामानि इमानि । वाचा तन्त्या नामभिर्दामभिः सर्वे सितम्” इति तन्तिनाम द्विघरन्तु-रनेकपाशवती । तैः पाशैर्बहवो नावो बध्यन्ते । अथातो विभूतयोऽस्य पुरुषस्य । तस्य वाचा सृष्टौ पृथिवी चाग्निश्च वाचं पितरं परिचरतः । स एष गिरिश्चक्षुः श्रोत्रं मनो वाक् प्राणः । तं ब्रह्मगिरि-रित्याचक्षते । गिरति इवै द्विषन्तं पाप्मानम्, य एवं वेद । अ इति ब्रह्म । तत्राऽऽगतमहमिति इत्याद्यर्थे इह पद्ये संगृहीतः ॥

48 வாக்கு என்பது தந்தியாகும்--தந்தியாவது-பல பூட்டுக்கள் கொண்ட நீண்ட கயிறாகும் பூட்டுக்கள் பசுக்களைக் கட்டவாகும். ப்ராணதிகள் உன்னுடைய விபூதிக்குத் தொண்டு செய்பவை வாக்கு முதலான நான்கோடு சேர்ந்த ப்ராணன் ப்ராணம் எனப்படும். गिरति पाप्मानं इति गिरिः பாடத்தைப் போக்குகிறது என்றதாம் 'அகாரவாச்யப் ப்ராணமமான நீயே நான்' என்கிற உபாஸனமும் மேலே சொல்லப்படும்.

விஷ்வமித்ரேண चेन्द्रस्त्रिरुपगतवता तत्त्वमिन्द्रस्य पृष्ठः
 प्राणोऽहं प्राणरूपं निखिलमपि रविश्चाहमित्याह देव ! ।
 तद् योऽसौ सोऽहमेवं तपनपुरुषयोस्वद्वचतीहारकर्तुः
 या प्रज्ञा देवता या यदमृतमपि यद् ब्रह्म तत्तन्मयत्वम् ॥ ४९ ॥

49 विश्वामित्रेणेति । प्रतर्दनो देवोदासिरिन्द्रस्य प्रियं
 धामोपजगाम युद्धेन च पौरुषेण च(कौपीनकि) । विश्वामित्रस्तु
 बृहतीसहस्रे इन्द्राक्षत्वध्यानेनेन्द्रस्य प्रियं धामोपजगाम । इन्द्र एनं
 ध्यानेन पुनः पुनरागन्तुमा दशत् । तृतीयवारे इन्द्रेण वरो दत्तः ।
 प्रतर्दनाय, मामेव विजानीहीन्युक्तवान् किल । तमेनमयमेव त्वामेव
 विजःनीयामिति वरमयाचत । अथेन्द्रः प्राणादित्यैक्यस्य श्रुति-
 प्रसिद्धत्वात् सर्वाध्यात्मिकप्राणः सूर्यश्चाहमित्युपदिदेश । उत्तरार्धेन,
 'प्रज्ञामयो देवतामयो ब्रह्ममयोऽमृतमयः संभूय देवता अप्येति, य
 एवं वेद । तत् योऽहं सोऽसौ योऽसौ सोऽहम्' इति वाक्यमभि-
 प्रेतम् । स यश्चायं पुरुषे यश्चासावादित्ये' इत्येतत्सुख्यम् अन्तर्याम्यै-
 क्यमेवात्र । इदं वाक्यमात्मत्वोपासनाधिकरणेऽप्युपात्तम् ।

49 விச்வாமித்ரர் ப்ரஹ்மீச்சந்தஸ்ஸனிணுடைய
 ஆயிரத்தை இந்த்ரனுக்கு அன்னமாக த்யானம்
 செய்ததால் த்ருப்தி பெற்ற இந்த்ரனால் அழைக்கப்
 பட்டு இந்த்ரனினிடமான ஸ்வர்கத்திற்கு முன்றுதரம்
 சென்றாய் இந்த்ரனிடம், உன்னை த்யானிப்பேப
 நென்றார். இந்த்ரன் நான்ப்ராணன் ஸூர்யன் என்று
 சொன்னான். அதிதைவம் ஸூர்யனையும் ஆத்யாத்மீக
 ப்ராணனையும் ஒன்றாக நினைத்தபடி ஆகையால் திரு
 மாலே! 'யோऽசौ सोऽहं' என்று ஸூர்யமண்டலத்திலும்
 சாரத்திலும் ஒன்றாக்கி அந்தர்யாமீயாக உன்னை த்யான

அக்யே஽ஸ்மிந் ப:ஷ்வவித்யம் வஹு நநு வுஹதீஹந்஢சாம் யத் ஢ஹஸ்ரம்
 ச்பனம் பூரூபாயுர்தீநஸ஢கரணநா஽ப்யக்ஷரணா஢ிஹோக்தா ।

ஸ்ரீ஢ந்! இத்யம் வஹூக்தவா த்வய பநஹுதயே஽ப்யத் ஢ுக்ரே நிஷிட்ரா
 வீ஢த்சா யத் ஢ ந ஸ்த்ரீ பூரூப அபகதோ தூநபா஢்மா ப஢் தே ॥

஢ாம் ஢ெசய்க்ர஢வன் பரஹ்ரூ஢மயன் ஢ேதவதா஢யன் அம்
 ரூத஢யன் ப்ரஹ்஢மயன் ஢ன்றதூ.

5) அக்ய இதி । ‘யோ ஹ வா ஆத்஢ான் ப:ஷ்வவித்ய஢ுக்ரத்யம் வேத,
 யஸ்யாதி஢் சர்வ஢ுக்ரஸ்தி’ இத்யாதிநா பூதிகாவி஢ூதபா:ஷ்வவித்ய஢ுக்ரவா
 ஸ்தோ஢ ஢ாமக்ஷ:ப஢ூநிகூதம் பா:ஷ்வவித்யம் வஹூக்தம் । ஢க்யே நானாக்ஷ-
 ஢்஢஢ுக்ர஢ந்ரணா஢ா஢நாத:வே஽பி ஢ர்வாக்ஷரகரணநாயா ஶடந்ரிஷத்ஷரோபேத-
 வுஹதீ஢ஹஸ்ரம் ச்பநதே । ஢தாயுஷ: பூரூபஸ்ய ப்ரதிவத்சர் ஶஶத்யதிக்ஷத்-
 ஢யஸ்யஸ்யதிந஢ாவாத் ஶடந்ரிஷத்஢ஹஸ்ரணி தினானி ஢வந்திதி ஢ாவந-
 ஢ுக்ரம் । பவம் வுஹதீ஢ஹஸ்ரம் நானா஢ாவந஢ுக்ரவா ஢ூதாதிபதீந்஢்ரபாஸி-
 ஢லகதநானந்ரம், ‘இந்஢்ரோ ஢ூதவா ப்ஷு லோகேஷு ராகதி’ இத்யுக்ரம் ।
 கத஢ிந்஢்ர஢ாமயாபந்ரஸ்யேதலூகபாஸி ரித்யுபரி பூதம், ‘யதநேந
 ரூபேணாஸு லோக஢஢ிஸம்஢வதி, அதே஢் லோகம் கேந ரூபேணா஽஢வதிதி ।
 ஁தர஢ுக்ரம்—சூக்ரஶோரணதஸம்஢வே஽பி வீ஢த்யஸ்வம் நாக்ஸி, வுலக்ஷ-
 ண்யாதிதி । யதேதத் ஶ்ரிந்யாம் லோஹிதம் ஢வதி அ஢நேஸ்த்஢்ரூபம் । யதேதத்
 பூரூபே ரேதோ ஢வதி ஆதில்யஸ்ய த்஢்ரூபம் । தஸாத் தந்ர வீ஢த்சேத ।
 ஢஢ுநா ரூபேணம் லோக஢ா஢வதிதி । ந ஹி ஢ுக்ரஸ்ய சர்வநானுகூத்ய஢நு-
 ஢வத: ப்ரதிகூலம் கி:ஷ்ரிதிதி । நேந வாநா ஶ்ரீயம் தூவந் நேந஢ஸ்ரீ-
 பு஢:ந் தூவந் । பு஢ாஸம் ந தூவந்நேந வதந் வததி கக்ஷந । பா஢்஢ான஢-
 பஹ்ய ஶர்஢ லோக஢ப்யேதி வித்யந் ॥

50 உக்ததம் ஢ன்பதான சஸ்த்ரத்தை ஐந்தூ
 வித பூத஢ாகசம் ஢ொல்வி அந்த சஸ்த்ரத்தில அ஢ேக

निष्कामान् काममारं कमपि रथमधिष्ठाय ते प्राप्सिहेतुं

वागुद्धिं श्रोत्रचक्रं महितरम ! मनस्सारथिं नेत्रवाहम् ।

प्राणःश्वा बद्धजीवान् कठकथितवशीकारदक्षान् प्रसन्नः

पासीत्यं पञ्चकन्तुयुपकलनवतामुक्तयवेद्यामुवाच ॥ ५१ ॥

ச்சந்தஸ்ஸான மந்த்ரங்களிருந்தாலும் முப்பத்தாறு முப்பத்தாறு அக்ஷரமாக வகுத்து ஆயிரம் ப்ருஹதீச் சந்தஸ்ஸாக்கி ஒரு புருஷனுடைய ஆயுட்காலமான நூறு வயதிலடங்கிய முப்பத்தாறாயிரம் தினத்தோடு ஸமமாக்கி பலவிதமான பாவனைகளைச் சொல்லி, பல படி பிறக்கும் ஜீவன் முக்தனை பிறகு மீண்டும் பிறந்தால் கர்மாதீனமான ஸ்த்ரீ புருஷ ப்ரமப் பிறப் பில்லாமையாலே ஜுகுப்பை — அருவருப்பில்லை யென்றது.

51 निष्कामानिति । अनकाममारो देवरथः । तस्य वागुद्धिः ; श्रोत्रे पक्ष्मसी, चक्षुषी युके, मनः संग्रहीता । तदयं प्राणोऽधिष्ठित इत्युक्तम्, अनकाममार इत्यत्र नञ्द्वयघटनं काममारत्वदाह्येय । कामं मारयतीति काममारः । उद्धिः—ईषादण्डाग्रभागः । कठकथितेत्यादिना आत्मानं रथिनं विद्धीत्यादिकमौचित्यादत्रोपस्थाप्यते । पञ्चकं= बाणादिपञ्चकं धृतिप्रसिद्धम् ॥

51 ஸ்ரீநிவாஸனே ! ப்ராணந்தர்யாமியான நீ நிஷ்காமர்களாய், வாக்கை ஏர்க்கால்முனையாகவும் செவிகளைச் சக்ரமாகவும் மனத்தை ஸாரத்ரியாகவும் கண்களைக் குதிரைகளாகவும் கொண்டதும் காமங்களை யழிக்கின்றதுமான தேவரதம் ஏறி உன்னைப்பெற, கட்ச்ருதியில் ஓதியபடி எல்லாவற்றையும் வசிகரிக்க வல்லரான ஸம்ஸாரிஜீவர்களைக் காத்தருளுகிரு

ஊர்வ்னாந்நரிக்ஷ் க்ஷிதிரதலமுகச்சேதி லோகாந் அயீத-
 த்யாலாந் அக்ஷாதிபாஹ்யாந் ஶ்ரீதரம! விததத் சாஷநாயாஶ் பிபாசாஶ்
 அக்ஷாணிராஶ் ச்ரீதரே புருஷ இஹ நிவரேயாந்நமேஷாஶ் சூஶ்வா
 தத்ச்சக்ஷ்யர்ப்நாய ஶ்வயமிஹ புருஷே வ்யாத் இந்ரஶ்வமாது ॥ 42 ॥
 ர்மாதானே, ப்ரஸூதரேபரி ச, மரணஶ்வானு, ஜந்மாஸ்ய வித்யாத்

பென்று ப்ராணாதிக்கள் ஐந்தையும் துதிக்கும் உக்தக்ஷ
 ஶீத்யயை மேலே சொல்விற்று

52 ஊர்வ்மியாதிநாஶ் சதுர்விதானாஶ் லோகானாஶ் 'அஶ்மோ மரிசி-
 மரீமாப:' இதி நிர்देश: ஶ்ருதௌ க்ருத:। அக்ஷாதிபா: = வாநாதிபிஷ்டான-
 தேவதா அந்யாதி:। இந்ரபதேந, "பதஸேவ புருஷம் ப்ரஶ் ததஸ்யஸ்யத்,
 இதமர்ஷமிதி। தஸாதிஇந்ரோ நாம। தமிஇந்ரே சந்நமிந்ரே இஸ்யாசுஶ்ரே
 பரோக்ஷேண" இதி வாஶ்யம் சாரீதே ॥

52 மேலுலகம், அந்தரிக்ஷலோகம், ப்ரூமி, பாதாளம்
 என்ற லோகங்களையும் லோகபாலர்களையும் இந்தரிய
 தேவதைகளையும் படைப்பவனும், பசியோடு தாகக்
 தையும் இந்தரியங்களையும் அவற்றின் தேவதை
 களையும் மனிதசாரீரங்களிற் புகுவித்து உணவையும்
 படைத்து அததற்கு சக்தியை யளிப்பதற்காக நீ
 சாரீரத்தில் எங்கும் பரவி ஆக்மாவாய் இந்ரன்
 என்னப்படுகிறாய். இந்ரபதம் இந்ரபதமாயிற்று.

53 ர்மேதி। ஜந்ம வித்யாத், एवं त्रेधा जन्मज्ञानात् पुनः-
 पुनर्जन्मज्ञानात् वैराग्यमुदेतीति। वामदेववाक्ये, 'शतं मा पुर
 आयसी:' इति लोहनिर्मितशृङ्खलासमाना इति विद्यारण्यव्याख्या-

53 ஜீவனுக்கு முதற் பிறவி கர்பாதாந (கரு
 ஏற்படும்) காலத்திலாகும் இரண்டாவது கர்பத்தி
 ஶீன்று பிறவியாம், மூன்றாவது மரணத்திற்குப்

गर्मस्थो वामदेवो मुहुरिह निजजन्माऽऽह कारापुषे ।
 प्रज्ञानं ब्रह्म नेताऽखिलकरणमहाभूतविध्यादिदेव—
 क्षुद्राक्षुद्रान्तरात्मा त्वमिति वित् अमृतस्ते पदे श्रीश! पूर्णः॥
 तार्तीयिके च तित्तिर्यभिहितसदृशः संहितोपास्तिभेदः
 काम्यः प्रोक्तोऽक्षरोपासनमपि विविधं तत्र वेद्यः क्वचित् त्वम् ।

नात् कारागृहत्वं दर्शितं भवति । प्रज्ञेनात्मनेति और्षानषदपुरुषस्य
 प्रज्ञाश्रयत्वमुक्तम् । संज्ञानं विज्ञानमित्यारभ्य संकल्पः क्रतुरसुः
 कामो वश इति सर्वाण्येतानि प्रज्ञानस्य नामधेयानि' इति वाक्य-
 क्षारस्यात् सर्वविधपरिणामहेतुं धर्मभूतज्ञानमाहेत्यभिप्रत्य प्रज्ञाने-
 त्युक्तम् । अमृत इत्यादिना, 'अस्य लोकादुक्त्यामुष्मिन् स्वर्गे लोके
 सर्वान् कामान् आप्त्वाऽमृतस्समभवत्' इति गृह्यते ॥

பிறகு, வாயதேவரிஷி கர்பத்தில் இருந்துகொண்டே,
 அடிக்கடி சரீரங்களாம் சிறைகளில் தமக்குப் பிறவி
 யிருந்ததைச் சொன்னார். சரிய:பதியே! நீ ஜ்ஞாந
 முள்ள ப்ரஹ்மமாய் நியந்தாவாய் இந்த்ரியங்கள்
 பூதங்கள் ப்ருஹ்மாதி தேவதைகள் என்றவாரூன
 சிறிய பெரிய வஸ்துக்களுக்கெல்லாம் அந்தராத்மா
 வாகிராய் என்றறிபவன் உனது பரமபதத்தில் அழி
 யாமல் பூர்ணாகிரூன் என்றது.

54-50 तार्तीयिके इति । तार्तीयिके-तृतीयाध्यायान्तर्गत-
 षण्डसमुदाये । 'अथातः संहिताया उपनिषदं व्याख्यास्यामः' इति
 तैत्तिरीये उक्तम् ; तद्वदिर्हाप । परंतु अपरधा = प्रकारभेद इति ।

54 முன்றாவது அத்யாயத்தில் தைத்திரீய
 த்தில் சொன்னது போல் காம்யங்களான ஸம்ஹி
 தோபாஸனைவகைகளும் அக்ஷரங்களுடைய உபா

देहश्छन्दोऽथ वेदत्रय इह पुरुषास्त्वं महापुरुषश्च

श्रीमान् आदित्यवर्ती सकलजनलयोत्पादकर्ता यदुक्ताः ॥ ५४

प्रज्ञात्मा दैहिकात्मन्यकथि रस इति श्रीश! तस्यैक्यचिन्ताम्

आदित्यन्तःस्थितेन प्रथयति ; मरणासत्तिलिङ्गं बहूक्तम् ।

तद् बुद्ध्वा मोक्षमन्त्रान् जपतु स कथितान् कर्म चोक्तं विदध्यात्

दृष्टारं त्वामदृष्टं निखिलगतममुं स्वस्य चात्मेति विद्यात् ॥५५

கனிடிடி. 'கன்தவார: புருஷா இதி வாத்ய: ; ஶரீரபுருஷஸ்க்ஷந்:புருஷோ
வேதபுருஷோ மஹாபுருஷ:' இயாதி வாக்யஜாதே. யத் = யஸ:த். அந்ந ஫லா-
ஶ்வணாத் உத்தரஇலோகாகோ மோக்ஷ பவீத஫லமிதி. ப்ரஜ்னேதி. ச
பவாய் டேஹிக ஆத்மா. தஸ்ய யோ:யமஶரீர: ப்ரஜ்னாத்மா ச ரச இதி. ச
யஶ்வாயமஶரீர: ப்ரஜ்னாத்மா யஶ்வாஸாவாத்யே ரச:., ஫கமேததிந்யுகம். |
மரணாஸத்தி: = மரணஸ்ய ஶீघ்ரஶாவிதா. தந்ந லிங் ஜாஶரிதஸ்வநாவ-
ஸ்யாஶதம் பஹு. ச: = க்து:புருஷவித்யானிஸ்த: | மோக்ஷமந்நாஶ்வதூர்த்-
க்ஷண்டோகா: | ஫வ் 'ச ஆத்மேதி வித்யாத்' இத்யந்நேனோபாஸநமபி. ஶ்ரீ: ||
ஸனங்கனும் சசால்லப்பெற்றன. அதில் நீயும் சில
விடத்தில் உபாஸிக்கப்படுகிறாய் ; தேஹமும்
சந்தஸ்ஸும். வேதமுடாகிற மூன்று புருஷர்கள்,
நாலாவது புருஷனான நீ மஹாபுருஷன் ஶூர்யமண்ட-
லத்திலிருப்பவன். ஶூர்வ ஐநங்கனாக்கும் அழிவையும்
பிறவியையும் சசப்பவன் என நாலு புருஷரின்
உபாஸனம் சசால்லிற்றே.

55 ச்ரீய:பத்ரியே! தேஹத்திலுள்ள ஆத்மாவில்
ப்ராஜ்ஞான ஆத்மா சசால்லப்பட்டது. அவ்
வாத்மாவுக்கு ஶூர்யமண்டலத்திலிருக்கும் ஆத்மா
வுடன் ஐக்யம் சசால்லிற்று. அதன் மேல் மரண

छान्दोग्योपनिषत्

छान्दोग्येऽष्टप्रप.ठे प्रथमत उदितौङ्कार उद्गीथभागे

प्रणादित्यादिदृष्टिस्तदनु विभजनात् पञ्चधा सप्तधा च ।

द्वैतीयीके प्रपाठे दृशिरपि विविधा साम्यथ ब्रह्मसंस्थः

धर्मस्कन्धत्रयस्थस्तव पदममृतः श्रीश ! यातीत्यवाचि ॥५६॥

காலம் நெருங்குகிறதற்கு அடையாளங்களைக் கூறிச் சில மோக்ஷயந்தரங்களை உபதேசித்து ஜபத்தை விதித்தது. யாராலும் காணப்படாமல் எல்லாம் காண்பவனும் எங்கும் பரவியிருக்கும் உண்ணை ஆத்மாவாக அறிய வேண்டுமென்றது.

ஐதரேயோபநிஷத்து முற்றும்.

5) சாந்தோக்யம். अद्यायस्यैव प्रपाठ इति नामान्तरम् । अनेकभागात्मनि सामनि उद्गीथो नाम मध्यमभागः । तत्राऽऽद्यो भाग सोङ्कारः । तत्र मुख्यप्रणदृष्टिः आदित्यदृष्टिश्च । उदितौङ्कार इत्यत्र उदिता इति स्त्रीलिङ्गदर्शनेः । अथ साम पञ्चधा सप्तधा च विभज्य दृष्टिविशेषाः । अथ चतुरः आश्रमान् तेषां विभज्य सर्वत्र ब्रह्मनिष्ठ-इचेत् भगवतः पदं याति ; अमृतो भवतीति मोक्षप्रस्तावः कृतः ।

56 சாந்தோக்யத்தில் ப்ரபாடகங்கள் (அத்யாயங்கள்) எட்டு. ஸாமாவின் நடுபாகம் உத்தீதம். அதில் முதல்பாகம் ஓங்காரம் அதை ப்ராணாகுவும் ஆதித்தகுவும் மற்றும் டலவிதமாகவும் டாவனை முதலில் ஓதப்பெற்றது இரண்டாவது அத்யாயத்தில் ஒவ்வொரு ஸாமாவையும் ஐந்தாகவும் ஏழாகவும் பிரித்து அதில் சில த்ருஷ்டி (டாவனை) ஓதப்பட்டது. ப்ரஹ்மசாரீ, க்ருஹஸ்தன், அதன் மேல் ஆச்ரமஸ்த்தன் என்ற பிரிவில் எவனும் ப்ரஹ்ம

நானாப்யாத்மாபிதேவபுகடந்திநஹ்ஷிக்ஷாஸாமுஸு ஶுடாஸ்யுS-

ஸ்யுடாத்யான்தரிஷ்டு ஹ்ரிதத ஶுஶிதாஶிதாஶிதாஶிதா ஶ.

ஸ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்!

ஸ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்!

57 ப்ரதமாப்யாயே நானாபிஷ அப்யாதிமக அபிதேவிக ஶுடி-
 விஸிஷ ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்!
 ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்!
 ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்! ஶ்ரீமந்!

57 ஶிக்குலும் ஶாமாவிலும் பலவிதமான ஆத்-
 யாத்மிக ஆதிதாவிக த்ருஷ்டிகளைச் சொல்லி அவற்-
 றால் துதிக்கப்படுகிறவனும் உத் என்கிற பெயரை
 யுடையவனும் கண்ணிலும் ஶுத்யமண்டலத்திலும்
 ப்ரகாசிப்பவனும் செந்தாமரைக் கண்ணனுமான
 ஶீயாக உத்தீதத்தைப் பார்ப்பதென்கிற ஆதித்ய-
 அக்ஷிவித்யைகளும் முதலத்யாயத்தில் ஶுதப்பெற்றன.
 உனக்கு உத் என்கிற பெயர் இருப்பதால் தான்
 உத்தீதத்தை உத்தீதமென்றும் உத்காதாவை உத்
 காதாவென்றும் சொல்வதென்றது. ஆகாசமென்கிற
 பெயராலும் ப்ராணனென்கிற பெயராலும் உன்னைச்
 சொல்லி உத்தீதத்திலும் ப்ரஸ்தாவமென்கிற ஶாம
 பாகத்திலும் முறையே த்ருஷ்டி மொழியப்பெற்றது.

गम्भीराम्भस्समुत्थं जलभरितमहानालमर्काशुपुच्छं

रक्तं यत् पुण्डरीकं तदुपमनयनोऽस्यानखान्तात् सुवर्णः ।

उन्नामा वृषो यं श्रितरम ! विदुषां सर्वपाप्मोद्भृतिः (क्लमः) स्यात्

तस्यार्कस्थस्य मत्या फलमुपरि(भज)जयत्यक्षिगस्य त्वधस्तात् ॥५८

. 8 पूर्वार्धे 'कप्यासं पुण्डरीकमेवमक्षिणी' 'आप्रणखात् सर्व एव सुवर्णः' इति वाक्यार्थ उक्तः । भगवत उदिति नाम ; तस्य सर्वपापसंबन्धं विना ऊर्ध्वं स्थितत्वात् । ईदृशनामार्थज्ञानिनां सर्वं गपात् ङक्रान्तिर्भवतीत्युक्तम् । तस्य मत्या. उन्नामक. पुण्डरीकाक्ष-सुवर्णवर्ण.सूर्यमण्डलस्य भगवद्दृष्टौ उद्गीथे कृतायां उपरितनलोक-प्राप्तिः फलम्, तादृशाक्षिस्थभगवद्दृष्टौ कृतायां पृथिव्याद्यधो-लोकानुभवादिफलञ्चोक्तम् । जयतीत्यस्य सर्वोत्कर्षेण भवतीत्यर्थः ।

58 வேதத்தில், கப்பாஸம் புண்டரீக மென் பதற்கு ஆழமான ஜலத்திலுண்டாகி நீர் நிறைந்த தண்டோடு சேர்ந்து ஸூர்யகிரணத்தினால் மலர்ந்த செந்தாமரைப்பூ என்று பொருள். அது போன்ற திருக்கண்டையுடையனாய் பாதத்தினின்று கிரஸ்ஸுவரையில் பொன்னிறனாய் பாபம் படாதபடி எழுச்சி பெற்றிருப்பதாலே உத் என்ற பெயர் உடையனாய் இப்பொருள் அறிபவருக்குப் பாபம் போக்குபவனுமான உன்னை நினைத்து இப்படி ஸூர்யமண்டலத்திலிருக்கும் நீயே உத்கீதமென்று பாவித்தால் மேலுலக ஐச்வர்யலாபம், இப்படிக்கண்ணிலிருக்கும் நீயே உத்கீதமென்று பாவித்தால் கீழுலகில் ஐச்வர்யலாபம் என்றது.

உகுவா சாமுனா காதி ஸாக் ஸரமிக்(ஸரே) ச ஜகாு ஸாணமந் தயாஃபு:
 ஸர்஑ டாலமய: கரமஸ்தா் காதிமிக் ஸிலகாு ஡ூமிமந்தே, ஸரஸ்துவா஡ு ।
 ஂகாசா் ஸர்வ஡ூதாு஡்விலயகர் ஜைவலி: ஸாப்யகாஸ்தா஡ு ;
 ஸ்ரீஸாு஡்ரீதாு வரிஸ்த்ரஸ்த்வமயமிதி வி஡ாு ஜீவந் ஸயா஡ு வரிஸ்த்ர஡ு ॥௡௧॥
 ஸஸ்தாு஡்வூ஡்ரீதகாஸு஡்ரி஡்ரணகரானு ஂய யஜ்ஜே ஡ூஸ்தி:
 ஸாணஸ்த்ரவா஡ிலயமந்ந் கரமத ஂ஡ ஜகாு ஡ேவதா் வே஡னியா஡ு ।

௡9 ஸாமாவஸயகசசாு஡்஡ேஸேந ஸமாாவஸ்து ॥தஸு ஸர் ஸாமகாதி-
 த்வேந நிர்஡ி஡்ய ஸாண ஂந்ர ஜல.ஸர்காந் கரமேணாு஡்யு்ரி காதித்வேநா-
 ஡்வாு஡்ரதத் ஡ா஡்஡்ய் ஸிலகே த஡ு஡்ரி ஡ூமி் காதிகாஸ்தாவேநாுக் த்வா நிர்-
 ஸ்தவதி, ஜைவலி: ராஜா த் நிர்ஸய ஸர்வஸாணயுத்பதிலய஡ேது் ஸாப்ய-
 காஸ்தா஡ூத் ஂகாசாஸ஡்வாச்ய் த்வா஡ேவ காதித்வேநாுவாச । ஂத: ஡்ரீமந்/
 தா஡்ஷவரிஸ்த்ர:வ஡்஡்஡ி: உ஡்ரீதே க்ரதா வரிஸ்த்ரஜீவந஡ேது஡்஡்வதீதி । காதி-
 ஡்ர஡்வஸ்ய ஸாப்யமித்யர்த்: ।

59 ஡ூவர் ஸாமாவுக் கு கதி (஡்ரா஡்யம்) ஂது
 ஂன்கு஡ சர்சசை ஡ெய்யு஡்஡ு஡்஡ாது தூல்஡்ய஡்ரெ஡்஡்வர்
 ஸ்வரம் ஡்ராணன் ஂந்நம் ஜலம் ஸ்வர்க்கம் ஂன்ற
 வற்஡ாே ஡ேமன்஡ேமல் கத்யாகக் கூ஡ி ஡ிற்஡, சிலகர்
 ஂதை மறுத்து ஂதற்கு஡் ஡ேமல் ஡ூமியை கத்யாகக்
 கூ஡ிய ஡ு஡ாது ஜை஡பலி ஂன்கு஡ ஂரசர் ஸர்வ
 ஡்ராணிகாரணமாய் ஡ரம஡்ரா஡்யமாய் ஡னகு ஡்ரகாசு
 ஡்஡தால் ஂகாச஡ூ஡ான ஂன்னை ஡ூ஡்வான கதி
 ஡ென்஡ூர். ஂக்கீதத்தை ஂந்த ஂகாசமாக ஂ஡ா
 ஂதித்தால் ஂயர்ந்஡ ஜீவநமா஡்,

(௦ ஡ேவதா஡்நானவாந் உஸாஸ்த: யஜ்ஜே காந஡்஡்வூதாந் ஡்ரஸ்தாு஡்வூ உ஡்ராத்.஡்ரி-
 60 ஂஷஸ்தி ஡ென்஡்வர் யஜ்ஜுத்தி்ல் காந்நம்

MAN
256

Accn. No. 3129

वेदान्तपुराणलिः छान्दोग्य.

51

स प्राणः सर्वभूतप्रभवविलयवृत् वेङ्कटेशासि वेद्यः

प्रस्तावे भक्तिभेदे ; फलमिह तु भवेद् वीर्यवत्वातिरेकः ॥६०॥

प्रागादौ दिश्यथोर्ध्वं प्रततरविकराकृष्टपञ्चामृताढ्यं

तिर्यग्वंशे द्युलोकानि मधु विलसत्यन्तरिक्षे त्वूपे ।

हृत्कृपात् ऋ त्वज उपेत्य तद्गोयानां प्रस्ताव. उद्गाथ. प्रातहाराणां यथा-
क्रमं प्राण. आदित्य. अन्नानि देवता. वेनावाचत् । तत्रोक्तः प्राणः परं
सर्वभूतस्थिति. लयहेतुत्वेनोक्तत्वात् त्वमेव भवसि । उपासनफलं
किमिति चेत्, “यदेव विद्यया करोति तदेव वीर्यवत्तरं भवति”
इति एतदुपनिषदुपक्रमे उक्तं वीर्यवत्तरत्वमेव । तच्च प्रातबन्धकमपि
व्यपोह्य कर्मणः फलप्रदत्वम् । भक्तिभेद इत्यस्य साम्नो भाग-
विशेष इत्यर्थः । भक्तिः भागः ।

பண்ணுகிற மூவர்களிடம் நெருங்கி அவர்கள் காணும்
பண்ணும் ப்ரஸ்தாவம் உக்கீதம் ப்ரதிஹாரம் என்கிற
ஸாமவீபாகங்களுக்கு முறையே ப்ராணனையும் ஆதி
த்யனையும் அந்நத்தையும் தேவதையாக உபதே
சித்தார். அவற்றில் ப்ராணனாகிரும் நீயே. ஸர்வ
ப்ராணிகளுக்கும் உத்பத்திககும் ப்ரளயத்திற்கும்
காரணமாக ப்ராணன் சொல்லப்பட்டதே. அதற்குப்
பலனென்ன வெனில், செய்யும் கர்மா சிறந்த வீர்யம்
பெறுகை.

० -62-53. अथ त्रिमिश्योक्तैर्मधुविद्या । आदित्यो मधुःवेन
रूप्यते । तन्न द्युलोकः तिर्यग्भूतो वंशः । अन्तरिक्षं अपूपस्थाना-
पन्नम् । अपूपशब्देन अपूपाकारमधुस्थानमुच्यते । तन्न आदित्यो

61-62-63 ஸ்வர்க்கலோகமென்கிற குறுகுகக்
கொம்பில் அந்தரிக்கமென்கிற தேனடையில் ஸூர்ய
னுகிற தேன் ஐந்து திக்கில் ஐந்து அம்ருதமாக

மன்த்ரै: ஁ரவெதபுஷ்பஸ்திரஸவதபுட்வாவித: கீர்திமுல்யொ

ஹுமி: ஢ாஸ்மிநா஁யா ரஸ இஹ விததொ ரொஹிதம் ரூபமஸ்ய ॥69

எவம் ஁சுக்லம் யசுஸ்தொ யசுரஹி஑மித: சாமத: க்ஷணரூபம்

சாரொஸதர்வா஁஁ரொ஢ிவிஹித இஹ ஢ரக்ஷணரூபம் ஢ுராணாத் ।

஑ுஹா஢ேஸுஸ்து ம஑்யே தரலஸிவ யதஸ்த்யே஢ ச ஢்஢புஷ்பாத்

யத் தத் வஸா஢யொஸ்மி஢முக்லமுக்லயுதா ஢ு஁஁தே ரொஹிதா஑மா ॥69

உ஑ந் ஁ஸ்த஁஁஁ ஑க்ஷந் ய இஹ ம஑ு ஢வத்யே஢ ஁஢ித்ய: ஃ஢

த்யக்லாவஸ்யொஸத ஢ாயாத் நிரு஢யவிலயஸ்சைநமா஢ித்யமுல்யம் ।

ம஑ு த஢ ஁ர்வாக்ஷணै: ஁கூஷ்டாநி ஁஁மூதாநி ஢ா஁யா஢ிஷு ஁தஸ்த்ஷு
஢ிஷு ஁஁ர்வ஢ிஷி ஁ சாநித । ஢ா஁யா ஁ரவெ஢ிவிஹிதகர்மரூபபுஷ்பே஑்ய:
஁ர஁மன்த்ரै: ஁கூஷ்டரஸவ஢்ஷொ஢்யா஢ித: கர்ம஑ல஢ூத: கீர்த்ய஢ி஢ிரஸ:
஁ர்யர஢ி஢஢்வாரா நீத: ரொஹிதரூ஢ொ வர்ததே । எவம் யசுஸ்த்஢ாத் ஁கூஷ்டம் ஑லம்
஁சுக்லரூபம் ஢க்ஷிணஸ்யாம் । சாமவெ஢ாத் க்ஷணம் ரூபம் ஢ரதீ஁யாம் । ஁தர்வா஁஁ரொ-
மன்த்ரै: ஑லம் ஢ுராணா஢ித: ஁கூஷ்டம் உ஢ீ஁யா ஢ர:க்ஷணரூபம் । ஢ர:க்ஷண-
ஸ்ய ஁திஸாயிதக்ஷணஸ்த்ய: । ரஹஸ்யொ஢஢ேஸ ஜநித஑லம் ஁஁ர்வ஢ிஷி
ஸம஑்யே ஁஁஢ி஁வாஸ்தி । த஢ேவ ஢்஢புஷ்ப஑லமித்யு஁யதே । இமாந்யமூதாநி
஢஁஁வஸுர஢்஢ ஁஢ித்ய.மரூதஸா஑்யா: ஑ணா யதாஸஸ்யம் ஢ு஁஁நே । ஢ொஜந-
ஸா஑நம் ஢ுக்லம் வி஢ி஁஑ம஑்யா஢ி । ஢்ரத்ய஢் தே஢ா ஢ொஜ்யம் ம஑ு ஢வதி । ய஢ா ஁
஁஢ித்யாவஸ்யா வி஑ாய ஁ரூ஢ே஑ வர்ததே, த஢ா உ஢்யலயரஹிதொ ஢வதி ।

இருக்கிறதது கீழ்க்கு முதலான நான்கு திக்கிலும்
நான்கு வேதங்களிலுள்ள கர்மாக்கள் மூலம் வரும்
பலனுகிற அம்ருதங்கள் சிவப்பு நிறம் முதலான
வடிவில் அந்தந்த மந்த்ரங்களால் கொணரப்
பெற்றுத் தங்குகிறது. ஁ஸூர்யனின் மேற்புறத்தில்
ரஹஸ்யொபதேச மூலமான கர்மாவி஁லராம் பலன்

श्रीमन्! देवादयोऽपि श्रितवृषशिखर! त्वन्मयं भावयन्तो

वस्वादिस्थानमाजो विलयविरहितां यान्ति मुक्तिं क्रमेण ॥६३॥

व्याप्त्या भूत्योर्नभोवद्भ्युपधिपरिमितः पूर्ण एवाप्रवर्ती

गायत्रीवत् चतुष्पात् त्वमसि मतिपदं श्रीनिधे! षड्विधश्च ।

इयं तस्य मुक्त्यवस्था । अत्र आदित्यस्य वस्वादिभोज्यामृतत्वदृष्टि-
मात्रेण मोक्षो न भवति । तस्याः ब्रह्मविद्यात्वेन कीर्तनात् वस्वादि-
देवतानामादित्यस्य चान्तर्धामित्वेन त्वमुपास्यमानः प्रथमतः वस्वादि-
सायुज्यं पश्चात् मुक्तिं च ददासीत्युच्यते । अत्र षड्विद्यायां गति-
विषये वक्तव्यं अस्मदाचार्यानुगृहीते मधुविद्याः आगर्दपणे द्रष्टव्यम् ।
वस्वादिसंबन्धिफलावषये वक्तव्यविस्तारः अस्मदीयपरिष्कारे द्रष्टव्यः॥

அம்ருதமாக நிற்கிறது. இவற்றை வஸுருத்ர
ஆகிய மருத்ர ஸாத்யரென்கிற தேவகணங்கள் அக்நி
முதலான முகங்களைக் கொண்டு உண்கிறன. ஸூர்யன்
ஸூர்யனாகவிருக்கும் வரையில் இப்படி தேனாகிறான்.
பிறகு முக்தனாகிறான். இங்கு வஸ்வாதிகளுக்கும்
ஸூர்யனுக்கும் அந்தர்யாமியாக பகவானையும் உபா
ஸிக்கவேண்டும். அதனால் வஸ்வாதி ஸ்த்தாநமும்
அதன் பிறகு மோக்ஷபலனுமுண்டு இது இங்கு முன்று
சீலோகங்களிற் சொன்ன மதுவிக்யையாம்,

गायत्रीविद्या । हे श्रीनिधे! भूयोः= लोलाविभूतौ

नित्याविभूतौ च तव व्याप्तत्वात्, परिमितत्वं आकाशस्यैव
उपाधिप्रयुक्तम् । अतः पूर्णत्वं अप्रवर्ती= चलनक्रियारहितो भवसि ।

64 ஸீலாவிபூதி நிக்யவிபூதி இவ்விரண்டிலும்
நீ வ்யாபித்திருப்பதால் உனக்குச் சிறிய பரிமாணத்
தைச் சொல்வது ஏதாக்காசம் என்றும் போலே உபாதி
யைக் கொண்டாம். நீ பூர்ணன் அசையாதவன்.

भूतं पृथ्वी शरीरं हृदिति चरणभाक् गानसंवाणकारी
 भूतप्राणप्रतिष्ठा तदिह निगदितो नातिवर्त्यश्च ताभ्याम् ॥६४
 मुक्त्यर्थाया अमुष्या गुण इति विहिता पञ्चहृच्छिद्रनेत्—
 खर्गद्वाराधिपत्वत्पुरुषमति: ; इमामाश्रिता दृष्टयोऽऽया ।

गायत्री-छन्दो-वत् पादचतुष्कविधाऽट् ऋवाश्च। यद्यपि त्रिपदा गायत्री,
 तथापि इन्द्रशचीपतिरित्यादौ पादचतुष्कमिष्टम्। विधाष्टकं प्रतिपदं
 षडक्षरत्वात्। ब्रह्मणस्तत्र तु अन्न भूतं पृथिवी शरीरं हृदयमिति
 पादचतुष्कमुक्तम्। षट्-विधास्तु—गानकर्तृत्व-प्राणकर्तृत्व-भूतप्रति-
 ष्ठात्व-प्राणप्रतिष्ठ-व-भूतानां तिलङ्घ्यत्व-प्राणानतिलङ्घ्यत्व-रूपा इति
 चोक्तम्। एवं गायत्रासदृशवेनोपासीत।

காயத்ரீச்சந்தஸ்ஸஸைப் போலே நான்கு பாதங்களும்
 ஆறுவகைகளுமுடையவன். சில காயத்ரீக்கு அவ்
 வாறு அக்ஷரமாக நாலு பாதங்களுண்டு என்றார்
 ஸ்ரீபாவ்யத்தில். ஆகையால் அதை சதுஷ்பதா
 என்றும் ஷட்விதா என்றும் சொல்வதாம். ப்ரஹ்ம
 த்திற்கு இங்கே பூதம் (ப்ராணி) பூமி சரீரம் ஹ்ருத
 யம், என நான்கு பாதங்களும், எதையும் சொல்லு
 சின்றமை, ரக்ஷிக்கின்றமை, பூதங்களுக்கு ஆதார
 மாகை, ப்ராணனுக்கு ஆதாரமாகை, பூதங்களால்
 மீளமுடியாமை, ப்ராணனாலும் மீளமுடியாமை என்ற
 ஆறுவகைகளும் கூறப்பெற்றன.

65 गायत्रीविद्या मोक्षार्थी। तत्र 'हृदये पञ्छिद्राणि सन्ति।
 तन्नेतारः मोक्षरूप खर्गद्वरपालाः सन्ति' इति ज्ञानमङ्गम्। तत्र
 केचन दृष्टिविधय उक्ताः। हे श्रीनिवास! दिविपरवासुदेवरूप-

65 மோக்ஷத்திற்கான இந்த காயத்ரீ வித்
 யைக்கு அங்கமாக ஒரு ஜ்ஞாநம். அதாவது ஹ்ருதய

एवं ज्योतिष्पुदर्थे वृषशिखरिपते ! द्युस्थितज्योतिरात्म-

त्वद्रूपे ध्यातदृष्टिश्रुतिरपि लभते कान्तिकीर्त्युज्वलत्वम् ॥६५

मानोम्यादिधर्मा हृदयपरिमितो ब्रह्म मे ह्यन्तरात्मा

प्राप्तास्येत परेत्य भ्रुवमिति निपुणाभ्यस्तशाण्डिल्यविद्य. ।

श्रीमन् ! स्वाधीनसर्वात्मक ! भवति तथा ; सत्यसंकल्पतायाः

सर्वेशत्वादिरिष्टा शितति रह ततो दण्यसे वाजिभिर्द्वैः ॥६६॥

ज्योतिः त्वम् । उदरे धर्ममानं वैश्वानरज्योतिःतव रूपं शरीरं भवति । एवं बुध्वा तस्य वैश्व नरस्य दृष्ट्वेन भ्रुतत्वेन च उपासने दर्शनीयत्वं (कान्तिमयं) कान्तिमत्त्वं च फलमुक्तम् ।

த்திலுள்ள ஐந்து த்வாரங்களுக்கு அதிபதிகளாக உனது ஸ்வர்க்கத்திற்கான த்வாரபாலகர்கள் உள்ள என்பதாம். இங்கே சில த்ருஷ்டி விதிகளைக் கூறி பரமபதத்தில் பரஞ்ஜோதியானவனுக்கு உடலாகும் ப்ராணிகளுக்குள்ள வைச்வாநராக்றி. அதைப்பார்த்த தாகவும் கேட்டதாகவும் உபாஸித்தால் பார்வைக்கு அழகாயும் புகழ் பெற்றவனுமாவான் என்றது.

ॐ 66 शाण्डिल्यविद्या-प्रनोमयत्वादिधर्मवान् हृदयपरिच्छिन्नः ममान्तरात्मा । देहावस्थाने एनमवश्यं प्राप्स्यामि इति निश्चय्य शाण्डिल्यविद्योपासकः 'सर्वं खल्विदं ब्रह्म' इत्युक्तं स्वाधीनसर्वकं ब्रह्म प्राप्नोति । एवं छान्दोग्योक्ता शाण्डिल्यविद्या वाजिभिः शुक्लयजुर्वेदिभिरप्युक्ता । परंतु द्विः । एकशाखोक्तस्य शाखान्तरेऽपि

ॐ 66 மேலே சாண்டில்ய வித்யை. மனோமய த்வம் ப்ராண சரீரத்வம். ஹ்ருதயத்தால் அளவிடப் பட்டிருக்கை எனக்கு அந்தராத்மாவாகை என்றவாறு சில குணங்களோடு உபாஸநமிது. நான் மோகும்

वायुं वैलौक्यकोशे वसु दधति चतुर्दिकप्रसूत्रत्सरूपं

द्रष्टुः पुलो न नश्येदिति गदितमथ स्वस्य पूर्णापुराप्यै ।

पुंविद्या काचिदुक्ताऽऽङ्गिरसमुनिरिमां देवकीपुत्रकृष्णो-

देशेनोक्त्वाऽऽयुरन्ते श्रितरम ! भवदाप्यर्थमन्तानुवाच ॥

विद्यानं युक्तम् ; तत्तच्छाखाभ्येतृपुरुषभेदात् । एकशाखायामेव द्विःकथमिति चेत्—उच्यते । अत्र शाखायां अग्निरहस्यभागे विहिताऽपि शाण्डिल्यविद्या बृहदारण्यकेऽप्युच्यते । परंतु नाम पुनर्विधिः । किन्तु 'सत्यकामः सत्यसङ्करः' इत्युक्तसत्यसङ्करपत्न्यस्य 'सर्वस्य वशी' 'सर्वस्येशानः' इत्यादिरूपेण विवरणमिति न पुनरुक्ति दोष इति भाष्ये स्थितम् । एतत्प्रदर्शनार्थं श्लोके सत्य-सङ्करपतायाः इत्यादिवाक्यमिति ध्येयम् । विततिः इत्यस्य विभज्य विस्तरेण कथनमित्यर्थः । (66)

போலேவன் என்று தம்பி உபாஸிப்பவன் மோக்யம் பெறுவானென்றது. ஸர்வமும் அவனுக்கு அதீதம் என்று உபாஸிக்க வேண்டுமென்று சர்வ் வஸு என்கிற வாக்யத்தால் தெரிகிறது. 'இது 'நீற்க சக்ல யஜுர் வேத சாகையில் இந்த சாண்டில்ய வித்யையை இரு தரம் ஏன் சொல்லிற்றென்னில், முதலில் அக்நி— ரஹஸ்யபாகத்தில் சொன்ன வித்யையை மீண்டும் ப்ருஹதாரண்யகத்தில் சொன்னது அங்குச் சொன்ன ஸத்ய ஸங்கல்பத்வம் என்கிற குணத்தை சர்வ்ஸ இஷான இத்யாதி பதங்ஸுக் கொண்டு விரித்துரைப்பதற் காக என்க. (66)

67 वैलौक्यमेव वसु = धनं धारन् कोशः । तत्र संवरन् वायुः चतुर्दिक्रूपाया मानुर्वत्सभूतः इति इष्टिं यः करोति तस्य पुलो

67 முவுலகே தனத்திற்கு ஸ்தாநமானது ;

வாக்பிராணஸ்ரோவக்ஷு஢்மதி மனசி தயா தத்தீரிசிா஢்ரிமுஸ்யீ:

பாடீராகாசா ஐத்ரே ஢வதி ஢ஹ ஢வதூத்யித: கீர்திமுஸ்யம் ।

ஆதீத்யே சா஢்ட஢ேதூதூவினி சமநுயதூ஢ூதகாமூரூபூ:

தூதூதூயூ வேதூடாடீர்சிவர ! வததி ஶு஢ூதூதூபசூரூவ்யூபகூலசிம் ॥

நத்யதீதி ஃலம், . . . ஁பாசகஸ்ய ஃர்ணாயு:—(116 வய:—)
 ஃரூப்யதூர்யா ஃரூஷவித்யா ஃரூகூா । ஆஃரிசூசூயூ முனி: தீவகூபுஃ-
 கூர்ணூதீசூன ஐமா ஃவித்யா வதந் ஆயுரந்தே ஢கவரஃஃரூப்யஃர்ஃவ் ஃரூஷஸ்ய தீன
 ஢தீந் தந்மந்஢ஃஃயுவாச । டூஃடூரிதி தூந்நதம் । அதூ வாயுமிதி டூரீயா
 அந்ஃகு ஶஞ்சரீகூக்ஃகும் காஃற்று நூந்ஃகு திக்ஃகாகூற தாயிந்
 குழந்தை ஂன்று ஁பாஸூப்பவநூக்ஃகு மகந் அழிவ
 தூல்லை ஂன்பது பலந். தனக்ஃகு ஃர்ண ஆயுதூ
 ஶ்ரூஃபுகிந்றவநூக்ஃகு ஃரூஷவீத்யை ஂன்று ஁ரூ
 ஶித்யை சூலல்ஃபஃப்ட்டது, ஆந்ஃகூரஸமுநிவர் தேவகூ
 ஃரூதூரண க்ரூஷ்ணநூக்ஃகு இதைக் கூறி, தூரூமாலே !
 முடிவில் ஁ம்மைஃ ஃபெற தகுதி ஃபெறவாம் மந்ஃரஃங்
 ககூசூ சூலூர், (67)

68 'மநூ ஃரூஹ்யூபாசூத', 'ஆகாசூ ஃரூஹிதி' ஐதி ச டூஃ-
 த்யம் । மனச: வாக்பிராணசக்ஷுஸ்ரூஃரூணாஃ சத்வார: ஃபாடா: । ஐத்
 ஢ஃஃயரஃமம் । அஃதீதீவதந் ஆகாசஸ்ய வாகூதீதீவதா஢ூதா: அஃரி-
 வாயு.ஆதீத்ய.தீச: சத்வார: ஃபாடா: । ஂததுபாஸநத்யஸ்யாஃபி
 கீதி.ஃரூஹவ்ஃசாடிகஃ ஃலம் ॥ ஶஃஃரூரஃஃகாலே ஂகமஃஃஃ ஁தஃஃஃம் ।

68 வாக்ஃகு முதலான நூலூ பாதந்ஃகளூரூ
 சூசர்ந்த மனத்தை ஃரூஃஃஃமமாகவம் அக்னி முதலான
 நூந்ஃகு பாதந்ஃகள் ஁டைய ஆகாசத்தை ஃரூஃஃஃமமாக
 வம் ஁பாஸூப்பவர்கூந்ஃகு கீர்தீரூ வேதஃஃரூரூநம் முத
 லான பலந் ஶ்ரூஷ்ஃகாலத்தில் அண்டமிமூன்று

प्रत्येकं ये चतस्रो ननु दधति कलाः श्रीपते ! ते प्रकाशा-
नन्त, ज्योतिःपदार्थाऽऽयतनयुगभिधा ब्रह्मणो यत्र पादाः ।
शुश्रूषाराध्यहारिद्रुमतमृषभतोऽग्नेश्च हंसाच्च मद्रोः
निष्क्रान्ता सत्यकाम प्रति तव खलु सा षोडशांशेशविद्या ॥७०॥

अथ दशावघस्य अन्नस्य असा -- स्वयमन्येनाग्घसानः सर्वस्यष्टा
सूरित्वात् सर्वैः हिरण्यदंद्गव्देनोकः ; हिरण्यवत् कठिनदंद्ग-
वत्त्वाद्वा हिरण्यासुरसंहारकदंद्गवत्त्वाद्वा । एतद्विद्यानिष्ठस्य, सर्वं
दृष्टमिति सर्वज्ञत्वमुक्तम् । अन्नादी भवतीति सर्वान्तर्वर्तिभगद्द्रुपा
अभोक्तृत्वमप्युक्तम् ।

மொத்தம் க்ருதமென்றும் விராட் என்றும் அந்ந
மென்றும் பாவிக்கப்படும். க்ருதமென்பது தாயக்
கட்டை போன்ற ஒரு ஆட்டமாகும். அதில்
எண்ணிக்கை பத்து. இப்படிப்பட்ட அந்நத்திற்கு
போக்தா யாரென்றால் ஒருவராலும் புசிக்கப்படாமல்
எல்லாம் படைப்பவனாய் ஹிரண்ய ஸம்ஹாரியான
பற்களை யுடையவனாய் ஸர்வஜ்ஞான பகவான்,
ஆகையால் ரைக்வ வித்யையானது ஸர்வ விஷயமான
ஜ்ஞாநத்தை யளிப்பதாய் பகவானாகிற அந்நத்தின்
அநுபவமாகிற மோக்ஷத்திற்காகிறது.

70 गोरक्षणाभिवर्धनरूपगुरुशुश्रूषप्रतीतैः ऋषभ.समिदाधानाग्नि-
हंरु.मद्गुपक्षिमिः हारिद्रुमर्षितशिष्यं सत्यकामं प्रति प्रकाशवान्
अन्तवान् ज्योतिष्मान् आयतनवानिति चत्वारः पादा प्रयेकं

70 ஒவ்வொன்றும் நான்கு கலைகள்—அவய
வங்கள் கொண்டனவான பாதங்கள் நாலு, ப்ரகாச
வாந், அந்நதவாந், ஜ்யோதிஷ்மாந் ஆயதநவாந்
என்னும் பெயருடையவை ஸத்யகாமனுக்கு, அவன்

क्षित्यग्न्यनार्करूपाद्विगुडु शशिमयौ गार्हपत्यानुहायौ

प्राणाकाशाद्यविद्युन्मय इतर इति ह्यग्निवित् कोसलस्वाम् ।

संयद्वामः कमात्माऽमृतमभयमयो वामनीर्भामनीश्च

प्राणो ब्रह्मेति दध्यौ फणिवरधरग ! स्वाक्षिण शिष्टार्चिरादिः॥

**कलापरपर्याय विभिन्नावयवचतुष्टययुक्ता उपादिष्टाः । तादृशपाद-
युक्तया या षोडशकलब्रह्मविद्या सा श्रीमन् त्वद्विषयिण्येवेत्यर्थः ।**
ஹாரித்ருமதரென்ற குருவுக்குச் செய்த சக்ருஷை
யைக் கண்டு உவந்து ரிஷபம், அக்னி, ஹம்ஸம்,
மற்றொரு நீர்ப் பக்ஷி இவர்களால் முறையே உபதே
சிக்கப்பெற்றன. அப் பாதங்கள் கொண்ட ப்ரஹ்ம
வீத்யை ஸ்ரீநிவாஸா! உன் விஷயமேயாகும் (70)

**71 गार्हपत्याग्निः उपकोसलाय सत्यकामशुद्धवाप्रीताय
क्षिति.अग्नि.अन्न.अर्करूपांशचतुष्टयवत्स्वविषयविद्यामुपादिदेश,अर्चि-
हार्यपचनरूपदक्षिणाग्निः अग् - दिक् नक्षत्र - चन्द्ररूपांशविशिष्ट-
स्वविद्याम्, आहवनीयनामा चेतः प्राण.आकाश.स्वर्ग-विद्युद्रूपांश-
विशिष्टस्वविद्याम् । तथा त्रयोऽपि किञ्चित् ब्रह्मविद्योपदेशमपि
चक्रुः । अथ गुरुः संयद्वामत्वाद्यनेकगुणविशिष्टं ब्रह्म स्वस्वाक्षिस्थले
उपास्यमित्युपादिदेश। अर्चिरादिमार्गश्च शिष्टः-उपादिष्टः। तथा गृहीत्वा**

71 மேலே உபகோஸலவீத்யை : ஸத்யகாமரென்ற
குருவுக்கு உபகோஸலனென்ற சீடன் வெகுகாலம்
செய்த சக்ருஷையினால் இரங்கி கார்ஹபத்யம் அந்வா
ஹார்யம் ஆஹவநீயமென்கிற வைதிக அக்னிகள்
சிறிது ப்ரஹ்மோபதேசமும் தங்கள் விஷயமான
வீத்யோபதேசமும் செய்தன. அவற்றில் கார்ஹப
த்யம், பூமி அக்னி அன்னம் ஸூர்யன் என்ற நாலு
உடையது. அந்வாஹார்ய பசனமென்னும் தக்ஷிண

ஆதிஷ்யாமானவான்தா் கதிமபஹரணீர் மானவாவர்தனஸ்ய

ஸ்ரீஸா ! ல்த்ஜேஸ்ய யஜ்ஜே டடதி ஫லநிடா் மானவாவூதிஹேதும் ।

ஹோவா஑்ஞா்யவா஑ா஑்யபமநநரதந்ஹநாமல்தி஑ூக்த-

வ்யாஹ்யாஶ்லிஷ்டஹோமேல்தி஑தித஑டந் வரணயாமாகஸ வேட: ॥ 72 ॥

உபகோஸலோ ஑்யானமகரோத் । ஶலாகே அநு஑ார்ய: = அந்வா஑ார்யபவநோ
 ஑்ஷிணாஸி: । ஶதர: - அ஑ாவநீய: - காஸல: - உபகோஸலநாமா । ஶய஑்வாம:
 கல்யாண஑ுணவிலிஷ்ட: । க்-ஸுலம் । வாமநீ: = கல்யாண஑ுணநேதா ।
 ஑ாமநி: = ஑ாயூக: । ஫ணிஸர஑ர஑ = ஑ே ஶேஸா஑்ரிநாஸ ஶல்யர்த: ॥

க்ளியானது ஑லம் திக்கு நக்ஷத்ரம் ஑ந்த்ரன் ஑ன்ற
 நான்கை உடையது ஆஹவநீயம் ப்ராணன் ஆகாயம்.
 ஶ்வர்க்கம் மின்னல் ஑ன்ற நான்கு உடையது.
 ஑ந்த அக்ளிவீத்யையானது அங்கம். ப்ரதானமான
 ப்ரஹ்மலீத்யயில் ஶம்யத்வாமன், ஶுகரூபன்.
 ஆக்மா அமருதம் அபயம் வாமனி, பாமனி, ப்ராண
 ஑ென்றவாருக ப்ரஹ்மம் உபாஸிக்கப்படுமென்று குரு
 கூறி அர்஑்஑ிராதி மார்க்கத்தையும் உபதே஑ித்தார்.

72 உபகோஸலவி஑ோபரி யஜ்ஜே ஑்஑்ணா ஑்஑்விவா கார்யமாண-
 ஑்ராய஑்விதநிரூபணம் க்ரியதே । தந் ஶங்கதி஑வ்யதே ஑்ரயம஑ி஑ । ய஑்வா஑்ரி-
 ஑ி஑தீ அமானவ ஆதிவா஑ிகோஸ்தே வர்ததே । ஑ா '஑ம் மானவமாவர்தே
 நாவர்தன்தே' ஶல்யநாவூதிஹேதுயகா । ததோ மானவாவூதிஹேதுய஑்஑ோபஸ்த்ய
 தந் ஑்ராய஑்விதாकरणே ஫லா஑்ரஸ்திரிதி த஑ுவ்யதே । அ஑்ரி஑ி஑ி஑ி:

72 உபதேகாஸலவீத்யயில் அர்஑்஑ிராதி மார்க்கம்
 மொழியப்பெற்றது. அங்கு அமானவன் அழைத்து஑்
 ஑ெல்ல பகவானை யறிந்து ஑ென்றவன் ஑ிங்குக்
 திரும்பமாட்டானென்றது. திருமபி வருவது யாகாதி
 களை஑் ஑ெய்தவருக்கேயாம். அதனால் யக்கு விஷயம்

ज्येष्ठाच्छ्रेष्ठात् भवत्यायतनमिह मनोवाग् वसिष्ठा, प्रतिष्ठा
 चक्षुः, श्रोत्रञ्च संपत् तनुकरणधृतोऽनात् प्रजातिश्च रेतः ।
 अन्नं सर्वं तदन्न तदनदमभितः श्रोत्रियाचान्ततीर्थं
 तद्वस्त्रञ्चेति यद्वित्यधिगमनफलं ज्यैष्ठ्यवासिष्ठ्यमुख्यम् ॥७३॥

भगवन् ! त्वद्ज्ञे पुरुषे भवति । अज्ञे तु यज्ञः । तन्न फलं त्वभिन्नम् ।
 होतृ-उद्रानादि वाचिकादिकार्ये दोषो भवति नवेति ब्रह्मा उपमननम्
 अवधानेन चिन्तनं करोति । तेनोकरित्या भूर्भुवस्सुव्यवहिते-
 युक्तहोमैः लुप्तान्शलोपपरिहारात् अघटितस्य घटनं भवति । अत्र
 विस्तरः परिष्कारे द्रष्टव्यः ।

மேலே நினைவுற, அதில் ஹோதா முதலான ரித்
 விக்குகள் தவறினால் வேறு பலன்கூட பெறமுடி
 யாது. ஆகையால் ப்ரஹ்மாவின் சொற்படி வ்யாஹ்ருஷீ
 களைக் கொண்டு ஹோமம் செய்ய வேண்டுமென்றது.

7) मुख्यप्राणविद्या-प्राणवायुः मुखे भवतीति मुख्यः ;
 वागाश्चेक्षया प्रधानभूतत्वाच्च । तं ज्येष्ठैश्च श्रेष्ठैश्च चोपसीत ।
 मनस अयत्नत्वं वाग्निन्द्रियस्य वसिष्ठत्वं चक्षुषः प्रतिष्ठात्वं श्राद्धस्य
 संपत्त्वं रेतसः प्रजातिवञ्च अनात् = प्राणादेव भवति । प्राणः
 किल तनुं = शरीरं करणानि = इन्द्रियाणि च धरति । इदं सर्वं
 ज्ञात्वा वागादिनोक्तम्—अस्माकमिदं त्वदधीनम् । अतो लोके

73 ப்ராணவாயுவை ஜ்யேஷ்ட்டமாகவும் ச்ரே
 ஷ்ட்டமாகவும் உபாஸிப்பதாம். இந்தரியங்களால்
 லாம் ப்ராணனுக்கு அதினமாகையால் மனத்திற்கு
 உள்ள ஆயதநத்வம், வாக்குக்கு வஸிஷ்டத்வம்,
 கண்ணுக்கு ப்ரதிஷ்டாத்வம், காதுக்கு ஸம்பக்த்வம்
 ரேதஸஸுக்குப் பிள்ளைகளைப் பெறுவக்கும் சக்தி
 எல்லாம் இந்த ப்ராணனுக்கு அதினமாகும். அதனால்

प्रध्वंसिक्षुद्रभूतात्मकजनिदमहापातकादेस्तु भीतः

कृत्वेष्टापूर्तदत्तान्यधिगतपितृदागाख्यधूमादिमार्गः ।

श्रद्धात्मा चन्द्रमासः परिगतसामिदाद्यङ्ग आदित्यमुख्यैः

स्वर्गाख्येऽग्नौ हुतो स्मिन् अमृतरुचिरथो व्योमवाय्वभ्रलग्नः ॥

मुज्यमानमन्नं सर्वं तुभ्यमेवास्मा भरष्यन् । अन्नादानात् पूर्वं पश्चाच्च
 श्रोत्रियैः क्रियमाणमाचमनं यत्, तेन तुभ्यं तीर्थरूपवस्त्रप्रदानमेव
 क्रियते इति । एवं विंशतिव्या प्राणोपासने क्षतीनां मध्ये ज्येष्ठत्वं
 श्रेष्ठत्वं लभेतेति । इदं फलञ्च श्रीनिवासाधीनमेव ।

ஆயதநத்வாதி தர்மங்களும் இதனுடையவையே,
 உலகில் எந்த ப்ராணி புசிக்கும் அன்னமும் ப்ராண
 னுக்காகவே; அதனால் வாக்கு முதலானவற்றிற்கும்
 சக்தி ஏற்படுகிறது. வைதிகர்கள் புசிப்பதற்கு முன்
 பின் ஆசமனம் செய்கிறார்களே, அதை ப்ராண
 னுக்கு ஆடை யளிப்பதாக பாவிக்கவேண்டும், இவ்
 வுபாஸனம் செய்பவன் தன் உற்றாரில் ஜ்யேஷ்ட
 னுய் ச்ரேஷ்ட்டனுய் விளங்குவான். இப் பலனும்
 எம்பெருமானால்.

74-75 इलोकद्वयमेकान्वयम् । अन्न पञ्चाग्निविद्या । महा-
 पातकिप्रस्तावः एताद्वद्यान्ते कृतः। तत्फलं पातकिनां अतिशीघ्रध्वंसि-
 विवेधक्षुद्रजनुरूपेण जनिः कष्टञ्च; न तु स्वर्गादिप्राप्तिरिति ज्ञापनम् ।
 अतो भीतः इष्टं=यागादि, पूर्त्तं=तटाकनिर्माणानि, दानं विप्रादि-
 श्यञ्च कृत्वा पितृयाणापरपर्यायिं धूमादिमार्गमधिगत्य श्रद्धाशब्द-

74-75 மஹாபாதகம் போன்ற பாபம் செய்
 பவர் ஆபாஸ ஜன்மம் எடுத்து, பிறப்பதும் இறப்பது
 மாயிருப்பார்கள். யாகாதிகளைச் செய்தால் தூமாதி
 மார்க்கத்தால் ஸ்வர்க்கத்தில் அம்ருதம் போன்ற

வாயுபாணசு வஸ்வானரபுரூப இதி ப்ரஹ் லூர்ண விதிவ்வா

புருகானூபூர்வநாமபுரதிகலநி,ஃ கஸ்சிதிவ்வா புரகாரம் || ௧௩

புவ்வா புரதிசமானாமிஃ விஃகிதவிவ்வா ஸஸ்ய மூர்வாதி மூர்வா-

நிண்துமுகாலகமாகுமு: | ஸுஃபி அபூர்ணவிதாஸாது | அதஸஸவ் கேகய-
ராஜ் மஃகிபதி ககு: | துந புரூ: து க்ரமெந ஸர்ஃ கிதிவ்வா அப:
ஆகாஸம் வாயு மூமிசு வஸ்வ நரவ்நுஃனோபாஸ்யதயாஸுபவந் | தநஸஸ
பவமுதிதிச | யுபாஸவ்நுஃனேன பகூக முபாஸவத | ந பூர்ணவஸ்வானர: |
வஸ்வ நர மூர்வநஸுநுஃ ஸுநஸ்யகாயபாணராதரூபதயா ஸவ்-பூர்வாக-
ஸமுசுயெ பூர்ணா | தஸ்ய மூர்வாதி: நாமதெரவிசுஃபுஃபி க்ரெய: |
புரதிசமானாவ்மபி தஸ்ய க்ரெயம் இதி | புதமஸுலுக் குதூர்த்தபாதிந
விதமெதிந நாமதெரெ மெருஃஸு | அந: நாமபுரதிகலந் கெநாபு
புரகாரெந விதவ்நெந காயாமத்யுருபதெ | த்விநிஸுலுக் புதமபாதி புரதிசா-
மானாமியஸ்ய புரதிசஸ்வநிதரரிமாண ஸர்ஃஸுரிதிருபபுரதிசுபரி ஸுஸு-
வக்துதெ மட்டும் முழு வைஸ்வாநராத்மாபாச
நினைத்துக் ஸுசானூரகள். அதன் மேல் அவரவா
ஸுசான ஸ்வர்காதிசுனை யடுத்து ஸ்வர்கம் வைஸ்வா
நரனுக்கு சிரஸ்ஸு, ஸுலர்யன் கண், கலம் வஸ்தி
(அதாவது முத்ர ஸுத்தாநம்), ஆகாஸம் இதைப்பாகம்,
வாயு ப்ராணவாயு பூமி கால், என்நும அந்தத் தலை
முதலானவற்றுக்குத் தனித்தனி பெயருண்டென்நும்
ஸுநூர். அப்பெயர் ஒவ்வொருவேதத்தில் ஒவ்வொரு
விதமாக இருக்கிறது. பிறகு ப்ராதிசுமாத்ரமாக
உபாஸிக்க வேண்டுமென்நூர். ஸர்வவ்யாபியான
ஆத்மாவை தலைபிலிருந்து கால் வரையிலாகக்
ஸுசான ப்ரதிசுஸுகளால் பரிச்சுந்நமாக உபா

ஐஸ்யேயுத்யாய ஹோமோபகாரணாதிஷ்டாணா ச்வோஆதௌ ப்ரகல்மய .

கூத்வா ப்ராணாஸிஹிதௌ சக்லஹிதவஹ் த்வய்யுத்யாயிஸ்ரூபே

ஸ்ரீமந் ! வீஷ்வானராட்மந்யாஹததூரிநா: ஸுஜ்ஜதே஽ந் ஸ்வந்ம || 77

த்வாமத்யயோ ஸ்வாத . ததா ஸ்வமூரீதிபாடான்தானா ததீயமூரீதி-
 ஸூத்ரமூரீதிவேன ஸ்வநம் . அயந்நரமபி அஸ்ரஹஸ்யானுசாரேண—
 ப்ர:தேசோ நாம விஸ்தூந ங்முபூகநிபூகாஶ்ரஹஸ்தவிந்யாஸவிஷே: . பக்-
 கஸ்ய புவ: சூபூகாதிச்சிகுபுந்நதேச: ப்ராதேசநாஸ்ரோ ஸ்வதி . தந்
 தாஹஸ்ப்ரதேசரூபாஸகமுக்ஷே வீஷ்வநமூரீதிபாடான்தஸமாवेशானு-
 சந்தானம் கரீமநி . தந் பகதரவிதா புவா ஸ்வநகாலே ஸ்வந
 க்ரிமணம் ப்ராணாஸிஹிதே வீஷ்வநராராஶநஹோஸ்வஸ்வநாஸீ ஸ்வகீய-
 வக்ஷஸ்த்யலநஹரோமாதே: ஹோமோபகாரணஸூத்ரமூரீதிபாடான்தஸமா-
 ஶ்வநம் . தந் ஹோமேந ஸ்வ:தூரீதிபாடான்தஸமாஸ்வநம் ஜகதேவ த்ரிபிதம் ஸ்வநம் .
 ப்ர:மூரீதிபாடான்தஸமாஸ்வநம்: ப்ர:மூரீதிபாடான்தஸமாஸ்வநம் .
 ஸ்வ:மூரீதிபாடான்தஸமாஸ்வநம்: ப்ர:மூரீதிபாடான்தஸமாஸ்வநம் .

ஸிப்பது என்றபடி. அப்போது தன்னுடைய தலை
 முதலான அவயவத்தை அன்னுடைய தலை முதலான
 அவயவமான ஸ்வர்காதி வஸ்துவாக பாவிப்ப
 தென்னலாம். அக்நிரஹஸ்யத்தின்படி உபாஸக
 னுடைய தலையிலிருந்து முகவாய்க்கட்டை வரையி
 லுள்ள பாகத்தை சாண்பரிமாணமாயிருப்பதாலே
 ப்ராதேசமாகக் கொண்டு அதில் ஸ்வர்காதி பூமி
 வரையிலான ப்ராதேசமுள்ள பெருமான் இருப்ப
 தாக பாவிப்பதென்னலுமாம். இப்படி வைச்வா
 நரன் தன்னோடு இருப்பதாகக் கொண்டு தன்னு
 டைய மார்பு முதலானவற்றை ஹோமாக்களி மேடை

அடேஷல்த்நிமித்தம் கிமபி ஜகதுபாடானதாஸீததீக்யம்
 கும்தாஹாரம்ஹிமூத்ரத் சதீத ததஸுஜத் சுவத் து தேஜ: பயோஸ்நம் |
 க்ஷவீகீகம் திவூத், தத் த்திரதரமஹஜ்ஜிவ்யுத்தம் த்ரவிஷ்ய ;
 வ்யஸ்தீ த்ரஸ்துத் திவூத்வம் துசாக மதி தது: த்ரஸ்தவாக்யேந்யரூப || 77 ||

முதலானவையாகக் கொண்டு போஜனகாலகதல்
 தான் செய்யும் அன்னாஹுதியை அகறி ஹோதர
 ஹோமமாக பாவிக்க வேண்டும் அது அவனுக்கு
 ஆராதநமாய் எல்லோருக்கும் ஹிதமாகிறது.
 ஹோமத்திற்கிடமான தன்னுடைய ஜாதராக்நியை
 அவனுக்கு சாரமாகக் கொள்வது. இவ்வாறு வைச்வா
 நரஉபாஸநம் செய்கிறவகை பாபம் விலக மோக்ஷ
 த்தில் பரமாத்மாவான பரமாந்நத்தை யநுபவி
 க்கிறான் என்று இரண்டு ச்லோகங்களின்பொருள் 77.

78 அथ சத்யா—அதேஷஸ்த்ரஸ்தாஸ்ததேஹ: | அதோ
 நிமிசகாரணத்வலாப: | சதேவ தோம்யேதீமதி ஜகதரூபகாயீக்யம்
 காரணஸ்ய ஜகதுபாடானத்வாத் | துதீ ததாதுயுபாடானத்வாத் | தத் தத்
 த்ரஹ ததஜோஜலதூதீவீரூபதூதநயம் துதவாத் திவூதகரண தூதீக்நநேந
 திவீனாத்மநேதி தீத்யா த்ரவத்ய த்திரதரஸ்த்ரவாத்யத்யமாஸீத் | தததி
 த்ரவீஷா தூதானா திவூதரதந்யாதூதாஹரணே த்ரவத்யதயா த்ரவதீ |

78 ஸத்வீத்யையில் ஸத் என்கிற ப்ரஹ்மத்தை
 ஆதேஷ்டாவாக அதாவது நியமனம் செய்கிற ஈச்வர
 னாகவும் தன்னால் உண்டாக்கப்படும் வஸ்துக்களோடு
 ஒன்றாகவும் அதனால் உபாதானமாகவும் ஒதிற்று,
 மூன்று மஹாபூதங்களைப் படைத்து, அவற்றை
 ஒன்றோடொன்று கலந்து பிறகு தேஹங்களைப்

यद्वद् देहस्तथा स्यात् करणमपि मनोऽन्नेन, वाक् तेजसैवं

पोष्यस्तोयेन चानो, दधिजमिव घृतं सूक्ष्मेतज्जमत्र ।

सुज्ञानञ्चोपवासादिदमथ सलिलेऽन्नस्य, तस्याप्ययोऽन्नौ

ज्ञेयो दृष्ट्वा सुषुप्तौ क्षुधि तृषि मरणे चापि चित्ताद्यपीः ॥

டடைத்து ஜீவன்களைப் புகுவித்துத் தானும் புகுந்து ஜங்கமஸ்தாவரமாயிற்றென்றதால் அந்த ஐக்கயத்தை வவரித்தது. ஒவ்வொரு பூதத்திலும் மூன்று பூதங்களின் கலப்பு உள்ளதை அக்னி, மின்னல் முதலான உதாரணங்களில் விளக்கிற்று. இப்படி நாலு கண்டங்களின் பொருள். (78)

74 देहस्यै च करणानामपि आहंकारिकावेऽपि भूतपोष्य-
त्वमुपयुञ्ज्यते । मनसः पार्थिवान्नेन, वाचस्तेजोरूपान्नेन प्राणस्य
अमयान्नेन च पोष इति । अन्नः = प्राणः । अन्नादिसूक्ष्मांशः दधि-
जघृन्वत् सारभूतः मनसादिपोषकः । एतद्भावे मनसः शक्तिर्नास्तीति
उपवासकाले मनसोऽशक्तिं दृष्ट्वा मननीयम् । अथ अन्नस्य =
पृथिव्याः जले, जलस्याग्नौ च लयः विलक्षणघोरण्या ज्ञाप्यते; यथा
सुषुप्तौ चित्तलयः क्षुधि अन्नस्य जले लयः, तृषि जलस्याग्नौ लयः,
मरणेऽपि प्राणस्तेजसोति तेजसि लय इति । तुरीयपादाद्यथ-
विवरणमुत्तरश्लोके । अव्ययः = लयः । अपी तम् = लयम्—

79 தேஹத்தைப் போலே இந்நீரியம்போன்ற கரணங்களுக்கும் பூதங்கள் வேண்டும். மனத்திற்கு அன்னத்தினால் புஷ்டி; பிராணனுக்கு நீரினால்; வாக்குக்கு சேஜஸ் அதிகமான நெய்முதலான உணவால். அன்னத்தினின்று மனத்திற்குச் சேர்வது தயிரினின்று கிளரும் நெய் போல் நுண்ணிய அம்ச

ஶ்ரூபே ஶ்ரீஸ்மிந் லயே யந்மநஸ ஁பலயௌஸ்யம்யே ப்ராண ஹ்யம்
 மூல்யா ப்ராண: ஶ்ரீஸ்மிந் மஜதீ லயா஁தா தீஜஸீதம் பரஸ்யாம் ।
 ஁ந்யௌதந்யா ஁ தீஜௌ ஹ்யதகவீலயகூத் ஶ்யாத் ; தயாஸௌஸ்ரீநாயா ;
 காமம் வாக் ஁தீதீயா ஶ்யாத் ; ததபீ லயவீயா பூர்வ஁தீயா ஶ்யாத் ॥

மாகும். ஆகஸ்டிமில்லையாகில் மனம் வேலை செய்
 யாது, இதை உபவாஸமிருக்க வைத்து ஆசார்யன்
 ஁ஷ்யநுக்குக் காட்டினார் இந்த பூதங்களில் ப்ருதீயீ
 ஜலத்திலும் ஜலம் தேஜஸ்ஸிலும் லயிக்குமென்பதை
 உறக்கம், பசி தாகம் மரணம் என்பவற்றை விசா
 ரிக்கும் கண்டங்களாலே காண்பிக்கிறாரென்னலாம்
 (இதன் வீரீய அடுத்த ஁லாகத்தில்)

80 ஶ்ரீபீதீயஸ்ய ஶ்ரீமபீதௌ மவதீயஸ்ய: । அதௌ ஜா஁ர-
 ஁ஷாபஜீய: ஶ்ரீபூதீமாலே நவ்யபாரஸரூபே லீனௌ மவதீ ।
 பரமாத்மாதபீ ஜீவஸ்ய ப்ரேணா஁கரணாத் ஶ்ரீஸ்மிந் லீன: । அந்நமயஸ்ய
 மநஸௌதபீ ரா஁தீயா஁தீ காலூய விர஁தா஁பலய: அமயே ப்ராணே, ப்ராண-
 ஶ்ரீதீஜஸீதீ வாக்யேந ப்ராணஸ்ய தீஜரூபமூதே லய: । ஁த மூபீதம
 மநௌகதாந்நாஸ்ய ப்ராணே தஸ்யாமயதவாத் தீஜஸீ ஁ லயஸ்ய யுக-
 தவாத் । தத் ஁ தந்யா பீயாஸா । தந்யா஁த: தகநாயேதீத஁-
 தீ: । ததக் யேந நீயதே லயாய, தத் தீஜ ப்ரவௌதநாயா । மௌந: ॥
 பூரூப ஁தீவத் । பவம் ஁தீயாஸநாயா, ஁தீதீய நயநகர்த் ஜலமேவீதீ ।

80 வீழித்திருந்த ஜீவன் உறக்கத்தில் லயிக்கு
 கிறான். எங்கே? தன் ஶ்வரூபத்தில். அதே ஶ்வபீதி
 என்பதன் பொருள். அப்போது மனதும் லயிக்கும்,
 ப்ராணனுக்கு தேஜஸில் லயம் ஶால்வீயிருப்பதும்
 பொருந்தும். ஜலத்தினால் ஶோஷிக்கப்படுவதால்

इत्थं सर्वस्य तेजःप्रभृतिविकृतितां चेतनानाञ्च भेदं
 स्पष्टं प्रोच्याष्टमान्तैरखददथ परैरष्टभिश्चैत्रमर्थान् ।
 खापादौ जीवभेदो भवति मधुरसन्यायतः ; सिन्धुवार्धि-
 न्यायार्जिविशभेदः; चिति मृतिवचनं त्वस्तु गौणं प्रहाणात् ॥

வஸ்து இவ் ின் ன் துரூபம் த்ரோதவம்தகாரஹேது: । ईदशर्माप वाक्यं तथ्यं
 मन्वाना इव तुष्यन्ते जना इति अन्तजनवशी करणसामर्थ्यं प्रात्मनः
 प्रदर्शयितुमेवमर्थवादरूपं बहु वेदो ब्रूयात् । वास्तवस्तु सर्वापनी-
 त्यादीनामर्थोऽन्योऽन्यन्न ज्ञातव्यः । कामं वा गिति । वाङ्मनसि
 संशयते इति वाक्ये संशयः न लभ्यः किंनु वाचो मनससंश्लेषः ॥

ப்ராணனே ஜலமென்னலாம். ஜலம் தேஜஸில்
 வயிக்கலாமே, தாகமென்றால் அது அக்னி கார்யம்,
 அப்போது பருகின நீரும் வயித்து விட்டதென்ற
 தாம் அன்மை வயிப்பது ஜலத்தில், ஆகவே அசநாயா
 என்பது ஜலமே. இந்த ச்லோகத்தில் சொன்ன
 தெல்லாம் ரஸோக்தி-உண்டைப் பொருளல்ல.

81 पूर्वाधिं अष्टखण्डार्थसङ्ग्रहः । नवखण्डं च उच्यते
 खापादाविति । अरैर्मधु निष्पादितं अनेकवृक्षरससमाहाररूपम् ।
 तन्न वस्तुगत्या रसभेदे सत्यपि तद्विवेको न भवति । तद्वत् सुषु-
 प्तिकाले जीवानां भेदसत्त्वेऽपि तद्विवेको न भवतीत्याशयः । समुद्रे
 पतन्त्यो नद्यः वस्तुगत्या समुद्रात् भिन्ना अपि साभ्यातिशयात्

81 இவ்வாறு தேஜஸ்ஸு முகலான பூகங்களி
 லீருந்து ப்ரபஞ்சமெல்லாம் உண்டாவதும் அவற்றை
 விட சேதநங்களான ஆத்மாக்கள் வேறென்றும்
 எட்டு கண்டங்களாலே விளக்கிவிட்டு, மேலே
 ஒன்பதாவதில் பல மரங்களினின்று தேனடையில்

ந்யூபந்யாயரக்ஷயா ஜநிரதிமஹதௌஸிஸ்தநஸ்தத் சதேவ-

த்யயம் ச்யாத் தோயலினம் லவணமிவ ; குரௌ மோதயத்யஸ்து த்யயம் ।

பிச்சவ்வ ந த்யயந இயுகம । தந நதா பமுத்யாயந ஜாவேஷ-
மேத: ஸந்தி ஜாபினம் । ஈகாடசாஷ்ட: ச்: ச்விநீத்யாதிநா । வுசே யா
ந ஸா ஜீவோ ஜஹதி மா ஶுபயதீயுக்யா ஜீவஸ்ய மரணம் நாம ந
நாஸ: । கி: து தேஹிஸமந்யாஶமார்பாயுகம் பவாதி ।

ரஸங்களெல்லாம் ஒன்று சேர்ந்தாலும் அந்த ரஸ
ங்கள் வெவ்வேறு என்றதாலே அதுபோல் ஜீவர்களு
களும் எத்தகையிலும் வேறே என்றதாம். 10ல்
நத்கள் கடலில் விழுக்கின்றபடி பரமாத்மாவிடம்
ஜீவர்கள் சேருகின்றனர் என்றதால் கடலும் நதி
களும் போலே பரமாத்மாவும் ஜீவர்களும் வேறு
என்றதாம், 11ல் மரத்திலிருக்கும் ஜீவன் எந்தக்
கூலையை விடுகிறானோ அது உலர்ந்து விடுகிறதென்ற
தால் மரணபாவது ஜீவனுக்கு நாசமல்ல. தேஹு
த்தை விடுவது தான் என்றதை யறிவித்ததாம்.

12 ட்ராக்ஷாஷ்டே வடவாஜ்ஜுஷ்ட: ஹரணம் சூக்ஷ்மஸ்யாபி ஶ்யூல-
காரணஸந்திபுச்யே । வயோதே, ஜலே லவணலயகாநம் அஹஸ்யாபி
ஶ்ரஹ: சர்வ்வாஸ்தவ சம்பவஜாபநாயா சநர்ஷே வஹநேந்ரபுரூப வநவிச-
ஜ்நோகி: நேவவந்நமோவகஸ்ய மார்பாநீந: அப வே தஸ்ய ஶக்ஷ்யான-

82 12ல் மிக நுண்ணிய ஆலம்வீதையின்
பாகத்திலிருந்து மிகப்பெரிய ஆலமரமுண்டாவது
போல் ப்ரம்மத்தீநிடமிருந்து உலகம் உண்டாகிறது,
என்றதால் ஸூக்ஷ்மம் ஸ்தூலத்திற்குக் காரணமாகும்
என்று தெரிவித்ததாம். 13ல் உப்புக்கட்டி நீரில்
கரைந்து காணாமலிருக்கிறது, அது போல் பரந்த

अस्याप्या सृष्ट्युपक्रान्त्युचितलयदशं बन्धुतापादिद्वन्द्वः ;

निष्कर्माणं तु तप्तः पशु रिव भवो नैव बाधेत मुक्तम् ॥८२॥

एवं दृष्टान्तभूम्ना दृढम धग म : श्वेतकेतुः स्त्रापित्रा

सद्विद्यां य मव सो वृष शख रपत ! तत्र ।चन्त्यस्वमित्यम्—

प्राप्त्यसंभवत् गु... वे जी...स्य बन्धमाक्ष... इति ज्ञाप-
नाय । पञ्चदशे श्र... : परितः स्थितानां ब धू । वाचं न शृणो-
नीयुक्त्या तान्तर्य... बन्धदान्यमुक्तम् । षाडशे तप्तपशुः
अचं रं न दहनीयुक्त्या कर्मबन्धराहितं प्रकृतं बाधते इति
॥ ८२ ॥ एवं सर्वोदाहरप्रदर्शनाशयोऽसद्विद्यः ॥ ८२

பரஹ்மமென்றதால் மறைந்து முழுவிடமும் ப்ரஹ்ம
யிருப்பது தெரிவித்ததாம். 14ல் கண்ணைக் கட்டி
விடப்பட்டவன் கட்டையவிழ்த்து வழி தெரிவிக்கப்
பட்டாலல்லது வீடு சேரமாட்டானென்றதால் குரூப
தேசமின்றி மோக்ஷம் பெறவாகாதென்றதாம். 15ல்
மரணகாலம் நெருங்கியிருக்குமவனை பல பந்துக்கள்
குழ்நதிருக்கிறார்கள் இந்தரியங்கள் தங்கள் வேலை
யை விட்ட பிறகு அவன் அவர்களிருப்பதை
யறியான என்றதால் அதவரையில் பந்தமிருப்பது
சொன்னலாம் 16ல் திருடாதவனின் கையில்
காய்ந்த இருப்பை வைத்தாலும் அது சுடாதெ
ன்றதால் கர்மஸப பந்தமில்லாதவனை ப்ரக்ருதி
நலியாதென்றதாம் இப்படி ஒவ்வொரு கண்டத்
திற்கும் கருத்து நாம் உரைத்தோம். சிலர் வேறாக
வும் சொல்லலாம். (82)

१३ सद्विद्यायां अनेकोदाहरणप्रदर्शनेऽपि तेषां न उपास्या-

८३ பல உதாஹரணங்களைக் கூறியது உபா

சூக்ஷ்மோऽथ स्थूलभूतो निरवधिविलसत्सत्यमावोऽन्तरात्मा
 खान् र्यामीति, मुक्तश्चामतनुविमुक्तैव संपद्यते त्वाम् ॥ ८३ ॥
 नामज्ञो नास्ति वाचीश्वर ! मनसि परिज्ञाय संकल्प चित्त-
 ध्यानप्रज्ञाबलान्नाम्बुषु पृथगुदितास्तेजसि ब्रह्मदृष्टीः ।
 व्योम्नि स्मृत्याशयोश्च प्रथितलषुपृथक्कामचारप्रकाराः
 अक्षीणप्रश्नशोको मुनिरिविदितुं बोधितप्राणितत्त्वः ॥ ८४ ॥

காரை ப்வேச: । தத் சவமுராடநமாநம் । உபாஸ்யாகாரஸ்து, 'பயோऽ-
 ணிவா ஏநதாஸ்யமிதீ ச்வீ தத் சத்யீ ச அஸ்யா தத்வமஸி' இயுக-
 சூக்ஷ்மவாதிடீவ । மன்தே, 'யாவத் ந திஸ்தீயே அய சாஸ்யே'
 இயுகம் । தவாஸ்யஸ்து உபாயே நிப்யஸ்தீப பாரவ்யகமதிஸாந-
 பரீயந்தீ பந்யாநுவூத்திரஸ்தி இதி ।

எரிக்க வேண்டிய ஆகாரத்தில் தெளிவு பெறுவிக்க
 வேயாம், 'ப்ரஹ்மம் ஸைக்ஷம்மாயிருந்து ஸத்தூல
 மாஹி ஸத்யமாய் ஸர்வாந்தர்யாயியாய் எனக்கும்
 ஆந்தர்யாயி' என்றிவ்வளவே உபாஸநாகாரம். ஸத்
 வித்யையின் முடிவில் ப்ரஹ்மஜ்ஞாநம் ஏற்பட்ட
 பிறகும் பந்தம் நீங்கிய பிறகே ப்ராரப்த்தி என்ற
 தால் உபாயபூர்த்தியான பிறகும் ப்ராரப்தம் கழியாத
 வரையில் பகவானைப் பெறலாகாது. கூன் றறிவித்தபடி.
 இதனால் ப்ரபஞ்சம் ஸத்யமென்றும் தெரிவித்ததாகும்.

84 अथ भूमविद्या—आत्मज्ञानापेक्षी नारदः सर्वविद्याज्ञाने
 सत्यपि नामज्ञानमेवास्ति नात्मज्ञानं इत्युक्तवान् । अतः स नामज्ञ
 तं प्रति 'नामब्रह्मेत्युपासीन' इत्याभ्य उपायुपरि नारदप्रश्नमनुसृत्य

84 ஆகம் ஜ்ஞாநத்தை விரும்பிய நாரத
 ருக்கு அவர் சொற்களையே (நாமங்களையே) ப்ரஹ்ம

காரூப்யேனோபதிஷ்ஸ்ததனு த்ஷதீஷான்தஸ்த்ஹம;த்ஹான்தரிஷ்
 ஹூமானந்த்ஷ சத்யம் யமு ததநிஹிலபிராணிபர்யஸ்தஹேதும |
 ச த்வம் சர்வப்ரதிஷ்டாஸ்யிஷ்வதநமஹாஹூமிரஹாரஸூத்ரி-
 ஷ்யேய: சத்ஹாமஹாரோசிதவஹ்வமவநாஹ்யேத: ஶாகஹந்தா || ௮௩ ||

வாஸாதிஷ்வபி ப்ரஹ்மஹிஷ்டரூபோபாசனானி சநத்குமாரோக்தான | ப்ரயக்
 க:ஷ்வாராதிஶலப்யூகம் | தாவதா ப்ரஶநஸ்ய ததீயஸூகஸ்ய ச
 ஶ்ரீணவாஹவாத் ப்ராணாபதேஷ க்ருதவான் | ப்ராணஸஹ்வேந ப்ரணிததர்வமுஶ்யதே |
 ஶ்ரீணஸ்ய விஶாரிதவாஹ்வாத் ந முகிஸ்ததூபாசனாதிதீ ததூப்யம் |
 ஶாகக் காண உபதேசித்தூ, மேன்மேல் நாரதர் கேட்ட
 படியாலே இவரும் மேன்மேல் வாக்கைத் தொடங்கி
 ஆசை வரையிலாக ப்ரஹ்ம த்ருஷ்டியை அதற்குத்
 தக்க யதேச்ச லோகஸஞ்சாரப் பலனோடு சேர்
 த்துச் சொல்லி, மேலே ப்ராணணையும் உபதேசித்தார்.
 ப்ராணணாவது இங்கு ஜீவன்.

85 ப்ராணஸஹ்வாத்யம் ஜிவாத்ஹான்தமுஹிஷ்ய ததூபாசகஸ்ய
 ஶதிஷயிதவஸ்தூபாசகஸ்வேந ப்ரஶஸா சநத்குமாரே க்ருதா | அதோ நாரதேந
 ஶயஸேவ மூஷாஶ்ரீமுபாஸ்ய ஶாத்ஹேதி மஸ்யா தூணீஸ்யநம் | தத:
 சஸநத்குமார: காரூப்யாத் | சத்யமேவோபாஸ்யம் தத்ஷ ஹூமா சுவம் அபரி-

85 ப்ராணபதத்தினாலே ஜீவாத்ஹாவைக்கூறி
 அதையுபாஸிப்பவன் உயர்ந்த வஸ்துவை உபாஸிப்
 பவனாகிறான் என்றதாலே இதற்குமேலொன்று இல்லை
 பென்று நாரதர் மேலே ப்ரச்சநம் பண்ணாமலிருந்தார்.
 அதனால் ஶநத்குமாரர் தாமே க்ருபையினால் பரமாத்
 மோபதேசம் செய்தார் ஶத்யமென்னும் வஸ்துவை

उक्त्वा त्वां क्षुद्रकामैरानदवसुदानवरूपेण भाव्यं
हृद्यकाशे शयानं दहरमभिदधे निर्भयत्वाय वेद्यम् ॥ ८९ ॥
दहत्वच्चिन्तनायामिव नियतगुणाष्ट वसाम्यत् प्रजाप-

त्युक्ता जीवात्मविद्या ह्यरुथि निखिलविद्याज्ञभावेऽपि येह ।
तन्मात्रानैव मुक्तिर्न हि दहरमतिः सेते चार्थाद् वदद्भिः
श्यामाकाशादिमन्त्रैः श्रितरम ! दहराकाश आम्नायसे त्वम् ॥

बृहदारण्यकोपनिषत्

श्रीमन् ! 'कं मेऽचतेऽभू'दिति मतिर्जनलब्धाकसंज्ञत्वदुत्था-

சொல்லாத வரையில் க்ருப்தி டெ-ரூமல் கேட்டுவந்த
தால் யாஜ்ஞவல்க்டர் இந்த வித்யையே உபதேசித்து
பரமாத்மாவின் உபாஸனத்தினால் அன்னம் டணம்
கேட்பவனுக்கு அதுவும் மோக்ஷம் விரும்புகின்ற
வனுக்கு அபயமான மோக்ஷமும் என் றார்.

90 दहरविद्यायामुक्तरीत्यैव प्रजापातिवाक्ये तदुपर्युच्यते ।
'एकविषयःवे पौनरुक्यं स्यात् । अतस्तत्र जीवात्मैवोच्यते । सा
जीवात्मविद्या सर्वपरविद्यांगम् । जावमुपास्य दृष्ट्वा पश्चादेव
ययाकर्त्याचित् परविद्यया मोक्षं भजेत् । एतदुगार श्याम-
शबलाकाशादिपदैरण्यं दहराकाश एव षण्यते ॥

90 தஹரவித்யை போலவே ப்ரஜாபதி வாக்ய
முமிருந்தாலும் அது ஜீவனைச் சொல்வதென்பது
ஸ்பஷ்டம். எந்த ப்ரவித்யைக்கும், ஜீவோபாஸனம்
வேண்டுமே, இதன் பிறகு ச்யாம, சடள. ஆசாச
இத்யாதி சொற்களைக் கொண்டு ப்ரஹ்ம ப்ராப்தி
அங்கே ஓதப்படுகிறது சாந்தோக்யம் முற்றிற்று.

91-92 बृहदारण्यकोपनिषदि प्रथममकीदत्यविद्या-३७०-

ஷாரக்ஷோணிஸ்திதோ஽ग्निः क्रतव इह चितस्तादर्थ्य एष त्वमर्कः ।
 वस्तुष्ट्याशे मज्ज्वेरादतिरसि स संवसरो यस्य चात्मा,
 निष्प्राणोच्छूनदेहात् तव स परिणतोऽश्वोऽश्वमेवः स सूर्यः॥
 अग्दानं स शनायो विधिमपि सकलं वेदमुख्यं च वृत्वा
 ह्यता यज्ञाप्र. कामो व्यभज इह पराந் देवताभ्यस्तमश्वम् ।
 तुभ्यं पत्ये प्रा नाமிति निखिलमयी देवतैकाऽसि मृत्युः
 यस्त्वेवं वेद मृत्युं जयते / तदेव तस्वेक षः ॥ ९२ ॥

भवाति

இமமாவயம் । ஷோகூடியோகவிதாவாந் மृत்யு ஜயதி ; ததததேவதா-
 ஷாமூஷ்யாஶ்நோதி । வேதநபகாரஸ்த்வாத்—அஷ்வமேதக்ரவ்ய் வயந-
 ஶ்பாதிந: சுர்பாந்கார: ச்யாண்டலவிசேச: அग्निவ்வாய்: அக்ஸஞ்சக
 ஶகாவாந் । தஸ்யாச்வீத: = ச்வப்ரீணயத: ஶாபோ஽ஜாயந்த । தந: க்வீதே
 ஶீ கமபூரீதி சோ஽ந்யத । தஸ்யாக்ஸ்வம் । அத்ய: பூதயீ । தநா
 ஶிரயம் ப்ரதிஸ்திந: । எவமஷ்வமேத: ஶாதித்யோ ஶாவ்ய: । தத்பாரணதி-
 தேவம்—ஸூயாநா் சவ்வாமதநாத் (சஶாராத்) ஶகவானேவாதிதி: ।

91-92 அச்வமேத யாகத்தில் அக்னி ஸ்த்தான
 மாகச் செய்யப்பட்ட மேடை அக்னியென்னப்படும்.
 தன்னைத்தான் அர்ச்சிக்க—திருப்திசெய்துகொள்ள
 பரமாத்மா நினைத்தான். அப்போது ஜலம் உண்டா
 யிற்று. அர்ச்சிக்குமவனிடம் கம் = ஜலம் உண்டான
 தால் அவன் அர்க்கன், அச்வம் ஆதித்யன். ஜலத்தி
 னின்று பூமி, அதில் மேடை. அந்த மேடை செரு
 டன். பகவான் தான் படைத்ததெல்லாம் புசிப்ப
 தால் அதியாகூறன், படைக்கக் காரணமான
 ஶம்வத்ஸரம் அச்வத்திற்கு ஆத்மா. சிறந்த யஜ்ஞ
 த்தைப்படைக்கத் தவம் புரிந்த பகவானின் தேஹம்

इच्छत्यात्मा मृतत्वं क्रतुकृति जपतः श्रीनिवास ! त्वदाप्त्यै
अभ्यारोहस्य वाञ्छां स्फुटयति पवमानोक्त्युपक्रान्तिकाले ।

सृष्ट्यादिहेतुर्देवाइवस्यात्म। स तत्परकाले हि अश्वमेधयाजना
मइवो विसृज्यते । तदयं इत्योक्तार्थः—श्रीमन् उक्तरीत्याऽकंसंज्ञ-
स्त्वम् । कं जलम् । तत्परः पृथगी । तत्र चित्तोऽग्निः क्रत्वर्थः । स
एव गरुडः, त्वं त अर्कः । स त-स सृष्टिशेषप्रलय(अदन)स्य त्वयैव
करणत् त्वमदितिः । सृष्टयज्ञकत्वानार्थं तप्तस्य श्रान्तस्य स भग-
वतो देहो निरागण उच्छून मसीत् । अयं मेधयः स्यादिति त्वया
संक्रान्तम् । तेन स देहोऽश्व आसीत् । ततोऽश्वमेधः ॥ अथा-
शनायया अण्डान्तं ब्रह्म ण वेदांश्च सृष्ट्वा तददनपरः प्रकृष्टयज्ञकामः
भश्वातिरिक्तान् पशून् अन्याभ्यो देवताभ्यो व्यभजः । अश्वञ्च
स्वस्मै प्रजाना पत्ये । इत्थं विदुषः पूर्वोक्तं फलम् ॥

களைப்பால் ப்ராணன் விலகவே பருத்தது. அது
அச்வமாயிற்று அது சுததமாம்படி அவன் ஸங்கல்
பித்தான். அந்த அச்வ மூலமான அச்வமேதமே
சூர்யனென்க பசியதிகமானமையால் பகவான் ப்ரஹ்
மாண்டம் ப்ரஹ்மா வேதம் எல்லாம் படைத்துச்
சிறந்த யஜ்ஞத்தை விரும்பி மற்ற கால்நடைகளை
வேறு தேவதைகளுக்காக்கி அச்வத்தைத் தனக்காகக்
கொண்டான் அந்த ப்ரஜாபதி ம்ருக்யுவென்னப்
பட்ட ஸர்வதேவதாமயன் திருமாலே! நீயே
யாவாய். இவ்வாறு சிந்தனை செய்பவனுக்கு ம்ருக்யு
விலகும்; ஸர்வதேவதா ஸாயுஜ்யமுமுண்டு.

93 दृष्टिविशेषफलमुच्यते—ब्रजमाने स्वस्यामृतत्वकामे

93 यज्ञमानानं तनक्कु अम्रुतत्वम् வேண்டி

श्रीमन्! आत्मेत्युपास्यं प्रियतममनघं त्वं विनाऽन्यत् किमर्थम्;
यस्त्वामन्य स्वमन्थं कलयति न स वेदैष भृत्यः सुराणाम् ।

मेतव्यं नैव देवास्त्वदनुभवःति कुर्युरित्येषु हि त्वं

चातुर्वर्ण्यं मनुष्ये ष्व कञ्चसि तत् सन्त्यमी धर्मयग्याः ॥९६

ஸ்த்தாலசேதநாசேதநங்களில் உட்புகுந்தேயுண்டா
கிராய் அசனல் விகாரங்கள் அவற்றிலே தீற்கும்

96 आ-मे-यु गान्यभू-स्त्वमेव सर्वप्रियतमः; अन्यत् प्रार्थनीयं
न भवति । यस्याय आत्मेत्यनुपास्य, अन्योऽसौ अन्योऽहम् इति
उपास्ते, स न मोक्षभाक् । तथोपास्यानि देवतान्तराणि । तथोपा-
सने देवतान्तरभृत्यत्वमेव स्यात् । त्वदुपासकविषये देवताः विरोधं
कुर्युरिति न ; तासामपि त्वदधीनत्वात् । अतस्ताभ्यो न मेतव्यम् ।
देवलोकैर्ऽपि चातुर्वर्ण्यं तत्तद्वर्णधर्मव्यवस्था त्वया कृताऽस्ति हि ।
धर्मयग्याः = धर्मरूपनियामकाधीनाः ।

96 உனனை ஒவ்வொருவனும் தனக்கு அந்த
ராத்தமாவாக உபாஸிக்கவேண்டும், உனக்கு மேல்
ப்ரியமானதொன்றுமில்லை இதரதேவதைகளைப்
போலே பிரிந்திருப்பவனாக உபாஸித்தலாகாது அவ்
வாறாகும் தேவதாந்த்ரோபாஸனம், தேவர்களுக்கு
அடிமையாய் தேவலோகத்தில் இருக்கவாகும் அது
உன்னை உபாஸிக்கும் போது பிற தேவதைகள் தடை
செய்வார்களென்று யாரும் அஞ்சவேண்டா. அவர்
கள் உனக்கு உட்பட்டவர்களே யல்லரோ, தேவ
லோகத்தினிருப்பவரும் வர்ணசீரம் தர்மத்திற்கு
அதினமாகவே யிருக்கவேண்டுமே.

வேதோரூபாதிசாயி ப்ரவலமபி ஫லம் தோஷிதா மிஷிதா வா
 தத்யுதேவாஸ்தபுஷ்ரேதிநி ம தரபி ந ஶ்ரேயஸி ஶ்ரீநிவாஸ ! ।
 ஆத்மான் த்வாமஹ்வா க்ருதமங்கலமபி க்ஷியதே ; த்வஷ் நைவ
 த்வஜ்நாத பா ம; த.ஸ.த.ம.ஷ.ப.த.஫.ல.ஸ்த்வாமுபாஸித லோகம||௧, ௭
 லோகம் வ்யாட் ஶூஹ்யே த்வ ஶ்வ ஶ்ரீதகரே தேவாபவாதிதிரியக்-
 ப்யந்ரையுதவாத் ; த்வ ய மவ த தயா லோகதா பூர்வமுக்தா ।

97 த்வஜ்நான விநா க்ரு: க்ரமே ஶ்வே ஶ்யா஫லக்ரம । யதா
 அததீதோ வேதோ ந ரக்ஷதி, தயா த்வஜ்நாத: ஶந் ந ரக்ஷஸி । அத-
 ஶ்வாமேவ ஶ்வோ஽பி தததிஷ்டத ஶ்யுபாஸித ।

97 ப்ரஹ்ம ருத்ராதிசயளின் ஶ்ரீஸ்வர்யத்திற்கும்
 மேம்பட்ட ஶ்ரீஸ்வர்யத்தை தேவதையினர் தவம்
 புரிசின்றவர்களிடம் ப்ரீதியினாலே பயத்தினாலே
 கொடுப்பார்களென்று நினைக்க ப்ரஸக்தி யில்லை.
 உன்னை யறியாமற் செய்யப்படு: எத்ககைய செய
 லும் பலனும் அழியக்கூடியதே. உன்னை யறியா
 தவனை நீ காக்கமாட்டாய், எவ்வித பலனும் உன்னை
 யுபாஸித்துப் பெறலாம்

98-99 ஶூஹ்யோ விஹிதக்ரமே யதாவந் குவேந் ஶ்வேஷா லோகோ
 மவதி । தேவான் அரக்ஷய திரியக்ரயந்த் ஶ்வேஷந்ரய: நேந பாலயதி ।
 தத் த்வாமபி லோகம் ஶூம: । ஶ்வோபஜிவ்யத்வாத்: ஶ்வோ஽பி ஜந: ஶ்வஸ்ய
 க்ருஸ்த: ஶ்வ-பூர்வ: க்ரமேய ஜாயா. ப்ராஜா க்ரு. க்ரியாஸ்பந்தாவேவ மந்யதே । தந்

98-99 பரமாத்மாவே லோகமென்றேரும் அதற்கு
 த்ருஷ்டாந்தம் க்ருஹஸ்த்தன் அவன் யாகதாந
 வைஸ்வதேவாதிசயைச் செய்வதாலே தேவதையினர்
 பித்ருக்கள் மனிதர்கள் திரியக்கு எல்லாவற்றிற்கு

நூந் ஜாயாं ப்ராஜாं த்வம் ஧நமய விததத் கர்ம பஶ்வாஶ்மகத்வாத்
 வ்ருக்ஷோ஽பூராதிஶூயௌ கலயதி ஶகல: ஶ்வஶ் வ்ருக்ஷம் தயாத்வை||௧௮
 தத்வாஶ்மேதி சித்தம், ஧நமிஹ ச பரத்வேநி சக்ஷு: ஶ்ரவோ஽யோ
 ஜாயா வாக், கர்ம காய:, ஶ்ரிதரஶ! ஶநய: ப்ராண இत्यேவ பश्यேத்.
 இत्यம் பஶ்வாஶ்மகாஶ்யாஶ்மககரண ஶஹ சேத் யஜ்நபஶ்வாதிபாஶ்க்ஷா-
 ஶ்யாஶ்ம் குர்வீத, பாஶ்க்ஷம் நிஶிலமிதமவாஶ்நோதி சித்தாதிமந்நா ||௧௯
 சக்ஷு: ஶ்ரோத்ரம் மனோ வாஶந இதி ஶதீதோ யோ஽ந் ஶர்வத் த்ருஶ்டோ

நூந் ஆதௌ ஜாயாதிப்ராப்யா ஶ்வஸ்ய பூர்ணதாயா: பரமாத்மாஶிமதத்வாத் ।
 ஶஸ்துநோ விவேகினோ ஜாயாதிகமந்யத்—மந: ஶ்ரவமேவ மந்வித ; சக்ஷு:
 ப்ரேஹிகஶ்நம், ஶ்ரோத்ரம் ஶ்யாஶ்மிகஶ்நம், வாச் ஜாயாं, ப்ராணஶ்ஞ பூந் மந்வித ।
 இதமாஶ்யாஶ்மிகபஶ்ஞகம் பாஶ்வஶ்ரீதிககார்யயஜ்நபஶ்யுபூருஷாதிருபேண
 ஶ்வாஶ்யதாं ஶர்வப்ராப்யிர்வதி । 98-99.

மாக்ஷிணே பகவான் ஆதீயில் மனைவி, மக்கள் தனம்
 கார்யங்கள் எல்லாம் சேர்ந்தபோதே தான் பூர்ண
 ஶென்று நினைத்தான் போலும். அதனால் தான்
 இப்போதும் அவற்றை யெல்லாம் பெற்ற பிறகே
 பூர்ணஶகத் தன்னை எவனும் நினைக்கிறான். உண்மை
 யில் சரீரத்திலேயே மனைவி முதலான ஐந்தும் உண்டு.
 அவையாவன—மனமே தான் ; மனைவி வாக்கு, கண்
 ஐஶிகதனமாகும். காது ஆமுஷ்பிகதனம், ப்ராணன்
 புதல்வன் இவற்றை நன்கறிந்தவன் இவற்றை
 பாஞ்சபௌதிகயஜ்ஞ பாஞ்சபௌதிக புருஷர்களாகக்
 காண்பவன் எல்லாம் பெறுவான் (98-99)

100 ஶ: = ப்ராண: । ஶ்ந-பூர்வமுக: ஶர்வத் வேதே த்ருஶ்யா கரண-
 ஶபோ஽ய் ஶர்ஷ்ந்ரஶ்ணமநநயச் சநஶ்யாநாஶ்: । வாக்கார்யம் வசனம் ।

100 காண்பது, கேட்பது, சிந்திப்பது பேச

दृष्टिध्यानोपर्यन्तश्रुतिवचनगणस्तत्र चान्यतिकस्य ।
 देवान्ने ये हुनश्च प्रहुनमिति, पयोऽन्नं पशोर्द्दू, यदन्नं
 साकं तैः सप्तशैलेश्वर ! वदति जनिं त्वद्धि सप्ताचवाक्यम् ॥
 अक्षीणत्ववृत्तत्वं ह्यदित इह विदन् सप्तकेऽभीष्टमन्नं

प्रणो ध्यानार्थः प्राणायाम इति । अत्र अन्यत्वं मनोः कृपाण-
 रूढम् । तस्य हुतप्रहुनरूपदेवतायां रूपवद्भवत्त्वं । सर्वभोज्यप्रसिद्धा-
 न्नवस्तुत्वान्नाहस्यस्य त्यक्त उपरिति वदति सप्तशैलेश्वरानाम् । अक्षितिः—
 क्षयरहितमन्त्रम् । 'पुरुषो वा अक्षितिः स हीदन्नमन्नं धियाधिया
 जनयते' इति । सप्तकस्य सप्तशैलेश्वरादुत्पत्त्युत्पत्तेः ।

வது த்யானம் செய்க்கதென்றவற்றின் கருவிகள் கண்
 காது மனம் வாக்க் ப்ராணன் என்பவை, இவற்றில்
 கடைசி மூன்றை ஸப்தாந்ந ப்ராஹ்மணமானது,
 ஹுதம் ப்ரஹுதமென்கிற தேவான்னம் இரண்டு,
 பச்வந்நமான பயஸ் = ஜலம் அல்லது பால், ஸ்வ
 ருக்குமான ப்ரஸித்தமான அன்னமென்ற நாலோடு
 சேர்த்து ஏழும் ஏழுமலைபாணை உன்னிடம்
 உண்டானவை யெனச் சொல்லும். அக்ஷிதியான =
 அழிவில்லாத புருஷன் நீதானே.

101 उदिते इह सप्तके अक्षीणेन त्वया कृतत्वं विदन्
 मोक्षार्थेनेषु अनेषु अभीष्टं यत् नल्लभते । चक्षुश्चोन्नयं
 निकृष्टमन्तरंगमित्युपेक्ष, मनोधाकृपाणां ध्यानकालोपयोगिनां

101 ஏழையும் அறிந்தவனுக்கு எங்கும் இஷ்ட
 ப்ராப்தியாம் அவற்றில் கண் காது என்ற இரண்டு
 முக்யமல்ல என்று விட்டு, மனம் வாக்கு, ப்ராணன்
 என்பவற்றிற்கு வைபவமும் அவையே மூன்று

மோக்ஷாந்தேஷ்ஶ்ருதேஸ்ய த்ரிகமபி கத்யிதம் ஑க்ஷுரா஢ே: பரம் யத் ।
 நானா஑ாதியக்ரு ர்யா ஶு஑ாஶ்வபவதஸ்தக்ஷ நைகப்ரகாரை:
 துந்யம் ஶி஢்ட்ரான் அநந்நாஶ்மகமதே, லஶதே ஶ்ரீபதேஸநந்தலோகம் ॥
 ஶாக்ஷ:த் புலாஶ்மநா ஑ா ஶ்ரஶ்டுதஶ்லஶு஑ோஸுல தத்ஸ்வைர஑ாரா-
 ஑ர்த்யோஸஸ்யானந்஢டயித்யவ஑ாதவிநவ: ஶர்யநிர்வா஑ரக்ஷ்ய: ।
 ஶ்ரீமந்! வாக்஑ித்புத்ரோஸ்யந ஶஹிதோ நி:ஸபந்லோஸ்ய மத்யா
 நிஶ்ஶந்ருத்; த஢ீஸா ஶாஸிநமவயத: ஶோ஢்ஶித்வம் கலாஶி:॥102

ஶஶுஶி஑கார்யகரத்வவैஶ்வாத் துந்யக்ஷேந லோகத்ரய வே஢்நயா!஢்ரூபேணா-
 நந்தக்ஷேந ஑ ஶாவநாஶ் அநந்தலோகம் ஶ்ரானோநிதி ।

லோகம் மூன்றூ வேதம். அநந்நமென்றேல்வாமும்
 அ஢ிந்஑வன் அநந்ந பலன் பெறுவானென்றது.

102 ஶ்வேந க்ருநஸ்ய ஶ்ரஶ்புத்ர஢்டாரா க்ருநஸ்ய ஑ ஶலம் ஑நோ ஶுக்ை ।
 பதத் த்ரயம் வி஢ுப: அஶுத்ர ஶ்வரீ஢ீ ஶ்வேக்ஷாஸ்வாரா஢ி ஶ்வதி । வா஑்ர-
 நஸயோ: ஶ்ரான: புத்ர: । ஶயாபி மஹித: நிஸநபந்த்வாத் । பவ்
 மதிமான் நிஸநபந்லோ ஶ்வதி । ஶ்ரானஸ்யா஑ிஶ்ட்ரான஢ீவதா ஑-஢்: ஶோ஢்-
 ஶகல:; ஶயமபி ஶோ஢்ஶகலோ ஶ்வதி । ஶய து விஸமேவ பஶ்஑஢்ஷ
 கலா:, ஶாத்மா ஶோ஢்ஶி கலா ।

102 மனிதன் ஢ேநரீலோ புத்ரன் மூலமாகவே
 ஑ெய்ததற்குப் பலனை அநூபவிக்கிறான். இம் மூன்று
 கருவிகளை நன்கறிவதால் மேலுலகில் யதே஑்஑மாக
 ஶஞ்஑ரிப்பது ஑ுதலான பலநூமாம் இவற்றி஑; மனம்
 வாக்கு இரண்டுக்கும் மகனாகும் ப்ரானன். ஆயினும்
 அது ஑த்ருவின்றி விளங்குவது, ஑்ரேஷ்டமானது
 இதை யறிந்தவனுக்கு ஑த்ரு இல்லை. இதற்கு
 அபிமானிதேவதை ஑ந்த்ரன். அதைட்போல் 16கலை

उक्तैरन्धैश्च योऽक्षैर्मृत इति मतः श्रेष्ठः, एतद्विदो यः

सर्वेतासौ म्रियेताप्यमिह विनुतोऽव्यात्ममीडयोऽर्धदैवम् ।

अग्न्यादौ वायुरस्तं न गत इति च ; तत् श्रीनिघे ! नामरूप-

च्छत्रात्मक्षेमकामः कलयतु निभृतः प्राणमायम्य वक्ष्यम ॥१०३

ब्रह्मेत्यावेद्य ब्राह्मन् बहुविधपुरुषान् श्रीग ! बालकनोक्तः

शरीरात्मा चतुर्धा तनुकरणैः स्वापकृत् दक्षिणेऽक्षिण ।

களை யுடையனாவா “ உணடீய 15 பாகங்கள், தான் ஒரு பாகம் ஆக பதினாறு.

एवं अग्नि-ब्रह्म-हृत्-प्राणः अमृत इति यो वेद, तेन सर्धप्रानो म्रियते इति अख्यात्मं प्राणस्य प्रशंसा । अस्यैवाधिदैवं वायुरूपेण प्रशंसा । तदुपरि अग्नि-आदित्यादयः उद्यन्ति अस्तं यन्ति चः सैषाऽनस्तमिना देवता यत् वायुः ; सर्वदा संचारादित्युक्तम् । [एनावत्पर्यन्तेन ध्यानोपयोगिनः प्राणस्येतरापेक्षया प्रशस्यकथन-मिति अस्मिन्निर्दिष्टः ।]

103 எல்லா இந்திரியங்களுடன் சேர்ந்த ப்ராணன் அம்ருதமானதென்றறிந்தவனோடு சண்டை செய்கிறவன் அழிவான். இந்த ப்ராணனே தைவ வர்க்கத்தில் வாயுவாகும் அக்னி ஸூர்யன் முதலான வற்றைவிட வாயு சிறந்தது, அதற்கு உதயாஸ்தம யங்களில்லை. எப்போதும் ஸஞ்சரிக்கும். [இவ்வரையில் ப்ராணனுக்கு ப்ரசம்ஸை, அதுவே த்யான த்திற்கு ப்ராணயாமம் மூலம் கருவியாகையாலென்க.

104 बालाकिविद्या—वालाकिब्राह्मणः. ब्रह्म ते ब्रवाणीत्या-रभ्य आदित्यचन्द्रादिगतान्, जीवपुरुषान् ब्रह्मत्वेनावेदयतः एवं

104 ஸூர்யசந்த்ராதிக்களிவள்ளிருக்கும் ஜீவா

सव्ये चाक्षिण स्थितश्चेत्यथ लघुफलकब्रह्मदृष्टित्वमेषाम्
 उक्तैतत्सर्वकर्ता पर इति तु जगत्कर्मकं बोधयंस्त्वाम् ॥१०४
 सुप्तोऽन्यः प्राज्ञजाग्रचित इति न ; महाराजत्रिप्रादिभावः
 तस्यैवाऽऽमन्वितस्योत्पत्तिरहिततया स्यात् सुषुप्तिदेशान्या ।
 प्राणस्तद्देवज्ञा वा न च स ; न हि शृणोत्येष नामानि नैज्ञा-
 न्युत्तिष्ठत्येव पिष्टः पुनरिति न स नास्तीति जीवं विप्रोव्या ॥१०५
 स्वस्थानात् पुरीतस्युपरतकरणक्लेश आनन्दरूप-

शरीर आत्मा जावः जाग्रत् सुप्तः दक्षिणाःक्षस्थो वामाःक्षस्थश्चेति
 चतुर्धाऽऽह(कौषीतक्युक्तीत्या) । काश्यस्तु राजा अजातशत्रुः इयं
 सर्वा अब्रह्मणि ब्रह्मदृष्टरिति प्रतिबोध्य, यो वै बालाके एतेषां पुरुषाणां
 कर्ता. स वेदितव्य इति श्रीनिघे त्वाभवोचत् । इलोकत्रयमेकान्वयम् ।
 த்மாவையும் விழிப்பு சொப்பனம் என்ற நிலைகளை
 யும் வலக்கண்ணிலும் இடக்கண்ணிலுமிருக்கும்
 ஜீவனையும் ப்ரஹ்மமாகச் சொன்ன பாலாகிக்கு
 அதை மறுத்து இவர்களுக்கெல்லாம் ஸ்ருஷ்டிகர்த்தா
 வான ப்ரஹ்மம் வேறென்றான் காச்யனான அஜாத
 சத்ரு என்ற அரசன். மூன்று ச்லோகம் ஒரே வாக்யம்

105-106 काश्येन जीवस्य स्वप्नसुषुप्त्यादिदशावचनं
 सुषुप्तिकाले प्राणवायुनामभिरामन्वणं च कृतम् । तत्फलमुच्यते—
 जाग्रदपेक्षया स्वप्नवान् अन्यः महाराजश्च महाब्राह्मणत्वव्याघ्रत्व-
 सिंहत्वादिरूपण भावादिति न. जाग्रत एवावस्थान्तरं सर्वम् ।
 तस्यैव सुषुप्त्यवस्थाऽऽन्या ; स न प्राणवायुः, न वा तद्देवता,

105-106. சொப்பனத்திலும் பேரரசனாகவும்
 பேரந்தணனாகவும் புலியாகவும் சிங்கமாகவும் தோன்று
 கிருக்கிலும் விழிப்பிலுள்ள ஜீவாத்மாவைவிட

शीर्षण्यप्राणसप्तस्थलविह्वतिपरं स्थापितं शीर्षभूमा-

वित्येवंविद् गतोऽन्नं निखिलम् बहणद्व्यात्मशब्दश्च सप्त ॥
मूर्त्तेजोमुखं सत्, त्यदपि खमनिरस्तेऽस्ति रूपं, यदन्ना-
क्ष्यध्यात्मस्थस्य सारः सप्त इह, तपतो मण्डलं त्वाधिदैव्यः ।

इत्येदेद्वैककण्ठ्येन काश्चद्भाव आवाङ्मयते—जीवान्तर्गामित्व-
दुद्देशेनापित्तञ्च तुभ्यमपित्तत्वात् पावनं सत्, नानास्थलसंचार-
परानेकपालनीयाविवेकित्सं स्तम्भे रज्जुरिव, स्थूणभूते न्ययि
मुख्यप्राणं द्विनायखण्डोक्तरीत्या रुद्रादिसप्तकरक्ष्यं शीर्षगत-
न्द्रयावहारपरं मूर्त्तेन स्थापितञ्च बध्नाति = अनर्थाद्धारयति । एवं
शिशुप्राणबन्धकाक्षरूपदामवेदिनः सर्वाज्ञलाभः ।

திரியும் கன்றைத் தூணில் கட்டுவது போல் திரு
மாலே! தூணை உண்ணிடம் அர்ப்பணம் செய்யப்
பெற்ற அன்னமாகிற கயிறு ப்ராணனைக் கட்டுகிறது
முகத்திலிருக்கும் ஏழு இந்திரிய ஸ்த்தானங்களில்
திரியுமாறு தலையில் இருப்பது ப்ராணன்; ருத்ராதி
களான ஏழு பேரால் காக்கப்படுகிறது. இதையறிபவ
னுக்குப் ப்ராண அன்னப்ராப்தி. இது சிசுகாமவித்யை.

107 मूर्त्तमूर्त्तब्रह्मणम्-ब्रह्मणो रूपं = शरीरं मूर्त्तममूर्त्तञ्च ।
तेजोजलपृथिवीभ्यं मूर्त्तमिति रुदिति चोच्यते । आकाशो वायुश्च
अमृतामिति त्यत् इति च । अध्यात्मस्थस्य सप्तः पूर्वोक्तत्रिकस्य सारः
अक्षि । आधिदैवसत्सारः आदित्यमण्डलम् । अध्यात्मस्थस्य सप्तः

108 தேசநீர் பூமி மூன்றும் மூர்த்தம்; ஸத்து,
வானம் வாயு இரண்டும் அமூர்த்தம்; த்யத்து, எல்
லாம் ப்ரஹ்மசரீரம். சரீரத்திலுள்ள ஸத்தின் ஸாரம்
கண்; தேவவுலகிலுள்ள ஸத்தின் ஸாரம் ஸூர்யன்.

तत्तस्यःसारभूतस्तदुभयपुरुषस्तस्य कौसुम्भमुखैः
तुल्यं विद्यन्निभधीविलसित । विदुषो रूपमीदृग् भवेच्छ्रीः ॥१०८
रूपस्यैवं द्विधा श्रीक्रमन ! विभजनात् न त्वमेतावदात्मा
यत् त्वं सत्यस्य सत्यो भवसि बहुविधै रूपवत्वात्तु जीवैः ।

வக்சிபுரூப. ஆா஑்வேவ த்ய:ஸார: ஆா஑்த்யே புரூப: । ஸ ம஑ ாந் ।
தத்ய ரூபம் கௌஸும்தவியு:பாண்ட்வாவிகததுத்யம் । ஹே வித்யுதர்ணலக்ஷமா-
நிவாஸ த்வதாயததரூபவேதீந: ச஑்பத் த்வதி ।

சரீரத்திலுள்ள அமூர்த்தத்தின் ஸாரம் கண்ணி
லுள்ள புருஷன் ; தைவ அமூர்த்தத்தின் ஸாரம்
ஸூர்யனிடம் புருஷன் ; இப்புருஷன் பரமாத்மா .
அவனுக்குத் திருமேனி குஸும்பச்சாயம்முதலானவை
போன்றது. இதை யறிந்தவனுக்கு சரீநிவாஸா !
உண்ணல் சீர் உண்டாகும்.

(19) सत्यस्य सत्यामयेतद्व्याख्यानं भुन्यैव कण्ठोक्तम् ।
प्राणाः (जीवाः) वै सत्यम् ; तेषामेष सत्यामिति । व्याख्यानतरं
मूर्तिमूर्तिं ब्राह्मणात् स्फु तीःयुल्लिख्यतेऽन्न—सत्येत्यस्य सत्सहितत्य-
दित्यर्थः । सत्यस्य=मूर्तिमूर्तिभूतपञ्चकस्य । इदमेव सद्रूपभादि-
युक्त्यदभिधेयमहादेत्युक्तम् । तत्संबन्धित्वं तःसारत्वम् । तादृक्
सत्=अक्षि आदित्यश्च । तत्संबन्धि त्यत्=पुरुषद्वयं तद्रूपो

109 ஸத்யஸ்ய ஸத்யம் என்பதால், ஸத்
த்யத் என்று கீழ்ச்சொன்ன மூர்த்ததா மூர்த்ததங்களுக்கு
ஸாரமான கண்ணும் சூர்யமண்டலமுமான ஸத்துக்
களைச் சார்ந்த இரண்டு த்யத்து—இரு புருஷ
ரூபங்கள் பரமாத்மாவுக்கு என்று குறித்ததாம்.
இதனால் அவன் ஸத்யஸ்ய ஸத்யம் என்னப்

சுபூபஸ்வாதியுக்தஸ்யதபிஹ்நவஸுத்சாரணைவாதிசுத்ய-

த்யூபத்வாத் பரம் ந ; த்வமய சிததிகத்வாச்ச சத்யஸ்ய சத்ய:॥109

ஆத்மானாத்மஸ்துஷ்பபுர்திபஹ்நவஸுத்யே஽பி வைசிஷ்ட்யயோகாத்

ஆர்ஹிஷ்டாநிக்ரமம் த்வாநிஜதநுவி஑லந்நாமரூபபுரபுஷ்ணம் ।

சிஹிஹிபூதானுபுர்தம் ஸ்யமபி ச மஹத் பூதமாஹ்யாய கசிஹ்த்

மேலீயீவ,மூதத்வம் ஶ்ரீதரம! லஹதே நியத்சார்வாத்யேஹி: ॥ 110 ॥

ப஑வானிதி । ந கேவலமேதானதா சத்யமய சத்ய: । ஜிவாத்நாஸாயத்வாச்ச
தயேநி ஁பயூ஑்யநே । ஁ஹேஶு஁பமாஸு கோ஁பி சந்த்஑்வலமூலு ஑ாஹ இதி
ப஁஑ிஹ்து ஁பால் ஶர்வ ஜீவர்களுக்கும் ஁மம்பட்டி஑ு
ப்பதா ஁ம் ஶத்யஸ்ய ஶத்யம் ஑னனப்ப஁஑ி஑ுண் . 109
110 மீத்ரேயீ ஶேதா-ய:ஶ்வஸ்யேந ப்ரேயஸ்யே மீத்ரேயே ஁பி஑ி஑ா ப்ரஹ்நவி஑ேயம்
இதம் சர்வம் யத்யமா:மேநி தஸ்ய சர்வத்வோகாவபி சர்வம் தம் பரா஑ாத், யு஁ந்ய-
ந்நாத்மந: சர்வம் வே஑ிதி ஶரீராத்மபா஑ாக்யத்யா, ஆர்஑ி஑ா஑நே: பூத்ய஑ூமா:
஑்யுச்சரந்தீதி ஑஑ான்தேநேந்஑ந஑தார்த்வ஑்யாமத்வா஑ீநா: ஑ாவஸ்வ஑யத்
சேநநாசேதந஑ாஸ்புஷி ப்ரஹ்நி ஑ர்ஶிந: । தச்சரீரபூதாத் சூ஑்மா:஑ேவ
ஸ்யூ஑பு஑ு஁஑ி஑ி: । பூநேபு ஑ே஑ாகாரேபு ஜிவ஑ாரா த஑பு஑ு: ।
ம஑த்பூதமிதி ஶஸ்யாபா஑ூதவி஑஑வ஑்வ஑்யு஑ம் । ஑த஑்யானே சர்வாத்ம-
த்வ஑ர்ஶநமமூதத்வபாதிஶ்வ மீத்ரேயத்யா இவ ।

110 யாஜ்ஞுவல்க்யர் தம் ஁னேவியான மைத்஑ீர
யி஑ு஑ு ஁பதே஑ி஑்த ப஑்நுமார்க்கம் இது. ஶர்வ
காரணமான ப்ர஑ம்மம் ஶர்வாத்நர்யாமி. கட்டை
யிலும் புகையிலுமுள்ள அழு஑்டு ஑ர் அ஑்நியில்
அண்டா. அது஁பால் இதனிடம் ஑ேதநா஑ேதந
விகாரம் ப஁வதில்லை. ஁வ்வொரு ஑ேத஑த்திலும்
ஜீவன்வாயிலாகப் புகுந்திரு஑்கும் இது தானும்
அப்ரா஑்ருதமான ஁பருருவமுடையது ஶர்வஜ்ஞான

वाक् चक्षुः श्रोत्रचित्ते अन इति हृदयव्योम कौक्षेयतेजो

देहो रेतश्च धर्मः खर इति च ऋतं मानुषञ्चान्यदात्मा ।

एतान्यध्यात्ममन्यक्रमत इह वदद् कीरा ! पञ्चाष्ट चैकं

वाह्यांश्चार्यास्तदर्थान् उपदिशति मधुब्राह्मणं त्वां तदन्तः ॥

देवाः स्युः प्राणभाजां मधु हितवहनात् ते च तेषां तदेतत्

तत्तद्देवे च तत्तन्नियमनविषये चोक्त आध्यात्मिकांशे ।

இவ்வணியுபாணித்து மோக்ஷம் பெறலாம் என்றார். 110

111 उपरि मधुब्र ह्यणम्—इलोकोक्तपदार्थाः उपनिषदि. शरीर रेते वाक्. प्राण हृदयाकाश. चक्षुर्मनश्श्रोत्र. तेजस्खर. धर्म सत्य. मानुष-आत्मानः क्रमेण पठिताः। मानुषपदेन वागादिरूपोकांशान्यांश्च ग्रहणम् । एतदर्थाः बाह्यपदार्थाश्च पृथिव्यादयो विशिष्योक्ताः । एतदुक्तेषु परमात्मनोऽन्तः प्रवेश उक्तः । अन्यदुपरितः इलोके ।

111 வாக்கு கண் காது சித்தம் ப்ராணன் ஹ்ருதயாகாசம், வயிற்றில் அக்னி, தேஹம் ரேதஸ்ஸு, தர்மம், சொல், ஸத்யம், மானுஷம், ஆத்மா என்று பதினாலு வஸ்துக்கள். இவற்றிற்கான தேவதைகள் ப்ருதிவீ முதலான பதினாலு. இங்கு எங்கு முளை பரமாத்மா என்றது மதுப்ராஹ்மணம்.

112 पृथिव्यादिकं भूतानां मधु; पृथिव्यादेश्च भूतानि मधु इत्युक्तम् । मधुञ्च भोग्यत्वम्; तच्च चेतनं प्रत्येव । अतः भूतपदेनैव

112 மது என்பதற்கு இனிதாகிறதென்று பொருளாம். ஆத்மாக்களுக்கு ப்ருதிவீ முதலானவை மதுவாகும், ப்ருதிவீ முதலானவை அசேதனம் மட்டுமாகில் அவற்றிற்கு ஆத்மா மது என்னவொண்ணாது. ஆகையால் ப்ருதிவ்யாதி என்றால்

வசுதேவோ யாஜ்ஞவல்க்யோ யஜனகூடநுபந்யஸ்தலம் ப்ரயவாதித்

அய்யாत्मசுத்திபாங்கம் ப்ரஹ்முலகாணாந் மृत்யுகமாதிக்கஸ்த் ।

மூஜ்யுசுத்திவாஸ்தமேபாசரணபலமஹாலொகம், ஂதஸ்த் நெது:

வாயோ: ஶக்திம் பூதாதிஸ்தர்! தவ விமம் த்வாபுஸ்தம் கஹலம் ॥

சஸ்யக ராஸ்த்வா அஸ்தர்ஸிரா னாஸ்தபேவ । அஸ்தர்ஸிரஸாபதேஸ: க்ரீயநாம் । ஂத்ரேண தஸ்தேதே, புந: ஶஹஜம் ஶிர: ஶந்தாய ஶங்ஸேவேதி । ஶதாரோ தஸ்தக் த ரஶ்யோபாதிஸாத । ததயம் ஶயபூதேவோ மூவ்வோபதிதேஸதி । ஶே பஶவந் ஂவம் த்வம் ஶர்வத்வ பஸ்தயாதி மூவ்வா । தஸ்த:பாணி ப்ரஸித்ய ப்ரதிநியதரூபதாந் பஜஸி । அதஸ்த்வமேகோ ஶரி: அநந்தஶரிகூபேண மஶஸே । (ஶத ஂவ ஶர்வே ஶரி: ஶத்யாஶ்வந்தீவ ।)

114 அய ஜநகஸபாயாந் ஶபிகபஸ்தானாந் யாஜ்ஞவல்க்யகூதநந்யுத்தராணி—யஸ்துதோ ப்ரஶ்வித்தப்த்வாத் ப்ரஶ்ஶ்யா யாஜ்ஞவல்க்ய: அஸ்தலே ஜநகபூரோ ஶநே யஸ்தகூஸ்தம் ஶநிதக் த்வஸ்திவஸ்யகப்தந் கூதஸதி, தம் ததநுபந்யி ப்ரத்யுவாச । ஶாதிபாணாநா மா சாத ப்ரபஸ்த । ததா தம் ப்ரதிபழையதலையை மீண்டும் இணைத்து உருவாக்கி ஶாஸ்தர்கள் அத்தகைய அரிதான ப்ராஶ்மணம் இது. ஶயகர்வகூஸி அவரால் உபசேஸிக்கப் பெற்றது இது. பகவான் ஂங்கும் அந்தர்யாமி யுரு வெவ்வேறு கொண்டதால் ஶர் அரி அளவற்ற அரியானை. (இதனால் (ஂல்லோரையும்)ஶரி: ஂன்றழைப்பர் போலும்)

114 ஶநகஸபையில் கேட்டபோது யாஜ்ஞவல்க்யரென்ற மஶாப்ரஶ்மணம்வித்து அஸ்வலன் யாகம் ஶெய்யும் ரித்விக்கு விஷயமாகக் கேட்டதற்கும் ஆர்த்தபாகருக்கு அத்யாதம் விஷயமாகவும் ம்ருத்யு, கர்ம

சர்வாத்மவாரோக்ஷே ந ஹி மிலத இதி ஐஷ்வரியஸ்தயோக்த:

க: ச்யாதித்யத்ர ச ச்யாத் சகலயமயிதா த்வந்ய ஂதாஹிமர்த்தாட்.

஧்யானாதே: கர்துமூதாதிதி முநிர்வதத் ஶ்ரீஷ! சர்வாந்ரத்வம்

஧்யேயம் த்வயேவ, நூநம் த்வ ஡வத் ஜக஧்யாபிதீவாரோக்ஷயம் ॥ 115 ॥

அ஧்வாத்மாவஸ்யம், ஶ்ரஹா: காத, ஂதாஶ்ரஹா: காத இத்யதத், கா மூந்யூ:, மூநஸ்ய குத்ர கேந கதி: இத்யாதி ச ஶ்ரத்யவோவத். கமர்நிசாரேண கதிரிதி. ஡ுஜ்யு ஶ்ரதி அஷ்வமே஧ஶ்ராயலோகம் த:ஸ்தானநேதுஷா஧ுஷாக்ஷி சாவோவத். அதஶ்ர உபஸ்தரூஹோலயோ: க்ரமேண ஹே ஶ்ரீமந் த்வஹீ஡மவோவத்.

115 'ய: ஶாஷ்வாத்ரோஷ்வாத் ஐஶ்வ, ய ஂதா஡்மா சர்வாந்ர:, த:ஶ்ரே வ்யாசக்ஷஸ்த் இதி ஶ்ரஶ:। அரோக்ஷ்வம் சர்வாந்ர:வ்வம் ச மித்யோ விரஹிமதி ததாஷய:। யாஷ்வவக்ஷய உவாச, ஂதாஶ்ரீமான் ஜிவ: ச சேத், விரோ஧: ச்யாத். ஂந்ய: சர்வாந்ர:யிமீதி. ஧்யானமநந ஶ்ரவணகர்தி ஂன்கிற விஷயமாகவும் உத்தரம் கூறினார், புஜ்ய அச்வமேதம் செய்தவர் போம் உலகம், அழைத்துச் செல்லும் வாயு இவை விஷயம் கேட்டதற்கும் கூறினார். பிறகு உஷஸ்தரும் கஹோளரும் ப்ரஹ்ம் விஷயம் கேட்க, த்ருமாலே உன் வைவவத்தை விரித்துரைத்தார்

115 அபரோக்ஷமென்பதற்கு ப்ரத்யக்ஷமான தென்று ஡ொருளாம். அபரோக்ஷமாயும் எல்லாவற்றிற்கும் உள்ளே யிருப்பதுமாக ஓர் ஆக்மாவாகுமோ ஂன்று கேள்வி. ஜீவன் ஆர்த்தி-துக்காதி-உடைய வன்-த்யானாதிகளைச் செய்கிறவன் த்யானம்; பண்ணப் படவேண்டிய ஶர்வாந்ரத்யாமியே அது. அது ப்ரத்யக்ஷமன்றே யென்னில், யோக்யதை யிருந்தால்

तेनावेद्यस्तदन्तर्वहिरपि विलसंस्तन्नियन्ता तदङ्गो
 योऽन्तर्यामीति तं त्वं चि (त्व) दधिक्रममृतं नाम विद्मीति भङ्ग्याः॥
 सर्वान्तर्यामिनां ते स्युटयितुमधिदैवाधिलोकाधिभूत-
 ध्यात्मस्थानास्तथाऽन्ये कतिचन कथिताः काण्वमाध्याःदनावैः ।
 अन्यादृष्टत्वयुक्ता श्रितरम ! भवतो द्रष्टृता तादृशान्य-
 भावश्चोक्तौ ; कवन्धः फलमफणदिदम्बेदितुः सर्वं वेत्त्वम् ॥११९॥
 गाभ्यै प्राहानुपुष्टः श्रितरम ! धृतिकृत् त्वब्दमुख्यस्य कार्य-
 स्वाध्यक्ताकाशम्, अस्याक्षरमपि धृतिकृत् स्वेन संवल्पतरुवाम् ।

19 शुक्ल-जुदं शिववाटे माध्यान्दनगाटे च, तथा
 सुबालोपनिषदि च अधिदैवमित्यादिनिर्देशेन विभिन्नाः पदार्थाः
 त्वदन्तर्यामिकतया निर्दिष्टाः । अन्यैरदृष्टस्सन् सर्वद्रष्टा, ताद-
 शान्यरहिततया अद्वितीयश्च त्वमुक्तः । एवं त्वद्भेदने सर्वज्ञत्वं
 कवन्धेन ब्रह्मरक्षोगन्धर्नोक्तमित्यन्युक्तम् ॥ 2129

120 पूर्वं भर्त्सिता गार्गी पुनः प्रकारान्तरेण परच्छ-
 ब्रह्माण्डगत भूतभवद्भविष्यत्सर्वकार्याधारः क इति । आकाश इति
 பரமாத்மாவே அந்தர்யாமி என்று யாஜ்ஞவல்க்யர்
 கூறினார்.

119 அந்தர்யாமி ப்ராஹ்மண்தீதில் பகவான்
 ஸர்வாந்தர்யாமி ஒருவராலும் காணப்படாதவன்
 எல்லாம் காண்கிறவன் தன்னைப்போன்றவன் வேறில்
 லாதவன் என்று ஒதிற்று, கபந்தனென்ற கந்தர்வன்
 அந்தர்யாமியை யறிந்தவன் ஸர்வஜ்ஞனாவானென்
 றான் என்றும் ஒதிற்று.

120 கார்டீ என்பவள் முன் கேள்வி தவ
 மென்று கூறப்பட்டவள் பிறகு ஆராய்ந்து வேறு

பூதோ லோகம் நிगद्याऽऽयतनमपि मनोज्योतिष: பூரூபாஸ்தான
 நிदिश्याष्टावपृच्छत् स्वयमपि तदिदन्देवता:; सोऽप्युवाचा॥१२१॥
 தலாதூதே முநிந்ரே பரிமஃதிமமும் பி,஠காகூத்யசௌ யத்
 திगदेवाधारपृच्छामकृत, स रुचिरं तत् समानान्तमुक्त्वा ।
 प्राच्यातृतेर्विदग्धं श्रितरम! पुरुषान् अष्ट पूर्वान् निरू(रु)ह्य
 प्रत्यू (त्यु)ह्याक्रान्तमन्यं पुरुषमुपनिषद्घोषिन् त्वामपृच्छत् ॥१२२॥

कस्य इति पप्रच्छ । स शारीरादि: पुरुष इत्युत्तरं कृत्वा तत्तद्देवतामेष
 पप्रच्छा विदग्धस्तत्रोत्तरमाह स ।

122 अयमहंकारी पारमवनीय इति याज्ञवल्क्य: पीठिका-
 करोत् । तथापि भ उर्यपि दिग्गादि पप्रच्छ । क्रमेण समानपयन्त-
 माधारमुक्त्वा पप्रच्छ, पूर्वं येऽष्टौ पुरुषा उक्ता: तान् आक्रम्य
 वर्तमानमौपनिषद् पुरुषं ब्रूहीति, तदनुक्तौ शिर: पतंसिति
 चाबोचत् । विदग्धो नाजाःत् । [निरुह्य प्रत्युह्य इति उकारघटित-
 पाठे नामरूपयो: निर्वाहितेत्यत्रैव निर्वाहं कृत्वा विनादयेत्यर्थ: निरुह्य
 प्रत्युह्येति उकारघटितपाठे उदीचोगारान् निरुह्य, अंगारान् अग्नौ
 இன்றாரென்று உத்தரம் அளித்து அவர்களுக்கு
 தேவதைகள் யாரென்று இவர் கேட்டார் விதத்தனும்
 அந்தந்த தேவதையைக் கூறினான். 121

122 விதத்தன் கர்வியென்று பரிபவிக்கத்
 தொடங்கினார் யாஜ்ஞுவல்க்யர், அவர் வெகுண்டா
 ரென்று தெரிந்தும் இவன் திக்தேவதைகள், ஆதார
 மென்றவற்றை மேன்மேல் கேட்டான், ஸமா
 நவாயு வரையிலாக எல்லாம் சொல்லி இவர் அவனை
 முன்சொன்ன எட்டு புருஷர்களை வியாபித்து நிற்கும்
 மஹாபுருஷன் உபநிஷத்திலே ஓதப்பெற்றவனைச்

भग्नो ध्वस्तो विदग्धः, कथमपवरितुं ब्रह्मविद्यन्य इच्छेत् ;
 ब्रह्मिष्ठस्वावधृन्यै त्वयमनुयुयुजे श्रीश ! संमान्य विप्रान् ।
 सर्वाशैर्वृक्षतुल्ये पुरुष उपगतो मृत्युवृक्षणे प्ररोहः
 रेतस्तज्जं कथं तज्जनकमिति न तत् स्यात् प्ररोहोऽन्य मूलम् ॥
 नष्टो वृक्षः समूलः क्वचिदिव पुरुषश्चेत्, तदा जन्म मा भूत्
 धानाजन्मेव वृक्षो भवति जन इति ब्रूत मूळं यदत्त ।

प्रयूहित्येव पृ. ३३३, संकल्प्यैस्वर्थः । तात्पर्यमैकमेव ।

123- 4 विदग्धो भग्न आसीत् । ब्रह्मविद्यपचारफलमे-
 तत् । ब्रह्मिष्ठं स्वस्य वाऽन्यस्य वेनि निर्धारणार्थं मदस्यान्
 संमान्य याज्ञवल्क्यः पप्रच्छ । शरीरं वृक्षतुल्यम् अस्मिन् मृत्युच्छिन्ने
 पुनः प्ररोहो भवति । तव किं जनकम् । न रेतः, तस्य शरीरजन्यत्वात् !
 समूलवृक्षनाशश्च समूलशरीरनाशश्चेत्, पुनर्जन्म मा भूत् । अथवा
 धानातः = वाजसङ्घमात् वृक्ष इव शरीरं कस्माच्चित् भवति :
 சொல், இல்லை யேல் தலை போயிடுமென்றார் விதக்கன்
 தெரியாமல் திகைத்தான்.

123-124 விதக்கன் பரிபவப்பட்டுத் தொலைந்
 தான் ப்ரஹ்மவித்தினிடம் அபசாரத்தினால் ; யாஜ்ஞ
 வல்க்யர், யார் பூர்ணப்ரஹ்மவித்து என்றறிவதற்
 காக சபையோரைப் புகழ்ந்து கேட்கலானார் மரம்
 போலே யாகும் சரீரம், துண்டிக்கப்பட்ட மரம்
 மீண்டும் உண்டாவது போல் சரீரம் எதனால் மறு
 படி வருகிறது வீர்யம் சரீரத்திலுண்டாம் வஸ்து
 அது நீங்கலாகக் காரணம் கூறவேண்டும் மரத்
 திற்கு விதையின் நுண்ணிய அம்சம்போலே இங்கும்
 ஒன்று உண்டென்றார், யாரும் அறிந்தவராயில்லை

ஆனந்஢் ஡ுஹ ஡ாதுவஹுமதமதி த்வேதினௌ ரீ ரதீய்ய்
 பூதா ஜிதவா த்வதிஜ்யா் ப்ரதி ஜன஡ு஡ாவி: ஶ்ரீதராய் ஜஹார ||128||
 பிதவாSS[திஷ்டௌ ந யு஡் ஹ்ரணமனனுஷிப்யேநி சமராஜமேலய
 ஶ்ரீமந்! ஆ஡ுப்ய்ய் துஷ்டீஸ்தவ ததவ஡ா: மிந்நமிந்நௌபதிஷ்டா:
 வாகி ப்ராணேSS[திஷ்டி கரணே மனசி ஹ்ரித ததௌSS[திஷ்டயத் தா: ச பூர்ண
 வாகா஡ா஡ான்தலௌ஡ிலவ்ரணபலா:; தந்ந மெநேSS[திஷ்டம் ||129||

கி் தரிததி । சதஸ்யா: நானந்; அதாய் ஡ாதுஜ்நகஸ்ய ராஜ்நௌ வஹுஸ்த-
 மானந்஢்ரூபம் ஡ுஹ்லௌ஡ா, ஡ுஹ்லவேதிந எவே஢் தர்நாமாந ஜன஡ு஡ா ஡ா:
 சர்வா: ப்ரதிஜ஡ாஹ । அதௌபநிஷதர்த்: பரிஸ்காரே ஢்ரஶ்ய: ।

125 சமயான்தரே சமராஜ் ஜன஡ு஡ாஸஸா஢் யாஶ்வல்க்ய: । தௌ
 த்நே ஡ீயமானே, கிமப்யனுபதிஷ்ய ந ப்ரதி஡ாஹ்மிதி பிதவாஶாமவௌத்வ ।
 ஜன஡ு஡ாநாஸஶ்வபுஸ்த । ஜன஡ு஡ா தத஢்஢்ரூபதிஷ்டரூபேண ஡ுஹ
 நிர்திஷத் । அத்நு தத் சர்வ வாகாதிஷ்டு ।஡ுயமான் ஡ுஹ்லஶ்டி஢்ரூபம்
 வாகாதிஸ்தானபரிமதலௌ஡ாதிபல஡ுமிதி கதயந் நாய் ஡ுஹ்லந்வௌ-
 பதேஸ ஶ்யாஹ ஶ ।

பிதகு ஆனந்தரூபமான ப்ரஹ்மம் ஜன஡ு஡ாஶ்வராஜ்ந்
 இசைந்ததை ப்ரஸ்தாவித்துத் தாமே ப்ரஹ்மிஷ்ட்ட
 ராய் பசுக்களே யெல்லாம் ஡ௌண்டார்.

125 வேறு சமயம் ஜநகரிடம் அண்டியபௌத
 அவர் தானம் செய்ய முன் வந்தார் யாஜ்ஞவல்க்யர்,
 ஔன்றும் ஡ௌல்லாமல் ப்ரதி஡்ரஹ்ம் செய்யலாகா
 தௌன்று தகப்பனரின் ஆஜ்ஞையென்று கூறி அவர்
 அறிந்ததைக் கேட்டார். ஜன஡ு஡ா பவரிடம் கேட்ட
 படி ப்ரஹ்மத்தைச் ஡ௌன்றார் உண்மையுபதேசம்
 வேறென்று இவர் கூறி ம஡ுத்தார்.

कूर्चानीचैर्गतेऽस्मिन् नतवति जनके याज्ञवल्क्योऽन्वशासत्
 'विद्या एता यदर्थाः यदिह गतिवहं तत् समाकर्णनीयम् ।
 इन्धोऽसौ दक्षिणेऽक्षिण प्रविलसति विरडस्य पत्नी च वामे
 बुध्यस्वैत'विति त्वां सततसहचरीं श्रीनिधे ! ते श्रियञ्च ॥१२६॥
 सौधे हृत्कर्णिकायां श्रिरम ! नयनात् जालकप्रावरान्तः
 हृद्यन्ने भोगराजौ विविधगतिहितानेकनाड्यूर्ध्वनाड्याम् ।

10 தமது ஜனகர்: ஆனந் விஹ்ய அஃ உ ங்வஹ்யோ:அன்வஸாஸத்
 மூய் ப்ரஹீதகாமே. முனி: மாக்ஷகதிப்ரதமேவ ப்ராஹ்ம; பூர்வோகவித்யா:
 பரஹ்மரதா தது:யோ:கன்வ:; தக்ஷிணே நேத்ரே இன்ஹோ நாம பரமாத்மா । தமய் ச
 விராடநாஸ்வீ வாமே நேத்ரே । உபயோர்ஹ்யந் கார்யமிதி ।

1.7 அய் ப்ரஹ்மன் ஜனகஸ்யாபயமாக்ஷப்ராஸ்தயே ஆஹ—நயநரூப்-
 ஸஸ்யந் விஸூஜ்ய ஹ்:யாகாஸே ஜாலகப்ரா:ரரந: = நாடீநசயஸ்ப்ந-
 ஜாலகரூப்ராவரண:அன்வ: । ஹிதாஹ்யநாடியூர்ஹ்வநாடியா் சுபுஸ்தாயா்
 ஶரந்நாவூமீ । ப்ராவிகாஹாரதர இதி தநுஶர-ஜீவவிஜாதிபாப்ராகுத-

126 ஜனகர் உபதேசம்பெற ஆவல்கொண்டு
 ஆஸனத்தினின்றிற்ங்கி சிஷ்யரானார் கீழ்க்கூறிய
 வித்யைகளெல்லாம் எதற்காகவே அந்த வித்யை
 மோக்ஷமளிப்பது அதைக் கேண்மின். வலக்கண்
 ணில் இந்நெண்ணு: பரமாத்மா. இடக்கண்ணில்
 விராட் என்னும் அவன் பத்னீ, இவர்களை உபாஸிக்க
 வேண்டுமென்று திருவையும் மாலையும் உபதேசித்தார்.

127 திருமாலே நீ பிராட்டியுடன் கண் என்
 னும் இடத்தை விட்டு ஹ்ருதயத்தில் போகம் அனு
 பவித்துக்கொண்டு நாடிகளுக்கும்ல:ன ஸுஷு:நா
 நாடியில் ஸஞ்சரித்து ஜீவனைப் போலன்றி

लक्ष्मीञ्च त्वां चरन्तौ तनुधरविसजातीयभोगौ अचिच्चि-
 द्वैजात्यात् 'नेति नेती' ल्यवगतिविषयौ प्राह तस्याभयार्थम् ॥
 ज्योतिःप्रश्नेऽन्यदा तत् श्रितरम ! कथयन् बुद्धसुप्तान्तभोगा-
 वृत्तिं जीवे सुषुप्ते नरमुखविधिषयन्तदूरप्रमोदम् ।
 संश्लिष्य त्वां निविष्टं हृदि वृषगिरिवन् स्वस्यतां शोकहीनं
 मृत्यां त्वन्नीतलोकश्रितफलपुनरावतनञ्चाम्यधत्त ॥ १२८ ॥

மொழிவருகும் । एवं चे ननाचे ननचैजात्यं नातनेति इति वाक्ये-
 नोकम् । तदुपासनीयमिति ।

128 समयान्तरे आश्रहोवचत्रविषये जनकेन किं ज्योति-
 र्यमिति पृष्टः सूर्यचन्द्रादि गदित्वा अन्ततः आत्मज्योतिरित्युक्त्वा
 जीवात्मनः जाग्रत्स्वप्नावस्थयोर्भोगावृत्तिं प्रदर्श्य सुषुप्तौ मनुष्यादि
 चतुर्मुखान्तानन्दातिशयिनानन्दभवत्संश्लेषेण शोकहीनं स्वास्थ्यम्,
 भवज्ञातस्य लोकान्तरे पुनरावृत्तिकरस्थितिञ्च भगवन् आह स ।

சிறந்த ஆஹாரமுடையனாய் அசேதநம் சேதநம்
 இரண்டை விட வேறாயிருந்து 'நேதிநேதி' என்னப்
 படுகிறபென்று உங்களை மோகஷத்திற்காக உபதே
 சித்தார்.

128 வேறொரு மையத்தில் ஜனகர் ஆத்மா
 வுக்கு அறிவு எந்த சோதியாலென்றபோது ஸூர்ய
 சந்த்ராதிகளைக் கூறி முடிவில் ஆத்மாவே சோதி
 என்றவராய், விழிப்பு, சொப்பனம் என்ற அவஸ்தைகளையும் உறக்கத்தில் மனுஷ்யானந்தம் தொடங்கி நான்முகன் ஆனந்தம் வரையிலான அதற்கு மேம்பட்ட ஆனந்தமுடையனோடு சேர்க்கையால் சோகமற்ற நிலையையும் மோகஷத்தில் பரமபதத்தில் புநராவ்ருத்தி யிராதபோகத்தையும் பணித்தார்.

நிஷ்காமஸ்யாத் சாஹ த்வதநுஹவஸம் கர்மவித்யோஹ்யஸ்யா-
 ப்யல்யாஜ்யத்வம் பரேஷாம் ஹய:ஹ ஜநநேஸ்வஸ்யவிஜ்ஞேயதாம் தே ।
 தேஹீர்ஷநிம் தைவ த்ஸத்பூதபுஸ்துதயேஷு நானாத்வவூதூ
 ஹந்யோபாஸ்தா ச வந்ஹ் ஶ்ரீதரம ! தஹரோஹஸநேஸந்நாஹயாதி ॥
 தாம் ப்ரஸ்துல்ய பூர்வீ ஹதயமத்ய தயாதாந்திடானேரகத்வாத்
 ஶ்ரீஹந் ! தாதகப்ரஜாஹந்யுபஹிதம் அபி யந்நாஹவர்ப்நதயஸ்ய ।

129 நிஷ்காமஸ்ய ஹயதநுஹவ:; ஹந்ஹ் தம: ப்ரவிஸந்தி தே
 கர்மஹாத் ஜ்நானஹாத்ஹாஹித்யந்ந, உபயஹாவஸ்யகம், ஹந்யேஷாம் சன்ஸார-
 ஹயம் । ஹந்நைவ ஜந்நநி பரஹாஹா ஜ்ஞேய:; தேவா அபி ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதி
 ருபாஸதே । தத்பூதபுஸ்துதயேஷு, ய நானாத்வம் = பூதபுஸ்துதயேஷு மந்யந்தே யத்ய
 ஹந்யோஸாந்நயோஹித்யுபாஸதே தேஷாம் வந்ஹ்: । தஹர ஹாஹா உபாஸ்ய
 உத்யுபதிதேஸா ।

130 ததுபரி ப்ரணவப்ரஸ்தாவ: ; தயாதாந்திடானேரகத்வாத்
 ப்ரஜாபதிதூல்யவ்நே ஹதயஸுக்ம் । த-த-ய இதி வ்ரணாநா ஜ்நானஹக்ம்

129 நிஷ்காமஸ்ய ஹயதநுஹவ:; ஹந்ஹ் தம: ப்ரவிஸந்தி தே
 கர்மஹாத் ஜ்நானஹாத்ஹாஹித்யந்ந, உபயஹாவஸ்யகம், ஹந்யேஷாம் சன்ஸார-
 ஹயம் । ஹந்நைவ ஜந்நநி பரஹாஹா ஜ்ஞேய:; தேவா அபி ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதி
 ருபாஸதே । தத்பூதபுஸ்துதயேஷு, ய நானாத்வம் = பூதபுஸ்துதயேஷு மந்யந்தே யத்ய
 ஹந்யோஸாந்நயோஹித்யுபாஸதே தேஷாம் வந்ஹ்: । தஹர ஹாஹா உபாஸ்ய
 உத்யுபதிதேஸா ।

130 முதலில் ப்ரணவத்தையும், பிறகு ஹ்ரு
 தயபதத்தையும் தயை. தமம் தானம் இவற்றைச்
 சொல்வதால் ஹ்ருதயத்தை ப்ரணவத்திக்கு ஸமமாக

गायत्र्येवास्ति जप्या तदवरविभवा स्यात् सावित्र्यनुष्टुप्
 प्राणान् एषा समस्तान् गयपदगमितान् गायतत्रायते यत् ।
 वीर्खान् अष्टाक्षराणि ह्यभिदधति रमावल्लभ ! वीणि लोकान्
 वेदान् प्राणांश्च यानि, क्रमविहिततदीक्षोऽत्र पादेष्वमुष्याः ॥
 लोकदौ यद्यत् एतज्जयते, जयकरीं तां तुरीये प्रतिष्ठा-
 भाजं पादेऽथ सत्येऽक्षिणि तमपि बले प्राण एतच्च मत्वा ।
 सोपस्थानं सहाग्न्याह्वयमुखमनघः स्यात् प्रतिग्राह्यसर्वः
 प्राप्नोति ध्यानस्ते सवितरपरजास्वां रजःपारवर्तिन् ! ॥ १३५ ॥

134-135 तुरीयपादगायत्रीवद्या—श्लोकद्वयमेकान्वयम् ।
 सावित्रीमनुष्टुभं कोचद्वहुः । गायत्रीरूपसावित्री जप्या । अष्टाक्षर-
 त्रयेणात्र लोकत्रय-वेदत्रयप्राणत्रयाण्युच्यन्ते । तत्राष्टाक्षरदृष्ट्या
 षाड्भवेदप्राण्यन्तर्गतं सर्वजन्मलामः । गद्यशब्दवाच्यमुख्यगोणसर्व-
 प्राणत्राणकरत्वात् गायत्री । एवं तद्दृष्टिकर्ता लौकादौ यत्थत्,
 तत् सर्वं जयति । सा गायत्री तुरीये पादे प्रतिष्ठाभाक् । स च सत्यभूते
 अक्षिण । तच्च प्राणाख्ये बले । अस्योपस्थानम् अग्निरूपमुखञ्च

134-135 நான்காம்பாதம் காயத்ரிக்கு அறிய
 வேண்டும். (தூரண்டு சீலோகங்களும் ஒருவாக்ய
 மாகும்.) அநுஷ்டுப் ஸாவித்ரியைவிட காயத்ரி சிற
 ந்தது கய எனற சொல்லால் சொல்லப்பட்ட ப்ரா
 ணன்களைக் காப்பது காயத்ரி. மூன்றுபாதமும் மூன்று
 எட்டெழுத்துக்களாம் இவையே மூன்றுலோகங்
 களும் வேதங்களும் ப்ராணன்களும். இம் மூன்றுக்கு
 ப்ரதிஷ்டை நான்காம்பாதம். அதற்கு கண் ; அதற்கு
 ப்ராணன். அந்த நான்காம்பாதத்தை உடஸ்தகான
 த்துடன் அக்னி என்ற முகத்துடன் அறிந்தவ
 னுக்கு எதை ப்ரதிக்ரஹித்தாலும் தோஷமில்லை.

த்ஷணாபாகம் த்வம் ஶ்ரீதரம் ! மனஸோ வாரயந் ராகவந்
 ரூபம் தே - ம்யதேஜ: ஶ்ருமதமமுபஸந்தர்ஷ்ய சர்வாந்தராत्मन् ! ।
 க்ஷுத்ரம் தேஹாஶ்யபேக்ஷ்ய ப்ரணவமித ! மதம் த்வத்யதாஶ்வம் க்ருதஶ் !
 ஶ்லிஸ்தாஶ: சத்யதேந ஶ்ரீரபரிசரணானந்தமாஜம் விததஸே ॥ 136 ॥

சுதாசுதரோபநிஸத்

சுதாசுதாசுதரவேத: ஶ்ரீதரம் ! மஜநம் த்ரய்ஸாக்ரஶ்ரணஸ்தே
 ஶ்யநைததேஸிஸ்த்ரீக்ஷணகலநவிதா: முக்தயே:ந்யாஶ்வஹானிம் ।

வித்யாந் । சர்வேப்ரதிப்ரஹே:ஶ்ய நிர்வோஸ: । ஹே ரஜ:பாரவதிந் தஸ்ய பராரஜஸோ
 ருபேந ஶ்யானேந அமதரஜா மவதீதி ।

136 இஸாஸாஸ்யான்தே ஶ்ரீதா மந்நா ஶ்வாஸாபி । ப்ராணினா
 விஸயராக: மஶ்வஶ்ரணவாரக: । த் வாரய । தவ ரூபம் ஶ்ரீம்யதேமோயுக்த
 த்ரீஸ்ய । த்வத்யதம் ப்ராப்தம் க்ருதஶ்ரஸந் அர்சிராதிமாஜேந நித்யா கீக்ய
 சுஶ்ரமயம் குர்வித ப்ராத்தேநா ।

137 ஶ்வந:சுதரோபநிஸத் ஶயித்ரஶ்யாயீ: ஶத்யநி ஆஹ—
 சித் அசிந் இஸ்வர இத த்ரிவித ஶ்ரஶ்ர மஜநியம் ப்ரதமே ; ஶ்யான-
 ததர்ஷதேஸ ஶ்யேயாஶிவ்யக்தி தஶ்ரணப்காரா: ஶ்ரீதீயே ; நான்ய: பந்யா
 இதை ஶ்ரபித்து உபாஸித்தால் ப்ரேராரஜ்ஸான
 ரஜஸஸுக்கு மேலான பரமபதப்ராப்தி—

136 ஶசாஸாஸ்யத்தின் முடிவிலுள்ள மந்த்ர
 ஶ்களே இங்கும் முடிவில், விஷயராகத்தைப் போக்கு ;
 உனது உடிகைக் காணச்செய், உன் திருவடிகைப்
 பற்றிய என்னை உன் இடம் சேர்வித்து உனது
 கைங்கர்யாநந்தத்தைப் பெறுவிப்பாயாக.

137 சித்து அசித்து ஶசுவரனென்ற பிரிவு,
 த்யானம் செய்ய இடம் ஶாக்ஷாத்காரம் வரையில்,

தேவாत्मन् सत्त्वधामन् ! पुरुष ! चिदचितोरन्तरात्मन् ! महीश !
 प्राह ब्रह्मादिधातवैरद ! च तमसःपारवर्तिन् ! अनन्त ! ।
 तारार्थाऽऽदित्यवर्णाखिलशरण ! सहस्राक्षिश्रीर्षादिक ! त्वं
 मध्येनीरञ्च मध्येभुवनमिह गिरित्वेति सप्ताचलेशम् ॥ १३९ ॥
 रुद्रेशेशानशब्दाः शिव इति समभिव्याहृतेस्त्वत्परास्ते
 माहैश्वर्यञ्च यद्वत् हर इति तदनीशेति जीवप्रकृत्योः ।
 नैवोमेशोक्तिलिङ्गं क्वचिदथ गिरिशन्तेति संबोध्यसे तं
 तन्वन् संहारसर्वेशानकर ! भगवांस्त्वं हि लक्ष्मीश ! भव्य ! ॥ १४०

अथर्वशिखोपनिषत्

मन्त्रो ध्यानञ्च कर्ता विषय इति चतुर्वेषु बोद्धव्यरीति
 पृष्ठोऽथर्वा शिखायाम्—प्रणव इह परब्रह्म भाव्यः, चतस्रः ।

139 ச்வேதாச்வதரத்தில் பகவானுக்குச் சொ
 ன்ன தர்மங்கள் வரிசையாகக் குறிக்கப்படுகின்றன

140 அந் ருத்ர-ईश-ईशान-शिवशब्दानां सत्त्वेऽपि नारायण
 एव विवक्षितः । अमृताक्षरं हरः इत्यन्त इरशब्दवत् तेषां रुद्रार्थकत्वं
 नास्ति । रुद्रसाधकयुक्तिरपि न । गिरिशन्तेति पदेन गिरिशरुद्र-
 सृष्टिकरत्वमप्युक्तम् । सर्वस्य संहर्ता नियन्ता च श्रीनिवास एव ।

140 ருத்ர-ஈச-ஈசான-சிவாதிசொற்கள் இருப்
 பினும் திருமாலே இதன் பொருள், ஹரசப்தம் வேறு
 பொருளில் இங்கே ஒதப்பெற்றது गिरिशब्द என்று
 ருத்ரனைச் செய்கிறவன் ஒருவன் சொல்லப்படுகிறான்
 எல்லாம் அழிப்பவனும் ஆள்பவனும் திருமாலே

141-142 த்யானத்திற்கு மந்த்ரம், த்யான
 ப்ரகாரம், த்யானம் செய்கிறவன், த்யானிக்கப்படுவது

माता: नानास्तवाहार्हा: प्रतिनियतलसन्नामवर्णांश्च, देवाः
 ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रः पुरुष इति वदन् श्रीश ! मेने परं त्वाम् ॥
 ह्रस्वो दीर्घः प्लुतोऽसौ प्लुतयुतमविभज्यैर्यतेऽन्वर्थनामा-
 न्यस्यानेकानि जाग्रत्स्वपनदृढभवत्सुप्तिमोक्षाश्च माता: ।
 तत्तत्कृद्देवकत्वात् श्रितरम !, भवतो ध्यानमिष्टं तु विष्णुः
 ध्याता रुद्रो हृदीक्ष्यः शिवकर ! सकलैश्वर्यकृत् कारणं त्वम् ॥

अथर्वशिरउपनिषत्

सार्वत्म्यं रुद्रदृष्टं तदनुभवत्वात् तस्य देवैः स्तुतिञ्च
 तद्वाच्योङ्कारनामान्यभिहितविवृतिं भस्मसंस्पर्शयुक्तम् ।

என்று நான்கு விஷயங்களைக் கேட்க அதர்வரஷி, ப்ரணவம் மந்த்ரம். நாலு மாத்ரைகள், அவற்றை நா நாவிதமாகத் துதிக்கலாம், ஒவ்வொன்றுக்கும் பெயர் நீறம் முதலான வேறுபாடு உண்டு, ப்ரஹ்ம விஷ்ணு ருத்ரபுருஷர்கள் அடைவாக தேவதைகள். ஹ்ரஸ்வம் தீர்க்கம் ப்லுதம் என்ற மாத்ரைகள், ப்லுதத்துடன் சேர்த்துச் சொல்லவேணும். ப்ரணவத்திற்குப் பல பெயர் உண்டு. விழிப்பு சொப்பனம் உறக்கம் மோக்ஷமென்ற நான்கு நிலைகள். அவற்றைச் செய்யும் தேவர்கள் இவற்றிற்கு தேவதைகளாவரே. த்யானம் விஷ்ணுமயமாகும். ருத்ரனைப்போல் த்யானம் செய்யவேண்டும். ஸர்வைச்வர்யம் விஷ்ணு வுக்கென்க

143 அதர்வசிரஸ்ஸு ஏழு கண்டங்களால் அடைவாக, ருத்ரன் அனுபவத்திற்கு வந்த ஸர்வாந்த ராத்ம நிலையையும், அதையறிந்து தேவர்கள் செய்த

ईशानान्तर्नियन्तु: श्रितरम ! तव निव्यानमित्थमविधत्स्व-
 न्माहास्यञ्चाप्यधीते: फलमिह च शिर: सप्तभि: प्राह खण्डै: ॥
 रुद्रो भस्मावृताङ्गो विसदगनिमिषैर्विस्मितै: को भवानि-
 त्युक्त: स्वं साधुवृत्तं गमयितुमगदत् नित्यसर्वात्मतां खाम् ।
 स स्वस्मादन्तरं त्वामपि बहिरखिलाद् वीक्ष्य लक्ष्मीश ! सोऽहं
 सर्वोऽप्यन्योन्यभिन्नोऽहमिति दृढमतिस्तैश्च वेद्यं स्वमाह ॥१४४॥
 त्वद्रूपस्तत्त्वदृष्ट्या श्रितरम ! विबुधैर्वन्दितोऽसौ ततस्त्वां
 तस्यात्मानं विदन् सन् भसितविलसित: शान्तिमत्यन्तमेते ।

ஸ்துதியையும், பகவத்விஷயமான ஓங்காரத்தின் பெயர்களையும் அவற்றின் பொருளையும், பஸ்மம் தரித்து ருத்ராந்தர்யாமித்யானத்தையும் இப்படிப் பட்ட உனது மேன்மையையும் இதன் அத்யயனத்திற்குப் பலனையும் ஓதும்.

144 எல்லோரையும் போலன்றி ருத்ரன் பஸ்மம் தரித்திருந்ததால் தேவதைகள் நீர் யாரென்று கேட்டார்கள் விஷ்ணுபக்தனா, அல்லனா என்று ஸம்சயம் தன்னை விஷ்ணுபக்தனாக அறிவிக்க அந்தர்யாமிவிஷயமாகச் சொன்னான்—தனக்கும் எல்லாவற்றிற்கும் வேறாக அந்தர்யாமி பகவான் ஆதலால் நானும் பிற ஜீவர்களும் வேறாயினும் நானே ஸர்வமென்னலாமென்றான்

" 145 அது அறிந்து அவனை தேவர்கள் புகழ்ந்தனர்-ருத்ராந்தர்யாமியாக பகவானை யுபாஸிப்பவன் பஸ்மம் தரிக்கவேண்டும். மந்த்ரம் ப்ரணவமே.

பரீக்ஷே சோ஽மிதௌஜஸ்யதிமஹதி சுக்ரோபஸ்தரே த்வா நிஷபணம்
 பश्यन् आरुह्य सत्योत्तर उदितभवत्तुल्यभोगो विभाति ॥ १४७ ॥
 स्तानेष्वாदित्यमुख्येष्विह तत्र लसतो मूलरूपं स्थिरं तत्
 कौषीतक्युक्तभूमन् ! श्रितरम ! महिते मण्टपे आजमानम् ।
 आसन्धामद्भुतांशोज्ज्वलमृदुमधुरास्तारपर्यङ्कमध्ये
 ध्यातुं लक्ष्मीममेतं त्वरयति परमार्थाय पर्यङ्कविद्या ॥ १४८ ॥

अद्य: पातनं विना विस्पृष्टः वर्षपृथिव्यादिपानं विना अचिरादिमार्गतो
 ब्रह्मलोकं गन्वा, अरनामकं हृदं विरजां तिल्यवृक्षं च तीर्त्वा, गन्ध-
 चूर्ण-माला - अञ्जन - वसन - भूषणान्यानयन्तीभिरप्राकृतात्सरोभिः
 कृतालंकारः ब्रह्मान्धरसादिकमपि प्राप्य अमितौजोनामके पर्यंके
 सोपस्तरणे उपविष्टं परमान्मानं पश्यन् कोसीति तेन पृष्टः समीचीन-
 मुत्तरं कृत्वा तदनुमत्या भोगभास्यं प्राप । तद्वदन्योऽपि भवेदिति ।

148 सूर्य-क्षीर-भागरादिस्थभगवद्रूपमूलभूतं परवासुदेवरूपं
 परमपदे । आसन्धी = धर्मादियुक्तपीठम् । अंशवः = सोमांशवः
 उपस्तरणम् ; तद्वन्ति शेषपर्यंके आसीनः श्रीपतिः । एतदुपासन-
 विषयिणीह श्लोकद्वयोक्ता पर्यंकविद्या ।

தெளஜஸ் என்ற பள்ளியில் வீற்றிருக்கும் பெருமானை
 அணுகி அஉறவு கேட்கப்பெற்று உண்மையை
 விண்ணப்பம் செய்ய, அவன் அணுக்ரஹத்தால் போக
 ளாம்யம் பெறுகிறான்.

148 ஸூர்யமண்டலாதிகளிலிருக்கும் மூர்த்தி
 களுக்கு மூலரூபம் பரமபதத்திலுள்ளது அங்கே
 தர்மாதிர்பீடத்தில் சேஷனும் பள்ளியில் சயனித்திருப்
 பவனைப் பெறவான பர்யங்க வித்யை மூன்று சீலாக
 ங்களால் சொல்லப்பெற்றது

इन्द्रस्वाष्ट्रादिहन्ताऽप्यनघ, उपगतायुष्ट्वयुक्तामृतवः
 प्राणः, प्रज्ञास्वरूपश्चिदिति निगदितेष्वन्तरात्माऽस्युपास्यः ।
 दुर्बाधो ब्रह्महत्यादिभिरिह सुचिरायुश्च तत् स्वर्गलोके
 जीवः श्रीशामृतोऽथो भजति निजगुणं सत्यसंकल्पतामम् ॥१४९
 काष्ठाप्राप्तं हितत्वं हितहिततरते चान्न ते ध्यान एव
 श्रीमन् ! उक्तप्रकारः पतिरसि जगतः पालकश्चेश्वरश्च ।
 आनन्दश्चाजरश्चामृत इह सदसत्कर्मसंप्रेरकत्वं
 सच्चासच्चापि कुर्वन् अविकृतिरथ वाज्युक्तवालाकिविद्या ॥१५०॥

49- 50) प्रनन्दविद्या = ब्रह्म इन्द्र - प्राण - चिदेतन्नया-
 न्त्यमिन्वेन परमान्मोपासनम् । त्वष्टृपुत्रविश्वरूपादिहन्त्वेऽपि
 निरघत्वमिन्द्रस्य विशेषणम् । आयुष्ट्वममृतत्वञ्च प्राणस्य, प्रज्ञास्व-
 रूपत्वं चितः । नन्पालं चितः । तत्फलं चिदायुष्ट्वं स्वर्गित्वं पश्चा-
 न्मोक्षश्च । ब्रह्म ध्यानस्य मोक्ष, ऐाहकामुष्मिक फलव्यवस्थात् हित-
 तमत्वं हितत्वं हितरत्वञ्च । पतित्वादिः परमात्मगुणः । अथ वालाकि-
 विद्या अन्या बृहदारण्यकोक्ता ।

149-150 ப்ரதர்தநவீத்யை - இந்திரனுக்கும்
 ப்ராணனுக்கும் சித்துக்கும் அந்தர்யாமியாக பரமாத்
 மேபாஸனம். அததற்குச் சில விசேஷணங்கள்
 பரமாத்மாவுக்கு ஐகத்பதித்வாதிக்கள் குணங்கள்.
 உபாஸன பலன் தீர்க்கமான ஆயுள் ஸ்வர்க்கம்
 மேகஷம் மூன்றும் அதனால் இந்த த்யானம் ஹித
 தமம், ஹிதம் ஹிததரமென்னப்படலாம். இதற்குப்
 பிறகு பாலாகிவித்யை. அதன் விரிவு ப்ருஹதாரண்
 யகத்தில்

‡ மந்நிகோபநிஷத்

षड्विंशः सप्तविंशोऽप्यसि निखिलमयो द्वैतमद्वैतमेवं
नानादृश्यो नियन्ता परिणमयसि गामष्टरूपां चिदर्थम् ।
व्यापी हंसस्त्रिसूत्रः शुचिरणुरविनाश्यष्टपात् त्वं त्रिकर्मा
तेजोहन्तेति मन्त्रोपनिषदुदितधीः श्रीधराप्येति चित् त्वाम् ॥

सुबालोपनिषत्

श्रीमंस्त्वत् सर्वजन्म प्रलयमविकृतानन्तभोग्यत्वतस्ते
मुक्तार्थोपास्यभावं हृदयगमहिमस्त्रप्रनिद्राप्रबोधान् ।
अक्षान्तर्गोचरान्तः कथयति करणाध्यक्षदेवान्तरन्त-
र्नाड्याः प्राणेऽथ बोधे सुख इह हृदि च ध्यानरीति सुबालम् ॥
षष्ट्यैः श्रीश ! वक्ति क्रमत इह समस्यापि नारायणत्वम्
तद्वेतुञ्चान्तरात्मत्वमपि तव जुगुप्स्येऽन्न देहेऽवतारम् ।

15: श्रीधर! चित्=जीवः मां=मन्त्रकोपनिषदुन्यादितधीः
त्वयि लयं याति व्यापित्वादिकस्तव धर्मः । हंसत्वं=शुद्धत्वादि ।
त्रिसूत्रत्वं सृष्ट्यादित्रयकृत्वम् । त्रिवर्त्मता=सत्त्वादिगुणत्रयम् ।
तेजसः=ब्रह्मप्रकाशस्य हन्ता । अष्टपात्=अष्टविधप्रकृतः । मूल-
प्रकृत्याख्यायाः गोः परिणमयिता । षड्विंशत्त्वादिदुर्निरूपधर्मवाञ्छ ।

152-153 सुबालोपनिषदि षोडशाध्यायाः क्रमेण वदन्ति

151 25வது தத்துவம், 26வது, த்வைதம், அத்
வைதமென்றெல்லாம் தர்சனங்களில் கூறப்படு
கின்றவன் ; எட்டு ப்ரக்ருதியான அசேதனத்திற்குப்
பரிணாமம் செய்கிறவன் ; வ்யாபிக்வாதி குணங்களை
யுடையவன் இவனை யறிந்தால் இவனிடத்தில் வயம்

152-153 ஸுபாலோபநிஷத்தில் 16 அத்தியாய

त्वय्यक्षादेरुपास्येऽप्ययमखिलधृतिं मुक्तिमव्यक्तभेदात्
 नैर्याञ्च्यं ब्रालकर्म क्षयिगुणमखिले दाह्यं शिष्यवृत्तम् ॥१५३
 तृप्तोऽपर्याप्तित्यामृतमखिलकरो निर्विकारोऽखिलज्ञः
 सर्वात्माऽऽनन्दभूमा श्रितरम! तमसस्त्वं परस्तात् स्थितोऽसि ।
 तद् विष्णोः सूरदस्यं पदमुपरभतेऽव्यक्तपयन्तभेदी ;
 नाभिन्नो न द्वितीयः स तव न मृतिमान् न मृतत्वत्समानः ॥१५४
 त्र्यक्षः प्राग् भूतमृत्युस्त्वजनि, निविदिशे यत्र भीते स, योऽपि

जन्म, प्रलयम्, उपास्थि-वं, हृदयगतप्राणकार्यं स्वप्नादिकं, अक्ष-
 तद्वाचर तदध्यक्षदेवत-नाडी-प्राण-बोध-मुख हृदयरूपाष्टस्थानग-
 तथा ध्येयत्वम्, सर्वस्य नारायणत्वम्, तस्यान्तर्यामित्वम्, देहे-
 ऽवतीर्णत्वम्, अक्षादेः परमात्मनि लयम्, धारकत्वम्, अव्यक्ता-
 क्षरादिभेदनपूर्वकमोक्षम्, अयाचनेन जीवनं, सर्वस्य क्षयित्वं नाशयत्वं
 शिष्यकृत्यञ्च । अत्र षष्ठाध्यायप्रभृते र्याख्यानमस्मकृतम् ।

154 तृप्तत्वादयो भगवद्गुणा अत्रोक्ताः । नामिन्न इत्यादिना
 चतुर्थपादेन, “एकत्वं नास्ति द्वैतं कुतः? मर्त्यं नास्ति, अमृतं कुतः”
 इति श्रुतिवाक्यार्थं एकरूपेणोक्तः ।

105 श्रीकान्त! त्वया त्र्यक्षः शूलपाणिरूपादितः । तं
 ङ்களில் 16விசேஷங்கள் சொல்லப்படுகின்றன,
 விரிவு வடமொழியில். இது நாராயண பாரம்யம்
 சொல்லும். 5 அத்யாயங்களுக்கு ச்ருதப்ரகாசிகா
 சார்யரின் விரிவான உரை. அதற்குமேல் முழுமை
 க்கும் நமது உரை.

154 த்ருப்தி யுடையன் இத்த்யாதி குணங்கள்
 இங்கே பரமாத்மாவுக்குக் கூறப்பெற்றன. நான்காம்
 பாதம் ஒரு ச்ருதிவாக்யத்தின் பொருளை விளக்கும்.

155 முக்கண்ணனை குலபாணி பகவானால்

கோபாட் ருட் லலாடாடசுஜதமுமபி த்வம் விதத்சே விரிஷ்வம் ।
 ஶ்ஷா சாக்ஷாட் சமஸ்தே: ஶ்ரீதரம! தமச: பாரவர்தீ ச விஷ்ணு:
 திவ்யோ தேவோ஽ந்தராதுமா புரூஷ இதி மிதோ஽ம்யத் நாராயணஸ்வ ॥ 155 ॥

அஶ்ரிஹஸ்யம்

ஹ்வாங் ஶ்ரீநீயே த்வயி நியதமுஷ்ந்யாஙமா வாஹ்யாஙாட்
 ஶூயோஶோங்யோபக்ஷஸிபுரூஙாநதிஶ்ரீநீவே! ஶாவதுஸ்தே ।
 வாஹ்யக்ஷவங்முக்ஷேஷகசிதமத வக்தயேவமஶ்ரே ரஹ்யம்
 விதாரூபாஶ்ரிஷாஸ்தாஶ்ரிலபரிகரம் தீகரூத் ததிஷிஷம் ॥ 156 ॥

ஈஷ்டநா வ்ரஹ்மா ஶ்ரீநீ: । ஶ்ரீ வ்ரஹ்மிணி திரோஶூந: । வ்ரஹ்மா ருத்ரமஸுஜத் ஶ்வல-
 ல தாந் இதி அந்ரோக்தம் । சமஸ்திஸ்தாஸ்த்ரீவாதிஶ்ரீமபி தவீவ ।

0 அஶ்ரிஹஸ்யே வித்யாமய: க்ருரூக: । தீந ஶ்பஷ்டமிதம்,
 வத் வாஹ்யாஙாபேக்ஷயா மானஸ்யாஙோ஽திஷ்டயேந । அஶ்வதூதிஶ்ரீ: மந
 சோத்ஶுஷ்டநஸ்துஶ்வாவநஸம்ஶ்வாத் । அத ஈவ ஈஷ்டகாஶிஷ்ரீதத் ஶ்யிஷ்டலமாஶ்ர-
 ஶந்த்வாஶ்யம் க்ருஷேஷமூத் ஶஸ்துத்ய தஸ்த்யானீ மானஸ்யாஶ்ரி: தஸ்தாஶ்யோ
 மானஸகரூத்ஶ்வாவோக: ॥

படைக்கப்பட்டான், நான்முக்கன் நடுங்கினான்.
 அவன் நான்முக்கனின் புதுந்தான் நான்முக்கன் நெற்றி
 யினின்று ருத்ரனைப் படைத்தான் என்றவாறு பல
 விசேஷங்கள் இங்கே கூறப்பெற்றன.

156 அக்னிஹஸ்யம்—யாகத்தில் அக்னிக்கு
 ஆகாரமாகச் செங்கற்களால் கட்டப்படும் மேடைக்கு
 பதிலாக மானஸமாக மேடைவகைகளையும் அவை
 மூலம் மானஸ யாகத்தையும் சொல்லிற்று. இதனால்
 வெளிச்செயலைவிட மானஸத்திற்கு ஏற்றம் எங்கும்
 விளங்கும்

षट्त्रिंशत् स्युः सहस्राण्यधिमहि पुरुषस्यायुषोऽहां तदेत-
 द्वैशिष्ट्यात् कृत्स्नमेदं भवति गदितसंख्यानचिल्याग्निरूपम् ।
 चेतो वाक्प्राणचक्षुश्श्रुतिषु किमपि वा कर्म यद्वाऽथवाऽग्निः
 तत्रैकैकाग्निनाथ्यः श्रितरम ! भवतः प्रीणनो धीक्रतुः स्यात् ॥१५७
 चिल्याग्न्यादौ धरिर्त्वाप्रभृतिदृशियुताः सर्वभूताभिसंप
 च्याप्त्यै लोकम्पृणायां श्रितरम ! विद्धद्वयग्निवाय्वादिदृष्टीः ।

15) अधिमहि-भूष்யं पुरुषस्य पूर्णायुषो दिनानि षट्त्रिंशत्स
 हस्रसंख्याकानि । तत्रैकैकदिनवैशिष्ट्यं मनवादा कृत्वा तस्य चयन-
 संस्कृताग्निவேன भावनायां षட்त्रिंशत्संख्याकाः मनोरूपाश्च यः. एवं
 वाचः, प्राणस्य, चक्षुषः, श्रोत्रस्य, कर्मेन्द्रवाच्यस्य कायस्य, जाठरा-
 ग्नेश्च दिनवैशिष्ट्यं कार्यम् । एवं प्रत्येकं तावत्संख्याकत्वम् ।
 तत्र एकैकदिनावच्छिन्नमनोवागादिकिञ्चिद्वायपारसंघोऽग्निவேन
 भाव्यः । तत्साध्यक्रतुरपि विद्यामयः । अयं धीक्रतुर्भगवत्प्रीणनः ।

158-159 पूर्वविक्रयाधिकरणे, 'परेण च शब्दस्य ताद्विध्यम्'
 इति सूत्रेण स्वतन्त्रविद्यामयक्रतुसद्भावे स्वतन्त्रविद्याप्रतिपादकं

157 புருஷனுடைய ஆயுளிற் நாட்கள் 36 ஆயிரம். மனம் வாக்கு, ப்ராணன் கண் காது காயம் ஜாதராக்களி என்றவற்றில் ஒவ்வொன்றும் ஒவ்வொரு நாளுடன் சேர்க்கப்பட்டு ஒவ்வொரு நாளிலுண்டாம் மனம் முதலானவற்றிலொன்றின் வியாபாரத்திரள் அக்ளிமேடையாக பாவிக்கப்பட்டால் மனம் முதலியவற்றில் ஒவ்வொன்றிலும் 36 ஆயிரம் மேடைகளாகும். அவற்றில் ஒரு மேடையை தயானித்து அதில் யாகம் செய்ததாக பாவித்தால் இதே வித்யாமயமான க்ரது பகவானுக்கு உவப்பானது இது.

158-159 ப்ரஹ்மஸூத்ரத்தில் பூர்வஹிகல்ப்

दुष्प्रापं दक्षिणावक्रतुभिरविदुषा तत्पदं विद्यया ते
 त्वारोहन्त्यस्तकामा इति वदति परं ब्राह्मणं त्वत्प्रभावम् ॥ १५८ ॥
 अन्नं स्याद् मण्डलं तद् वपुरिदमपि तत्तद्गतः पूरुषोऽत्ता
 सर्वो भूत्वा च सोऽवत्यखिलमपि भवेत् तत् यथोपासते तम् ।

परं ब्राह्मणं, चकारात् पूर्वं ब्राह्मणञ्चोपष्टम्भकं दर्शितमिति अनेन
 श्लोकेन परं ब्राह्मणम्, उत्तरश्लोकेन पूर्वब्राह्मणञ्च दर्शयते। सर्वभूता-
 भिसम्पत्तिरूपफलाय लोकःपुणानामिकायामिष्टकायामग्निवायुआदि-
 दृष्टयः चित्याग्न्यादिषु पृथग्यादिदोषरूपांगभूतदृष्टियुक्ताः प्रत्येकं
 विहिताः। ताः विद्याः स्वतन्त्राः। तन्मध्ये ज्ञानप्रभावोऽपि प्रोक्तः
 'विद्यया तदारोहन्ति यत्र कामाः परागताः। न तत्र दक्षिणा यान्ति
 नावद्व्यासस्तपस्विनः' इति। दक्षिणावक्रतुरिति बहुश्रुत्वगायपेक्ष
 बाह्यकतुरुच्यते। अथ पूर्वब्राह्मणविषयः—आदित्यमण्डलमिदं
 शरीरञ्चाज्ञम्। तत्र तत्र पूरुषः परमात्मा अत्ता। तं यथायथोपासते

பாதிசுரணத்தில் கீழ்க்கூறிய இடத்திற்குமேல் ப்ரா
 ஹ்மணம் இரண்டு குறிக்கப்பட்டிருப்பதால் அதன்
 பொருள் இரண்டு ச்லோகங்களால் அறிவிக்கப்
 படுகிறது. லோகம்ப்ருண என்கிற இவ்வுடகையில்
 அக்னிவாயு முதலானவற்றின் த்ருஷ்டிகள் அவற்
 றிற்கு அங்கமாக அக்னி மேடையில் பூமி முதலான
 வற்றின் த்ருஷ்டி பலன் ஸர்வப்ராணிகளும் தன்னைச்
 சேர்ந்திருக்கையாம் தக்ஷிணை யளித்து ருத்விக்குகள்
 மூலம் செய்யப்படும் வெளியாகத்தினால் அடையப்
 படவாகாத உனது பதத்தை நிஷ்காமர்கள் பெறுவர்
 என்று பரப்ரஹ்மமான உனது ப்ரபாவமும் பணிக்கப்
 பெற்றது மேல் ப்ராஹ்மணத்தில். முன் ப்ராஹ்மண

इत्युक्त्वा त्रीष्टकैकाष्टकविधमृतोऽग्निञ्च मृत्युञ्च सूर्य-
 स्वाक्षिस्थं तं विदंस्त्वामिति महितरम ! ब्राह्मणं पूर्वमाह ॥१५९॥
 मूर्धादौ ध्यातुरङ्गे कृतमिह चुबुकान्ते तु वैश्वानराङ्ग
 सर्वं प्रादेशमाने तदत्रयवनियता नामक्लृप्तिस्तथाऽन्या ।
 भाव्यञ्चान्नापमृत्युं जयति च लभते चायुरित्यन्यदेवं
 सत्यप्येषा त्वदाप्त्यै श्रितरम ! विहिता साम्नि या सैव विद्या ॥

स तदेव भवति, सर्वं तद्भूत्वाऽवति इति श्रुतिरन्नत्या । यद्यदूपेण
 भगवन्तमुपास्ते, तत्तद्भूत्वा स उपासकं रक्षतीत्यर्थः । ऋग्य-
 जुस्साममेदेन त्रीष्टकत्वमग्नेः ; यजु प्राधान्याच्चैकेष्टकत्वम् । ईदृशा-
 ग्नित्वेन मृत्युत्वेन सूर्यमण्डल-सनेत्ररूपस्थानद्वयस्थत्वेन च परमा-
 मोपासनमन्नोक्तम् ।

க்தில் ஸூர்யமண்டலமும் இந்த உடலும் அன்னம்,
 அங்கங்குள்ள புருஷன் புசிக்கிறவன், பகவானை
 எப்படி யுபாஸிக்கிறார்களோ அப்படியாகிறான் அவன்
 மூன்று வேதங்களாலான செங்கற்களால் செய்யப்
 படுவதால் மேடை மூன்று இஷ்டகையுளதென்னப்
 பெறும் யஜுஸ்சை ப்ரதானமாக்கி ஒரே இஷ்ட
 கையென்பதுமுண்டு இத்தகைய மேடையாகவும்
 சூர்யன் கண் இரண்டிலுமிருப்பதாகவும் பரமாத்மா
 வின் உபாஸனமிங்கேயாம்

160 வைச்வாநரவித்யை முன்னமே சாந்தோ
 க்யத்தில் ஓதப்பெற்றது, இங்கே தலையினின்று
 முகவாய்க்கட்டை வரையிலான ஒரு சாணிடம்
 வைச்வாநரபுருஷவுருவுக்கு இடமென்றது. அவனு
 டைய சிரஸ்ஸு முதலானவற்றிற்கு சிறிது வேறு

वेदादित्वं यथोरःप्रभृ-िषु हि तथा ध्यातुरङ्घ्रयादि तेऽङ्घ्रया-
 द्युक्तं ; प्रादेशमात्रस्तदसि मिततया त्वं द्युमुख्यैः प्रदेशैः ।
 इत्थं छान्दोग्यगीतं यजुषि गदितमेतच्च वैकल्पिकं स्यात् ;
 न्यायोऽसौ नामक्लृप्तावपि ; तदिह रमावास ! विद्येयमेका ॥१६१॥
 श्रीमन्! अत्यान्नमेवं पृथगिति गदितं ह्यल्पमंशान्तरैश्चा-
 युक्तं व्यस्तैकवेदिष्वित इह कथितप्रायमन्नं फलं तत् ।

விதமாகப் பெயரும் உளது. உபாஸன பலன் அப
 முருத்யு நீங்கப்பெற்று நீண்ட ஆயுளாம் ஆயினும்
 இது அவாந்தர பலன். முக்கியமான பலன் பரமாத்
 மாவை அடைவதே யென்று பாஷ்யா திகளின் முடிவு.
 பரிஷ்காரத்தைப் பார்க்க.

161 சாந்தோக்யத்தில் உபாஸகனுடைய மார்
 முதலானவை வேதி முதலானவையாம் உபாஸக
 னுடைய தலையினின்று கால்வரையில் வைச்வா
 நரனின் தலைமுதல் கால்வரை பாவிப்பதாம் என்ற
 தற்கும் அக்நிரஹஸ்யத்தில் தலையினின்று முக
 வாய்க்கட்டைவரையில் பாவனை என்றதற்
 கும் விகல்ப்பமாம். ஆகப் பெயரில் மாறுதலிருப்
 பதையும் விகல்ப்பமாகக் கொள்க.

162 वेदमेदेन वैश्वानरविधायां फलमेद् इति नः अग्नि-
 रहस्येऽपि पृथक् पृथगात्मोपासनादल्पाल्पमन्नमिति, 'पृथगन्नमघस्त'
 इति वाक्येनोक्त्वात् समग्रोपासने समग्रान्नादनरूपं छान्दोग्यफल-

162 ஒரே பலன் உபநிஷத்திலிரண்டிலுமென்
 பது பொருந்தும் அக்நிரஹஸ்யத்தில் அந்தந்த
 அவயவத்தை மட்டும் உபாஸித்தால் சொற்ப

यत् साम्युक्तं समग्रम् विकलभवदनुध्यानदोषापनुत्ते-
 भङ्गी ; प्रादेशमात्रागुणफलकथनं वाऽऽयुराप्यादिवादः ॥१६२॥
 एकनोपास्यमुक्तं यदिह तदितरध्यातमुक्तं परत्र
 प्रायो दृष्टः कथांशः श्रुतिषु बहुभिदो ह्यतवालाकिवागवत् ।

मुक्तप्रायम् । अपमृत्युजयादिकथनं तु समग्रोपासने व्यस्तोपासना-
 पाद्रितमृत्युप्रभृत्यभावकथनमात्रम् । यद्वा मूर्धादिचुवुकान्तरूप-
 विकक्षणानुसंधानफलं तदस्तु ।

163 वहवो वैश्वानरविद्यायां विवदमानाः केरुयेन शमित-
 विवादा इत्यविवादम् । अथापि एकत्र येन योऽवयव उपास्य उक्तः,
 सोवयवस्तद्व्येनोपास्यतयाऽन्यत्रोक्त इति भेदो दृश्यते । तत्
 बालाकिविद्यायां वेदभेदेन बालाक्युक्तिवैलक्षण्यवत् उपेक्ष्यम्
 அன்னப்ராப்தி யென்றதால் பூர்ணமான உபாஸனத்
 தில் பூர்ணமான உபாஸனமென்பது தனிப் பலனல்ல,
 அவயவத்தை மட்டும் உபாஸரித்தால் நேருகின்ற
 அபம்ருத்யு பூர்ணோபாஸனத்தில் கிடையாதென்ற
 தாம். அல்லது அக்னி ரஹஸ்யத்தில் தலையினின்று
 முதவாய்க்கட்டைவரையில் வைச்வாநரரூப பாவனை
 க்கும பலன் அதிகப்படி ஓதினதுமாம். ஆகையால்
 வைச்வாநரவிக்யை எங்குமொன்றே யாகும்.

163 இந்த வைச்வாநரவிக்யையில் ஓரிடத்தில்
 ஒருவன் உபாஸரித்ததை மற்றொரு வேதத்தில்
 வேறொருவன் உபாஸரித்ததாகச் சொன்னது
 பொருந்துமா என்னில், பாலாகிவிக்யையில் ஒவ்
 வொரு வேதத்தில் ஒவ்வொரு விதமாகச் சொன்னது
 போலாகுக, அதாவது மொத்தத்தில் உண்மை நிலை

पूर्णोपास्यर्थवादः स इति न भवतु स्वार्थनैर्भयमत्र ;
 स्याद् वा तत् कल्पभेदात् घटितमुपदिश श्रीश ! नस्त्वं त्वदिष्टम् ॥
 कामः कर्मापि गन्धो रस इति सकलाभ्यासिपूर्णे ह्यवाक्को
 स्यादादर्तव्यहानेरथ तु भविहृदि श्रीश ! सूक्ष्मे निविष्टः ।
 आकाशात्मा च भास्वद्वपुरसि धृतिसंकल्पयोः सत्य एवं
 प्र ण्डस्ताण्डिवाजिस्तुटघटितगुणाकृष्टशाण्डिल्यभोग्यः ॥ १६४ ॥
 मानोमय्यादिरास्तां हृदयकुहरगस्यास्य दुःसंघटः स्यात्

வாலாக்யுக் யதூ ததூ பவது ; தந் தர்வமிநீவ தாத்பரியாது ததூதி ஹ ।
 அவாஶு ச உகூ : கஸாதிதி சேத்-பரிபூர்ணீவா தாதர்வ்யாபாவாது நந்
 ந கிஶ்ரிதமுஶ்பஶ்லூப-கார்ய இதுயுச்யதே த்ரதீதி । சத்யகாமஸஸ்ய-
 சங்க்ரஶ : சத்யதூதி : ப்ராணசரீரே । பாரூப இதுயாதி ।

164 ஶாண்டில்யவித்யா தாண்டிவேதே ஶாண்டிஶ்யே, வாஜிமீதே அग्नि-
 ரஹஸ்யே ச । சர்வீரஸ இதுயாதி பரமாத்மஶ்ரமீ ஶகரூபா உபயந் ।
 அவாஶு ச உகூ : கஸாதிதி சேத்-பரிபூர்ணீவா தாதர்வ்யாபாவாது நந்
 ந கிஶ்ரிதமுஶ்பஶ்லூப-கார்ய இதுயுச்யதே த்ரதீதி । சத்யகாமஸஸ்ய-
 சங்க்ரஶ : சத்யதூதி : ப்ராணசரீரே । பாரூப இதுயாதி ।

1 சத்யகாம : சத்யசங்க்ரஶ இதுயாதிகம் த்ரிஶகம், தஸ்ய
 கங்கு மாறானது பாலாகியினால் த்ரினைக்கப்பட்டது ; அது
 தவறென்பதிலே தோக்கு அல்லது ஒரு கல்பத்திலே
 பிறந்த ப்ராசீனசாலரின் உபாஸனம ஒருவிதம் ; மற்
 றொரு கல்பத்தில் வந்த வேறொரு ப்ராசீனசாலர்
 வேறாக உபாஸித்தாரென்று கொள்க,

164 சாந்தேதோக்யத்திலும் அக்னி ரஹஸ்யத்
 திலும் சாண்டில்யவித்யை ஒரேவிதமாச் சொல்லப்
 பட்டிருப்பதென்று பரமாத்ம குணங்கள் ச்லோக
 த்தில் சொல்லப்பெற்றன, விரிவு வேறிடத்தில்.

165 ஶத்யகாமத்வாதிகம் இருதரம் எதற்காகச்

धर्मोऽयं सर्वकामप्रभृतिरिति रमावास ! शङ्कापनुच्यै ।
 ज्यायस्त्वाभङ्गतस्ते सुघटितमखिलं प्राप्यरूपं गुणौघं
 हार्दत्वेऽप्याह सामश्रुतिरथ सुलभञ्च द्वत्संगमोक्त्या ॥ १६५ ॥
 ताण्डिप्रोक्तैर्गुणैस्त्वां युतमपि च मनोवेगिनं कामरूपं
 सर्वाश्वानुप्रभूतं दिश इह निनुमः सत्यधृत्यात्मकञ्च ।
 सर्वं खल्वित्युपासा प्रथममभिहिता साम्नि ; तत्स्थान उक्ता
 सत्यं ब्रह्मेत्युपासा श्रितरम ! चिदचित्सर्व्यन्तुस्तवाल ॥ १६६ ॥

भाव उच्यते—मनोऽयत्वादि क मस्तु हृदयपाराच्छन्ने दहराकाशे ;
 सर्वकामत्वादि कं कथमिति शंकायां प्राप्याकारस्य महत्त्वत्वात् सर्व-
 मुपपन्नमिति ज्ञापनार्थं पुनर्वचनमिति । हृदये तत्संनिधानकथनं
 सौलभ्यसद्भावख्यापनाय ।

சொல்லப்பட்டதென்னில், ஹ்ருதயமென்ற சொற்ப
 ப்ரதேசவளவிவிரூப்பவனுக்கு ஸத்யகாமத்வாதிகள்
 கூடுமோ என்ற வினாவுக்கு, உண்மையில் அளவற்றவ
 னுகையாலே கூடுமென்று விடையளிக்கவாம். ஹ்ருதய
 த்திவிரூப்பதால் அவனதுமெளலப்பயம் சொன்னதாம்.

165 छान्दोग्योक्तगुणापेक्षया मनोवेगित्वादयोऽधिकः गुणा
 र्श्ररहस्ये ज्ञापिताः । सर्वा दिशोऽनुव्याप्तत्वमप्येकम् । सर्वं खल्विति
 छान्दोग्ये ; सत्यं ब्रह्मेत्यश्ररहस्ये । तन्न सत्यपदस्य सूत्-ति-र्यामात्
 चेतनाचेतनसर्वानियन्तु इत्येवार्थः ।

166 அக்ஸிரஹஸ்யத்தில் சாண்டில்ய வித்யைச்
 சொன்னது அதிககுணங்களைக் கூறவாம் ஸத்யம்
 ப்ரஹ்ம என்ற ஸத்யபதத்திற்கு सर्वं खल्विदं ब्रह्म
 என்றவிடத்திற் போல், ஸத்-தி-யம் என்று பிரித்து
 சேதநாசேதநஸர்வ ஆத்மா என்றே பொருளாம்.

மஹோபனிஷத்

ब्रह्मेशानौ निषिध्य प्रलय इतरवत् , प्रोच्य नारायणैक-
स्यैर्यं तस्मात् सहाङ्गैरुपजनिमनयोर्वर्णयन्त्यां महत्याम् ।
श्रीमन् ! ब्रह्मादिमात्मन् ! उपनिषदि कथं देवतापारमार्थ्यं
नेच्छेत् कश्चित् त्वयि ; स्यात् सुगममिह परं पाठयाथात्म्यविद्भिः ॥

अष्टाक्षरनारायणोपनिषत्

ब्रह्मा रुद्रः समष्टिस्त्वपि भवति यतो, यस्तदेतत् समस्तं
श्रीमन् ! अन्तर्बहिः सन् अनघ ! शुभ ! तवैतस्य नारायणस्य ।
आदर्शं श्रीमदष्टाक्षरपदमखिलश्लाघ्यं (मबहिर्भूतं) तारं त्रिसन्ध्यं
जप्त्वा पापात् प्रमुक्ताः प्रणिहितमनसो भुक्तिमुक्ती भजन्ति ॥१६८

167 நாஹோ ந ராந்நிரிஸ்யாடிவஶ் ந ப்ரஹ்மா நேஷான ஶதி மூர்தீ-
ஶ்யநிஷேஶோ மஹோபனிஷதி ஶ்பஸ்த:। தயா தயோரூபத்திஷ் । அதஸ்த்வ் நாராயண
ஶவ பரதேவதா । அந்நோபனிஷதி உபரி பா஠மேடா: டிஷ்யந்தே । ஶ்ரீதேஸிக-
அந்யா: ரக்ஷாடயோஸீப ட்ரஸ்த்வ்யா: ।

167 ப்ரஹ்மருத்ராதிக்களை ப்ரளயத்தில் இவ்வகை
யென்று கூறும் மஹோபநிஷத்து, ஆகையால்
ஸ்ரீநிவாஸனை பரதேவதை, இவ்வுபநிஷத்தில் மேல்
பாகத்தில் பாடபேதம் பலவிதமாகையால் எம்ப்ர
தாயப்படி பாடவிஷயம் ஆராய்க

168 ஶுஷ்டௌ ப்ராஶ்ரீதேவதா ஶ்யநிஷேஶோ மஹோபனிஷதி ஶ்பஸ்த:।
அதஸ்த்வ் நாராயணஸ்ய ஶ்வயந்தேவதா: ஶ்ரீதேஸிக-
அந்யா: ரக்ஷாடயோஸீப ட்ரஸ்த்வ்யா: ।

168 எமஷ்டி வ்யஷ்டி எல்லாவற்றிற்கும்
காரணமான நாராயணனைக் கூறும் அஷ்டாக்ஷரம்

(अथ व्याख्याता इव अव्याख्याता अप्युपनिषदः सन्ति समाह्वना इतीदं कतिपयोपनिषदर्थसंग्रहेण दिङ्मात्रेण प्रदर्श्यते ।

श्रीनृसिंहपूर्वतापनी

क्षीरोदे शेषभोगे शयितमहिपतिक्षोणिभृत्कल्पवृक्ष !
 श्रीजुष्टं त्वां नृसिंहं मनसि कलयितुं मन्त्रराजं ब्रवीति ।
 कल्याणत्वद्गुणौघप्रकटकममृतत्वादिसवार्थिहेतुं
 शक्तिन्यासाङ्गमन्त्राद्यखिलपरिकरं तापनीयश्रुतिर्नः ॥ १६९ ॥
 दृष्ट्वाऽऽदौ मन्त्रराजं रविशशिशिखिभिर्नेत्रिणि श्रीनृसिंहे
 ध्यात्वा च स्वात्महोमं शकनमधिगतो व्यक्तसृष्टौ विरिञ्चः ।
 रुद्रेन्द्रादिस्तथैतन्मनुकृतमहिमेत्याह चाव्यक्तसंज्ञः
 अत्यन्तः श्रीश ! तेऽस्य स्मरति मनुमहिर्बुद्ध्य एनं महिष्ठम् ॥१७०

பெரிய வுருக்களெல்லாம் காட்டும் சிறிய கண்ணாடியாம். முக்காலமும் இதை ஜபித்தால் எல்லாப் பலனுமாம்.

169 ந்ருளிம்ஹதாபநீயோபநிஷத்தில் நரசிங்கம் திருப்பாற்கடலில் சேஷசயனத்தில் பள்ளிகொண்டதாக ஓதப்பெற்றது. நரசிங்க மந்த்ரம் விரிவாக விளக்கப்பட்டுள்ளது.

170 நான்முகன் மந்த்ரராஜமென்ற நரசிங்க மந்த்ரத்தை சூர்யன் சந்திரன் அக்னி என்ற முக்கண்கள் உடைய நரளிம்ஹனிடம் கண்டு உபாஸித்து ஸ்ருஷ்டி சக்தி பெற்றான். ருத்ரன் இந்திரன் முதலானோரும் இதனால் மேன்மை பெற்றனர். அவ்யக்தோபநிஷத்து இவ்வாறு கூறிற்று. அஹிர்புத்ந்யஸம்ஹிதையில் இம் மந்த்ரத்திற்கு விரிவு.

சீதோபனிஷத் சீராமோத்தரதாபனி ச

श्रीभूनीलात्मिका वाक् शशिरविशिखिमात्मा च यैषाऽनपाया
 भोगार्चात्मा च सीतोपनिषदि गदिता वीरलक्ष्मीश्च सीता ।
 सा तारस्तत्र वर्णा अभिद्वजति च विश्वादिमान् लक्ष्मणादीन्
 तद्युक्तं रामनाम श्रितरम ! भवतस्तारकं तारकं नः ॥ १७१ ॥
 ध्येयश्रैषोऽविमुक्ते श्रितरम ! वरणानासिकासंधिमव्ये

171 சீதோபனிஷதி சீதா நானாவி஘்னமவच्छक्तिरूपोक्ता ।
 श्रीभूनीलारूपा वेदादिवाग्भूपा सूर्यचन्द्राग्न्यादिरूपा । भगवद्-
 वतारानुयायितयाऽनपाया, सर्वनिष्कामजनसमाराध्या । औपचारिक-
 सांस्पर्शिकादिभोगैरर्चनीया, वीरलक्ष्मीरिति पृथग्विभवरूपा ।
 श्रीरामनारके प्रणवः सीता तद्यद्यकवर्णाः लक्ष्मणादिरूपविश्वप्रा-
 तैजसरूपाः । ईदृशो मन्त्रस्तारकाख्यः संसरतां संतारक इत्युक्तम् ॥

171 ஸீதோபநிஷத்தில் ஸீதாதேவி சீபூமி
 நீளையாகவும் வேதவாக்காகவும் ஸூர்ய சந்த்ராக்னி
 யாகவும் விட்டுப் பிரியாதவளாகவும், பலவகை
 த்ரவ்யங்களாலே—குடை சாமரம், அர்க்யம் பாத்யம்,
 வஸ்த்ரம் கந்தம், மாலை, தூபம் தீபம் நைவேத்யம்
 முதலானவற்றாலே — ஆராதிக்கப்படுகிறவளாகவும்
 வீர்ய லக்ஷ்மீ என்னும் விபவமூர்த்தியாகவும், ராம
 தாரகத்தில் ப்ரணவத்தின் பொருளாகவும், அதன்
 வர்ணங்கள் முன்றின் பொருளாவர் லக்ஷ்மணாதிகள்
 வ்யூஹரூபங்களென்றும். இத் தாரகமந்த்ரம் ஸம்ஸார
 த்தினின்று விடுவிக்குமென்றும் ஒதப்பெற்றதாம்.

172 एषः=रामः । “आमनन्ति चैनमस्मिन्” इति सूत्रे

172 அவிமுகத்தனவான் ஜீவன். வரண என்பது

बारणस्याञ्च रुद्रोऽप्युपदिशति मनुं तास्कं संमुर्षोः ।
 सेतुं सिन्धौ वबन्ध ; श्रितगतिममृतस्यैष सेतुः, पुमर्थान् ।
 किं चित्तं मन्त्रराजो दिशति नतपरित्राणदीक्षस्य तेऽस्य ॥१७२॥

श्रीकृष्णोपनिषत् गोपालतापनी च

यः पुंसां मोहनं त्वां प्रणतमुनिगणो मैथिलीनिर्विशेषं
 भोक्तुं सोत्कण्ठ धासीदनवविहरणानन्दधन्यं विधातुम् ।
 धर्मात्मा सर्वशास्ता दशरथतनयो गोपकृष्णात्मनेच्छन्
 रन्तुं गोप्यादिरूपं तमजनय इति श्रीश ! कृष्णश्रुतिस्थम् ॥१७३

एतत्समानरूपा जाबालश्रुतिःशांकरभाष्ये उःाहृत् । तन्न भामत्यां अवि
 मुक्तः-जीवात्मा ; वरणा = भ्रूत्युक्तम् । तन्न ग्राह्यम् । अविमुक्तायं
 क्षेत्रं काशी । तत्र वाराणसी नदी वरणा नासीति नदीद्वयसंगमरूपे-
 त्यर्थोऽपि ग्राह्यः । मन्त्रराजपदेनात्र तारकमन्त्र उच्यते । अमृत-
 स्यैष सेतुरिति धृत्युक्तः परः पापहरं सेतुं हि वबन्ध । तन्मन्त्रस्य
 तारकत्वं सुतराम् ।

புருவம் அங்கே ஜீவாத்மாவில் ராமனை த்யானம் செய்க. வாராணஸியில் ருத்ரன் ராமதாரக மந்த்ரோபதேசம் செய்கிறான். ராமன் கட்டிய ஸேதுவும் பாபஹரம். அவனை மோக்ஷம் பெறுவிக்கும் ஸேதுவாவான் ஆக அவனது மந்த்ரம் மோக்ஷமளிப்பதில் வியப்பு ஒன்றுமில்லை.

173 ராமன் வநவாஸகாலத்தில் ஸீதா-தேவியைப் போலே அனுபவிக்க அவா கொண்ட ரிஷிகளுக்கு ஆனந்தம் பெறுவிப்பதற்காகத் தான் கோபாலக்ருஷ்ணனாகி அம்முனிவர்களை கோபஸ்தரீகளாக அவதரிப்பித்தான் என்றது ஸ்ரீக்ருஷ்ணோபநிஷத்து.

நித்யேர்ஜுதே, வினேதா விதி஑ிரிஷவ்ஷாடேத்ர, ஑ீதோபடேத்ர
 ஑த்ய நத்யஸ்ய, ஑ாலோ: ஑ுத இ஑ ஑ூதஸர்ஜீவநத்ரிலத்ரவ்ய: ;
 யோ஑ஸு ஑்ரீகூஷ்ண ஏதர் ஑நுத ஑ப஑ாத: ஑்ரீஷ! ஑ோபீ஑னானர்
 ஑ோவிந்ந் வ஑்஑஑ம் த்வர் ஑ல஑கில஑ு஑ுபீதீதி வேதாந்தயுத்ய஑ ॥ 174 ॥

த்ரீ஑ய்ரீவோபநிஷத் த்ரீ஑஑ா஑ாரதே (த்ரான்தி ௧91) ஑பவ்஑்஑ிதா—

வேதாந் ஑ூதர்ந் அதானீததி஑ில஑ (஑஑ல) ஑விஸ்஑்து஑ாமோ஑்஑஑஑஑஑
 நாலதூரேல்ய ஑ர்ணத்ரில஑ல஑லிதீ தானவீ தாந் த஑ா஑ர்஑ம் ।
 ஑வ்வா஑ாத் தோய்விந்நதோ஑்஑ுர்஑ி, ஑ா஑ிநாத் ஑்஑஑ோ ர஑ஸோயம் ;
 ஑ூவோ஑஑ூத் தா஑ஸஸுதீத்ரதர஑! ஑வதீவாநி஑ூதேந ஑ூதூ ॥ 175 ॥

174 ஑ருஷ்ணன் ஑ித்ரய ஑ஸூரீ஑஑ளோடு ஑ேர்ந்
 தவன். ஑்ர஑்஑஑ ருத்ர இந்ந்ராதீ ஑ி஑்஑஑ன், ஑ீதேதயே
 ஑பதே஑ித்தவன். ஑ழிந்நதேதயும் ஑டே஑்஑஑வன் இரு
 தாய்஑஑஑஑஑஑ ஒரு ஑஑ன் ஑ரண஑டே஑்஑த஑஑஑஑ ஑யீ
 ரளி஑்஑஑வன், வி஑ித்ர஑ான ஑ேயலுடேயவ஑ இந்ந்
 ஑ோ஑ி஑஑஑஑஑஑ ஑்ரீய஑ான ஑ோவிந்நதான ஑ன்஑ீ
 த்யானம் ஑ேய்஑஑஑஑஑஑஑ ஑ல்வா஑் ஑ல஑஑ும் ஑ண்஑ே
 ஑்நதது ஑ர் ஑பநிஷத்தது.

175 ஑஑ா஑ாரதே த்ரான்தி஑ர்஑ி (191) ஑த்யேத்ர—஑்஑ா
 ஑஑வ்஑ுஷதித்ரந் வேதாந் தவிஸ்஑ரணாய ஑ூதீ஑஑: ஑ுதவா ஑வத்ரானே
 ஑஑லே த்யா஑ிநவாந் । ஑஑ல஑ல஑த஑லவிந்ந் ஑யு஑ேத஑஑஑஑
 ஑஑வததோ஑ாதீதீ ஑த஑ூதீ நாலதூரா ஑஑ர்஑஑த்ய தாந் த஑ா஑ரதா஑் ।

175 ஑஑வான் ஑பதே஑ித்த ஑ேதத஑஑஑஑஑஑஑
 ஑ருவளித்தது஑் ஑்ர஑஑ன் தன்஑ீட஑ான தா஑ரே஑்஑ூவில
 வைத்திருந்நதான். ஑஑வான் தா஑ரேயீலேயீல் ஑ிந்ந்
 இரு ஑ீர் த்துளி஑ளில் தே஑ீன் ஑்ர஑஑ான ஑ன் ஑ிநிந்ந்

व्याख्यामुद्रां कराब्जैर्दधतमरिदरे पुस्तकं चन्द्रभासं
ज्ञानानन्दस्वरूपं स्फटिकमणिनिभे श्रीश ! पद्मे निषण्णम् ।

सव्योरुस्थानलक्ष्मीरुचिरमखिलविद्येश्वरं मन्तराजा-

वच्यं त्वां भोगमोक्षप्रदमनघहयप्रीवमूर्तिं प्रपद्ये ॥ १८३ ॥

स्तावता निखिलमप्यौपनिषदं वाङ्मयं निर्विचिकित्सप्रामाण्यं विवृतमासीत् ।

अप्रामाण्यं बहूनां स्फुटमुपनिषदां प्राच्यतत्तन्मतस्य-

प्राज्ञप्रष्टाद्वितास्त्रयकृतविवरणास्वन्यदन्यन्निविष्टम् ।

मधुसूदनत्वाद्भवैतन्कटाक्ष एव जायमानदशायां भवन् मोक्षहेतुः ॥
போது பெற்றவனுக்கு மோக்ஷத்தில் முழுருசியாம்.

183 अरिदरे = अक्र शंखौ । अतुर्भिः करैश्चतुर्णां धारणम् ।

183 தாமரைபோன்ற திருக்கைகளில், வ்யாக்
யான முத்தரை, சக்ரம் சங்கம் புஸ்தகம் இவற்றைக்
கொண்டு, சந்த்ரன் போல் சுப்ரமாய், ஐஞ்ஞாநாநந்த
ரூபமாய் படிகம் போன்ற வெண்தாமரையில் வீற்
றிருப்பதாய், இடதுதொடையிலமர்ந்த லக்ஷ்மீ
தேவியினால் அழகுற்றதுமான ஹயக்ரீவ மூர்த்தியை
புடைய, ஸர்வவித்யைக்கும் ஈச்வரனாய், மேன்மை
கொண்ட மந்த்ரங்களால் அர்ச்சிக்கப்படும் பகவானை
சரணமடைகிறேன்.

184 उक्तोपनिषदतिरिक्तसुपनिषत्सु अनेकासामप्रामाण्यं
स्पष्टम् । प्रष्टः = अग्रगामी । प्राज्ञाग्रगण्यसमाहतास्वपि प्रक्षिप्तं बहु-
लक्ष्यते । यथा जाबाल ऋषिबिन्दु महोपनिषदादौ । अतस्तत्तदर्थ-

184 கீழ் உரைத்தவை நீங்கலாக மற்ற உப
நிஷத்துக்களில் பல அப்ரமாணமாகையாலும் பல
வற்றில் ப்ரக்ஷேபவாக்யம் புகுந்திருப்பதாலும்

जावाले ब्रह्मविन्दावुपनिषदि च महत्त्वाश्रयेऽन्यासु चैवं
दृष्ट्वा श्रीमंस्तवाहं स्तवमिह रचये नैतदर्थान् विमुश्य ॥ १८४ ॥

अथ पुरुषसूक्तार्थसंग्रहशेषतया उत्तरनारायणश्रुत्यर्थोऽप्युपनिबध्यते—

उत्तरनारायणश्रुतिः

अद्भ्यो जातोऽण्डपृथ्व्याः स्वयमधिकृतये ते च लीलारसार्थं

प्रागेकोऽवतताजस्तव निखिलसृजः व्यूहरूपात् परस्तात् ।

तत्सृष्टं देवमर्त्यप्रभृति च विदधत् रूपमेप्यञ्जनेश !

त्वष्टा त्वं व्यष्टिकृत्वात् तव निखिलमिदं नित्यमेवास्ति शेषम् ॥१८५॥

विमर्शपूर्वकस्ते स्तवो न मयात्र क्रियत ।

அவற்றின் பொருளைக்கொண்டு எதுகூடு செய்யவில்லை,

185 “अद्भ्यः संभूतः पृथिव्यै रसाच्च । विश्वकर्मणः स्वम-
कर्तताधि । तस्य त्वष्टा विदधत् रूपमेति । तत् पुरुषस्य विश्वमा-
जानमग्रे ॥” इति मन्त्रार्थः प्रथमे । ब्रह्मा पृथिव्यै-ब्रह्माण्डरक्षणाय ।
रसात् लीलारसाद्धेतोः । विश्वं कर्म = कार्यं यस्य तस्मात् विश्वसृजो
व्यूहरूपात् अधि = परन्तादवर्तत । तस्य रूपं चतुर्मुखसृज्यं सधैमपि
वस्तु त्वष्टा = परमात्मैव विदधत्—सृजन एति = प्रविशति । तत्-
तस्मात् विश्वं पुरुषस्य तवैव शेषभूतमाजन्म = निसर्गतः ॥

185 முதன்மந்த்ரத்தின் பொருள்—ஏகோதக
ஸமுத்ரத்தில் பிரமன் பிரம்மாண்டத்தையாள்வதற்-
கும் பகவானின் லீலாரஸத்திற்குமாக உலகம் படைக்-
கும் வ்யூஹபகவானுக்குப் பிறகு பிறந்து நின்றான்
அவன் படைக்கும் வ்யவ்ஹிதையையும் பகவானே
படைத்துப்புகூறினான். எல்லாம் அவனுக்கு இயற்-
கையாக சேஷமாம்.

ஹர்த்ஸந்நராட்மா நிஶிலபதிரஸி த்வ் ஶ்ரகமோத்யஜந்மா-
 ஶ்ரமூஷ்டோஶ்யந்நரேவ்ம் பஹிரபி பஹுஷா ஜாயஸே ஶ்ரீநிவாஸ !
 ப்ராஜ்ஞாஸ்தே தத்ந ஹேதும் விதூரநஷ ! நதந்நாணடிவ்யாவதார-
 ஶ்வீரோஷுக்ரம்ய, யே தே நிரூபஶிக்ரயஸோபாதமிஶ்ஞந்தி ஶாம ॥ 146 ॥
 தேவேம்யஸ்வம் புரஸஸந் ஹித உடிதவபு: பூர்வதேவாந் தபந் ஶ்யா:
 ததத்வாரா தத்ஶிதத்ஷ்ர ஶ்ரீதரம ! மஹிதம் தேஶ்வாதாரே ரஹஸ்யம் ।

10 வேடாஹமிதி மந்நாத்ரீ: ஶ்புஷ்ட: । ப்ராஜாபதிரிதி மந்நாத்ரீ
 உஶ்யந்—ப்ராஜாபதி: = நிஶிலபதி: கமே ஶ்ரரதி அந்ந:—ஹர்த்ஸந்
 அந்நராத்மா பவதி । அஜாயமான: = ஶ்ரவீயகமோபாஶிக்ரஜந்மரஹித:
 பஹுஷா = ஹர்த்வத் பஹிர்வீபவரூபேண ஶ்ர ஜாயஸே । தஸ்ய யோநி = காரண
 ஶீரா: = ப்ராஜ்ஞா ஜானந்தி । ஶாஶ்ரீதபரிந்நாணாடிவிஷயகேஶ்ஞயோஷுக்ர-
 ஶ்வாத் । மரீஶீநாந் பத் = நிரவஶிக்ரயஸோபாதஶாம வேஷ:—
 ஶீரா: யே ஶ்ஞந்தி ।

186 'ப்ராஜாபதி:' என்ற மந்த்ரத்தின் பொருள்-
 ஶர்வஸ்வாபியாய் எல்லோருடைய ஹ்ருதயத்திலும்
 அவதரிக்கிறான். ஜீவணப் போல் கர்மாதினமான
 பிறவியில்லாதவன். தானாகவே பிறவியுடையவன் ;
 அதற்குக் காரணம் உலக நன்மையிலுள்ள நோக்
 கென்று ஞானிகள் உணர்வர். அவர்கள் புகழ்
 நிறைந்த பரமபதம் விரும்புகின்றவர்.

157 யோ தேவானாந் புர: = ப்ரவ்யக்ஷதோ ஹித: । ததர்த்யே ஜாத: । பூர்வ-
 தேவாந் = அஸூரான் தபதீதி ததர்த்யேமீப । தந்முஷேந பரோக்ஷநயா அஸூர-

187 தேவர்களுக்காகச் சிந்திக்கிறாய். அவர்களுக்கு
 ஶ்ரீதமாகத் தேதாற்றுகிறாய் அசூரர்களுக்கும் பின்னே
 ஶ்ரீதமாகிறாய். கீதையில் நான்காம் அத்யாயத்தில்

दिव्यत्वञ्जन्मकर्मस्थितिमननपरो ह्यन्तिमप्रत्ययान्त-
 प्रज्ञानिष्पत्तितस्त्वां व्रजति हतपुनर्जन्मकर्मैति गीतम् ॥ १८७ ॥
 दिव्यं वेदाहमेतं मम भवतु नमो ब्राह्मरूपाय देवाः
 यत् प्रादुर्भावयन्तः स्तुवत इति वदंस्त्वां श्रुतिः श्रीरा ! वक्ति ।
 भूस्ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ दिनमुखसमयो देवसंघश्च देहः
 नक्षत्राणि प्रकाशः फलमखिलमदोऽन्यच्च संकल्पयेति ॥ १८८ ॥

ஹிதம் । गीतायां जन्मकर्मचेति श्लोके अवताररहस्यफलमुक्त-
 मुत्तराद्यै ।

அவதார ரஹஸ்யமும் அதன் அறிவுக்குப் பலனும்
 கூறப்பெற்றது. பக்தியோகம் விரைவில் பூர்ணமாய்
 பலன் பெறவாகிறதென்பது

188 वेद एवमाह—अहमेनं महापुरुषं वेद ; ब्रह्मसंबन्धिने
 ज्योतीरूपाय नमः । ब्रह्मरूपाविर्भावपराः देवाः स्तुवन्ति । एतद्विदो
 विप्रस्य देवा वशे । हे भगवन् ! भूःश्रीश्च ते पत्न्यौ, अहः रात्रिः
 अश्विमुखा देवाश्च ते देहाः । नक्षत्राणि त्वत्किरणाः । ऐहिकमा-
 मुष्मिकञ्च संकल्पयेति । एवं देवा अत्रे इत्यादेरर्थः ।

188 வேதம் ஓதுகிறது—நான் அப்புருஷனை
 யறிவேன். ப்ரஹ்ம ஸம்பந்தியான சோதி ரூபத்
 திற்கு எனது நமஸ்காரம் தேவர்கள் அவதரிப்பிக்
 கின்றவர்களாய் துதிக்கின்றனர் இதனை யறிந்த
 அந்தணனுக்கு தேவர்கள் வசமாவர். பூமிதேவியும்
 லக்ஷ்மிதேவியும் உனக்கு பத்னிகள். இரவு, பகல்
 தேவர்களெல்லாம் தேஹம், நக்ஷத்ரங்கள் உனது
 ஓளி. இம்மை மறுமைப் பலன்களை நீ ஸங்கல்ப்
 பிப்பாயாக என்றவாறு.

புருஷசூக்தம்

சூக்தம் தத் சர்வவேதேஷ்வபி பரிபठிதம் பौरुषம் यस्य हि त्व-
 யைகான்யம் ஸ்பष्ट्युष्टம் ஸ்ரூதிஷு, தவ மிதம் வைம்வம் யத் சர்வம் ।
 एतत् नारायणाख्याप्रथितमपि यथाऽम्भस्यपारे तथाऽद्भ्य-
 स्संभूतश्चेति भागौ पुरुष उपनिषत्त्वस्तु लक्ष्मीश ! कोऽन्यः ॥१८९
 शक्तिर्मस्तिष्कसाध्या जगति भ्रवति या ज्ञानकर्माक्षजैव

189 பौरुஷம் சூக்தம் = புருஷசூக்தம் । ‘அம்மஸ்யபாரே’ इति
 प्रश्नः अद्भ्यस्संभूत इत्यनुवाकश्च यथा, तथा पुुरुषसूक्तमपि नारायण-
 नाम्ना प्रथितम् । नारायणाख्यर्षिदृष्टत्वादिव नारायणपरत्वाच्च ।
 औपनिषदं पुरुषमिति च श्रुतिः।अतःपुरुषवदमुत्तमपुरुषासाधारणम्;
 पूर्वोऽस्मात् सर्वस्मात् । सर्वान् पाप्मन औषत् = अद्दत् इति पुरुष
 शब्दार्थोऽयमेव ।

189 புருஷஸூக்தம் எல்லா வேதங்களிலும்
 படிக்கப்பட்டிருக்கும். இது நாராயணனையே சொல்வ
 தென்று ஸம்ருதிகளில் விரிவாக உள்ளது. நாராயண
 வைபவம் இங்கே தெளிவாம், ‘அம்பஸ்யபாரே’
 என்ற ப்ரச்னம் போலவும் ‘அத்ப்ய: ஸம்பூத: என்ற
 அனுவாகம் போலும் இதுவும் நாராயணமென்ற
 பெயர் உடையது. உபநிஷத்தும் புருஷபதத்தி
 னாலே வெகுவாக நாராயணனையே சொல்லும்.
 எல்லோருக்கும் முன்னேயிருப்பவன், எல்லா வினை
 களையும் போக்குகின்றவன் என்ற பொருள் அவனு
 க்கேயாம்.

190 अथार्थ उच्यते—शीर्षाक्षिपादानां सहस्रत्वमुक्तम् ।

190 பகவானுக்கு ஆயிரம் தலையும் கண்ணும்

லக்ஷ்மீகாந்த ! ஹனந்தா த்வயி ஘ுதகரணாபேக்ஷணே சா சதீவ ।
 இக்ஷாயாं விஸ்வரூபம் கலயஸி ச பவத்யாதிசரீரே஽ப்யநந்தே
 சீர்ஷாங்கம் தே ஘ுமுஃயம், தத இஹ் கதிர்தொ஽நந்தசீர்ஷாங்கிபாந் தம் ॥
 வ்யாய் ப்ராஹ்மணஹ்மிம் தசா஘ுணிதஜலாங்சாவிபக்தம் தமோ யந்
 க்ரான்தோ ட்ரவ்யம் ததந்நம் தசவிபகமஸி தந் விஸ்வமேதந் த்வமேவ ।

வஸ்துத: சரீரேந்நித்ரயாந்ரபேக்ஷே ப்ரகவதி ததமாவே஽஽பி சர்வசாக்ஸுதீதி
 தேந ங்சாப்யதே இதி ஁கோ நிர்வாஹ: । சீர்ஷாங்கம் மஸ்திகாங்சமாம்ஸ-
 பிணடபரம் । பुरुஷே தஸ்ய முஃயத்வாத் । அக்ஷீதி சர்வீங்சநேந்நித்ரயம் பாதிதி
 சர்வகமேந்நித்ரயம் ப்ரஹ்மண இதி । யந்நா சுஃஸ்த்யாரங்சமே விநாந்நபுருஷே அநந்த-
 சீர்ஷாங்கிசர்வாத் சஹஸ்ரசீர்ஷாங்கிவாதி । அथவா, சூர்மூர்ஷா சக்ஷுஸி
 சந்ந்ரஸூர்யீ இत्याதி஁கரணநா஘ா தர்ஷநாத் தேபாங்சானந்த்வாத் சஹஸ்ர-
 சீர்ஷாங்கிவாதிதி சிவிகா வ்யாக்யா ॥

காலுமென்றதற்கு. தலைமுதலானவை இல்லாவிடி-
 னும் ஆயிரம் தலைமுதலானவை உள்ளவன்தோல்
 எல்லாம் செய்ய சக்தி வாய்ந்தவனென்று பொருள்
 கூறுவர் ஆதிஸ்ருஷ்டியில் விராட்புருஷனுக்கு
 எண்ணற்ற தலைமுதலானவையும் உண்டென்றும்
 கூறுவர். ஸ்வர்க்கம் தலை, சந்த்ரஸூர்யர்கள் கண்
 களென்றவாறு செய்த கல்ப்பினையைக் கொள்ளலா
 மென்பர் சிலர்.

19 ச பூமிமியாடேர்த் உத்யதே । ப்ராஹ்மணஹ்மிம் வ்யாய்
 தசா஘ுணிதஜலாங்சாவிபக்தம் தம் ॥ தசா஘ுணிதஜலாங்சாவி-
 பக்தம் தம் ॥ தசா஘ுணிதஜலாங்சாவிபக்தம் தம் ॥

191 அப் புருஷன் ப்ரம்மாண்டத்தையும்
 அதனைச் சூழ்ந்து பத்துமடங்கு பெரியனவான

श्रीश ! त्वं षड्गुणान्नप्रतिकलकलितद्वैश्व मुक्ते: प्रदाता
 बद्धास्ते पादमात्रं दिवि तु तप सदा सन्ति नित्यास्त्रिपाद: ॥१९१॥
 तस्माद् दिव्यात्मरूपे दिवि तव भवति त्र्यंशमीदृविधस्त्वं
 किं चित्तं भोक्तृभोग्ये यदिह परिगतोऽस्यञ्जनेशानिरुद्धात् ।

வரணமூதஜலாஸ்ரிவாகாஷாஹ்ஹ்காரமஹ்வக்தாஷரவிமக்த-அவிமக்த-
 தயூரூபாணி டச ஸ்திதானி । एवं व्याख्या विश्वं त्वमेव । उतामृ-
 तत्वस्येत्यादिरर्थः उत्तरार्धे । यत् अन्नेन = षड्गुणान्न भूतभगवदनु-
 भवाद्वर्धते, तस्य मोक्षस्य प्रदाता । पादोऽस्य प्रकृतिसंबन्धिनो
 जीवाः । दिवि नित्याः अमृतपदवान्याः पादत्रयम् ।

ஐலம் முதலான பத்து த்ரவ்யங்களையும் வியா
 பித்துக் கடந்திருக்கிறான். உலகமே அவன். ஆறு
 குணம் உள்ள அந்த சிறந்த அன்னத்தினால்
 மோகஷம் என்றும் மேன்மை பெறுகிறது ப்ரக்ருதி
 ஸம்பந்தமுள்ள ஜீவர்கள் கால்பாகமென்னும்படியும்
 பரமபதத்தில் நித்யஸூரிகள் முக்கால்பாகமென்ன
 லாம்படியுமிருக்கிறார்கள்.

92 अमृतपदेन परमात्मस्वरूपग्रहणेऽपि तस्य दिवि त्रिपादं
 उक्तरीत्यैश्च । एवं भोग्यभोक्तृभयपरिगतत्वमुक्तम् । अनिरुद्धरूपात्

192 ஆக அம்ருதமென்று நித்யஸூரீஸமுதாய
 த்தைச் சொன்னதாம், பரமாத்ம் ஸ்வரூபத்தைக்
 கொண்டாலும் அதற்கு மூன்று கால் பாகங்கள்
 நித்யஸூரிகளே, போக்தாக்களைப் பணித்தது
 போக்யத்திற்கும் குறிப்பாகும். மூன பதம் அசேதந
 விசிஷ்டசேதந பரம போக்ய போகோபகரணங்களே
 மூன்று அம்சங்கள் என்பதுமுண்டு, பகவானிடத்

त्वतोऽसौ पद्मयोनिर्जनिमपित विराट् तत्त एवं मनुयः
 पश्चाद् भूमौ पुरस्तादपि लसति निजैः सर्वतः सृष्टिभेदैः ॥१९२
 ब्रह्माण्ड चेद् विराट् स्यात्, अधिकृतपुरुषस्तत्र जातोऽस्तु धाता
 त्वतो जानोऽनिरुद्धस्त्वमसि यदि, विराट् स्यात् तदाऽप्येष एषः ।
 ब्रह्मा श्रीमन् ! विराट् चेत्, मनुवचनबलात् तज्जनिः स्यान्मनुः सः
 व्यूहान् संकर्षणाद्यान् क्रमत उपगतश्चाण्डसृष्टिं तनोषि ।'१९३॥

परमात्मना विराट् = चतुर्मुखाऽजायत । तस्मात् आधिकारि पुरुषो
 मनुः ॥ प्राक्प्रत्यदिदं व्याप्त आसीत् स्वसृष्टानामाविध्याणि मुखेन ।
 தினின்று (அநிருத்தனிடமிருந்து) ப்ரஹ்மா பிறந்தான்
 அவனிடமிருந்து மனு உலகத்திற்கு அதிகாரி
 பிறந்தான் பல ப்ராணிகளாகி எல்லா உகையிலும்
 ப்ராணிகளைப் படைத்து அவைவாயிலாகக் கிழகமும்
 மேற்கும் எங்கும் மனு பரந்தான்.

193 अर्थान्तरमुच्यते । विराट्छब्देन ब्रह्माण्डमुच्यते इति
 भागवतादौ व्याख्यानम् । तदा विराज उपरि जातः पुरुषः ब्रह्मा
 स्यात् । विराट् स्वराट् संराडाते व्यूहमूर्तीनां ग्रहणमिति पक्षे विराट्
 अनिरुद्धः । ततो जातः एषः = पुरुषः एषः = धातैव । मनुस्मृत्या-
 नुसारे, विराट् = ब्रह्मा । ततो जातः पुरुषो मनुः । अथ पादोऽस्येति
 अनिरुद्ध उच्यते ; त्रियादिति पादत्रयं वासुदेवादिव्यूहत्रयमित्यपि ।

193 விராட் என்ற சொல்லுக்கு ப்ரம்மா
 ண்டம் பொருள் அங்கு உண்டான அதிகாரி புருஷன்
 ப்ரமணுவான் என்பர் விராட் என்று வ்யூஹ
 மூர்த்தியைச் சொன்னாலும் அங்குண்டான புருஷன்
 ப்ரமணே விராட் ப்ரமணென்றால் புருஷ பதத்தினால்
 அவனிடம் பிறந்த மனுவை மனுஸ்மருதியின் படி

அபிரிந்ராதிந் வுபாதிந்ர ! ஸுஜதி ஡வாந் யஜந்ரஃ: பரஸ்தாந்
 தேவா: ஸாஹ்யாதயந்ர வ்யதபுரிஹ் ஡க்வ் ப்ரா஑ிதிந் வி஡ுந்ய஡் ।
 அந்ராவ் தேவந்ரவ்யா஡ிஹித஡ஜஸ்வந்ரி஡ி ஡ந்யந்ர ஂகே
 ஡ந்யே பூவ்ஸுபி கெசிந் கதிவந் கநிதா: ஸுந்ர யஜாந் பரஸ்தாந் ॥
 இந்ரோ தேவா ஡நுந்ரவ்ய இஹ ஡நுபுந்ராதயோ யே வி஡ிந்ரா:

ஸர்வ஑ா஡ய஡ாந்ரஹ்: ஸஹாரஸு ஂஸ்திதிகுந்ரீர இதி ஸ்ரீபாஸு-
 ராந்ர஡் । அதோ விராட: தேந வ்யூஹ்ரஹ்ணம் யுகுத஡ேவ । ஸோஸந்ரஹ் இஹ
 பாட: ।

யில் கொள்ளலாம். ஸங்கர்ஷண ப்ரத்ய஡்நாந்ரீருக்த
 ஡ூர்த்திகள் ஸ஡்ஹார ஸ்ருஷ்டி ஸ்த்திதிகளுக்குக்
 காரண஡ாகையால் அந்ரீருக்தந்ரைக் கொள்வது ஡கும்.

194 ஡நு஡ுலஸ்ய ஸுஂஸிஸா஡ந்ய்ஸ்பரந்யந் யா஑் தேவா: ஸாஹ்யா
 ஡பயந்ர஡ாகுவீந்ரிநி கந்ய஡் । ஸா஡ந்ய்஡ா஡்யந்நர஡ேவ தेषாந் ஸுந்யஸ்வா-
 திதி ஸங்கா । தந்ரீக: பரஹார:—தேவாதிந்ரவ்யேந் ஡நு஡ுலஸ்வந்ர-
 ந்ரிந்யாதய ஡ந்யந்ர இநி । பரிஹாரந்நர஡ூஹ்நே ஡ந்ய இந்யாந்நா ।
 ஡ஹ்ரா வி஑஡ாந்ஸா஡ந்யந்ர஑ுணம் காந்ரீ஡ுத் தேவாதிந் ஸுந்யா தந்ர஑ு-
 ந்ரீஸு ஡஑்ரீஸா஡ந்யந்ரவ்யதேவாதிந்ர஑ுணம் ஡ே஡ே இந்யஸ்வதி ।

194 ஡நுந்ர஡ுலயாகக்ததே தேவஸாந்ய ரிஷி
 கணங்கள் ஡ஸ்தாரகளு஑்ந்நலா஡ே஡ா. அவர்கள்
 யாகக்ததின் ஡ுல஡் ஸா஡ந்ரத்திய஡் ஡ெ஡்ந்ரூதாநே
 பிறப்பிக்கப்படுவாரென்னில்—஑ும். தேவாநி ஡ப்த
 க்ததிற்கு ப்ர஡ளின் இந்ந்ரீயாநிதிகள் ஡ொருளு஑்ந்நர்.
 இநி. ப்ர஡஡் ஡ுதலில் தன் ஡க்திக்குத் தக்கவாறு
 ஑ில தேவாநிகளைப் படைத்து யாக஡் ஡ஸ்து ஡஡்ந்ர
 தேவாநிகளைப்படைக்க வல்ல஡ை஡ெ஡்ந்ரூரென்னலாம்.

195 ஑வ்வொரு கல்ப்பத்திலும் இந்ந்ரன்

चत्वार्यंशानि चान्तर्दश च महदहङ्कारभूतानि देह-
 स्थानि त्रिःसप्त मन्ये बहिरपि महदादीनि लक्ष्मीश ! सप्त ॥१९७
 ब्रह्मादिः पूर्वजातः पुरुष इह हविः कल्पिनः तत्प्रसन्नो
 भूयो यष्टुं व्यधास्त्वं श्रितरम ! पृषदाज्यादि यज्ञोपयुक्तम् ।
 तेनाप्याराधितस्त्वं तदनु निजशरीरांशदेशाद् व्यतानीः
 वेदान् अध्यादिकान् नन् विधुमुत्र ऋणाद्याधिदेवांश्च लोकान् ॥

மவது । இயமானா் த்ரீய்மேளேத்ருக்ஷதாப்திரிதித் த்ரீயம் இயம் ।
 ஶரதேத் நவத்யான்யப்ரியா ஶரந் ஹவிரக்தா । த்ரிஸ்த்ஸ=ஶக்ஷித்ஸதி:
 சமிக்த: கா இதி சேத்—த்ருதீத்ஸாஜ்யாணி மஹதஹ்ஶக்ஷர த்ருதபத்ருகானி த்
 தேஹாந்ஸ்த்யானி । தேஹதஹிர்ஶானி மஹதஹ்ஶக்ஷரத்ருதபத்ருகானி சத்யாத்யா-
 சத் த்ரித்ய: ।

வது க்ரீஷ்டமத்திலாகையால் க்ரீஷ்டமமே ஸமித்தூ,
 ஹவிஸ்த்ஸ-க்ஷான தான்யங்கள் சரத்ருதுவிலாகை
 யால் சரத்த்காலமே ஹவிஸ்த்ஸாம்; 21ஸமித்தூக்களா
 14இந்திரியங்களும் தேஹத்தினுள்ளிருக்கும் மஹத்
 வன—அஹங்கார பஞ்சபூதங்களும். ஏழு பரிதிக்கள்
 வெளியிலுள்ள மஹத் அஹங்கார பஞ்சபூதங்க
 ளென்றுகொள்க.

197 'यत् पुरुषेण हविषा इत्युक्तः पुरुषो ब्रह्मादिस्तदा स्थित
 एव । पृषदाज्यं (दधिभिश्चमज्यं) भगवता संकल्पेन कल्मसस्तु ।

198 அப்போது ஹவிஸ்த்ஸான புருஷன் சதூர்
 முகாதிகளில் ஒருவனாகலாம். ப்ருஷதாஜ்யமென்ற
 த்ரவ்யம் பகவனால் படைக்கப்பட்டிருக்கலாம். அதா
 வது தயீர் கலந்த நெய். ஆராதனத்தின் பிறகு
 பகவான் தனது மேனியினின்று வேதம் குதிரை

புஸூகம் முடலாஃயுபநிபதி விவூதம், தீன தீ ஸ்ரீஸ! ஸூமா,
 சாதுவ்யஹம் சதுஸாது ப்ருதிபுருஸயுரூ஢்வஸானிஃ஢்வாது ।
 ஢்யானாதுமா ஸூஸ்டியஸூ வி஢ி஢ூத இ஢ுமஸூாணி யஸூர ஃவ்
 ஸூஸூஸ்தஸூுபதீஸூ யஸூனஸூாநிஃரு஢ூஸூயுமிஸூா஢ிஃருக: ॥ 203 ॥
 இஃ஢ூஸூ த்வா் மஹான்த் ஢ி஢ிவ புருவ! தம:பாஃரதீஸூ விமான்த்
 ஸூர்யாஸம் நாமரூபு வி஢஢தமவயந் ஸ்ரீஸ! யஸூவீஸூஸூ஢ூ: ।
 ஃ஢ூஸூவா ஸர்வான்தரம் த்வாமஸூூத இஃ ஢வ஢ூ஢ீ஢ா஢ீவ ஢ீஸூ
 நிஸூயீஸூஸூஸூ தமீதி த்வ஢ுஸவரதப்ரு஢ஸூா஢ூ஢ிஃருஃய: ॥ 204 ॥

குக் காரணமானதால் குதிரையின் ஸ்ருஷ்டியை
 முதலிற் கூறிற்று.

203: முடலாபநிபதி புருஸூகவஸாஸூானம்—'சதுஸாது இதி
 சாதுவ்யஹம்; ப்ருதிபுருஸயுரூநிஃரு஢ூஸூஹா஢ூஸூஸூதி:; ஢ஸூூகா யஸூூ
 ந காஸூயக:; கி்நு ஢ாவநாரூப: । ஃவாஸூ யஸூர: இந்஢ிரயாணி ।
 ஸுபூஸூபதீஸூ சாானிஃரு஢ூ இஸூா஢ிஃரு஢ூமா ஃக: ॥

203 முக்கலோபநிஷத்து'புருஸூஸூூக் தத்திற்஢ூ
 வியாக்யானமா஢ூம். இதில் நாலுபாதங்களாவன
 நாலுவ்யூஹங்கள் பிஃரமஸூின யாகம் த்யான ரூபம்.
 இந்஢ிஃரு஢ூயங்களே ஃந்஢ யாகத்தைச் ஢ீஸூயத் தேவார்கள்.
 ஃநிஃரு஢ூத்஢ன் ஃஸ்வமு஢ூ஢ூய ஸ்ருஷ்டியை ஃபதீஸூதித்
 தான ஃன்றவாறு கூற஢ீ஢ு஢ூறது

204 வே஢ாஃமீதமிஸூாஃரஸூ ஃஸூயதீ—தமஸூஸூ ஃன்ற
 பிஃரஸூருதிக்கு மேலே ஸூூர்யவா்ணமாஸூிஃருக்கும் மஹூ
 புருஸூஸூனை யஃநிஃரு஢ூதீஸூ. (ஃவயந்) ஃநிஃரு஢ூவன் நிஷ்காம
 பஸூூஸூத்தி஢ூல் ஃரூாதித்து ஃபாஸூித்து இ஢்஢ூக
 ஃமரு஢ூஸூகிஃரு஢ூய்-பாபங்களி஢ின்று வி஢ுப஢்டவ஢ூ

यसं विष्णुं भवन्तं कृतयुगकलिता ये त्वदेकार्थयज्ञाः
 तत्तच्छब्दोदितं तैरयजत परमैकान्तिधर्मैः सुरौवः ।
 शीर्षाद्यानन्यशाली श्रितरम ! भुवनात्मा चतुष्पात् विराडा-
 द्याधाता धातुरर्थे कृतजगत् अनञ्ज्योतिरत्रासि वेद्यः ॥ २०५ ॥
 कालेऽर्चिषस्रशुक्लोत्तरगमन-समा-वायु-सूर्याब्जविद्यु-
 त्पाथोनाथेन्द्रब्रह्मोमितम् अनुगतं वैद्युतामानवेन ।

கிருணாய் பகவானை யனுபவிக்கும் பிரமன் இந்திரன் முதலானோரைப் போல் விளங்கி சாஷ்யா: தேவா: என்னப் பட்டறித்ய ஸௌரிகளோடு கூடிய பகவானை யனுபவிக்கிறான்.

205 यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवा इत्यस्यार्थ उच्यते ।

205 க்ருதபுகத்தில் செய்கின்ற வண்ணமான சுத்தமான மந்த்ரங்களைக் கொண்டு தேவர்கள் பகவானை யாராதித்தனரென்றது முடிவில் புருஷ ஸூக்தத்தில் உபாஸிக்கப்படும் குணங்களாவன ஆயிரக்கணக்கான தலை முதலானவற்றை யுடைய வன் இத்யாதிகளென்கிறது உத்தரார்த்தம்.

206 परविद्याः प्रदर्शिताः तन्निष्ठानामर्चिरादिगत्या भगवता क्रियमाणं परमपदप्रापणमुच्यते । काले - प्रारब्धावसानावसरे । अर्चिरादयो वेद्योन्ता आतिवाहिकाः अश्लेषः शुक्लाक्षः उत्तरायणं

206 பரவித்யைகள் குறிக்கப்பெற்றன. இவ் வித்யையை யனுஷ்டித்தவனை, ப்ராரப்தகர்மாவின் முடிவுகாலத்தில், அர்ச்சிராதி மார்க்கத்தாலே ப்ரக்ருதியைக் கடக்கச் செய்து, விரஜையின் கரையில் ப்ரக்ருதி மண்டலத்திலேயே ஸூக்ஷ்மதேஹ

अव्यक्ते त्यक्तसूक्ष्मं व्यतिगनत्रिरजं ब्रह्मदेहं विभूष्य
 श्रीमन् ! आनाय्य भक्तं श्रितपदमथ संभूष्य सायुज्यदोऽसि ।।२०६
 छान्दोग्येशाख्य शुभ्राश्वतरकठशिखामुण्डकप्रश्नमुख्ये
 प्रायः पुंसूक्तत्रत् त्वं पुरुष इति पदोक्तोऽसि विष्णुः कठौ ।
 सौबाले तैत्तिरीयादिषु च महनि च श्रीश ! नारायणाख्यः
 ख्यातोऽसि ब्रह्मविन्दौ वृषशिखरिपते ! वासुदेवः सुदेवः ।।२०७।

सर्वस्वरः वायुः सूर्यश्चन्द्रः विद्युत् (वैद्युतः) वरुण इन्द्रः प्रजापति-
 रिति द्वादश । अव्यक्ते = प्रकृतिமுண்டலே விரஜாத் தரே சூக்ஷ்மதேஹ்
 त्यक्तவन्तं ब्रह्मदेहम् = ब्रह्मदेहसमान-देहविशिष्टम् विभूष्य अप्सरो-
 द्वारा ब्रह्मांशकारैरलंकृत्य ।

த்தை விட்டு விரஜையைக் கடந்து அப்ராக்ருத
 தேஹம் பெற்றவனை ப்ரஹ்மாலங்காரங்களால்
 அலங்கரிப்பித்துத் தன் திருவடியை அணுகுவித்த
 ஸல்லாபம் செய்து ஸாயுஜ்ய மளித்தருளுகிறான்.

207 उरनिषदो विष्णुगारम्पदशिन्य इत्युच्यते—छान्दोग्ये
 श्वेताश्वतरे कठे अथर्वशिखायां मुण्डके प्रश्नेऽन्यत्र च पुरुषपदं
 प्रयुज्यते । तच्च, भगवानिति शब्दोऽयं तथा पुरुष इत्यपि ।
 निरुपाधी च ते वर्ते वासुदेवे सनातने इति भगवच्छब्दवत् सर्वक-
 रूपरूपपरवासुदेवपरत्वेन प्रसिद्धम् । कठवदशादौ विष्णुशब्दोऽपि ।

27 உபநிஷத்துக்களில் சாந்தோக்யாதிகளில்
 புருஷபதம் உள்ளது. அதற்குப் பரவாஸுதேவன்
 பொருளென்று ஸம்ருதியில் சொல்லப்பட்டது.
 கடாதி யுபநிஷத்தில் விஷ்ணுபதமே யுள்ளது. ஸுபா
 லோபநிஷத்து முதலானவற்றில் நாராயணபதம் -
 ப்ரஹ்மபிந்துவில் வாஸுதேவபதம்-ஆகையால் விஷ்

द्वात्रिंशत् सन्ति विधास्तत्र पदभजनेऽन्वेति भूयान् प्रवादः
 वेदेऽनन्ते तदर्थे त्वयि बहुजननेऽनन्तकल्याणपूर्णे ।
 संख्याने कः समर्थः ; स्वयमिह नतरामघ निष्कर्षशक्तिः ;
 भीष्मान्तो भक्तियोगो भुवि वत यदि वा श्रीश ! नाथान्त एषः ॥
 एकैवाऽऽद्यन्तमेकं प्रकरणमिति या नाचिकेताख्यविद्या
 तन्मध्ये केचिदत्प्रमितमुखवचस्वाहुरन्यान्यविद्याम् ।

ब्रह्मावन्दी वा सुदेवपदम् । अतो भूयमान्यायात् नारायण एवौप-
 निषदपुरुषः ।

ஹவைக்கூறும் உபநிஷத்துச்சுக்ளே பெரும்பாலும்
 208 இனிப் பரஹ்மத்யை எத்தனை என்கிற விசாரம் 32 வித்யை என்று பரம்பரையாகச் சொல்லுகிறார் வேதம் அனந்தம். அதன் டொருளான பகவானுடைய மூர்த்திகள் பர-வ்யூஹாதிகள். அவை குணங்களும் அனந்தம் பரவ்யூஹாதிகளெல்லாம் மோக்ஷம் தருமவை. இப்படியிருக்க 32 என்ற வரையிட வொண்ணாதென்றே தோன்றும. ஆராய்ந்தாலும் அதிகமே காண்கிறன, பக்திமார்க்கம் இது தான் என்று நிஷ்கர்ஷம் இப்போது செய்ய வியலாது. பீஷ்மரோடு ஜ்ஞானம் போய்விட்டது. அல்லது நாதமுனிகள் பக்தியை யனுஷ்டித்திருப்பதால் அது வரையில் பக்தியோக முறை தெரிந்திருந்த தென்னலாம். மேலே அதற்குத் தொடர்ச்சியில்லை.

209 अथ त्रिभिः श्लोकैः कतिपयविद्यापार्थक्यं नेत्युच्यते ।
 कठोपनिषदुक्ता नाचिकेतविद्या आदित आन्तमेकप्रकरणमिति एकै-

209 மூன்று ஸ்லோகங்களால் சில வித்யைகள் வெவ்வேறாகா என்னப்படுகிறது. கடுடாபநிஷத்தில்

யாं விद्यां चीर्णशीर्षव्रतनियमविधिर्नैव भिन्तेऽक्षराख्यां
 ताञ्चान्यां केऽपि गार्ग्यक्षरमतिरिति श्रीश! किं युक्तमेतम्? ॥
 ज्योतिर्ज्योतिः द्रवमन्त्रं महितरम! ततः पाञ्चजन्याश्रयोक्तिम्
 प्राणादिप्राणतादेर्वचनमपि विभिन्नार्थताभ्रान्तियोग्यम् ।
 मत्वा व्यासोऽसुसूत्रद् विनिगमकमुशान् एकवाक्यत्वरूपं
 यं ह्यर्थम्, तं तदन्यं त्वपि वदति तव ज्योतिषां ज्योतिरुक्तिः ॥२१०

வேதி भाष्यादितोऽप्यवगम्यते । तत्र अत्राधिकरण-प्रभितार्थाधिकरण-
 रूपानेकाधिकरणविषयवाक्यभेदमात्रेण विद्याभेदं केचिदाहुः । तथा
 मुण्डके शिरोव्रतं वञ्चीर्णं तैरेव तद्वेदस्याध्येयत्वेऽपि तत्रोक्ता, बृह-
 दारण्यगार्गिवाह्यणोक्ता च विद्यैलेकेति तृतीयतृतीयप्रथमे स्थितत्वे-
 ऽपि भेदं मन्वते । ईदृशो भेदो न कल्प्य इत्यर्थः ।

நாசி கேத வித்யை யொன்றே அடியினின்று முடி-
 வரையில் ஆகையால் அத்ரதிகரணம் ப்ரமிதாதி
 கரணமென்று அநேகாதிகரணத்தில் விசாரித்ததைத்
 கொண்டு விக்யை வேறென்னலாகாது; இவ்வாறே
 முண்டகத்திலும். முண்டகாஶ்ரவித்யையும் கார்க்கி
 ப்ரஹ்மணா ஶ்ர வித்யையுமொன்றென்றது 33.1.
 அதிகரணம். ஆகையால் அங்கு பேதம் தகாது

10 ज्योतिषां ज्योतिर्विद्येति काञ्चिद्.हुः। बृहदारण्यके
 ज्योतिषां ज्योतिः, पञ्च पञ्च जनाः, प्राणश्च प्राणमिति मन्त्रत्रयमे-
 कार्थकमिति संख्योपसंग्रहाधिकरणे निर्णीतम्। परिष्कारोऽपि

210 ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதி என்று ப்ரஹ-
 தாரணயகத்திலுள்ளது அங்கே இந்திரியங்களுக்கு
 தீர்வாஹுகளென்று பொருள்—தஹ்வித்யா ஸந்தர்ப்-
 பத்தில் அது முண்டகத்தில் உள்ளதற்கு ஸூர்யா

விடா டேவாஹிஜுஷ்டா ப்ரகூதவிசட்ஷி ஜ்யோதிஷா ஜ்யோதிராக்யா
 ப்ரஹ்மபாவ்ணயசி஢்டயே ஶ்ரீதரம ! கயிதா ம஢்ய இலயாஷயீரந் ।
 புங்விடா தைத்ரியே கயமபி ந பூதர஢ாவமாப்ரோதி காம்யா-
 ஸ்வா஢ிலயாகாஷாமுல்யாஸ்த஢ி஢ ந கணந் ததத் அலயந்த஢்வம் ॥211
 கா஢்யா஢காம்யா஢்மிகா வா த்வயி ஢வது மதி஢்ஷ்டய்ஷ்டய்஢்மிகா வா
 யா இஷ்டா: ப்ரஹ்மஸூத்ரே ப்வ஢ தத இதராஷ்வாபி விடாஹ்யோஷ்டா: ।

஢்ரபூஷ்ய: । முஷ்டகே ஜ்யோதிஷா ஜ்யோதாராத ஸூரோ஢்ஜ்யோதிராந்தஸயி-
 த்வ஢்மாஷி । ப்ரதமம் ஢஢ர்விடயாப்ரகரணே । ஢்ரிதீயமக்ஷர்ப்விடயாப்ரகரணே ।
 அத: பூதர஢ிவடா ந ஸ்யாத் ।

திஜ்யோதீஸ்ஸு஢்கு஢்ம் ஢ேஷாதீயென்று ஢ெபாரு஢்.
 அ஢்க஢்கு அக்ஷரவித்யாதிகளின் இ஢ையிலிருப்பதால்
 தளி வித்யை யாகா஢ென்று ஢ேஷான்றுகிறது.

211 'தேவா ஜ்யோதிஷ் ஜ்யோதி:' இதி தேவோபாஸ்யதயோக்த்வாத்
 இ஢் வா஢்யம் ப்ரகரணாத் பூதர஢்கூத்ய பூதர஢ிவடாபர஢ாஸ்வதி ஢ேத்-காமஸ்து ।
 தைத்ரியபூரூஷவிடா ந பூதர஢ிவடேதி அ஢ிகரணசி஢்டம் । ஢ா஢ிலய-
 விடா, அகாஷவிடா ப்ராணவிடா ஢ கைஷ்வித் பரி஢ணிதா ஢்ஷ்டரூப-
 ஸ்வாத் ந ஢ு஢்திவிடா ।

211 தேவர்களால் உபாஸிக்கப்படுமது ஜ்யோ
 தீர்வித்யை வேறுதா஢ென்றால் இருக்க஢்டும், ஆயி
 னும் தைத்தீரிய புருஷவித்யை வேறுகா, ஢ாந்
 ஢ேஷாய் புருஷவித்யை, ஆகாஸவித்யை ஆதித்ய
 வித்யை. ப்ராணவித்யை இவையெல்லாம் மு஢்தி஢்
 கான வித்யைகளல்ல. ஆக பரவித்யையில் இவை
 ஢ேரா.

212 அய காம்யா வா ஸ்யாத் அகாம்யா வா ஢்ஷ்டரூபா வா஢்யா

212 கா஢்யயோ வேரூரே த்ருஷ்டி ரூபயோ, தத்

शङ्के शारीरकोदाहृतविषयवचोमात्रमाद्यन्तमालो-
 डचैता द्वात्रिंशदुक्ताः कथमपि बृहदारण्यकान्तश्रुतीर्वा ॥ २१२ ॥
 इत्थं पुंसूक्तविद्याधनवधिनिगमोपज्ञविद्यैकलभ्यं
 विख्याते ताण्डिकोर्षीतकितलवक्रराद्युक्तनानाविशेषैः ।
 दिव्ये धामन्यनन्ते सह सरसिजया भ्राजमानं भवन्तं
 सन्तोऽथ श्रीरा ! गन्तुं द्वयकरणमन्यासविद्यां गृणन्ति ॥२१३॥

वा । परमात्मविषयकत्वे परावचैव ब्रह्मसूत्रोक्ता उपानषाद दृश्यमाना
 मन्या चेति चेत्—अस्तु तथा । द्वात्रिंशदिति संख्या न घटते । इदं
 तु चिन्त्यम्—ब्रह्मसूत्रे विचारिता विद्याः द्वात्रिंशदिति । यद्वा
 इशोपनिषन्माङ्गताः विद्यास्तथेति । एतद्विद्येवनमन्यन्न भूमिकायां
 कृतं द्रष्टव्यम् ।

துவ ஐஞ்ஞானமோ ; எதெனாமாகுக. பரமாத்ம விஷய
 மானால் பரவித்யை ; ப்ரஹ்ம ஸூத்ரத்தில் அத்தகைய
 வித்யை 32 விசாரிக்கப்பட்டிருக்கலாம். அல்லது
 பத்து உபநிஷத்தில் மட்டும் உள்ளவை 32 ஆகலா
 மென்று மாராய்க வேறிடத்தில் பூமிகையில் இதை
 விரித்துக் கூறியுள்ளாம்.

2. भान्यासंवद्या प्रस्तूते—पुष्यसूक्तादि विहितनाना-
 विधमकिमार्गो गत्यः । तस्य दिव्यधामादि श्रीर्द्वी । असंख्याः परि-
 ज्ञतपरिकरा इत्यादिकं छान्दोग्यादिब्रह्मपनिषात्सद्धम् । अद्यत्वे तु

213 இத்தகைய பரவித்யைகள் பல, அடைய
 படும் பகவானுடைய நித்யவிபூதி திவ்யமஹிஷி பரி
 ஐநம் பரிகரமெல்லாம் சாந்தோகயாதிகளில் ப்ரளித்
 தம். நமக்கு பக்தியோகாதிகாரமில்லை யாகையால்
 ந்யாஸவித்யையென்ற ப்ரபத்தி இப்போது ஆதரிக

पूर्णस्त्वं नित्यवन्धः पर इह निखिलानुग्रहेदम्परस्सन्
 व्यूहं यातोऽवतारं विभवमपि हृदन्तःस्थमर्चामयञ्च ।
 कारुण्यैकान्तधामन् ! कलिकलुषहृदो वेङ्कटाद्रौ स्थितोऽस्मिन्
 पासि प्रख्यापितात्मा शरणमुपयतः श्रीश ! ! वश्राणितेष्टः ॥२१४॥
 प्रज्ञा चर्या विरक्तिः परमतनिकृतिः स्वात्मसिद्धान्तरक्षा
 निर्दुष्टस्पष्टहृदव्यवहृतिरपि यं ह्यञ्जसोपपन्नान्त ।
 सोऽयं श्रीरङ्गरामानुजमु नरनघस्तद्गुरुस्तद्गुरुद्घाः
 सन्तोऽन्ये च त्वदङ्गिप्रवणवियि माय श्राश ! सन्तु प्रसन्नाः ॥

मार्कयोगस्याशक्यतया न्यासावद्या संप्रदाय अ. 4. 3. । तौசிரியாதி-
 ப்ரிசுதீவேயம் । பர் து த்ரவ்யம் : கரணம் : அந்யோபநிபதாதி ப்ரிமாணாந்-
 தூல : ।

கப்படுகிறது அதற்கு ஸம்ப்ரதாயா திகளிலுள்ள
 மந்த்ரம் த்வயமெனப்படும்

- 4 इयं न्यासविद्याक लयुगदैवेन श्रीनिवासेन पाणि-
 मुद्रया सम्यक् प्रदर्श्यते ।

214 கலியுக தெய்வமான திருவேங்கடமுடையான்
 தெரிவிப்பதும் இந்த ப்ரபத்தியே

- 15 अथ स्वमाक्षादानार्थिणां प्रभावमुपवर्ष्य सर्वचार्य-
 सैर्भागवतानुग्रहोऽपि भगवति प्रार्थ्यते ।

215 ஜ்ஞானம் வைராக்யம் அனுஷ்டானம்,
 பிறமத நிராகரணம் தம் எரித்தாந்த ரக்ஷணம் என்ப
 வற்றோடு, குற்றம் குறையற்றதும் விசதமாயும்
 மனத்துக்கு ப்ரியமுமான வ்யவஹாரம் என்றாற்
 போன்ற மேன்மைகள் எங்கு படர்ந்து ஓங்கி வளம்
 பெறுகின்றனவேர. அவ்வாசார்யன் ப்ரீமத்ரங்க
 ராமானுஜமஹாதேசிகள். அவரும் மற்ற மஹான்
 களும் அருள் புரிபவராகுக

யோ யம் தர்காணீவாஸ்யா, விருதமனுபம் பூர்வதந்நாடிகே஽பி
 ப்ராபய்ய ப்ரௌடநானாக்ருதீகரணயஸாஸி ஹ்யே஽஽ய ச த்வம் ।
 வீரஸ்ரீராவவம் ஸ்ரீபரீவ்ருட! க்ருபயா ப்ரேயீ தம் ஂஜகீ மாம்
 ஹ்யம் வேதாந்தபுஷ்பாஜ்ஜலிவீஹிதநிஜப்ரீதிமூமாஂரிராம: ॥ 216 ॥

ஸ்ரீரஸ்து

216 ஸிரோமணீவிருதஸமந்நரபாஸ்தா தர்காணீவ ஹ்யாஸ்யா ।
 ஂயத பூர்வமீமாஸ்சோத்தரமீமாஸாடிஶ்வாப ஂநுபமவிருதப்ராஸ்தராஸீத் ।
 தக்மீமாஸாயா வேதாந்தே ஶாஹித்யே ஂ நானா க்ருதய:க்ருதா: । ஶர்வமி஽
 ஶ்யமேவ க்ருதவா ஹ்யே ஂகவாந் ஂவாந் ஶ்ரீநிவாஸ: ஶம்ப்ரதி வேதாந்த-
 புஷ்பாஜ்ஜலி஽ காரயிதவா ததோ஽திஸாயிதயா ப்ரீத்யா஽ஂரிராமோ லக்ஷயே ।

216 அடியேனுக்குத் தர்க்காரணவமென்ற
 பெடரையும் பூர்வோத்தர மீமாம்ஸாதிகளில் வேறு
 பிருதங்களையும் அளித்துப் பல ட்ரௌட சாஸ்த்ர
 க்ரந்தங்களை இயற்றசக்தியளித்து உவந்த ஸ்ரீநிவாஸ
 னான ஸ்ரீயே இப்போது உபநிஷத்துக்களிலுள்ள
 விசேஷங்களைத் தன்னிடத்தில் நன்கு பொருந்தச்
 செய்ய வேதாந்த புஷ்பாஞ்சலி என்ற இந்த க்ரந்
 தத்தை இந்த வீரபாகவனென்ற அடியேன் மூலமே
 யியற்றிச் சிறப்பான உவப்பு தோற்றவிளங்குகிறாய்.

ஸ்ரீரஸ்து । ஶுபமஸ்து

ஹி ஶ்ரீமத்ஂநவதேஸிக (உத்தமூர்) திருமலை நல்லான்

சக்ரவர்த்தி வீரராகவாசார்யரின் வேதாந்த
 புஷ்பாஞ்சலி க்ரந்தம முற்றும்.

ஸ்ரீநிவாஸபரஂஹுணே நம:

परविद्यापरिगणनपरीक्षणम्

विद्या नाम विधिचोदितो ज्ञानविशेषः । त प्रतिपादकशब्दराशेरपि ताच्छब्दमुपचारादित्यन्यदेतत् । सा च मुख्यार्था भुक्त्यार्था चेति द्वयी । आद्या ब्रह्मवैद्यैव मुख्या तत्पर्यगोचरा । अन्या पुनः मनसि ब्रह्मदृष्टिः, उद्गीथे प्राणदृष्टिरित्येवं ब्रह्माब्रह्मारोपरूपाऽपि भवति यथायथम् । तत्र, कुलोपनिषदि कति विद्याः कथिता इति विवेचनं वृथाविस्तराभयं, पेक्ष्य विशिष्य वक्तव्यं परं विवक्षामः—

अद्वैतिभिः निर्गुणविद्या सगुणविद्येति द्वैधमव्यवसीयते । तत्र सगुणविद्या मुक्तिपर्यवसायिन्यपि न साक्षान्मुक्तये कल्पन इति चास्थीयते । तत्र निर्गुणविद्या नाम न काचिदस्तीति तदन्येषां निर्णयः । सामान्यतस्तावत् परमार्थविद्याः द्वात्रिंशदिति प्राच्यग्रन्थानारूढा परम्परिकी साम्प्रदायिकी प्रसिद्धिरस्ति । का इमा द्वात्रिंशदिति विशिष्य निर्देशे तु न लक्ष्यत ऐकमत्यम् । तत्रास्माकं हस्तं गता काचित् पूर्वैर्लिखिता पट्टिका विद्या एवं निर्दिशति—

१ ईशावास्यविद्या-ईशावास्योपनिषत् ; २ परमपुरुषविद्या कठ.
३. ऋतं पिबन्तौ ; पुरुषान्न परम् ; ३. सद्धिया छान्दोग्यम् ६-२-७
४. आनन्दमयविद्या तैत्तिरीयम् ; ५. अन्तरा इत्यविद्या छान्दोग्यम्.
१-६-६ ; बृहदा. ७ ५-१. ; ६. आकाशविद्या छान्दोग्यम्. १-९ ;
८-४. ; ७ प्राणविद्या छान्दोग्यम्. १-११-५ ८. ज्योतिर्विद्या
छान्दोग्यम्. ३-१३-७ ; ९. प्रतर्दनविद्या कौषीत. ३-१ ; १०. शाण्ड-
ल्यविद्या छान्दो— ; बृहदा— ; अग्निहस्यम् । ११. पर्यङ्कविद्या
कौषीत. १-१ ; १२. नाचिकेतविद्या कठ. २. ; १३. उपकोसलाविद्या

छान्दो. ४-१०. १४. उद्दालकान्तर्यामिविद्या बृहदा. ५-७१.
 १५. अक्षरविद्या मुण्डकोपनिषत् ; 16 वैश्वानरविद्या छान्दो. ५-११.
 १७. भूर्वाविद्या छान्दो. ७-१-१;१८. गार्ग्यक्षरविद्या बृहदा.; १९. कृत्य-
 कामविद्या छान्दो ४-४. २०. दहरविद्या छान्दो. ८-१-०; तैत्ति.
 २३; नारायणोपनिषत् १०. ; २१. अङ्गुष्ठप्रमिताविद्या कठ २-४-१२;
 २-६ १७; इञ्जेनाश्वतर. ५-८ १; २२. मधुविद्या छान्दोग्य. 'असा-
 वादित्यो देवमधु' ३; २३. संवर्गविद्या छान्दो. ४ १.१; २४. ज्योतिषां
 ज्योतिर्विद्या बृहदा. ६-४-१६.; २५. बालार्कविद्या बृहदा. ४ १;
 २६. मैत्रेयीविद्या बृहदा ४ ४; ६-५.; २७. गायत्रीविद्या छान्दो.
 ३-११.; २८. उपस्तकहोलविद्या बृहदा. ५-४-५.; २९ पञ्चाग्नि
 विद्या छान्दो. ५-३; बृहदा.; ३०. अक्षिविद्या छान्दो. ४-१५;
 ३१. भार्गवी वारुणी विद्या तैत्ति. भृगुःछी.; ३२. श्रीमन्यास-
 विद्या तैत्ति. नारायण.४९-५२. इति ।

अन्यत्र अधिकरणक्रमानुस.रिपट्टिकायां तु, सत्-आनन्द-अन्तरादित्य-
 आकाश-प्राण-गायत्रीज्योतिः-इन्द्रप्राण-शाण्डिल्य-अत्त-उपकोसल-अन्त-
 र्यामि-अक्षरपर-वैश्वानर-भूमग-र्ग्यक्षर-प्रणवोपास्यपरमपुरुष-दहर-अङ्गुष्ठप्रमि-
 त-देवोपास्यज्योतिः-मधु-संवर्ग-अजाशरीरकब्रह्म-बालार्क-मैत्रेयीद्गु-हिणरुद्रा-
 दिशरीरकब्रह्म-पञ्चाग्नि-आदित्यस्थाहर्नामकब्रह्म-अक्षिस्थाहर्नामकब्रह्म-पुरुष-
 ईशावास्य-उपस्तकहोल-व्याहृतिशरीरकब्रह्मपदघटनेन द्वाविंशत् विद्याः;
 त्रयास्त्रिंशो च न्यासविद्या परिगणिताः सन्ति ।

अधिकरणरत्नमालापुस्तकसंयोजितायां पुनः अकारादिक्रम-
 निबद्धायां पट्टिकायाम्—, अक्षर-अक्षिस्थ-सत्यब्रह्म-अङ्गुष्ठप्रमित-अन्तरा-
 दित्य-आकाश-आनन्दमय-ईशावास्य-उद्दालकान्तर्यामि-उपकोसल-उपस्तक-

होल-गायत्री.गाम्यक्षर-ज्योतिषांज्योतिः.त्रिमात्रप्रणव.दहर.नाचिकेत.न्यास.
पञ्चमि परज्योतिः.पर्यङ्क-प्रतर्दन-प्राण. बालाकि.भूम.मधु.भैत्रेयी.वैश्वानर.
व्याहृति.शाण्डिल्य संवर्ग-सत्यकाम.सत् इत्येवंनामभिर्विद्याः द्वात्रिंशत्
गणिताः सन्ति । अत्र पट्टिकायाम्, अन्यत्र स्थितो भेदोऽप्युदटङ्कि ।

तत्र प्रथमपट्टिकां किञ्चित् परिशीलयेम — प्रसिद्धं व्याहृति-
मन्त्रविद्यात्रिमात्रप्रणवविद्यादिकं परित्यक्तमिह । परमपुरुषविद्या तु प्रश्नोप-
निषद्दुदितत्रिमात्रप्रणवविद्यारूपा नालाभिसंहिता ; किंतु कठवल्ल्याम्,
'पुरुषान् परं किञ्चित्' इत्युक्ता । अन्यदपि, नाचिकेतविद्या, अङ्गुष्ठ-
प्रमितविद्येति विद्याद्वयमत्र परिगणितमस्ति । कृत्स्नाऽपि कठोपनिषत्
नाचिकेतसे एकां विद्यां मृत्युपदिष्टामाहेत्येव स्वरसम्, तावतैव प्रश्नस्य
श्रुणात् । अन्विकरणे च, 'प्रकरणात् पूर्वोक्तः परमात्मैव अत्ता ;
तृतीयस्याम् ऋतवल्ल्यामपि स वर्णितः' इत्यसूत्रे । अभाषि च तत्र,
"तद्विष्णोः परमं पदम् इत्यन्तेन विद्यामुपदिश्य तदपेक्षितांश्च विशेषा-
नुपदिदेश" इति । एवञ्च आनुमानिकाधिकरणे पृथक्विचारेऽपि न
विद्याभेद इति प्रथमवल्लीत्रयमेकविद्याविषयमिति निर्विवादम् । द्विती-
येऽप्यध्याये वल्लीत्रयात्मके अङ्गुष्ठप्रमितवाक्यमादावन्ते च स्थितं गृहीत्वा
प्रमिताधिकरणे जीववत्त्वेन प्रत्यवस्थाने परमात्मपरत्वं प्रत्यपादि । एवञ्च
कठोपनिषदन्ते तृतीयवल्ल्युक्तरीत्या वशीकारविधां पुनरुपवर्ण्य, 'मृत्युप्रोक्तां
नाचिकेतेऽथ लब्धा विद्यामेतां योगविधिश्च वृत्तनम्' इति श्राव्यमाणं
कृत्स्नोपनिषदुपसंहारपक्षे स्वरसम् । एवञ्च प्रथमाध्यायोक्तार्थवैशद्यमेव
द्वितीयेऽध्याये क्रियत इति साम्प्रतम् । 'पराञ्चि खानि व्यतृणत्' इत्युपक्रम

बलादपि द्वितीयोऽध्यायो योगविधिरूपार्थेदम्पर इति नाचिकेतविद्या-
तद्योगविधिरूपार्थद्वयमध्यायद्वयेनाभिधीयत इति चावगम्यते । एवं विमर्शं च
प्रथमाध्यायोक्तविद्यतोऽन्या अङ्गुष्ठप्रमितविद्या नाम कुनो भविष्यति, कुन-
स्तराञ्च परमपुरुषविद्या, नाचिकेतविद्या, अङ्गुष्ठप्रमितविद्ये ते तिस्रो विद्याः ।
अध्यायभेदेन विद्याभेद इत्यध्यवसानेऽपि न विद्यात्रैधमिति ।

अथान्तरादित्यविद्या, आकाशविद्या, प्राणविद्येति यद्गणि विद्या-
न्ययम्, तत् ब्रह्मदृष्टिरूपम्, न परविद्येति छान्दोग्यप्रकरणपरामर्शनां
सुगमम् । नारायणप्रश्ने बृहदारण्यके च भणिता पुनरन्तरादित्यविद्या
तदन्या । न खलु, 'सर्वलोककामेशत्व-उन्नामकत्व-कथ्यासपुण्डरीकक्ष-
हिरण्मयदिव्यमङ्गलविग्रहविशिष्टत्व - आदित्यमण्डलान्तर्वर्तित्वाद्याश्रयानि-
विशेषणविशिष्टत्ववर्णनं केवलं ब्रह्मदृष्ट्यर्थे कथङ्कारं वटते' इति कृत्वाऽस्मा-
भिरसंतुष्टैर्वचनमुल्लङ्घ्य परविद्यात्वमन्तरादित्यविद्याया अस्याः कल्प्येत ।
अभाषि च भगवता भष्यकृता, "न वा प्रकरणभेदात् परोवरीयस्त्वा-
दिवत्" इति सूत्रे, उद्गीथावयवे प्रणवे हिरण्मयदृष्टिविधिरिहेति ।
एवमपि केचिदन्तरादित्यविद्यागतम्, 'उदेति ह वै सर्वेभ्यः पाम्भ्यो य
एवं वेद' इति उन्नामविधानार्थवादं प्रकरणात् पृथक्कृत्य, सिद्धानुवाद-
बलात् वायान्तरं वा परिकल्प्य, दृष्टिरूपेव, अदृष्टिरूपा सती सकल-
विशेषविशिष्टादित्यान्तर्वर्तिपुरुषविषयेयं परमपुरुषार्थसाधनी परविद्याऽपीति
साधने प्रयस्यन्ति चेत्—अस्तु कामम् । अथापि आकाशप्राणविद्ययोः
उद्गीथप्रस्तावगोचरयोः केवलदृष्टिविद्यात्वमेवेति न तद्गणनस्यावसरोऽस्ति ।
या तु भूमविद्याकुहरकथिता काचित् प्राणविद्या, सा जीवगोचरा ; या

चेन्द्रियकलहप्रकरणभाविता, सा ज्येष्ठश्रेष्ठमुख्यप्राणवायुविषयिणी । तत-
स्तयोः प्राणविद्ययोरिह गणनं नैव प्रसजति । ज्योतिर्विद्याऽपि, कौक्षेय-
ब्योतिःशरीरकद्युसंभन्विज्योतीरूपपरमात्मविषयिण्यपि, आभिरूप्यकीर्ति-
मत्वरूपफलार्थोपासनाविशेषः, न मोक्षार्थविद्या ।

अथाक्षरविद्या । तत्र मुण्डकोक्ताक्षरविद्याविशेषात् बृहदारण्यक-
गतगार्ग्यक्षरब्रह्मविद्या अन्येति कुतोऽध्वसीयते ? यावता—सर्ववेदान्त-
प्रत्ययाधिकरणे, मुण्डके शिरोव्रतश्रवणाद् विद्या भिद्यत इति पूर्वपक्षं
प्रवर्त्य तस्य व्रतस्याध्ययनार्थतया न वेदान्तरविद्याभिन्नेयं विद्येति राद्धान्ति-
मिति वैश्वानरादिविद्यानामपि वेदभेदान्न भेद इति गमयदिदमधिकरणम् ;
शिरोव्रतं यत्र विद्यायां श्रूयते तस्या अक्षरविद्यायाः सर्ववेदान्तप्रतीताया
ऐक्यं कथङ्कारं न गमयिष्यतीत्येव विभृश्यमस्ति । ‘अक्षरविद्यामिति सूत्रे
च भाष्ये उभयत्र मुण्डके बृहदारण्यके च स्थितं वाक्यजातमेकीकृत्यान्ववादि ।

ज्योतिषांज्योतिर्विद्येति, याज्ञवल्क्येन जनकं प्रति क्रियमाणदहर-
विद्योपदेशमध्यगतं श्लोकमवलम्ब्य गण्यते पट्टिकायाम् । तत्र पृथग्विद्यात्वे
प्रमाणमन्वेष्टव्यम् । अन्यथा, ‘य एवं विदुरमृतास्ते भवन्ति’ इति पूर्व-
वाक्येऽपि विद्यान्तरं किं न वर्येत ? यदि पुनः ‘ज्योतिषांज्योतिरायु-
होपासते’ इति केनोपनिषदुक्तविद्यैवेहानूद्यत इति निरूपयितुं पार्यते,
‘प्राणस्य प्राणमुत चक्षुषश्चक्षुः’ इति अत्रत्यमन्त्रे, ‘श्रोत्रस्य श्रोत्रम्’ इति
केनोपनिषदमन्त्रे चेवदर्थभेदेऽपि उभयत्र आयुषः=प्राणस्य इन्द्रियाणाञ्च
प्राह्यतया अन्तत एकार्थपर्यवसानं हि संभवतीति—तदा केनापि नाम्ना
काममियं विद्याऽपि काचिद् गणनपदमध्यस्ताम् ।

भार्गवी वारुणी विद्याऽपि यदि मोक्षफला, तदा आनन्दमय-
विद्यातो न भिद्यते इति कथं पार्थक्येन परिगणनमिति प्रश्नोऽवतरति ।

एवं प्रथमपट्टिकागते परिगणनप्रकारे दौःस्थ्यं परिशीलयद्भिः
पट्टिकान्तरगणितक्रमेऽपि विवेको यथायथं सहृदयीभूय स्वयं कार्यः ।
सर्वानानुमत्य धरुणसंदर्शितं विषयवाक्यमपहाय च अन्तराभूतप्रामाधि-
करणदर्शितं विषयवाक्यं तत्प्रतिपादकं परेग्रहमित्यलमधिकेन ।

तदिह प्रकारान्तरनिरीक्षणाय उनिषत्सु दशसु श्रुताः प्रधान-
विद्याः परिगण्यन्ते—तदत्र एकहेलया निब्रूयते—इयम्—

वेदान्तपुष्पाञ्जलिविषयसूची

श्लो-सं

१. ईशावास्यविद्या - सर्वावासासुदेषरूपविचित्रशक्ति-
पद्मात्मविषयिणी ईशोपनिषदि 1 7
२. प्राणप्राणविद्या - अन्न प्राणशब्दो
मुख्यामुखप्रसवै-प्राणपरः केनोपनिषदि 2 1
३. नाचिकेनविद्या-अध्यायभेदेन विद्याभेदे तु विद्याद्वयम्
कठोपनिषदि 3 3
४. त्रिपात्रप्रणवार्थपरमपुरुषविद्या - प्रश्नपट्टकमध्येतदर्थम्
प्रश्नोपनिषदि 4 18
५. भूतयोन्वक्षरविद्या । बृहदारण्यकगार्गीब्राह्मण
गताऽपि इयम् मुण्डकोपनि. 5 20
६. अकारादिपादयुक्तप्रणवविद्या माण्डूक्योप 6 21
७. मनोमयामृतविद्या-व्याहृत्युपासनाङ्गिकातैत्ति-शिक्षा. 7 28
८. आनन्दमयविद्या-भार्गवी वारुणी विद्या नान्धा तैत्ति आन. 8 29
९. दहरविद्या-छान्दोग्यबृहदारण्यकोक्ता तैत्ति-नाराय. 9 36

		श्लो-सं.
१०. आदित्यान्तर्वर्ति हिरण्यपुरुषविद्या	,,	10 38
११ न्यासविद्या - अन्नत्यपुरुषविद्या	,,	11 40
(उक्थविद्यादि-45.श्लोकप्रभृति)		
१२. [इन्द्र] प्रज्ञानात्मब्रह्मविद्या ऐतरेयोपनिष,		12 53
१३ उद्गीथे ऋग्वेदात्म्यदृष्टिः	छान्दोग्ये	१. 5
१४ ,, आदित्यहिरण्यपुरुषदृष्टिः ; अन्तरादित्यविद्या	,,	२7
१५, ,, अक्षिपुरुषदृष्टिः—अन्तरक्षिविद्या	,,	" "
१६ , परोवरीयस्नादिविशिष्टाकाश(परमात्म)दृष्टिः	,,	9
१७. प्रस्तावे प्राण (परमात्म) दृष्टिः	,,	60
१८. प्रणवकरणकब्रह्मो गसनम्	छान्दोग्ये	२.
१९ मधुविद्या—वस्वादि यदप्राप्तिपूर्वकमुक्त्यर्था	,,	३. 13 6
२०. गायत्रीत्रिद्या—परमात्मनि गायत्रीसादृश्यानुसंधानं		14 64
२१. दिव्यकौश्लेयज्योतिर्विद्या—फलान्तरार्था	,,	65
२२. शाण्डिल्यविद्या—अग्निरहस्य बृहदारण्यकगता	,,	5 66
२३ पुरुषविद्यान्वयिपुरुषविद्यान्ते श्रुता	,,	67
२४. मनोब्रह्मदृष्टिः		७४
२५ आकाशब्रह्मदृष्टिः	,,	" "
२६ आदित्यब्रह्मदृष्टिः	,,	" "
२७ संवर्गविद्या—रैक्योपदिष्टा	,,	४ ७ 69
२८ षोडशकलब्रह्मविद्या—सत्यकामगृहीता	,,	17 70
२९ उपकोसलविद्या—अग्निविद्याश्रिका	,,	1० 7.
३० पञ्चाग्निविद्या—बृहदारण्यकेऽपि	,,	५ 74
३१ वैश्वानरविद्या	,,	2 76
३२ सद्रिद्या—श्वेतकेतव उपदिष्टा	,,	६ 21 78
३३ भूमविद्या नारदायोपदिष्टा	,,	७ 22 ४३

(दहरविद्या । तैत्तिरीयबृहदारण्यकस्था ।)	„	८
३४ अग्न्यश्वमघयोरकादित्यब्रह्मदृष्टिः	बृहदा	३-२ १०
३५ पुरुषविद्याऽभोपासनम्-अहं ब्रह्मास्मीति	„	३-३-४ 23 १५
३६ अन्नजनयिब्रह्मिदिविद्या	„	३-५ 24 101
३७ बालकविद्या	„	४-३ 25 104
३८ मूर्तिमूर्तरूपब्रह्मविद्या	„	४-६ 26 108
३९ मैत्रेयाब्रह्मविद्या	„	४-४ 27 110
४० कक्षमधुविद्या-अन्नोपासनं स्पष्टं न श्रूयते	„	४-५ 112
४१ उपस्तब्धोलविद्या	„	५-४ 28 119
४२ अन्तर्यामि विद्या	„	५-७ 29 119
४३ प्रतिष्ठाकाष्ठाभूतौपनिषद्पुरुषविद्या-उपासनश्रवणं न स्पष्टम्	„	५-९
४४ सविराट्केन्द्रविद्या	„	६-२ 30 126
४५ व्याहृतिशरीरकाहनमिकादित्यब्रह्मविद्या	„	७-५ 31 131
४६ .. अहं नामकाक्षिब्रह्मविद्या	„	32 „
४७ विष्णुब्रह्मदृष्टिः	„	132
४८ विरब्रह्मदृष्टिः-अन्नप्राणोभयोपासनम्	„	७-१२ 133
४९ गायत्रीतुरीयपादपरोऽजउपासनम्	„	७ १५ 134

वेदान्तपुष्पाञ्जलिविषयसूची.

एतावता दशोपनिषद्गताः ३४ परविद्याः गणिताः । सूत्र्यां
मुख्यविद्यारम्भश्लोकमालभदर्शि । अन्यत् सर्वं तदनुगतं स्वयमेव
दृष्टव्यम् । अथ वेदान्तपुष्पाञ्जलौ—

भोक्तृभोग्यान्तर्यामिपुरुषविद्या इवेताद्वतर.	138
शरणागतिविद्या-अन्ते	„
शिवकरद् सर्वकारणब्रह्मावया-अथर्षशिखा	141

वदान्तपर्यामि ब्रह्मविद्या	अथर्वशिरः	143
काश्यकर्मसंवलित पर्यक विद्या-कौषीतकि		146
प्रतर्दन विद्या	"	149
षड्विंशत्या न्यायद्र श्रवण ब्रह्मविद्या. मन्त्रिका		151
अष्टम्य न्यायद्र विद्या	सुबाल	153
माग कनस्यमाराशयता	अश्वरहस्य	156
लोकपृगायां दृश्यः	"	158
वैश्वानरविद्या	छान्दोग्यस्था	160
शाण्डिल्यविद्या	"	164
नारायणविद्या	महोपनिषत्	167
अष्टाक्षरविद्या	नारायण	168
नृसिंहतापनीयविद्या	तापनीय	169
सीतारामविद्या	"	171
श्रीकृष्णविद्या	"	173
श्रीहयग्रीवविद्या	"	175
पुरुषसूक्तविद्या	"	190

बृहदारण्यकगताः अक्षरविद्यादहरविद्याशाण्डिल्यविद्यापञ्चाग्निविद्याः
वेदान्तरश्रुतपूर्वपरिगणितविद्यानतिरिक्ता इति कृत्वा न पृथक् गणिताः ।
एवं ज्योतिर्विद्याऽपि । अत्र कासुचिदुपासनविधेरश्रवणेन मोक्षार्थोपासन-
त्वानवधारणात्, अन्यासां कासाञ्चित् दृष्टिरूपत्वस्य फलान्तरार्थत्वस्य च
विस्पष्टत्वात् परिशेषात् अत्र गणिता एव मोक्षार्थाः परविद्या भवन्तीति
तासां द्वाविंशत्तया दशोपनिषदुपदिष्टाः परविद्यास्तावत्य इति द्वाविंशत्त्व-
प्रवादः संगमनीयः । परंत्वत्र परविद्या एवान्याः, पुरुषसूक्तविद्येव
पर्यङ्कविद्याप्रतर्दनविद्यादयः सर्वसंमतकौषीतक्यथर्वशिखाऽथर्वशिरआद्यन्या-

न्योपनिषदुद्घुष्टा अशेषपरिगणनावसरे परिग्रहभाजनीभविष्यन्ति ।
सेषनेका गमनिका ।

अथ शारीरकशास्त्रे कति विद्या भगवता बादरायणेन भणिता
इति विषयवाक्यानि तत्र तत्राभिमतान्यनुरुध्य विमर्शो विधीयमाने इत्यं
परिगणय्य कथनं संपद्यते—

आदौ शास्त्रारम्भार्थायां चतुःसूत्र्यां वृत्तायाम्—

- १ सद्धिद्या ईश्वरत्वधिकरणे १-१-५
(गतिसामान्यसूत्रे ऐतरेयशैवीशरीयादिविद्याः ।)
- २ आनन्दमयविद्या आनन्दमयाधिकरणे १-१-६ ;
- ३ अन्तरादित्यविद्या ४ अन्तरिक्षविद्या च १-१-७ ; ५ आकाश-
विद्या १-१-८ ; ६ प्राणविद्या १-१-९ ; ७ दिव्यकौक्षेयज्योतिर्विद्या
८ गावर्षीविद्या च १-१-१० ; ९ प्रतद्वैतविद्या ; १-१-११ ; १० शाण्डिल्य-
विद्या १-२-१ ; ११ नाचिकेतविद्या १-२-२ ; १२ उपकोमलविद्या
१-२-३ ; १३ अन्तर्षामि विद्या १-२-४ ; १४ भूतयोऽन्यक्षरविद्या
१-२-५ १-३-१ ; १५ वैश्वानरविद्या १-२-६ ; (भूतयोऽन्यक्षरविद्या)
१६ भूमविद्या १-३-२ ; (अक्षरविद्या १-३-३) १७ त्रिमानप्रणव-
पुरुषविद्या १-३-४ ; १८ दहरविद्या १-३-५ ; १९ मधुविद्या ;
२० ज्योतिर्विद्या १-३-८ ; २१ संवर्षीविद्या १-३-९ ; (दहरविद्या
१-३-१० नाचिकेतविद्या १-४-१) २२ इवेताश्चतुरविद्या १-४-२
(ज्योतिषां ज्योतिर्विद्या) १-४-३ ; २३ अथाकृतप्रह्लाविद्या १-४-४ ;
२४ बालाकिविद्या १-४-५ ; २५ मैत्रेयीविद्या १-४-६ ; (सद्धिद्या
१-४-७ हिरण्यगर्भशिवादिपद्घट्टिन वाक्यगम्याः विद्याः ; १-४-८)
२६ पञ्चाग्निविद्या ३-१-१ ; २७ मूर्तामूर्तरूपप्रह्लाविद्या ३-२-५ ;
२८ उद्गातृप्राणविद्या ; २९ उद्गीथप्राणविद्या ३-३-२ ; ३० ज्येष्ठ-

श्रेष्ठप्राणविद्या ३-३-३; ३१ व्याहृतिशरीरकादित्यब्रह्मविद्या ;
 ३२ " अक्षिब्रह्मविद्या ; ३३ पुरुषविद्या ३-३-९ ;
 ३४ पर्यङ्कविद्या ३-३-१२ ; ३५ उवस्तकहोलविद्या ३-३-१५ ;
 (दहरविद्या ३-३-१६) ३६ उद्गीथविद्या ३-३-१७ ; ३७ प्रजा-
 पतिविद्या ३-३-२१ ; ३४ ईशावास्यविद्या ३-४-१ ; ३९ ब्रह्म-
 दृष्टिः ४-१-३ ; ४० आदित्याद्विद्वष्टिः ४-१-४.

अधिकरणान्तरगतानां न पृथक्परिगणना, पौनरुक्त्यात् । अथ
 संख्यातासु आसु कासां परिसंख्यानम्, कासां परिग्रहणमिति विमर्शे,
 प्रतिनियतस्थानगुणविशेषविशिष्टब्रह्मविषयकमुपासनं दृष्टिरूपं परमार्थिकं वा
 यत्, तत् सर्वं गण्यते ; अन्यादृशं मनोब्रह्मदृष्ट्यादिरूपम्, तथा
 अब्रह्मगोचरञ्चोपासनं न परिग्राह्यमिति विचिन्त्य कतिपयत्यागे द्वाविंशत्
 संपद्यन्ते । सर्वव्याख्यानाधिकरणे उक्तानुक्तविद्यानां हिरण्यगर्भद्राघनेक-
 गोचराणां विद्याविधायकविलक्षणानाञ्च तत्त्वमात्रप्रतिपादनपराणां वाक्य-
 जातानां ग्रहणान्न तत्र विशिष्य किञ्चिद्विद्याग्रहणावधारणावकाशः ।
 पूर्वविकल्पाधिकरणगुणसूत्रखण्डेन, 'मृत्युवन्न हि लोकापत्तिः' इत्यनेन
 दृष्टान्ततया दर्शितमस्ति किञ्चित् आदित्यमण्डलस्थपुरुषविषयन.ग्रहस्य-
 विहितमुपासनम् । तत् कीदृशवस्तुगोचरम्, किं मुक्तार्थम्, आहो
 अन्यार्थमिति विचार्य निर्णयम् ; न सूत्रे प्राधान्येन मीमांसितम्, केवलं
 तु तत्रत्यं मृत्युपदमेकं न्यदर्शति, न तदुपासनं गणनीयकोटिमाटीकते ।
 पराधिकरणे उन्मानपदेन षोडशकलब्रह्मविद्यैव विशिष्य ग्राह्येति न
 स्पष्टम् । पादोऽस्य सर्वाभूतानि इत्येवं गणितगायत्रीविद्यादिदर्शितोन्मान

विषयतयाऽपि यतस्तदुपपद्यत इति न षोडशकलब्रह्मविद्या तत इह विशिष्य गणनमर्हति । पुरुषविद्याधिकरणगृहीतयोश्च विद्ययोः तैत्तिरीयोक्तायाः पुरुष-विद्यायाः मुक्तिविद्याङ्गताप्रयुक्तायाः मुक्त्यर्थतायाः, छान्दोग्योक्तायाः पुरुषविद्याया अनुष्ठातुः उपायान्तरेण देहावसाने मुक्त्यवगमेन मुक्ते-पर्यवसायितायाश्च स्थितःवपि न काऽपि पुरुषविद्या साक्षात् पर वद्ये न न तद्गणनं प्रसजति । पुरुषार्थाधिकरणे, 'नाविशेषात्', 'स्तुतयेऽनुमतिर्वै'नि सूत्रद्वयी यद्यप स्वतन्त्रकर्मनियमनिषेधपरा, न परांश्चाविशेषविषय-विचारात्मिका, अथापि वद्यास्तु तेष्वर्णनात् प्रकाणे विद्यां विधेयां सूचयतीति ईशावास्यविद्यायस्तनः संख्यानं साम्प्रतम् । यथाकथमपि द्वात्रिंशत्त्व-मुपपाद्य स्थाप्यमात अभिनिवेशमपसार्य औचित्यपरिशीलनया एवंगीत्या विमृशतामिदं निष्पद्येत, यत् विशिष्टब्रह्मविषयिण्यो विद्याः द्वात्रिंशद् भगवता बादरायणेन शारीरके मीमांसनमार्गमानायिषतेति तदनुरोधी प्राचाम्, 'विद्याः द्वात्रिंशत्' इति व्याहार इति । अत्र दृष्टिविद्याः काश्चिदन्तर्निविशन्ते ; मण्डूक्यैतरेयादिगताः परविद्याः परिगणनात् भ्रश्यन्तीति च नेयं पूर्णवास्तवविद्यागणना ; किन्तु शारीरकमादाय द्वात्रिंशत्तोपपादनमात्रम् ।

यदि कश्चिदन्नोपपादनस्रणौ मनाग् विमनायमानः गृहीतकिञ्चि-द्विद्योपेक्षणेन उपेक्षितविद्यान्तरग्रहणेन संख्यानं विधाय विधान्तरेण द्वात्रिं-शत्त्वं विवक्षेत्, कामं कथयतु । सर्वथा दशोपनिषद्मात्रदर्शनेन वा शारीरकशास्त्रसृष्टसंकलनेन वा स्यादय प्रवादः प्राप्त इति परिशीलन प्राप्त्यरूपम् ।

एतावता सर्वासूपनिषत्सु, सर्वत्र वा श्रुतौ द्वात्रिंशदेव विद्या विहिता इति तु नियन्त्रयितुं नैव पारयामः । सत्यं विभिन्नशाखा-विहितानामैक्यं संभाव्यते । समर्थितञ्च अक्षरदहरशाण्डिल्यवैश्वानरादि-विद्यासु प्रत्येकं शाखाभेदेऽप्यैक्यं गुणोपसंहारपादे—अथाऽनन्तमहाविभूतेः असंख्येश्चकल्याणगुणगणमहार्णवस्य अपरिसंख्येयव्यूहविभवहार्दादेविद्विध-दिव्यरूपस्य स्वाभिमतानुरूपपरमाद्यनन्तपरिग्रहादिपरिवृत्तस्य परस्सहस्र-नाम्नः परस्यः पुंसः प्रतिवेदविभक्ताभिः परिगणनदूराभिः सर्वाभिः शाखाभिः द्वात्रिंशदेव परविद्याः प्रतिपादिता इति निष्कर्षणं हि दुष्करमेव प्रतिभाति । न च किञ्चित् प्रमाणवचनं पश्यामः । अत एव वेदान्तपुष्पाञ्जलावस्माभिरेवमभ्यधायि—

“द्वात्रिंशत् सन्ति विद्यास्तव पदभजनेऽन्तेति भूयान् प्रवादः
वेदेऽनन्ते तदर्थे त्वयि बहुजननेऽनन्तकल्याणपूर्णे ।
संख्याने कः समर्थः स्वयमिह नतरामद्य निःकर्षशक्तिः
मीमांसन्तो भक्तियोगो भुवि बत यदि वा श्रीश नाथान्त एषः।”
इति । एवमसङ्ख्यासु परविद्यासु वेदं परं ब्रह्म सगुणं श्रिय.पति-
नारायण इति विशिष्टाद्वैतिनां निर्णयः ।

तत्र ब्रह्मजिज्ञासेयुपक्रम्योपनिषदो मीमांसानो भगवान् बादरायणो ब्रह्म प्रधानप्रतिपाद्यमिति स्पष्टमेव प्रदर्शयामास । तद् ब्रह्म निर्गुणं सगुणं वा, सगुणमप्यरूपं सरूपं वा, सरूपामपि चतुर्मुखादिरूपं वि-पुत्रेत्येवं-रूपा विवादास्तावदनन्तरमनूद्गच्छन्ति । एषां शमनं विष्णुपास्यञ्च शारीरक एव सिद्धम् ।

औपनिषद्भगवन्नामावलिः—

एवमयं वेदान्तपुष्पाञ्जलिर्यस्मै परस्मै ब्रह्मणे श्रीनिवासाय सादरं समर्प्यते, तस्यैवास्य औपनिषद्पुरुषस्यार्चनोपयुक्तानि पावनतमानि औपनिषदानि नामानि परिगणयितुमादौ उपनिषत्सु दशसु शब्दतोऽर्थतश्चोपलब्धानि यथाहं परिशील्य क्रमेणेह निर्दिशामः—अत्यन्तसूक्ष्मेक्षिकायाम् अन्यान्यपि नामानि निर्देष्टव्यानि भवेयुः, अथापि अनन्तिस्थूलया दृष्ट्या क्रियते इयं गणनेति भाव्यम् । अत्र मुख्यानि स्वयं गण्य-ताम् ।

ईशोपनिषदि ईत् अनेजत् एकम्, मनसोजवीयः, पूर्वमर्षत्, तिष्ठत्, दूरस्थम्, अन्तिकस्थम्, अन्तःस्थम्, बहिःष्ठम्, आत्मा, (अकायम्) अत्रगम्, अस्त्राविरम्, शुद्धम्, अपापविद्धम्) कविः, मनीषी, परिभूः स्वयम्भूः, विधाता अमृतम्, पूषा, एकर्षिः, यमः, सूर्यः, प्राजापत्यः, कल्याणतमरूपः, पुरुषः, क्रतुः, अग्निः, देवः, विद्वान् ॥

केनोपनिषदि (देव,) श्रोत्रम्, मनः, वाक्, प्राणः, चक्षुः, वागाद्यवशम्, वागाद्याविर्भावकम्, ब्रह्म, अमृतम्, मतम्, अविज्ञातम्, विज्ञातम्, प्रतिबोधविदितम्, यक्षम्, वनम्, ज्येयस्स्वर्गप्रतिष्ठितम् ॥

कठोपनिषदि अनन्तः श्रेयः श्रवणदुर्लभः शृण्वदवेद्यः कुशलानुशिष्टकुशलगम्यः दुर्दर्शः गूढः गुहाहितः गह्वरेष्ठः, पुराणः अध्यात्मयोगाधिकयोगगम्यः, पदम्, ओम्, अणोरणीयान् महतो महीयान् धातुः आसीनः दूरगामीः शयानः सर्वयायी मदामदः अशरीरः महान्

विभुः ब्रह्मक्षत्रौदनः मृत्यूःसेवनः ऋतपाः गुहाप्रविष्टः आतपः
 ईजानसेतुः, अक्षरम्, अभयपारम्, विष्णुः, पराकाष्ठा, परागतिः,
 सर्वभूतगूढः अग्रचबुद्धिदृश्यः शान्तात्मा, नित्यं शब्दादिरहितः अनाद्य-
 नन्तः महतः परः ध्रुवः अन्तरात्मः प्रत्यगात्मा भूतभव्येशानः पूर्वज-
 परमानुप्राही अदित्यात्मा अग्न्यात्मा, सूर्यात्मा इहचामुत्रचस्थित
 अङ्गुष्ठमात्रपुरुषः विमुक्तःत्मा बृहदृत्तम्, गुह्यम् सनातनम्
 सुप्तभोग्यनिर्माता शुक्रम् सर्वगतप्रतिरूपः निर्लेपः वशी आत्मस्थः
 नित्यैकचेतनः अनिर्देश्यपरमसुखम् तेजोभिभवी भाप्रदः सर्वकम्पनः
 व्यापकः अलिङ्गः अदृश्यरूपः हृन्मनीषामिक्लृप्तः अस्तीत्येवोपलब्धव्यः ॥

प्रश्नोपनिषद्—ब्रह्म प्रजापतिः वैश्वानरः विश्वरूपः अग्निः हरिः
 जातवेदाः परायणम् ज्योतिः सूर्यः, आत्मा, प्राणानामायतनम् अभ्यम्
 विरजोब्रह्मलोकः पर्जन्यः मघवान् वायुः पृथिवी रयिः देवः सत् असत्
 परात्मा अक्षरात्मा अच्छायम् अशरत्तम् अलोहितम् शुभ्रमक्षरम्
 परपुरुषः परात्परः पुरिशयः, शान्तम्, अजरम् परम् ॥

मुण्डकोपनिषदि—सर्वविद्याप्रतिष्ठाविद्यावेद्यः अक्षरम् अदृश्यम्
 अप्राह्यम् अगोत्रम् अवर्णम् अचक्षुःश्रोत्रम् अपाणिपादम् नित्यः दिभुः
 सर्वगतः सुसूक्ष्मः भूतयोनिः सर्वपरः अणिष्ठः ज्येष्ठः पूर्णसर्वः सर्वज्ञः
 सर्ववित् ज्ञानमयतपाः सूर्यरश्मिनेयस्थलाधिवासः देवानां पतिः एकः तप
 अमृतः अव्ययात्मा अवृतः दिव्यः अमूर्तः अजः अप्राणः अमनाः
 शुभ्रः अक्षरात्परतःपरः हृत्केतुमूर्धादिः सर्वभूतान्तरात्म
 मत्पारम्प गुहानिहितम् आधि.संनिहितम् सदसद्भेदेण्यम् दिज्ञानात्

परम् वरिष्ठम् अर्चिमत् सत्यम् अमृतसेतुः 'बहुधाजायमानः
दिव्यब्रह्मपुरप्रतिष्ठितः मनोमयः प्रणशरीरनेता अन्नप्रतिष्ठितः आनन्द-
रूपः परावरः परापगविद्यवेद्यः विरजः निष्कलम् ज्येतिषांज्योतिः,
चन्द्रार्कनपुः कृतभूतभवनः सुगणः सखा सयुक् अनश्वन् जुष्टः
रुक्मवर्णः कर्ता ईशः ब्रह्मपातः ज्योतिर्मयः सचपरमनिधानम् बृहत्
दिव्यम् अचिन्त्यरूपम् सूक्ष्मरम् परमं वाम सर्वगः परामृतम् दिव्यपुरुषः॥

माण्डूक्योपनिषदि—जागरितस्थानः बहिःप्रज्ञः सप्तज्ञः
एकोनविंशतिमुखः स्थूत्सुत्, वैश्वानरः स्वप्नस्थानः अन्तःप्रज्ञः प्रवि-
क्तिसुक् तैजसः सुषुप्तस्थानः एकीभूतः प्रज्ञानघनः आनन्दमयः
आनन्दसुक् चेतोमुखः प्राज्ञः सर्वेश्वरः सर्वज्ञः अन्तर्यामी सर्वयोनिः
प्रभवः अप्ययः नान्तःप्रज्ञः नबहिःप्रज्ञः नोभयतःप्रज्ञः नप्रज्ञानघनः
नप्रज्ञः नाप्रज्ञः अदृष्टम् अव्यवहार्यम् अग्राह्यम् अलक्षणम् अचिन्त्यम्
अव्यपदेश्यम्, ऐकात्म्यप्रत्ययसारम्, प्रपञ्चोपशमम् शान्तम् शिवम्,
अद्वैतम् अः, उः मः ओम् अमात्रः अव्यवहार्यः प्रपञ्चोपशमः शिवः
अद्वैतः आत्मा ब्रह्म ॥

तैत्तिरीयोपनिषदि—विष्णुरुक्तमः, विश्वम् अमृतम् ब्रह्म
मनोमयः पुरुषः अमृतः हिरण्यमयः इन्द्रः सत्यात्मप्राणः सत्यम् ज्ञानम्
अनन्तम् ब्रह्म विपश्चित् आत्मा आनन्दमयः शरीरः असत् सत्
सुकृतम् रसः आकाश-आनन्दः अदृश्यः अनात्म्यः अनिरुक्तः अनिलयतः
पुरुषादत्यवर्ती अन्नमयात्मा प्राणमयात्मा मनोमयात्मा विज्ञानमयात्मा,
सर्वभूतजनिजीवनसंवेशनहेतुः परमव्योम आनन्दः अन्नम्, अन्नादः

प्रथमजाः अमृतस्य नाभिः अम्भस्यपारेऽभिव्यक्तः भुजःमध्यस्थितः नाकस्य
 पृष्ठेनिषण्णः, महतो महीयान् ज्योतिरनुप्रविष्टः प्रजापतिः अन्तश्चारी
 सृष्टिस्थितिलयस्थानम् अक्षरपरमव्योमवासी कविवेद्यः विद्युत्पुरुषः,
 कालकल्पकः, अग्राह्यः, अनीशकः, महायशाः, अदृश्यरूपः, हिरण्य-
 गर्भः, विश्वतोमुखः, विश्वतश्चक्षुः, विश्वतोहस्तः, विश्वतस्पात्, जनयित्वा,
 विद्वान्, गन्धर्वः, त्रिपात्, बन्धुः, जनिता, विधाता, विश्ववेदी,
 सदसस्पतिः अद्भुतः प्रियः काम्यः जगत्वेदाः नारायणः
 वासुदेवः विष्णुः भूस्युद्धारकः वराहः कृष्णः शतब्रह्मः वशी धाता
 गोप्ता ज्योतिः समुद्रः इन्द्रुः पृतनाजित् सनात् अक्रनुः सवप्रभवः
 ऋक्षा पदवीः ऋष्यादिरूपः स्वधितिः सोमः हंसः वसुः होना अतःतयः
 नृषत् वरसत् ऋतसत् व्योमसत् अब्जादिरूप षोडशी विधर्ता सविता
 नृचक्षुः घृतम् देवजिह्वा वृषभः त्रिधाब्रह्मः वेनः विश्वाधिकः रुद्रः
 महर्षिः अनन्यपरः अणीयोरहितः महीयोरहितः परामृतम् दहगगनम्,
 विशोकः वेदादिस्वरपरः महेश्वरः सहस्रशीर्षः विश्वाक्षः विश्वशम्भुः
 अक्षरदेवः परमप्रभुः विश्वपतिः आत्मेश्वरः शाश्वतशिवः अच्युतः
 महाक्षेयः विश्वात्मा परायणम् परब्रह्म परतत्त्वम् परज्योतिः अनन्तः
 अव्ययः कविः समुद्रेन्तः परमात्मा ब्रह्मा शिवः इन्द्रः अक्षरपरम-
 स्वरः ऋतम् सत्यम् कृष्णापिङ्गलः विरूपाक्षः ऊर्ध्वरेताः अङ्गुष्ठमात्रः
 अङ्गुष्ठसमाश्रितः सर्वेशः प्रभुः विश्वभुक् सद्योजातः भवोद्भवः वामदेवः
 रुद्रः कालः कलविकरणः बलप्रमथनः सर्वभूतदमनः मनोन्मनः

सर्वविद्येशानः सर्वभूतेश्वरः ब्रह्माधिपतिः सदाशिवः मधु, दुःखघ्नहा,
दुरुखहा हरिः आदित्यपुरुषः परमेष्ठी ब्रह्मात्मा पञ्चविधः पञ्चात्मा
जिज्ञासु(स) क्लृप्तः ऋतजाः रयिष्ठाः श्रद्धामत्यः महस्वान् वसुरण्य
(प्व): संधाता विश्वसृक् तेजोदाः वचोदाः द्युन्नोदाः, महः ओम् ॥

ऐनरेयोपनिषदि—अः (आत्मषट्के) आत्मा ब्रह्म इन्द्र-
इन्द्रः प्रज्ञानम् प्रज्ञः ॥

छान्दोग्ये—हिरण्यमयपुरुषः, हिरण्यमश्रुः हिरण्यकेशः आप्रण-
खातसुवर्णः कप्यासपुण्डरीकाक्षः उत् ऋक्सामगेषः अन्तरादित्ये-
पुरुषः अन्तरिक्षिणपुरुषः ऊर्ध्वलोकदेवकामेशः अर्वाग्लोकमनुष्यकामेशः
सर्ववीणागीयमानः आकाशः भूतोत्पत्यस्तमयहेतुः ज्यायान् परायणम्
अनन्तः परोवरीयान् प्राणः विशोकनाकस्थानः ब्रह्म मध्वादित्यः
वस्वादिरूपः उदयास्तमयरहितः एकलः सत्यम् चतुष्पदषड्विधगायत्री,
भूतपृथिवीशरीरहृदयचरणः सर्वभूतगाता, सर्वभूतजाता सर्वभूतप्रतिष्ठा
सर्वभूतानतिर्व्यः प्राणप्रतिष्ठा प्राणानतिर्व्यः पुरुषः पूर्णम्, अप्रवर्ति
पञ्चस्वर्गद्वारपञ्चपुरुषः परज्योतिः द्युस्थज्योतिः कौक्षेयज्योतिरात्मा
खजलानसर्वम् मनोमयः प्राणशरीरः भारूपः सत्यसंकल्पः आकाशात्मा
सर्वकर्मा सर्वकामः सर्वगन्धः सर्वरस सर्वमिद्रमभ्यात्तः अवाकी अनःदरः
आत्मा अणीयान्, ज्यायान् अच्युतम् अक्षितम् प्राणसंशितम् प्रत्नादिः
उत्तरज्योतिः उत्तमज्योतिः चतुष्पाद्ब्रह्म आदित्यब्रह्म अग्न्यादिसंवर्गवायुः
वागादिसंवर्गप्राणः एकदेवः देवात्मा प्रजाजनयिता हिरण्यदम्भूः बभसः

अनमूरिः अनद्यमानः अनन्नादी कृतम् विराट् चतुश्चतुष्कलपदः प्रकाश-
 क्त्वात्, ज्योतिष्मत्त्वात् आयतनक्त्वात् षोडशकलब्रह्म प्राणब्रह्म कल-
 ब्रह्म अक्षिपुरुषः संयद्रामः वामनीः भामनिः अर्चिरादिगम्यः पञ्चाम्नि-
 पुरुषरूपः वैश्वानरात्मा सुतेजोमूर्धा विश्वरूपचक्षुः पृथक्त्वमप्राणः
 बहुलसंदेहः रयिवस्तिः प्रतिष्ठापात् प्रादेशमात्रः अभिविमानः पुरुषेऽन्तः-
 प्रतिष्ठितः प्राणामिहोत्समाराध्यः सत् आदेश सर्वविज्ञानविज्ञानः एकम्
 अद्वितीयम् परादेवता अणिमा आत्मा सत्यम् सर्वात्मा उपासकात्मा
 कार्यात्मा जगद्धेतुः समष्टिकृत् त्रिवृत्कृत् व्यष्टिकृत् चिदचिह्नयभूमिः
 नानाबीजलयस्थानम् चिन्नदीनिर्गमाम्भोधिः अविनाशिचिदाश्रयः सूक्ष्मः
 स्थूलहेतुः व्यापी, आचार्यवद्वेषः संपन्नाभिमानहन्ता अपुनर्बाधकृत्
 नामादिब्रह्म भूमा भूमसुखम् सत्यम् स्वमहिमप्रतिष्ठितः सर्वोत्पत्ति-
 स्थानम् मृत्युरोगदुःखशमनदर्शनः सर्वदृष्टिसर्वानुभूहेतुः मुक्तनानाविग्रहहेतुः
 शुद्धलम्बध्रुवस्मृति स्मृतिमोच्याखिलग्रन्थि देहपुरवासी दहरपुण्डरीकवेश्मा
 दहराकाश सर्वाधारमहाकाश अपहतपपाप्मा विजर विमृत्यु विशोकः
 विजिघत्स अपिपासः सत्यकामः सत्यसंकल्प समाहितसर्वकाम अर्जयन्
 अहन्यमानः सत्यपुरम् अनृतापिधानसत्यकाम अहरहर्गच्छद्वेष हृदयात्मा
 संप्रसादसंपद्यमान सत्तिरूपसत्यम् सेतु विधृति सकृद्बिभात-
 ब्रह्मलोक अरार्णवस्थान प्यार्णवस्थान ऐरम्मदीयसरस्वान् सोमसवना-
 श्रत्यस्थान अपराजिताधिष्ठाता, प्रभुविमितविद्योती उत्तमपुरुष श्यामः
 शबल अकृतलोक आकाश नामरूपनिर्बोढा यश प्रजापति
 सभावेश्मसमास्थितः ।

बृहदारण्यकोपनिषदि—अश्वः, मृत्युः अशनाया, अर्चन् अर्कः,
 अदितिः प्रजापतिः सत्, ज्योतिः, अमृतम्, आत्मा, पुरुषविधः
 अहन्नामा, पुरुषः, सृष्टिः; विसृष्टिः, अतिसृष्टिः, अव्याकृतम्, व्याकृतम्,
 आनखाप्रप्रविष्टः प्राण, प्राणन् वदन् वाक् पश्यन् चक्षुः, शृण्वन्,
 श्रोत्रम्, मन्वानः मनः, पदनीयम्, सर्वप्रेयः ब्रह्म अहं मनुः सूर्यः,
 लोकः पिता, अक्षितिः, ऊर्कं सत्यस्यसत्यम् मूर्तामूर्तरूप सत्यरसः
 माहारजनरूपः पाण्ड्वाविकरूपः इन्द्रगोपरूपः अग्न्यर्चीरूप पुण्डरीकरूपः
 सङ्कद्धिद्युत्तरूप अनन्यपर महद्भूतम् अनन्तम्, अगारम्, विज्ञानघनः
 विज्ञाता मधु तेजोमय अमृतमय शारीर रैतस वाङ्मयः प्राण चाक्षुः
 श्रौत्रःप्रतिश्रुत्क मानस तैजसः शाब्द ह्यकाश धाम सात्य मानुषः
 सर्वभूताधिपति सर्वभूतराजः पक्षी पुरिशय प्रतिरूप इन्द्र हरि अपूर्वम्
 अनपरम् अवाह्यम् अनन्तरम् सर्वानुभू साक्षादपरोक्षाद् ब्रह्म सर्वान्तरः
 आत्मात्मा अशनायादिषट्कातिग अनार्त अन्तर्यामी सर्वस्थ सर्वान्तरः
 सर्वावेद्य सर्वशरीर सर्वान्तर्यन्ता, अदृष्टो द्रष्टा, अश्रुत श्रोता
 अमतो मन्ता अविज्ञातो विज्ञाता अनन्यद्रष्टृक अनन्यश्रोतृक अनन्य-
 मन्तृक अनन्यविज्ञातृक स्वप्रोताकाशम् अक्षरम् अनणु अहस्वम्,
 अदीर्घम् अलोहितम् अस्नेहम् अच्छायम्, अतम अवायु अनाकाशम्
 असङ्गम् अरसम् अगन्धम् अचक्षुष्कम्, अश्रोत्रम् अवाक्
 अमन अतेजस्कम् अप्राणम् अमुखम् अमात्रम् अकिञ्चिदशिता
 अकिञ्चिदशनीय सर्वप्रशासकः अन्तवत्फलापादकावेदन अनन्तफल-
 हेतुवेदन एकदेव अष्टविधपुरुषात्मा समानप्रतिष्ठा नेनेत्यादेश्य अगृह्य

अशीर्य असित आयतनाष्टकातिग लोकाष्टकातिग देवाष्टकातिग पुरुषाष्टकातिग ओपनिषदपुरुष मूलम् विज्ञानम् आनन्दम् रातिः परायणम् व गत्रज्ञ चक्षुर्ब्रह्म श्रोत्रब्रह्म मनोब्रह्म हृदयब्रह्म इन्धः दक्षिणाक्षि- पुरुष इन्द्र विष्णुर्पति लोहितपिण्डान्न जालकमयप्रावरण उर्ध्वनाडी- सृति प्रविविक्ताहारतर, अभयम् पुरुषज्योति स्वाप्नकर्ता सलिलम्, परमागति परमासंपत् परमोलोक परमानन्द शतमुष्णकाष्ठाप्राप्तानन्द ब्रह्मलोक प्राज्ञात्मा अनुवित्त विश्वकृत्, सर्वकर्ता, ज्योतिषां ज्योति भूतमन्ये- शान पञ्चजनप्रतिष्ठा पुराणम् अग्रचम्, एकधानुद्रष्टव्यम् अप्रमेयम्, ध्रुवम् विरज आकाशात् पर अज महान् महात्मा सर्वस्यवशी सर्व- स्येशान सर्वस्याधिपति साध्वसाधुकर्मायत्तोत्कर्षनिकर्षरहित सर्वेश्वर भूताधिपति भूतपाल सेतु विधरण वेदानुवचनादिवेद्य अन्नद वसुदान अज अजर अमर अमृत खनिःश्वसितप्रायसर्व प्रज्ञानघन पूर्णम् यक्षम् प्रथमजम् सत्यम् मण्डलपुरुष भूराद्यवयवक अहर्नामा अक्षिपुरुष अहर्नामा मनोमय भा सत्य विद्युद्ब्रह्म अन्नब्रह्म प्राणब्रह्म विरब्रह्म गायत्रीतुरीयपदप्रमेय वैद्युतमानसपुरुषप्रायणीय अपुनरावृत्तिस्थानलोक । ॥

श्वेताश्वतगोपनिषदि—कारणं ब्रह्म देवात्मा एकनेमि त्रिवृत् षोडशान्त शतार्धार अष्टकषट्कयुक्त विश्वरूपैकपाश त्रिमार्गभेद द्विनिमित्तैकमोह सर्वाजीव सर्वसंस्थ बृहन् ब्रह्मचक्रम् प्रेरिता ईश ज्ञ अनन्त आत्मा विश्वरूप आत्मसंस्थ सर्वव्यापी सविता महीदेव तत्त्वम् अज ध्रुव त्रिशुद्ध जालवान् रुद्र गोपा विश्वाधिक महर्षि गिरिशान्त विश्वपरिवेष्टिता महापुरुष आदित्यवर्ण उत्तरतरम् अरुम्

अनामयम् सर्वाननशिरोप्रीव सर्वभूतगुहाशय भगवान् सर्वगत शिव
 महाप्रभु सत्त्वप्रवर्तक ईशान अव्यय अङ्गुष्ठमात्र सर्वजनहृदय-
 संनिविष्ट हृन्मनीषाभिक्लृप्त, सहस्रशीर्षः सहस्राक्ष सहस्रपात् अमृतस्वेशान
 सर्वत पाणिपाद सर्वतोक्षिशिरोमुख सर्वतश्श्रुतिमान् सर्वेन्द्रियविवर्जित
 सर्वप्रभु सर्वशरणम् सर्वसुहृत् अपाणिपाद जवन ग्रहीता अचक्षु
 अकर्ण वेदिता वेदितृविहीन अप्रग्रपुरुष अजर पुराण धाता अणोर-
 णीयान् महतो महीयान् गुहानिहित सुपर्ण सखा अनश्वन् जुष्ट
 मायी महेश्वर वरद ईश देवाधिप विश्वस्रष्टा अनेकरूप विश्वकर्मा
 वरेण्यम् अप्रतिम हृदिस्थ अनाद्यनन्त अनेकरूप भावप्राह्य भावा-
 भावकर कालकाल गुणी सर्वविद्य धर्मावह पापनुत् भगेश आत्मस्थं
 विश्वधाम ईश्वराणां परम देवतानां परम पतीनां पति भुवनेश
 अकार्यकरण निःसामान्यधिक परविविधशक्ति परविविधस्वाभाविक-
 ज्ञानबलक्रिय अपति अनीश अलिङ्ग करणाधिपाधिप जनकादिरहित
 सर्वभूतान्तरात्मा, कर्माध्यक्ष सर्वभूताधिवास साक्षी चेता केवल निर्गुणः
 सर्वचेतनकामविधाता नित्यचेतन एकहंस विश्वकृत् विश्ववित् आत्मयोनि
 प्रधानक्षेत्रज्ञपति गुणेश संसारमोक्षस्थितिबन्धहेतु ब्रह्मविधायी वेदोपदेष्टा,
 आत्मबुद्धिप्रकाश निष्कल निष्क्रिय शान्त निरवयवः निरञ्जन अमृतपरसेतु.

मन्त्रिकोषनिषदि—अष्टपात्—शुचि तिस्रसूत्र अणु निर्गुणः

अजाध्यासक खच्छन्द उदासीन षड्विंश सप्तविंश अद्वैतम् द्वैतम्,
 व्यात्मा पञ्चात्मा सप्तात्मा भगवान् ।

सुबालोपनिषदि—नासन्नसन्नसदसत्, सहस्रशीर्षः, सहस्राक्ष सहस्रपात्

महद्भूतम् वैश्वानर परदेव असत् अजातम् अभूतम् अप्रतिष्ठितम्
 अशब्दम् महान् बृहन् अप्राणत्वादिमत् अपारम् अनिर्देश्यम् अनपा-
 वृतम् अप्रकाश्यम् असंवृतम् चक्षुरादिक्रणादिनिविष्ट सर्वज्ञ सर्वेश्वरः
 सर्वाधिपति अन्तर्यामी सर्वयोनि सर्वसौख्योपास्यमान वेदशास्त्रोपास्यमान
 सर्वज्ञ अनन्नम् सर्वनयन प्रशास्ता अन्नमयो भूतात्मा प्राणमय
 इन्द्रियात्मा मनोमय संकल्पात्मा विज्ञानमय कालात्मा आनन्दमयो
 लयात्मा ऐक्यरहित द्वैतरहित मर्त्यभावरहित मरणसंबन्धविलयप्रसंगरहित
 नान्तःप्रज्ञःनर्बहेःप्रज्ञः नोभयतःप्रज्ञ नप्रज्ञानघन नप्रज्ञ नाप्रज्ञ विदितवेद्यरहित
 अभूलम् अनाधारम् दिव्य देव एक नारायण धाता विधाता कर्ता,
 विकर्ता उद्भव संभव माता पिता भ्राता निवास शरणम् सुहृद्
 गते विष्णु परमपदवासी पुरुष अमृतत्वस्थेशान अव्यक्ताक्षरमृत्यु-
 प्रभृतिर्वशरीरी सर्वान्तर सर्वसंचारी सर्वत्रेद्य सर्वभूतान्तरात्मा अपहृत-
 पात्मा, अचिन्त्यरूप असङ्ग तेजस्काय विभ्राजमान अशोकम् अनन्तम्
 अभयम् निर्बीजम् निर्वाणम् सत्य श्रीमन्नारायणः ॥

आग्नेडितानीह पदनि यानि तत्तत्स्थलस्थानि समाहृतानि ।

विहाय तान्यन्ततदीयनामसंख्यानमौर्ध्वेवधाय कार्यम् ॥

अपनिषदन्तरेषु दृश्यमानानि नामानि प्रायेणैवंरूपाण्येवेति न
 पृथङ्निर्दिश्यन्ते । तत्र महोपनिषदादिकमकृतभाष्यमपि अस्मत्तीर्थकरस-
 मःद्वैतमवश्याध्येयतया संकलितम् । परं तत्र प्राचीनाचार्यप्रदर्शितया रीत्या
 साम्प्रतं पाठो नोपलभ्यत इति यावदुपलब्धग्रहणेन तत्रापि विसंवाद्बहु-
 लोत्तरभागोपेक्षणेन च महोपनिषन्मुद्रणं तदर्थप्रकाशश्च विषयनिरूपणादिकं च

ओं पानषद्भगवन्नामावाळः

व्यधायि । श्रीमन्निगमान्तमहादेशिकैः सच्चरित्ररक्षायां महोपनिषद्वचनानि बहून्युदाहृतानि । यथा—सुदर्शनपाञ्चजन्यधारणविधौ—“आथवण-महोपनिषदि ब्रह्मसूक्ते—दक्षिणे तु भुजे विप्रो विभृपादौ सुदर्शनम् । सव्ये तु शङ्खं विभृयादिति ब्रह्मविदो विदुः” इति; “अत्र ब्रह्मसूक्तमिति महोपनिषन्मध्यगता सहस्रशीर्षा इत्याद्या एकानां वैशं नैमन्त्राः । अष्टौ मन्त्राः ‘सर्वस्य वशिनम्’ इत्याद्याः । तत्र, ‘दक्षिणे तु भुजे’ इति पञ्चमो मन्त्रः । ‘एक एव नारायण’ इति महोपनिषदाद्यो मन्त्रः ।’ इति । एवं महोपनिषन्मन्त्राणां बहुशास्त्ररात्रपरिगृहीततया परमं प्रामाण्यं प्रदर्शयद्भूरुच्यते—“अत्रापि ब्रह्मसूक्तपरमात्मसूक्ताभ्यां महोपनिषत्पठितमेकोनवशतिमन्त्रात्मकं ब्रह्मसूक्तमेव परिगृहीतम् शब्दतोऽर्थतश्च प्रत्यभिज्ञानात्” इति ; अथ भगवद्रामानुजमुनिभिरिव भगवद्यःसुन-मुनियादवप्रकाशाचार्यतदनुयायिनारायणार्थादिभिरपि महोपनिषत् आद-रेणोदाहृतेत्यदर्शि । तथा ऊर्ध्वपुण्ड्रधारणविधौ—“तत्र तावत् महोप-निषदि—“धृतोर्ध्वपुण्ड्रः परमेशितारं नारायणं साङ्ख्ययोगाधिगम्यम् । ज्ञात्वा विमुच्येत नरः समस्तः संसारपाशैरिह च व विष्णुम्” इति । एवमुपर्यपि द्रष्टव्यम् । इत्थं पञ्चरात्रप्रकृष्टादरभाजनं महोपनिषत् इतोऽन्या चेत्—न किञ्चित् । इयमेव चेत्, अधिकपाठभ्रंशोऽ-नुमन्तव्यः । एवं निर्विवादत्तदंशनिरूपमणत् । पुरुषसूक्तं तु उपनेष-द्विन्नमपि अवश्यवेद्यामिति तदर्थो विशदमदर्शि ॥ अवशिष्टमन्यत् वेदान्तपुष्पाञ्जलिना स्वविद्यासख्याविमर्शेन तथा खनाम्नाम् । वेदान्तगानां परिशीलनेन प्रीतोऽस्तु देवः परमो रमेशः ॥ शुभम्स्तु

Due Date	Return Date	Due Date	Return Date

Academy of Sanskrit Research
MELKOTE - 571 431

Acc. No. 2129

Call No. G 22, 2, 1 77

Please return this publication on or before the last DUE DATE stamped below to avoid incurring over-due charges.

Due Date	Return Date	Due Date	Return Date

